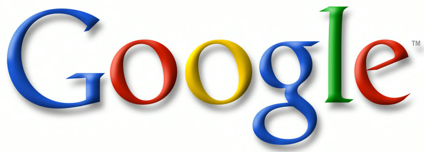

ANATOMIA SYNTAXEOS SIVE SYNTAXIS *ILLUSTRATA*

In qua verba Singula ad amussim revocantur, exemplis illustrantur, eorum casus diversæque acceptionis assignantur, & linguæ Latinæ amatoribus ad perfectiorem cognitionem facilis semita demonstratur.

In usum Studiosæ Juventutis.

Auctore Dom. Dom. C. J.

ANTVERPIÆ;
Typis JOANNIS FRANCISCI DE ROVEROY; in platea vulgó de Wolstraet sub signo S. Josephi.
Cum Approbatione & Privilegio.

PROLOGUS.

QUi hoc opusculo uti voluerit, recordetur illud elucubrari, non, ut desidiæ faveat, quâ fortè nonnullus, huic Elencho plus justo fidens, Syntaxim negligat. Elenchum hunc edo, ut faveam talento mediocri, & memoriæ labili. Et sanè! adeò diffusa est Syntaxis Verepæi & Alvari: ut tot verborum, tot casuum, tot diversarum acceptionum &c. tenax non sit Juvenilis imbecillitas. Eccum ergò, Latinitatis amator, hîc fero, quod imbecillitatem tuam tantillùm sublevet. Hoc ut efficiam efficaciùs,

VOOR-REDEN.

ALlen den gene, die dit Wercxken sal willen ghebruycken, moet indaghtigh zijn, dat dit niet in het licht en komt tot voortstouwinge vande luyaerts, de welcke misschien te veel steunende op dit Werckxken hunnen Syntaxi-boeck souden veronachtsaemen. Ick geve dit Boeckxken uyt, op dat ick helpe die, de welcke van middelbaert bequaemheydt zijn, ende van eene korter memorie ofte onthoudinge. Voorwaer den Syntaxi-boeck van Verepæus, ende oock van Alvarus, is soo uytgebreyt, dat het seer moeyelyck ende swaer

ociùs, assignabo diversarum acceptionum (etiam in uno verbo &c.) diversos casus, quos passim alii, vel non satis explicitè exprimunt, vel penitùs confundunt. Ordine Alphabetico dabo verba, nomina &c. adjungam caput (passim enim sequar Syntaxim Verepæi) regulam, quidni & paginam? nec deërunt exempla, casus rei, casus personæ &c. ut non tantùm perfectioris Syntaxios alunmi, sed etiam singuli inferioris Grammatices candidati ex hoc opusculo aliquem fructum legant. Ut autem ordine pergamus, verborum & casuum notas habe.

valt aen de kranckheyt van de Jongelingen soo veel woorden, soo veel Casus, soo vele diverse ofte verscheyden beteeckenissen te onthouden. Siet, hier hebt gy, beminder der Latijnse taele, het gene uwe kranckheyt helpen sal. Op dat ick dit met meerder vrugt uytwercken soude, sal ick de verscheyde regeringen in verscheyde beteeckingen (oock van een woordt) hier byvoegen, welcke casus ofte regeringen voor het meerder deel andere Scrijvers ofte hebben duysterlijck voorgestelt, ofte ganselijck onder-een-gemengt. Ick sal volgen de orden van den A. B. in het stellen der woorden &c. Ick sal daer

Signi-

Significabit.

VERBUM.
Act. Activum.
Neut. Neutrum.
Dep. Deponens.
Imp. Impersonale.

CASUM.
Nom. Nominativum.
Gen. Genitivum.
Dat. Dativum.
Acc. Accusativum.
Voc. Vocativum.
Abl. Ablativum.

NOTA 1. quod singula verba hujus Elenchi in Syntaxi Simonis Verepæi non habeantur explicitè, sed singula vel explicitè exstarent, vel ad vocem aliquam explicitè positam reducantur.

byvoeghen het Cap. (want ick voor het meerder-deel sal volgen den Syntaxi-boeck van Verepaus) den regel, ende waerom oock niet het blat? gy sult oock vinden uytleggende exempelen &c. op dat niet alleen de opklimmende Liefhebbers van de Syntaxis, maer oock de beginnende leerlingen van de Latijnse tael, uyt dit Boeckxken eenige vrucht konnen raepen. de teeckenen van de Verba *ende van den* Casus *staen hier boven, ende konnen sonder oversettinge verstaen worden.*

Nota 2. quod mirari debeat nemo, me non assignasse notam verbi communis. Ut enim posteà declarabo, puto nullam differentiam habendam inter verbum commune, & verbum deponens. Si antiquitas alicubi sit mihi contraria, quid refert? Ab-

A.

ABALIENARE. Act. act. & abl. cum Præpositione à vel ab. verbum est separandi. cap. 4. num. 4. reg. 28. pag. 80. V. G. *animum meum abalienavi à vitiis.* — *Vervremden , verleyden , afsonderen , afscheyden* B. E. ick hebbe mijn gemoet van de fouten afgescheyden.

ABDICARE. Act. acc. & abl. verbum est privandi. cap. 4. reg. 30. pag. 82. V. G. *Antonius se Abdicavit consulatu.* — *Afleggen , opseggen , nederleggen , sigh ontblooten.* B. E. Antonius heeft het Borgermeesterschap nedergeleydt.

ABDUCERE. Act. acc & abl. cum præp. à vel ab, est verbum separandi. cap. 4. num. 4. reg. 28. pag. 80 V. G. *noli filium ab invito patre abducere.* — *Weg-leyden , afleyden , ontvoeren , afrucken.* B. E. en wilt de Doghter niet wegleyden van den onwilligen vader.

ABESSE. Neut. abl. cum præp. à vel ab, est verbum distandi. cap. 4. num. 4. reg. 28. pag. 80. V. G. *tres consiliarii absfuerunt à Concilio.* — *Af-sijn , niet tegenwordigh sijn.* B. E. daer sijn dry Raetsmannen niet tegenwordigh geweest in den Raedt.

Nota. ibidem asseri, posse omitti præpositionem. V G. *absum urbe* ; sed prudenter usui invigilet tyro, ne se præcipitantiâ & præsumptione in errorem ducat. — *Bemerckt dat de Syntaxis betuyght dat het woordt* abesse *mag naer hem hebben abl. sonder præp.* B. E. ick ben van de Stadt. absum urbe ; *maer men moet sorghvuldighlijck letten op het gebruyck.*

ABIRE. Neut. abl. cum præp. à vel ab. cap. 4. reg. 28. num. 4. pag. 80. est verbum recedendi. V. G. *valedixit magistro suo & abivit ab eo.* — *Wegh gaen , afscheyden , scheyden* , B. E. hy heeft sijnen Meester a dieu gheseyt, ende is wegh-gegaen van hem.

ABRA-

ABRADERE. Act. acc. & abl. cum præp. à vel. ab est verbum separandi. cap. 4. reg. 28. num. 4. pag. 80. V. G. *pauxillum auri abrasi à nummo.*

Afscrabben, *afstrecken*, *afscoeren*. B. E. ick hebbe een weynigh gout afgescrabt van den pennigh.

ABRIPERE. Act. acc. & abl. cum præp. à vel ab. est verbum separandi vel removendi. cap 4. num 4. reg. 28. pag. 80. V. G *fur abripuit à me pallium meum.*

Afnemen, *aftrecken*, *ontrecken*, *ontnemen &c.* B. E. den dief heeft my mynen mantel ontnomen.

Etiam ABRIPERE regit dat. Loco ablativi, quia est verbum incommodi hinc non malè dicitur: *fur abripuit mihi pallium.* cap. 4. reg. 13. num. 1. pag. 59.

ABRIPERE: *heeft oock naer hem dat. in plaets van abl. om dat het een woordt van scaede is : soo datmen niet quaelijck en segt.* Fur abripuit mihi pallium. *Den dief heeft my den Mantel afgenomen.*

ABSOLVERE. Act. acc. personæ, & gen. criminis vel pœnæ, cujus loco admittit abl. cum vel sine præpositione de. cap. 4. reg. 7. pag. 45 & 46. V. G. *absolvit judex Petrum homicidii* vel *homicidio* vel *de homicidio.*

Vergeven, *verlossen*, *vryspreeken* B E. den rechter heeft Petrus vergeven (*vry gesproken van*) den doodt-slagh, moort &c.

Invenies nonnumquam verbum *absolvere* habere post se abl. cum præpositione in ; sed hoc obsoletum est.

Gy sult mischien vinden het woordt absolvere *hebbende naer hem abl. met de præp. in maer dit en is niet licht te volgen.*

Etiam reperitur *absolvere* cum præpositione à vel ab. verùm attende *absolvere*

Is het saecken dat ghy dit woordt vint met de præpositie à vel ab. moet gy letten

tum

tùm præcisè significare *dissolvere*, *liberatum dimittere* &c. V. G. *Angelus absolvit Petrum à vinculis.*

dat alsdan het woordt absolvere scynt te beteeckenen dissolvere *&c.* B.E. den Engel heeft Petrus verlost van de boeyen *dat is*, heeft de banden van Petrus ontdaen.

ABSOLVERE. Act. acc. idem quod PERFICERE cap. 4. reg. 18 pag. 67. V G. *absolvi*, id est, *perfeci laborem mihi impositum.*

Eyndigen, ten eynde brengen, voleynden, voltoyen, volmaecken B. E. ick hebbe voleyndt den aerbeyt, die my opgeleyt was.

ABSTARE. Neut abl. cum præp. à vel ab. est verbum distandi cap. 4. reg. 28. num. 3. pag. 80. V. G. *absto à termino præscripto.*

Afstaen, wyt afstaen B. E. ick staen wyt af van den gestelden paelsteen.

ABSTERRERE. Act. acc. & abl. cum à vel ab est verbum removendi vel separandi cap. 4. reg. 28. num. 4. pag. 80. V. G. *ab omni crimine me mors æterna absterruit.*

Eenen af-keer maecken, verschricken, af-keeren, af-keerigh maken B. E. van alle boosheyt heeft my de eeuwige doodt af-keerigh gemaeckt.

ABSTINERE. Act. acc. & abl. cum præp à vel ab V. G. *abstine manum à verbere* annot. 1. in cap 4. pag. 88.

Wederhouden, ophouden aftrecken B. E. wederhout uwe handt van slaegen.

ABSTINERE. Neut. abl cum & sine præp. à vel ab. cap. 4. reg. 5 pag. 77. 78. & 88. in annot ad cap. 4 V. G. *vide, Gregori, ut posthâc abstineas ab injuria & contumelia* vel *injuriâ & contumeliâ.*

Sigh onthouden, af houden, sigh ontrecken, sigh wagten, sigh abstineren B. E. siet Gregori, dat gy u onthout van ongelyck ende lasteringe.

Nota indiculum Alvari meo judicio errare, dum

Aenmerckt dat den worden-wyser van Emm. Alvaab-

abstinere generaliter sumptum indigitat activum, asseritque regere accus. sanè non excusavero eum, qui dixerit *abstineo me à vino*, sed potius dixero *abstinéo à vino* vel *vino*. & habebit tum mihi ABSTINERE significationem Neutram Tyro itaque pro tutiori observet, quod *abstinere*, dum significat *carentiam* & *spoliationem*, meliùs regat, non accusativum, sed abl. cum vel sine præp. à vel ab. quando autem significat *retinere* vel *retrahere*, regat abl. non sine, sed cum præp. à vel ab.

rus naer mijn oordeel mist, als hy het woordt abstinere *sonder uytneminge voor een activum neemt, ende stelt al ofte het altyt accus regeerde. Voorwaer ick en wil niet bevryden van foute, die soude seggen:* ick onthoude my van den Wyn, abstineo me à Vino; *maer soude liever stellen*, abstineo Vino, *of* à Vino; *ende soude het dan gebruycken als een enkel Neutrum. Dat dan den leerlingh voor het sekerste bemerckt, dat het woordt* abstinere, *als het bediet* derven, *ofte* niet gebruyken, *beter sonder accus. regeert abl. met, ofte sonder de præp. à vel ab. maer als* abstinere *naer sijnen eygend m(want het comt voort van* ab *ende* tenere) *beteeckent* achtertrecken, *of* wederhouden, *dat het dan accus. regeert, met (niet sonder) de præp. à vel ab.*

Collige, hoc discrimen esse utile, ut intelligatur Verepæus pag. 88. ubi sine discrimine dicit: *abstinere litibus, à litibus, se ab aliquo, manus ab alienis.* Acsi verbi *abstinere* in hisce eadem maneret

Dese bemerckinge is oock seer profijtigh om te verstaen Verepæus op het 88. *blat, alwaer hy sonder uytlegginge segt:* abstinere litibus, à litibus, se ab aliquo, manus ab alienis, *al ofte het woordt* abstinere *geenen*

significatio. | *verscheyden eygendom en badde ofte beteeckenis*

ABSTRAHERE. Act acc. rei, dat. personæ, & abl. personæ cum præp. à vel ab. est verbum auferendi cap. 4. reg. 14 pag. 62. est etiam verbum separandi cap. 4. reg 28. num. 4. pag. 80 V. G. *latrones abstraxerunt mihi vel à me vestimenta mea.*

Afrucken, aftrecken, met geweldt afnemen. B. E. de Baenstroopers hebben met geweldt myne cleederen af-genomen.

ABSUMERE. Act. acc. cap. V. G. reg. 18. pag. 67. 4. *negligens tempus omne absumit nugis.*

Verquisten, verdoen, vernielen, verteeren, te niet doen, besteden, ten eynde brengen B. E. den onachtsaemen verquist al sijnen tydt met guygelerye *ofte* beuselinghe.

ABUNDARE. Neut. abl sine præp verbum copiæ cap. 4. reg. 30. pag. 82. V. G. *rex Galliarum milite abundat.*

Genoegh hebben, overvloet hebben, overloopen, vol sijn B. E. den Coninck van Vranckryck heeft overvloet van Soldaten.

Invenies aliquando *abundare* cum dativo V. G. *abundat mihi pecunia*: sed tyro istiusmodi temerè non utatur.

Men vint oock het verbum abundare *met dativo naer hem, maer den leerlingh en magh dit niet lichtelijck naervolgen.*

Interim tunc *abundare* sumitur veluti verbum commodi, vel pro verbo *superesse* &c. quod juxta reg. 16. capitis 4. pag. 66. regit dat.

Daer-en-tussen wordt het woordt abundare *dan genomen als een woordt van profijt, ofte als het woordt* superesse *overschot sijn &c. welcke worden naer den* 16. *regel van het Syntaxi-boeck dativum regeren.*

ABUTI. Dep. abl. cap. 4. reg. 32. pag. 85. V. G.

Missbruycken, quaelijck gebruycken B. E. desen Leer-

Dis-

Discipulus ille abutitur meâ clementiâ.

Nota quod, licet apud antiquos, potissimùm auctores comicos & ludricos, V. G. Plautum, Terentium &c. *uti*, *abuti* &c. regant etiam accus. vitiosè tamen illos imitemur: quod scilicet rariùs reperitur, excluditur à puritate latini idiomatis vide annot. ad reg. 32. pag. 86.

jongen misbruyckt myne goetheyt.

Bemerckt, dat, alhoewel by de Voorouders, principaelyck by de klucht-maekers (comedianten) B. E. Plautus, Terentius &c uti, abuti, *ende dusdanighe woorden gestelt worden met acc. wy dit niet sonder fonte naervolghen: want alle het gene niet dickwils ende sonder ghevolgh gebruyckt is, wort uytghesloten van de suyverheyt der latynse taele.*

ABVOLARE. Neut. abl. cum præp. à vel ab. est verbum recedendi cap, 4. reg. 28. pag. 80. V, G, *passer Abvolavit à me*,

Wegh-vliegen, ontvliegen, af-vliegen B. E. de mussche is my ontvlogen.

Nota quod licet hic ponatur *abvolare*, meliùs tamen scribatur *avolare* propter usum.

Bemerckt, dat, alhoewel in dese plaets ghescbreven wordt abvolare, *men om het ghebruyck beter scryft* avolare.

ACCEDERE. Neut. acc. sine & cum præp. ad cap. 4. reg. 25. pag. 77. & app. 1. pag. 78. V. G. *accedo Patrem Petri*, vel, *ad Patrem Petri.*

By gaen, toekomen, bycomen B. E. ick gaen by den Vader van Petrus.

Nota tamen 1. sæpius convenire, ut dicatur *accedere aliquem*, non *ad aliquem*, & vice versâ, V. G. vulgari sermone interrogat aliquis, *quo vadis?*

Bemerckt ten 1. dat het somtyts beter is te seggen: accedere aliquem, *ende somtyts beter is te gebruycken* accedere ad aliquem, *B. E. daer vraeght imant:*

meliùs respondebis: *accedo ædes (Patrem &c.) Petri,* quàm *ad ædes Petri,* aliud est, quando *accedere* significat *meerder naderen ofte naerder comen* V. G. *Joannes accedat ad Petrum, Antonius ad me.* Potiùs quàm, *Joannes accedat Petrum, Antonius me.*

waer gaet gy? gy sult beter antwoorden : accedo ædes Petri, *als* ad ædes Petri, *Maer ter contrarie is het saeke dat* accedere *beteekent* naerder comen *B. E.* dat Joannes naerder comt aen Petrus, Antonius meer comt by my, *Sult gy beter seggehen* Joannes accedat ad Petrum, Antonius ad me. *als* Joannes accedat Petrum, Antonius me.

Nota 2. *accedere* aliquando regere dativum, vel accus. cum præp. ad, quando nempe *accedere* significat *assentiri* vel, *adjungi* V. G. *Marcus Tullius accessit factioni Pompejanæ* vel *ad factionem Pompejanam*, iterum: *accede meæ sententiæ* vel *ad meam sententiam* &c. pag. 90. annot. 2. in cap. 4.

Bemerckt ten 2. dat accedere *somtyts regeert dat. ofte accus. met de præp. ad te weten als* accedere *beteeckent* bewilligen, consent geven *ofte* sich toevoegen *B. E.* Cicero heeft sigh gevoeght byde bende van Pompejus, *dat is* bewillight sijn gevoelen &c.

ACCEPTARE. Act. acc. & abl. cum præp. à vel ab V. G. *Advocatus quidam Bruxellensis consulatum acceptavit à rege.* cap. 4. reg. 28. num. 1. pag. 80.

Ontfangen, aennemen, niet afslaen, niet loogenen. B. E. sekeren Advocaet van Brussel heeft het Borgermeesterschap, aengenomen van den Koninck.

ACCERSERE. Act. (alii *arcessere*) vide *accusare.*

Besculdigen &c. siet het woordt accusare.

ACCERSERE. Act. pro *advocare* acc. & acc. cum præp. ad V. G. *ac-*

By roepen, soeken, roepen, gaen-haelen &c. B. E. roept den Sone by den

cesse filium ad patrem. cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78.

Vader.

ACCIDIT. Imp. dat. cap. 4. reg. 17. pag. 66. V. G. *accidit nuper Joanni* &c.

t'Is (het) geschiet B. E. t'is over weynigen tijdt gheschiet aen Joannes *&c.*

ACCLAMARE. Neut. dat. verbum est favoris. cap. 4. reg. 13. n. 2. pag. 59 V. G. *acclamate peroranti.*

Toejuygen, toeroepen, teekenen geven van gonste ofte afgonste B. E. roept toe aen den orateur

ACCUMBERE. (accubare) Neut. dat. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Esther accubuit Assuëro.*

Bysitten, by liggen, neffens sitten ofte liggen. B. E. Esther heeft geseten by Assuërus.

ACCUSARE. Act. acc. person. & gen. criminis aut pœnæ: etiam abl. cum præp. de cap. 4. reg. 7. pag. 45. & observat. pag. 46. V. G. *accusavi Guilielmum criminis pessimi* vel *de crimine pessimo.*

Beschuldigen, opleggen, beswaeren, betichten B. E. ick hebbe Guilielmus betigt over een groot schelmstuck. *Ofte* van een groot schelmstuck.

Non temerè tyro utatur post verbum *accusare* abl. cum præp. in.

Den leerjongen en mach niet lichtveerdighlyck ghebruycken naer het woordt accusare *ablativ. met de præp. in.*

ADÆQUARE. Act. acc. & dat. est verbum relativum sive comparandi cap. 4. reg. 13. n. 3. pag. 59. V. G. *mors divitem adæquat pauperi.*

Vergelijcken, gelijck maken, vereffenen B. E. de doodt maeckt den rijken gelijck aen den armen.

ADDECET. Imp. vide *decet.*

Het betaemt seer, siet decet.

ADDERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *novit mendax mendacio fucum addere.*

Byvoegen, toevoegen, bywerpen, toegeven B. E. den loogenaer weet by sijne logen te voegen eenigen schyn van waerheyt.

AD-

ADDICERE. Act. acc. & dat. cum in diversa significet cap. 4. app. reg. 13. pag. 60. V. G. *judex addixit mihi sententiam* vel, *juvenis is addixit se cupiditatibus.*

Toeeygenen, toescrijven, sigh tot iet begeven, aenwysen, &c. B. E. den Rechter heeft my de sententie aengewesen *ofte* dien iongelinch heeft sich begeven tot de begeerlijckheden.

ADDUCERE. Act. acc. & acc. cum præpositione ad cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78. V. G. *adduxerat lictor furem ad tribunal.*

Toeleyden, toebrengen, by imant leyden, by brengen B. E. den Beul hadde den dief gebragnt tot den Rechter stoel.

Nota dici non posse: *adduxerat lictor furem tribunali.* Id est quod non comprehenditur verbum *adducere* sub reg. 25. pag. 77.

Bemerckt datmen niet seggen en magh sonder præp. adduxerat lictor furem tribunal. *Soo dat het woordt* abduc re *niet en volgt den* 25. *regel op het* 77. *blat.*

ADESSE. Neut. dat. cap. 4. app. reg. 16. pag. 66. V. G. *Eugenius adfuit pugnæ contra Turcas.*

Tegenwordigh sijn, by sijn B. E. Eugenius is tegenwordigh geweest in den slagh tegen de Turcken.

Etiam non numquam *adesse* invenies cum præp. in: unde non abhorrent plurimi ab hac positione. *Eugenius adfuit in pugna contra Turcas* ibidem pag. 66.

Men vint oock ondertusschen het woordt adesse *met de præp. in. soo dat aen vele niet en mishaeght dese stellinge.* Eugenius adfuit in pugna contra Turcas.

ADFERRE. Act. acc. & dat. est compositum ex *ad* & *ferre* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *an Nuntius tibi attulit literas?*

Bybrengen, toebrengen, overleveren B. E. heeft u den Bode de Brieven toegebracht?

ADHÆRERE. Neut. dat. est compositum ex *ad* &

Aenhangen, aenklijven, aengehecht blijven ofte sijn

hærere

hærere cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. varia significat V. G. *Cæsari adhæsit Antonius* & in hac acceptone est verbum favoris. Vide num. 2. pag. 59. vel *pallio tuo adhæret lutum* & in ista non est verbum favoris sed significat fere *apponi* vel *applicari.*

partye houden of kiesen, toegedaen sijn B. E. Antonius heeft de partye g houden van Cæsar *ofte* daer hanght slyck aen uwen Mantel.

Nota quod Cicero post verbum *adhærere* posuerit abl. cum præp. in V. G. 1. in Verrem. *Tela in tuis visceribus adhærebunt loco tuis visceribus.* Verùm pro tutiori tyro præeligat dativum.

Noteert dat Cicero naer het woordt adhærere *abl. heeft gestelt met de præp. in B. E. 1. in Verrem.* Tela in tuis visceribus adhærebunt *dat is* de scic ten sullen blyven hangen aen uwe lidtmaten. *In plaets van* adhærebunt visceribus tuis. *Maer dat den leer-jongen voor het sekerste den dat. verkiest.*

Adhibere. Act. acc. & dat. compositum ex *ad* & *habere* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. & reg. 14. app. 1. pag. 62. V. G. *operi isti non adhibuisti curam sufficientem.*

By-voegen, by-doen, by-setten, besteden, B. E. gy en hebt aen dat werck geene genoegsaeme sorge besteet.

Adhinnire. Dat. compos. ex *ad* & *hinnire* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *equus adhinnit equo.*

Toebriessen, toewiggelen B. E. het een Peert briest het ander toe.

Nota, quod *adhinnire* aliquando significat *applaudere* per translationem; tum verò sumitur ut ver-

Noteert dat het woordt adhinnire *somtyts beteekent* applaudere *ofte* met volle stemme toejuygen,

bum

bum *favoris* cap. 4. reg. 13. n. 2. pag. 59. V. G. *peroranti Ciceroni adhinniit totus cœtus.*

Nota 2. Quod Cicero in Pison. etiam post *adhinnire* utatur acc. cum præ. *ad. sic* (adolescens) inquit, *ad illius orationem adhinniit, ut non Magistrum virtutis, sed actorem libidinis à se illum inventum arbitraretur.* Verùm, quantùm ego arbitror *adhinnire* ibidem significat *excitari* vel *concitari*; ita ut ly *ad* ibidem significet *post.* Sic V. G. non adeò male dicimus: *ad verbum hoc excanduit Absalon*, id est, *post verbum hoc excanduit Absalon.*

ADIGERE. Act. acc. & acc. cum præp. ad compositum est ex *ad* & *agere* cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78. V. G. *solent parentes in Brabantiâ filios adigere ad disciplinam.*

toeroepen *B. E.* heel de versaminge des Volcks heeft den reden cavelenden (*reden-voerenden*) Cicero toegeroepen.

Nota 2. Cicero in Pisonem gebruyckt naer het woordt adhinnire *acc. met de præp.* ad *aldus sprekende* hy (*den jongelinck*) heeft in dese woorden soo eene toejuyginge gehadt des geest, dat hy meynde becomen te hebben in plaets van eenen Meester des deugts, eenen voorstouwer der begeerlijckheyt. *Maer ick meyne met reden, dat het woordt* adhinnire *daer beteeken* opgehitst worden, ontsteken worden &c. *soo dat het woordt* ad *daer genomen wort voor* post. *Ende soo is het, dat wy soo quaelijck niet en comen te seggen. B. E.* ad verbum hoc excanduit Absalon dat is, met dit woort, is Absalon in gramschap ontsteken geweest.

Beawingen, toe dryven, toe-stouwen, aenstouwen, B. E. de ouders in Brabant sijn gewoon hunne Soonen te dwingen tot gehooghsaemheyt.

Adjicere. Act. acc. & dat. est compositum ex *ad* & *jacere* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *adjiciam tibi canones censûs mei.*

Toe-voegen, toe-geven, by-worpen, by-doen, by-voegen, B. E. ick sal u toevoegen de croysen van myne rente.

Vox *adjicere* regit etiam acc. cum præp. ad V. G *adjiciam animum meum ad studium.* Videtur autem mihi tum significationem habere vocis *applicare*. cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78.

Het woordt adjicere *heeft oock acc. met de præp. ad* B. E. ick sal myn gemoet begeven tot de Studie. *My dunkt daerentussen dat het alsdan de beteekeninge heeft van het woordt* applicare.

Adimere. Act. acc. & dat. est verbum auferendi cap. 4. reg. 14. num. 5. pag. 63. V. G. *Magistratus ademit Civibus Privilegia.*

Wegh-nemen, weg-doen, af-nemen, ont-nemen B. E. het Magistraet heeft de Borgers de Privilegien ontnomen.

Adimplere. Act. acc. & abl. est compositum ex *ad* & *implere* cap. 4. reg. 30. pag. 82. V. G. *adimple Cyathum aquâ.*

Voldoen, heel voldoen, vervullen, heel vervullen B. E. doet den Beker vol water.

Adipisci. Dep. acc. est compositum ex *ad* & obsoleto verbo *apisci* cap. 4. reg. 18. num. 3. pag. 68. V. G. *Carolus sextus adeptus est multas Victorias.*

Becomen, vercrygen, behaelen, B. E. Carolus den sesden heeft becomen vele Victorien.

Adire. Neut. (aliis Act.) acc. est compositum ex *ad* & *ire* cap. 4. reg. 25. pag. 77. V. G. *oppressa vidua adeat Regem.*

Toe-gaen, by-gaen, sig begeven B. E. dat de verdrukte Weduwe sig begeeft tot den Coninck.

Nota Verepæum in app. 1. reg. 25. pag. 78. ad-

Bemerkt dat Verepæus in sijn Syntaxi-boeck in het

mittere *adire* cum acc. & præp. ad V. G. *adeo ad Collegium.* Illud quidem non arguo erroris, verumtamen commendo, ut tyrones, qui sensûs emphasim ægriùs percipiunt, simplicem accusativum potius adhibeant sine præp.

bywoorpsel van den 25. Regel aen het 78. blad, stelt dat adire *naer hem heeft acc. met de præp. ad B. E.* adeo ad Collegium, *dat is* ick gaen naer het Collegie. *Ick en segge niet, dat dit eene foute is, maer ick raede dat de Leer-jongens, die den luyster van de stellinge soo ligt niet en verstaen, liever den acc. gebruyken sonder præp.*

ADJUDICARE. Act. acc. & dat. compositum est ex *ad* & *judicare* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *judex hanc domum mihi adjudicavit.*

Toe-wysen, toe-vonnissen, by sententie bewys geven, B. E. den Rechter heeft my dit Huys toe-gevonnist.

ADJUNGERE. Act. acc. & dat. est compositum ex *ad* & *jungere* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *soror adjunxit se fratri suo.*

By-voegen, by-stellen, bysetten, neffens gaen B. E. de Suster heeft haer gevoeght by haeren Broeder.

Invenimus *adjungere* cum acc. & præp. ad, sed rariùs V. G. *adjungo me ad te.*

Men vint (maer weyniglijk) adjungere *met acc. ende de præp. ad B. E.* ick voege my by u.

ADJUVARE. Act. acc. est compositum ex *ad* & *juvare* cap 4 reg. 13. annot. 1. pag. 61. V. G. *adjuvare miseros, laudabile est.*

Helpen, tot hulpe comen, by-springen, bystaen, bystant doen B. E. het is loffelyck de ellendighe te helpen.

Nota quod Verepæus cap. 4. reg. 20. annot. pag. 71. & Alvarus cap. 2. §. 4. app. 1. gen. pag. 24. afferant *adjuvare, juvare* &c. ad-

Noteert dat Verepæus, 4. cap. in de annot. van den 20. Regel, het 71 blad, ende Alvarus het 2. cap. §. 4. app. 1. gen. het 24. mittere

mittere etiam accuſ. *illud*, *aliquid* &c. non tamen quoſlibet alios accuſ. V. G. *illud me adjuva*. Ego interim conſulo, ut nemo temerè, & illum accuſ. adhibeat. niſi id requirat emphaſis, & vis conſtructionis.

blad, *ſeggen dat de woorden* adjuvare, juvare &c. *naer hun lyden de accuſ.* illud, aliquid &c. *maer daer om niet alle andere accuſ.* B. E. illud me adjuva *dat is* helpt my in dit *of* dat. *maer ick raede dat niemant lichtveerdiglyk oock deſen acc. ſoude gebruycken.*

ADMETIRI. Dep. acc. & dat. compoſitum eſt ex *ad* & *metiri* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *conſultum eſt ante iter militibus admetiri frumentum.*

Uyt-meten, *ider ſijn maet geven*, *toe-meten*, *vol-meten* B. E. het is geraetſaem voor de reyſe cooren uyt te meten aen de Soldaeten.

ADMINISTRARE. Act. acc. & dat. eſt compoſitum ex *ad* & *miniſtrare* eſt verbum dandi, cap. 4. reg. 14. pag. 62. V. G. *adminiſtra mihi veſtimenta mea.*

Geven, *dienen*, *overlangen*, *overgeven*, *beſcicken* B. E. langht my over myne Cleederen.

ADMINISTRARE. Pro *regere* act. acc. tantùm V. G. *Cicero cum laude Adminiſtravit conſulatum*. cap. 4. reg. 18. pag. 67.

Adminiſtrare *voor de woorden*, regeren, becleeden, bedienen, *regeert alleen acc.* B. E. Cicero heeft met lof het Borgermeeſterſchap bedient.

ADMIRARI. Dep. acc. compoſitum eſt ex *ad* & *mirari* cap. 4. reg. 18. n. 3. pag. 68. V. G. *admiror corruptionem hujus ſæculi.*

Verwonderen, *verwondert ſtaen* B. E. ick ſtaen verwondert over de bederfeniſſe van deſen tydt.

ADMISCERE. Act. acc. & dat. eſt compoſitum ex *ad*

T' ſamen mengen, *onder een mengen* B. E. mengt &

& miscere cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *admisce Oleo Acetum.*

de Olie onder den Asijn.

ADMONERE. Act. acc. & abl. cum præp. de. est compositum ex *ad* & *monere* cap. 4. reg. 7. pag. 45. & observ. pag 46. V. G. *Pater admonuit Filium suum de moribus inconditis.*

Vermaenen, voor-oogen-stellen, voor-stellen, berispen B. E. den Vader heeft sijnen Soon berispt over ongescikte manieren.

Juxta reg. 7. pag. 45. *admonere* etiam admittit. Gen. V. G. *admoneo te muneris tui* & non ineleganter quidem. Verùm prudenter & in paucioribus exemplis, verbo *admonere* apponendum Gen. judico: unde non aptè quis dixerit V. G. *Architriclinus admonuit Patrem-familias parati cibi.*

Volgens den 7. Regel het 45. blad heeft het woort admonere *oock Gen. naer sig B. E.* admoneo te muneris tui. *dat is,* Ick vermaene u over uwe pligt (*ampt, obligatie &c.*) *ick bekenne dat het somtyts wel gebruyckt wort; maer ick meyne dat den Gen. naer het woordt* admonere *voorsigtiglijk en de in weynighe stellingen moet gestelt worden; dus en soude imant soo wel niet seggen B. E.* Architriclinus admonnit Patrem-familias parati cibi. *dat is,* Den Hof-meester heeft den Huys-meester vermaent, dat de spyse gereet was.

Nota 1. juxta reg. 20 pag. 70. *admonere, monere* &c. etiam *admittere*, duplicem acc pers. & rei V. G. *illud te admoneo* verùm advertunt auctores, licet illa verba admittant hos acc. *hoc*,

Bemerckt 1. *dat vervolgens den 20. Regel de woorden* admonere, monere *&c. acc. regeren, soo voor de saeke als voor den persoon B. E.* illud te admoneo. *dat is,* Ick vermaen u hier

illud

illud, *unum* &c. non inde deducendum, etiam quosvis alios accus. admittendos: quis enim dixerit: *admoneo te horam* loco *de hora*?

over. *Maer de Autheurs seggen daer by, dat alhoewel dusdanige worden de accus.* hoc, illud, unum *&c. toelaeten, daerom niet en moet gemeynt worden, dat sy sonder onderscheyt alle de andere accus. admitteren want wie sal derven seggen:* admonere aliquem horam. *dat is* Imant over de huere vermaenen. *In plaets van* de hora.

Nota 2. Verbum *admonere* dum significat *certiorem facere* non regere Gen. multò minùs acc. duos. Sed tantùm acc. & abl. cum præp. de V. G. *admoneo te de morte Patris tui.* Id est *indico tibi mortem Patris tui.*

Bemerckt ten 2. dat het woordt admonere *als het genomen wort voor* bekent maeken, de-wete-laeten *&c. geenen Gen. veel min. twee accus. regeert; maer alleen acc. ende abl. met de præp.* de *B. E.* admoneo te de morte Patris tui. *dat is* Ick vermaene u (*ick laete u weten*) over de doodt van uwen Vader.

Admovere. Act. acc. & dat. est compositum ex *ad* & *movere* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G *si pauper est civis, admoveat manum operi, & ditescet.*

By-brengen, aenslaen, by-doen, by-voegen, toe-brengen B. E. is het saeke den Borger arm is, dat hy de handt slaet aen het werk, ende hy sal ryk worden.

Adoptare. Act acc. & dat. cap. 4. reg. 14. n. 6. pag. 63. & reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Cæsar sibi hæredem adoptavit Augustum.*

Tot soon, ofte tot erfgenaem aennemen B. E. Cæsar heeft Augustum tot erfgenaem aengenomen.

Adoriri. Dep. acc. est

Aenvallen, aenclauwen; com-

compositum ex *ad* & *oriri* cap. 4. reg. 18. n. 3. pag. 68. V. G. *nefas est adoriri Magistrum.*

aenclampen, *bestormen*, *bespringen*, *overvallen* B. E. het is een schelmstuk den Meester aen-te-vallen.

ADSCRIBERE. (alii *ascribere*) Act. pro *ascribere* acc & dat. est compositum ex *ad* & *scribere*. est verbum favoris cap. 4. reg. 13. n. 2. pag. 59. V. G. *adscribo me sententiæ neganti.*

Onderteekenen, *bevestigen*, *toe-vallen*, *partye-kiesen* B. E. ick bevestige het loochenende gevoelen.

Eosdem casus regit *adscribere*, dum sumitur pro *imputare* V. G. *adscribo tibi infortunium meum.*

Adscribere *heeft de selve casus*, *als het beteekent* imputare *of* opleggen, verwyten, wyten &c. B. E. ick wyte u myn ongeluck.

Nota *adscribere* aliquando sumi pro *assumere*: regitque tum dat. acc. cum præp. in & abl. cum præp. in V. G. *post varios casus tandem adscriptus sum in militiam*, *militiæ* vel *in militia.* Interim abl. cum præp. in nonnullis videtur rarior. Vide annot. 1. in cap. 4. pag. 88.

Noteert dat adscribere *oock beteekent* assumere *ofte* aennemen. *Ende alsdan regeert dat. acc. met de præp. in ende abl. met de præp. in* B. E. Post varios casus adscriptus sum militiæ, in militiam *of in* militiâ. *dat is* naer veele voorvallen ben ick aengenomen tot den cryg. Siet Verepæum in de 1. annot. van het 4. cap. het 88. blat. maer den abl. met de præp. *in* misaegt aen sommige.

ADSTIPULARI. (vel *astipulari*) Dep. dat. est verbum favoris cap. 4. reg. 13. n. 2. pag. 59. V. G. *adstipulor Cartesio.*

Sich byvoegen, *van een gevoelen ofte sententie sijn* B. E. ick ben van een gevoelen met Cartesius.

AD-

ADSTRINGERE (vel *astringere* Act. acc. & Gen. ac abl. criminis cap. 4 reg. 7. pag. 45. & observ. pag. 46. V. G. *usurarius adstringitur furti* vel *furto*. *Sive* (aliquando) *se adstringit furti* vel *furto*. Pretendunt aliqui, quod quando verbis *adstringere absolvere* &c. adhibetur Gen. criminis, subintelligatur ly *crimine* vel *pænâ* V. G. *astringitur* vel *adstringit se furti* id est *furti crimine*.

Sig schuldig maeken, *sig verbinden*, *sig inwickelen in eenig schelmstuk*, *schuldig sijn* B. E. den woekenaer is schuldig van diverye *ofte* maekt sig schuldig van diverye.

Sommige beweeren, *dat*, *alswanneer naer de woorden* adstringere, absolvere *&c. Gen. volgt. Daer op verstaen wordt het woordt* crimine *of* pænâ *B. E.* astringit se furti *dat is* furti crimine.

ADSTRINGERE. (pro *obligare*) Act. acc. & dat. personæ. est compositum ex *ad* & *stringere* cap. 4. reg. 14. pag. 63. V. G. *æternùm me tibi adstringo*.

Sig verbinden, *aencleven*, *aen-hangen B. E.* voor altydt verbinde ick my aen u.

ADVEHERE. Act. acc. rei & acc. personæ vel loci cum præp. ad cap. 4. reg. 26. pag. 78. V. G. *Rusticus advehit annonam ad exercitum hispanum*. Cave dixeris *exercitum hispanum* omittendo præp. ad: poteris tamen loco acc. cum præp. ad ponere dat. & dicere: *Rusticus exercitui hispano advehit annonam*. Et tunc verbum *advehere* sumetur ut verbum commodi &c.

Toe-voegen, *aen voeren*, *by-brengen*, *aenbrengen B E.* den Boer brenght levensmiddelen aen het spaense Leger. *Waght u te seggen* exercitum hispanum *achterlaetende de præp. ad. ten waer gy in plaets van den acc. met de præp ad. gebruyckte den dat. ende seyde* Rusticus hispano exercitui advehit annonam. *Alswanneer het woordt* advehere *genomen wordt als een woordt van profijt of gemak.*

AD-

ADVENIRE. Neut. acc. cum præp. ad. eſt compoſitum ex *ad* & *venire* cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78. V. G. *adveni ad ſecundum lapidem, utinam adveniſſem ad tertium!*
Tot iets comen, toe-comen, aencomen, arriveeren B. E. ick ben gecomen tot den tweeden myl-ſteen (*myle*) Godt gave dat ick gecomen waer tot den tweeden!

ADVENIT. (pro *accidit*) Imp. dat. cap. 4. reg. 17. pag. 66. V.G. *quandoque advenit, ut fallax fallatur.*
Het comt, het geſchiet, het gebeurt B. E. het gebeurt ſomtyts, dat den bedrieger bedrogen wort.

ADVERSARI. Dep. eſt verbum repugnantiæ dat. cap 4 reg. 13. n. 2. pag. 59. V G. *Deus aſſolet adverſari ſuperbo.*
Tegen-ſijn, afkeerig-ſijn, tegen-ſtryden, ſig tegenſtellen, tegen-canten B. E. Godt ſtelt ſig teghen den hooveerdigen.

Nota *adverſari* aliquando reperiri cum accuſ. V G. *apud Tacitum lib. 1 annal. etiam lib. 17. ſed id extra uſum eſt*
Bemerkt dat het woordt adverſari *gevonden wort met accuſ. B. E.* by Tacitus in het 1. ende 17. boek den hiſtorien; maer dit is buyten gebruyk.

ADVERTERE. Act. acc. & acc. cum præp. ad eſt compoſitum ex ad & *vertere* cap. 4. reg. 25. app 1. pag. 78. V.G. *adverte animum ad orationem meam.*
Toe-keeren, ſig drayen, ſig keeren tot iet B. E. keert u gemoet tot myne reden.

Nota 1. *advertere* pro *animadvertere* regere acc. cum præp. in V. G. *magiſtri eſt advertere in diſcipulos, non privati.*
Bemerkt ten 1. dat advertere *als het* animadvertere *beteekent ofte* ſtraffen, *regeert acc. cum præp in B. E.* het is de obligatie van den Meeſter, maer niet van eenen particulieren de diſcipelen te ſtraffen.

Nota 2. *advertere* etiam ſumi abſolutè & ſine caſu.
Bemerckt ten 2. dat het woordt advertere *oock ge-*

Tum

Tum verò significat *reflectere* V. G. *adverto filium meum indies depravari.*

stelt wort sonder casus. Alsdan beteekent dit woordt reflectere *ofte* ghewaer-worden *B. E.* ik worde gewaer, dat mynen Soon dag voor dag bedorven wort (*erger wort*)

Nota 3. aliquando sumitur cum dat. pro *invigilare* sed rariùs V. G. *adverte tibi* pro *invigila tibi.*

Bemerkt ten 3. dat het somtijdts met dat. gebruykt wort (maer selden) voor het woordt invigilare *ofte* op-letten *B. E* adverte tibi *dat is* let op u *voor.* invigila tibi.

ADVESPERASCIT. Imp. absolutè ponitur.

Het wort donker, het wort avont sonder cas.

ADULARI. (*adulare* est antiq.) dep. dat. est verbum obsequii cap 4. reg. 13. n. 2. pag. 59. V. G. *ignavi est adulari singulis.* Nota, *adulari* etiam reperiri cum accus. ut habet V. G. Cic. in Pis. *adulantem omnes videre te volui.* Sed cautè eo utatur tyro.

Pluym stryken, vleyen, flateeren, boven verdiensten prysen, streelen B. E. het is eygen aen den laf-hertigen een ider te flateeren. *Noteert, dat het woordt* adulari *oock met accus. gevonden wort B. E. Cic. in Pis.* Ik hebbe u willen sien een ider vleyende. *Maer dit moet seer voorsigtelijck gevolgt worden.*

ADVOCARE. Act. acc & acc. cum præp. ad, est compositum ex *ad* & *vocare*. cap. 4. reg. 25. app. 1 78. V. G. *Assuerus ad se advocavit Reginam Vasthi.*

By hem roepen, tot sig roepen, ofte winken B. E. Assuerus heeft de Coninginne Vasthi tot sig geroepen.

ADVOLVERE. Act. acc. & dat. est compositum

Aen-rollen, toe-wenden, toe slepen, aen-slepen B.

ex

er *ad* & *volvere* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *advolvatur foco strues integra.*

E. sleept heel den hoop op den haert.

ADVOLVI GENIBUS. (*pedibus*) alicujus, id est *flectere genua ante aliquem* satis tersè dicitur cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Filius nocens advolvatur genibus irati Patris sui.*

Advolvi genibus *alicujus* (*pedibus*) *wort niet qualyk gebruykt voor* flectere genua ante aliquem, *dat is, imant te voet vallen, knielen, eenen voetval doen, op sijne kniën vallen, ter aerde vallen voor imant B. E.* den Sone, die gesondigt heeft, moet te voet vallen sijnen vergramden Vader.

ÆMULARI. Id est *imitari* dep. acc, cap. 4. reg. 18. n. 3. pag. 68. V. G. *præstat æmulari sanctos quàm laudare eos.*

Imants exempel naervolgen, nae-yveren, naer-doen B. E. het is beter de heylige naer-te-volgen, als de selve te prysen.

ÆMULARI. Id est *invidere* dep. dat. est verbum repugnantiæ cap. 4. reg. 13. n. 2. pag. 59. V. G. *his æmulantur homines, quos imitari non possunt.*

Benyden, af-jonstig sijn, niet jonnen B. E. de menschen benyden die, de welke sy niet en connen naervolgen.

ÆQUARE. Act. acc. & dat. est verbum respectûs vel relationis cap. 4 reg. 13. n. 3. pag. 59. V. G. *Aman tentavit se æquare Assuero.* Vide infrà verb. *æquiparare.*

Gelijk maken, gelijk achten ofte estimeren B. E. Aman heeft getraght hem ghelijk te maken aen Assuerus.

Habet *æquare* aliam significationem satis usitatam. Scilicet sumitur verbum *æquare* pro *complanare usque ad terram*,

Het woordt æquare *heeft noch eene andere beteekenisse, die niet qualyck en luyt: te weten voor* complanare usque ad terram

de-

destruere , *depopulari* &c. sed tum usitatè habet secum verbum *Solo* vel *humo* V. G. *Teruännam Solo æquavit Carolus Quintus.*

ÆQUI BONIQUE FACERE. (consilere). Act. verbum *facere* hîc est verbum æstimandi, vel quasi æstimandi acc. & Gen. æqui, flocci, boni, pluris, minoris &c. cap. 4. reg. 8 pag. 48. & app. pag. 49. V. G. *pluris facit gulam* , *quàm rem domesticam.* vel *injuriam inflictam nihili facio.*

Nota, quod Verepæus cap. 4. In annot. reg. 8. pag. 49. & Alvarus cap. 2. §. 2. app. 2. gen. pag. 19. innuant à verbo *facere* loco genit. in hac acceptione etiam regi abl. cum præp. pro V. G. *pro nihilo facio istas nugas.* Loco, *nihili facio istas nugas.* Sed ut, præ Alvaro, bene monet Verepæus, est genitivus usitatior. Scio quod ponant verb. *ducere* &c. sed si illa, cur etiam non *facere*? unde non dixi, quod *asserant*, sed *innuant.*

ÆQUIPARARE. Act. acc. & dat. est verbum respectûs sive relationis cap. 4. reg. 13. n. 3. pag. 59. V.

ofte tot den grondt te (*tot de aerde*) verdestrueren (*raseren*, *afbreken*) *B. E.* Carel den V. heeft Teroänne tot den grondt toe verdestrueert.

In eene goede vbuw keeren, *achten*, *niet qualyk aennemen ofte opnemen*, *niet achten*, *æstimeren*, *in het beste keeren*, *laeten passeren al of het niet geschiet en was B. E.* desen acht meer sijne gulsigheyt als sijnen naem *ofte* eere. *ofte wel* ; ick en achte niet het affront , dat my is geschiet..

Noteert dat Verepæus inde aenmerkingen van den 8 *regel het* 49 *blad*, *ende Alvarus* cap. 2. §. 2. *in het* 2. *byvoegsel het* 19. *blad seggen*, *dat men naer het woordt* facere *in dese beteekenisse mag ghebruyken den abl. met de præp. pro B. E.* pro nihilo facio istas nugas. *dat is* Ick en achte dese vodden niet. *In plaets van*: nihili facio istas nugas. *Maer*, *gelyk buyten Alvarus aenmerkt Verepæus*, *den genitivus is meer in het gebruyk.*

Vergelyken, *gelyk maken ofte meynen* , *B. E.* als Lucifer sigh vergeleken heeft aen den Alderhoog-

G. dum Lucifer se æquiparavit Altissimo, in imum lapsus est.

Nota, *æquiparare* juxta Emm. Alvarum (& alios) cap. 2. §. 3. app. 2. gen. n. 4. pag. 22. præter dat. admittere acc. cum præp. ad. & abl. cum præp. cum. fateor quidem hujusmodi exempla reperiri; sed invigilet prudens alumnus num passim *æquiparare* (saltem ad æqualem energiam) loco dativ. hosce casus admittat. Malim ego dicere; *Hortensius se æquiparavit Ciceroni*, quàm *ad Ciceronem* vel *cum Cicerone*.

Quantùm ad verbum *comparare*, de illo agemus infrà.

ÆSTIMARE. Act. acc. & gen. tanti, quanti, pluris, minoris, &c. cap. 4. reg. 8. pag. 48. V. G. *qui per circulos vagaris, vide quanti æstimes tuam familiam.*

sten, is hy in het diepste gevallen.

Noteer dat volgens Emm. Alvarus (ende andere) cap. 2. §. 3. het 2. byvoegsel n. 4. het 22. blad, het woordt æquiparare *naer hem lydt acc. met de præp. ad. ende abl. met de præp. cum. Ik bekenne, dat ik van de woorden* comparandi *ofte* vergelykinge *dusdanige preuven hebbe gevonden; maer ik meyne dat den voorsigtigen sal letten, of het woordt* æquiparare (*ten minsten met de selve suyverheyt*) *altijdts dese casus naer hem begeert. Voor my, ik soude liever seggen B. E.* Hortensius se æquiparavit Ciceroni, *dat is*, Hortensius heeft sig by Cicero vergeleken, *als* ad Ciceronem, *ofte* cum Cicerone.

Wat aengaet het woordt comparare, *daer van sullen wy beneden handelen.*

Achten, estimeren, in weerde houden, schatten B. E. gy, die van de eene compagnie in de andere loopt, siet hoe veel gy uwe Familie acht.

Nota

Nota 1. juxta Verepæum cap. 4. reg. 8 in annot. pag. 49. & Alvarum cap. 2. §. 2. in app. 1. Generis pag. 19. *æstimare* mutare genitivos magni, parvi, &c. in ablativos Magno, parvo &c. V. G. *tu ista parvo æstimas, ego autem magno* & benè; verùm.

Bemerckt ten 1. dat by Verepæus het 4. cap. den 8. regel in de annot. het 49. blad, ende by Alvarus cap. 2. §. 2. in het by-voegsel het 19. blad, het woordt æstimare *de gen. Magni, parvi &c. verandert in abl. Magno, parvo &c. B. E.* gy acht die saken kleyn, maer ick acht die groot. *dit is wel, maer.*

Nota 2. quod quando adjectiva citata substantivis junguntur, non patiantur genitivum, sed tantùm abl. unde non dixeris V. G. *Rex Hispaniarum Magni pretii æstimat quemdam unionem*, sed *Magno pretio æstimat.* Pro eo potes videre, quæ respectivè habet Verep. cap. 4. except. reg. 29. pag. 82.

Bemerckt ten 2. dat alswanneer de boven-gemelde adjectiva gestelt worden by een substantivum, sy niet genit, maer abl. lijden: hierom sult gy qualijck seggen: Rex Hispaniarum magni pretii æstimat quemdam unionem, *dat is*, den Con. van Spanien acht veel eenen Diamant, *inplaets van*, Magno Pretio æstimat.

Nota 3. *æstimare* nonnumquam sumitur pro *perpendere* vel *judicare* & patitur abl. cum præp. ex V. G. Cicero pro Roscio: *vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa æstimat.*

Bemerkt ten 3. dat æstimare *somtyts genomen wort voor* perpendere *ende alsdan lijdt abl. met de præp. ex B. E. Cicero pro Roscio* Het slegt ende onverstandig Volk oordeelt weynige saeken naer de waerheyt, maer vele naer den roep.

Afficere. Act. acc. & abl. est verbum affine verb. vestiendi cap. 4. reg. 22. pag. 72. V. G. *adver-*

Aen-doen, bewegen, aenraeken, bespringen, bejegenen. B. E. die de tegenpartye met bondige rede-

sarium

sarium afficere contumeliis solent, qui eum vincere rationibus nequeunt.

nen niet en connen overwinnen, zyn gewoon de selve met smadigheyt te bejegenen.

AFFIGERE. Act. acc. & Dat. est compositum ex *ad* & *figere* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Judæi affixerunt Dominum suum & Regem Cruci.*

Aen-echten, aen-vast-maken, aen-lijven, aen-hangen, aen-spijkeren B. E. de Joden hebben hunnen Heer ende Coning gehangen aen het Cruys.

AFFINGERE. Act. acc. & dat. comp. ex *ad* & *fingere* cap. 4. reg. 13. pag. 60. V. G. *nihil quidquam Veris affingere.*

Liegen, by-voegen, by-liegen, fingeren, by-peysen, B. E. en beliegt de waerheyt niet.

AFFLIGERE. Act. acc. & abl. est compositum ex *ad* & *fligere*. verb. onerandi cap. 4. reg 30. pag. 83. V. G. *Filius improbus mærore affligit parentes.*

Bedroeven, overvallen, becommeren, beangstigen, quellen, pijnigen B. E. den quaet-aerdigen Sone bedroeft sijne Ouders.

Nota, etiam omitti abl. V. G. *Filius improbus affligit parentes*, omisso ly *mærore*, verùm tunc significat præcisè *dolore afficere*. advertat ergò tyro, quod abl. in alia significatione passionis omitti non possit V. G. malè diceres: *affligor*, pro *affligor metu.*

Bemerkt, dat het woordt affligere *oock den abl. achter laet, alleen houdende den acc. B. E. in het boven-staende exempel* Filius improbus affligit parentes, *sonder het woordt* mærore, *maer dan moet het alleen* bedroeven *beteekenen. dat dan den leerlink let, dat den abl. in andere beteeckenissen van droefheyt niet en mag agter gelaeten worden B. E. gy soude qualijk seggen.* Affligor, *dat is*, ik ben overvallen van vreese, *in plaets van* affligor metu.

AF-

AFFLUERE. Neut. abl. est verbum copiæ cap. 4. reg. 30. pag. 81. V. G. *qui divitiis affluit, etiam sæpe criminibus scatet.*

Overvloeden, overvloedig sijn, overvloedig hebben, besitten, overvloet ofte in overvloet hebben B. E. die de ryckdommen in overvloet heeft, is ook dikwils vol scelmstukken.

Nota *affluere* etiam reperiri sine abl. V. G. Ps. 61. *divitiæ si affluant, nolite cor apponere.* Verùm tunc sumitur pro *accurrere* vel (si ita scribere fas sit) pro *adfluere*, non pro *abundare.*

Bemerkt dat affluere *ook gevonden wort sonder abl. B. E. Ps.* 61. divitiæ si affluant, nolite cor apponere. *Maer het wort dan gebruykt voor* accurrere, *toe-loopen, ofte (is het saeke men soo scryven mag) voor* adfluere (*toe vloeyen*) &c. *eygentlijk niet voor* abundare(*overvloet hebben*)

AFFULGERE. Neut. dat. comp. ex *ad* & *fulgere.* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *sol affulget Horizonti nostro* vel(translatè) *utinam! mihi spes ulla affulgeat* !

Op-scynen, op-blikken, sig vertoonen B. E. Sol affulget Horizonti nostro *dat is* de Sonne vertoont sig op onsen Horizon (*kimme*) *ofte* utinam! mihi spes ulla affulgeat! *dat is* Godt gave! dat sig aen my eenige hope vertoonde!

AFFUNDERE. Act. acc. & dat. comp. ex *ad* & *fundere* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Galli Vino affundunt aquam.*

By-gieten, in-gieten, ondergieten B. E. de Fransse gieten water by den Wijn.

AGERE. Act. acc. cap. 4. reg. 18. n. 1. pag. 67. varias habet significationes V. G. *ante se Pastor agit oves suas.* Vel *coram rege Achis David stultum egit* vel

Doen, uytwerken, sig dragen, maken, voor-sig stauwen &c. dit woordt heeft veel beteekenissen B. E. den Herder stouwt voor. *h*sig sijne Scaepen *ofte* Da-

agam

agam strenuè rem commissam.

Nota 1. *agere* aliquando sumi veluti verbum acquisitivum, & tunc regere acc. & dat. juxta cap. 4. reg. 13. pag. 58. V. G. *justum est, ut mihi pro beneficiis acceptis gratias agas.*

Nota 2. juxta Verepæum cap. 4. reg. 7. pag. 46. & Alvarum cap. 2. §. 2. pag. 17. *agere*, dum sumitur pro *accusare* sive potius pro *vindictam in judicio flagitare* regere gen. *injuriarum*, *furti* &c. subjungit Verep. in observ. pag. 46. abl. cum præp. de V. G. *qui à vicino gravatur, eum in Concilio agat reum injuriarum* (verùm *injuriarum* hic regitur à verbo *reum*) vel *cum eo agat injuriarum* vel, *de injuriis* interim prudenter eo verbo utatur tyro, & legat Verepæum reg. 7. annot. 3. pag. 48. ubi dicit

vid heeft voor den Coninck Achis den sot gemaekt *ofte* ick sal de opgeleyde saeke sorgvuldiglyk uyt-werken.

Bemerkt 1. *dat het woordt* agere *somtyts ghenomen wordt als een woordt in den Syntaxi boek van Verepæus cap.* 4. 13. *het* 58. *blad ghenoemt* acquisitivum, *ende dat het vervolgens acc. en dat. regeert B. E.* justum est, ut mihi pro beneficiis acceptis gratias agas, *dat is* : het is regtveerdig, dat gy my voor de onfangen weldaden bedankt.

Bemerkt ten 2. *dat naer het gevoelen van Verepæus cap.* 4. *reg.* 7. *het* 45. *blad*, *ende van Alvarus cap.* 2. §. 2. 19 *blad*, *het woordt* agere, *als het ghenomen wort voor* besculdigen, *ofte om beter te seggen voor* in het recht dagen *heeft gen.* injuriarum, furti *&c. Verepæus voeght daer op het* 49. *blad by abl. met de præp. de B. E.* qui à vicino gravatur, eum in Concilio agat reum injuriarum (*het schynt dat hier het woordt* injuriarum *geregeert wort niet van* agat *maer van* reum) *dat is* die van sijnen ghebuer

mal

malè dici, *ago te furti* vel *injuriarum* loco *ago tecum furti* vel *injuriarum*.

overlast lydt, moet hem in het recht dagen, *ook mag worden geseydt sonder het woordt* reum, agat cum eo de injuriis.

AGGLOMERARE. Act. acc. & dat. comp. ex *ad* & *glomerare* cap. 4. reg. 13. pag. 60. V. G. *Turmæ fusæ se Agglomerarunt etiamnum pugnantibus.*

By-voegen, *by-winden*, *op-hoopen*, *B. E.* de verstroyde Benden, hebben sig gevoegt by de noch-strydende.

AGGREDI. Dep. acc. comp. ex *ad* & *gradi* significat vel *accedere* vel *adoriri* cap 4. reg. 18. n. 3. pag. 68. V. G. *ad Arbellam Alexander cum mille Equitibus aggressus est* 30. *Equitum millia.*
Cave dixeris: *ad Arbellam aggressa sunt ab Alexandro* 30. *Equitum millia*. Id est, ne verbum *aggredi* sumpseris in significatione passiva.

By-comen, *aen-comen*, *aen-spreken*, *beginnen*, *aen-vallen*, *aen-ranzen*, *bestaen*, *beproeven*, *een begin van maken* *B. E.* by Arbella heeft Alexander met duysent Ruyters 30. duysent Ruyters aen gevallen.
Wagt u te seggen: by Arbella sijn 30000. Ruyters van Alexand. aen-gevallen *ofte* ad Arbellam aggressæ sunt ab Alexandro 30. Equitum millia. *dat is, wagt u het verbum* aggredi *te gebruyken in eene lydende beteekenis.*

AGGREGARE. Act. acc. & acc. cum præp. ad. comp. ex *ad* & *grex* cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78. V. G. *adversus Davidem Hanon pugnaturus*, *ad exercitum suum aggregavit Syros.*

Vergaderen, *by-een-brengen*, *by-een-stouwen*, *by-een-voegen*, *t'samen-cudden* *B. E.* Hanon sullende vechten teegen David, heeft by sijnen Leger vergadert die van Syrien.

Quando *aggregare* signifi-

Alswanneer aggregare ey-

ca-

cat *adjungere* (per translationem) præter acc. etiam admittit dat. V. G. *aggrega cumulo*, vel *ad cumulum*, *lapides*. Dat. admittit cap. 4. reg. 13. pag, 55. acc. verò juxta reg. suprà citatam.

ALIENARE. Vide *abalienare*.

ALLATRARE. Neut. acc. comp. ex *ad* & *latrare*. cap. 4. reg. 25 pag. 77. V. G. *me vix ingressum civitatem allatraverunt canes*.

Inveneris (sed rariùs) *allatrare* cum dat. at tunc sumitur pro *invidiosè criminari*.

ALLIGARE. Act. acc. & dat comp. ex *ad* & *ligare* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *parieti alligavi Vitem meam*.

Indiculus Alvari post verbum *alligare* ponit abl. sed malè applicatur abl. huic significationi. Scio quod post se habeat aliquando abl. sed tum in hac significatione abl. non regitur à verbo *alligare*; sed imperatur per regulam 31. cap. 4. pag. 84. V. G. *Philistini rotis alligaverunt catenis Samsonem*.

gentlijk beteekent adjungere *of* by-voegen *lydt het behalven den acc. ook Dat.* B E. aggrega cumulo lapides. *dat is, Vergadert, de Steenen by den hoop. ofte* ad cumulum.

Vervremden &c. siet abalienare.

Op-bassen, toe-bassen, toe-jaupen B. E, de Stadt nouwelijks ingecomen sijnde, hebben my vele honden toe-gebast.

Gy sult (maer niet dikwils) allatrare *vinden met dat. maer alsdan beteekent dit woort* invidiosè criminari, *of* uyt nijdt lasteren.

Aen-binden, aen vast maken, verbinden. B. E. Ik hebbe mijnen Wijgaert vast-gemaekt aen den muer.

Den woordt-wijser van Alvarus stelt abl. ende acc. naer het woordt alligare, *maer dit en past niet op de hier staende beteekenis. Ik wete wel, dat* alligare *somtijts naer hem abl. heeft maer in dusdanige stellinge, en wort den abl. niet geregeert soo seer, van het woort* alligare, *als hy geboden wort door den* 31. *reg. cap.* 4. *pag.* 84. *V. G.* Philistini

Nota

rotis Samsonem catenis alligaverunt. *dat is.* De Philistinen hebben Samson met ketenen gebonden aen de wielen.

Nota *alligare* dum sumitur pro *obstringere*, regere acc. & gen. *criminis.* Item abl. sine præp. cap. 4. reg. 7. pag. 45. & observ. pag. 46. V. G. *Tanto scelere te alligasti*, vel *tanti sceleris.*

Bemerkt dat alligare, *als het beteekent* obstringere, *ofte* sculdig maeken, *vaer hem begeert acc. ende gen.* criminis. *cap.* 4. *reg.* 7. *pag.* 45. *ende in de obser. blad* 46. *B. E.* gy hebt u sculdig gemaeckt aen een groot scelm stuk.

Alloqui. Dep acc. comp. ex *ad* & *loqui* cap. 4. reg. 18. num. 3. pag. 68. V. G. *ò si mihi liceat Regem alloqui !*

Aen-spreken, *iet vragen &c. B. E.* och ! of my georlooft waer den Conink aen te spreken !

Nota *alloqui* (juxta aliquos) apud Curtium lib. 6. poni cum abl. & præp. *cum.* Verùm non ausim illud imitari; potissimùm cum non legam *alloqui*, sed *colloqui*; sic enim habet lib. 6. num. 8. post medium. *Invitatus est etiam Philotas.... & non Cænare modò, sed etiam Familiariter colloqui cum eo, quem Damnaverat, sustinuit.*

Bemerkt, *dat* (*gelijk sommige seggen*) *Curtius in het* 6. *boek stelt* alloqui *met de præp. cum. Maer ik en soude dit niet derven volgen*; *te meer om dat ik niet* alloqui, *maer* colloqui *lese*; *want aldus vinde ik.* Invitatus est etiam Philotas.... & non Cænare modò, sed etiam Familiariter colloqui cum eo, quem Damnaverat, sustinuit. *dat is.* Ook is Philotas genoot... ende hy (*Alexander*) en heeft hem niet alleen sijn Avont-mael laeten nemen, maer heeft ook met dien, den welken hy had-

de veroordeelt, seer vrindelijk gekout.

ALLUERE. Act.acc.comp. ex *ad* & *luere* antiq. cap. 4. reg. 18. pag. 67. V. G. *Antverpiæ Mœnia alluuntur à Scaldi*, vel *Antverpiæ Mœnia alluit Scaldis.*

Aen-spoelen, bespoelen, aenvloeyen, voor by loopen, voor by passeren, tegen aenloopen B. E. de Scelde loopt voor by de Vesten van Antwerpen *ofte* de Vesten van Antwerpen worden bespoelt door de Scelde.

MEMINI me alicubi legisse *alluere* cum dat. sed nisi acquisitivè ponatur, imitationem dissuadeo.

Ik ben indagtig dat ik ivers gelesen hebbe alluere *met dat. maer ten sy dit woordt genomen wort als een woort van* profijt *ofte* scade, *ick en derve niet raden dit te volgen.*

AMBIRE. Act. acc. cap. 4. reg. 18. pag. 67. V. G. *ne fures irruerent, muro ambiit hortum suum.*

Om-trecken, om-cingelen, om-vatten, ront-om besluyten, in-sluyten B. E. op dat de dieven niet en souden overcomen in sijnen Hof, hy heeft den selven omcingelt met eenen muer

Transfertur *ambire* ad *honores, Officia* &c. unde (translatè) dicitur: V. G. *indignus est Consulatu, qui Consulatum ambit.*

AMBIRE *wort ook genomen voor* eersugt &c. *B. E.* die het Borger meesterschap tragt te becomen, en is het Borger-meesterschap niet weerdig.

AMICIRE. Act. acc. & abl. est verbum vestiendi, cap. 4. reg. 22 pag. 72. V. G. *justum est, si regem adeas, ut te amicias veste novâ.*

Cleeden, sig cleeden, om-sig-trecken, aen doen, dekken, bedekken, *B. E.* het is billig, is het sake gy by den Conink gaet, dat gy een nieuw cleet aendoet.

AMOLIRI.

AMOLIRI. (*summa curâ amovere*) Dep. acc. & abl. cum præp. à vel ab. vide *amovere*.

Met druk afwenden. Ziet het woordt amovere.

AMOVERE. Act. acc. & abl. cum præp. à vel ab. comp. ex *ab* & *movere*, est verbum removendi. cap. 4. reg. 28. num. 4. pag. 80. V. G. *garrulitatem non vis discere? amove à te garrulum.*

Af-wenden, af-keeren, weg-nemen, weg-drijven, van sig keeren, weg-doen, weg-jagen B. E. wilt gy het clappen niet leeren, jaegt weg den clapper.

AMOVERE reperitur cum præp. *è* vel *ex* V. G. Cic. ad Attic. *nebulonem illum, si quo pacto potes, ex istis locis amove.* sed *amovere* tum sumitur pro *ejicere.*

Amovere *wort gevonden met de præp.* è *of* ex *B. E. by Cic. tot Attic.* nebulonem illum, si quo pacto potes, ex istis locis amove. *dat is.* Is het mogelijk, drijft dien fiel uyt die plaetsen. *Maer het woordt* amovere wort dan genomen voor *ejicere* ofte *uyt-drijven.*

AMPLECTI. Dep. acc. cap. 4. reg. 18. pag. 68. V. G. *solent Galli amplecti advenientem.*

Om-helsen, om-vangen, in sijne armen nemen, om-vatten. B. E. De Fransen syn gewoon den aencomenden te omhelsen.

AMPLEXARI. Vide *amplecti.*

Dikwils om-helsen. Ziet amplecti.

Nota. si inveneris *amplexari* passivè. V. G. *Frater amplexabatur à Fratre.* Quod apud antiquos in usu fuerit *amplexare.*

Bemerkt, dat, is het sake amplexari *meyns te vinden in eene lydende beteekenis B. E.* den eenen Broeder wert omhelst van den anderen. *by de oude gevonden is geweest het woort* amplexare.

AMCIL-

ANCILLARI. Dep. dat. est verbum obsequii. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V G. *Dudum ancillatus sum illi, & interim nihil accepi stipendii.*

Dienen, Cnegt (ofte meyt) sijn, op-passen &c. B. E. Ick hebbe hem lange gedient, ende en hebbe nog geenen loon gecregen.

ANGERE Act. acc. cap. 4. reg. 18. num. 1. pag. 67 V G. *Homo angit hominem.*

Pijnigen, benouwen, overlast aen doen, overvallen, bekommeren, verdrukken. B. E. Den eenen mensch verdrukt den anderen.

Nota à verbo angere Act. dici angi animo in abl. & angi animi, ita tamen, ut abl. sit usitatior. cap. 4. reg 9. Annot. pag. 50. V. G. *Saül assiduè angebatur animi, vel animo.*

Bemerkt dat van het verbum Act. angere *geseydt wort* angi animo *in abl. of* animi *in genit. dat is.* in sijn gemoet beroert worden of sijn. *Soo nogtans dat den abl. meer in het gebruyk is als den gen. siet Veræp. cap. 4. Annot. blad* 50. *B. E.* Saül assiduè angebatur animo *vel* animi. *dat is.* Saül was seer beroert in sijn gemoet.

ANIMADVERTERE. Neu. vide *advertere*: etiam dum *animadvertere* significat *punire*. Ibid.

Op-letten &c. siet advertere *ook, als* animadvertere *beteekent* punire *ofte* straffen, *aldaer.*

ANNUERE. Neut. acc. & dat. est verbum commodi. cap. 4. reg. 13. num. 1. pag. 59. V. G. *Annuo tibi petita tua.*

Toe-wenken, toe-cnikken, bewilligen, toe-staen, te-vreden-sijn. B. E. annuo tibi petita tua. *dat is.* Ik bewillige, uwe versoekingen.

Malim tamen jungere tantùm dat. hinc malim

Ick hebbe nochtans liever sonder acc. dat. te gebruy-

dicere : *annuo petitis tuis*, quam *annuo tibi petità tua.*

Annuere nutum legitur apud Liv. lib. 7. ab urbe cond. quidni & ponatur *annuere nutu*? vide Verep. cap. 4. reg. 19. Annot. pag. 69.

Annumerare. Act. acc. & dat. est comp. ex *ad* & *numerare*; est verbum jungendi, vel addendi. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *vijne ergò disjeolis annumerari?*

Annumerare. Etiam accipitur pro *numerare* simpliciter. V. G. Cic. 1. de nat. Deor. *ut eorum molestum sit annumerare sententias.*

Antecedere. Neut acc. & dat. comp. ex *ante* & *cedere.* cap. 4 reg. 13. annot. 2. pag. 61. V. G. *dignitate tibi antecedo.*

Alvarus innuit cap. 4 §. 2. app. 2. gen. pag. 34. dat. prævalere abl. verùm quantùm colligere possum, pro sensus varietate & energia alteruter adhiberi potest, cum nihil obsit & uterque apud auctores

ken lieure seggende : annuo petitis tuis, *als* Annuo tibi petità tua.

Men leest annuere nutum *by Liv. aen het 7. Boek waerom en sonde men ook niet mogen seggen*: annuere nutu? *siet Verep. cap. 4. den 13. regel in de annot. het 68. blad.*

Onder-rekenen, by-rekenen by-het-getal-voegen, opstellen. B. E. Wilt gy dan gerekent worden onder de ongemanierde.

Annumerare *wort ook gebruykt voor het enkel* numerare *B. E. Cic. 1. de nat. Deor.* ut eorum molestum sit numerare sententias, *dat is*, soo dat het moyelijk is hunne gevoelens op te rekenen.

Voor gaen, over-treffen, te-boven gaen, voor-loopen B. E. Ik gaen u voor in weerdigheyt.

Bemerkt dat Alvarus 2. ord. neut. app. 1. num. 1. pag. 35. voorstelt den dat. aen den acc. als gemeynder. Nogtans my dunkt dat naer de veranderige, ende gestelteniße van den sin, men den eenen of den ande-

auctores primæ classis casus reperiatur.

rem casus mag gebruyken, aengesien alle beyde de casus gebruykt worden door de Autheurs van de eerste weerdigheyt, ende aengesien daer niet tegen en stryt.

ANTECELLERE. Neut. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. annot. 2. pag. 61. V. G. *Lovanienses se jactant cæteros Philosophos* vel *cæteris Philosophis antecellere.* Vide quæ suprà annotavi ad verbum *antecedere.*

Over-treffen, uyt-steken, uyt-munten B. E. die van Loven stoeffen, dat sy alle andere Philosophen overtreffen.

Siet wat ick boven gestelt hebbe by het woordt antecedere.

ANTEFERRE. Act. acc. & dat. est comp. ex *ante* & *ferre* cap. 4. reg. 14. app. pag. 60. V. G. *Cartesium antefero Aristoteli.*

Voorstellen, meer soeken, behagen hebbe. B. E. Ick achte meer Cartesium als Aristotelem.

ANTEHABERE. Act. acc. & dat. est comp. ex *ante* & *habere* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Bello pacem antehabent rustici.*

Liever hebben, meer soeken, behagen hebben, voorstellen. B. E. De Lantslieden hebben liever den peys, als den oorlog.

ANTEÏRE. Neut. acc. & dat. comp. ex *ante* & *ire* cap. 4. reg. 12. annot. 2. pag. 61. V. G. *summæ laudis est seniores*, vel *senioribus, ingenio anteire.*

Voor-gaen, te-boven-gaen, over-treffen. B. E. Het is eenen aldergrootsten lof, de ouderlingen door het verstant te overtreffen.

Vide quæ dicta sunt suprà post verbum *antecedere.*

Siet wat ick boven geseyt hebbe naer het woordt antecedere.

ANTEPONERE. Act. acc. & dat. comp. ex *ante* & *ponere.*

Voor-stellen, meer achten &c. B. E. De deugt is

ponere. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Virtus divitiis anteponenda est.*	meer te achten als de rijk-dommen.
ANTESTARE Neut. dat. comp. ex *ante* & *stare* cap. 4. reg. 13. annot. 2. pag. 61. V. G. *Cæsar fraude bellicâ antestetit Pompejo.*	*Voor-rank oft voor-gank hebben, overtreffen &c.* B. E. Cæsar heeft Pompejum overtroffen in de oorlogs-rusie.
Nota me suprà annotasse contra opinionem Alvari acc. vel dat. promiscuè recipi à verbis *antecedere*, *antecellere*, *anteire*. Verùm acc. post verbum *antestare* ægrè admisero, estô hinc inde reperiatur; & Verepæus pag 61. annot. 2. dicat etiam ly *antestare* modò dat. modò acc. recipere. Malim enim dicere juxta exemplum suprà positum. *Cæsar antestetit Pompejo*, quàm *antestetit Pompejum.*	*Bemerkt dat ick tegen de opinie van Alvarus boven hebbe gestelt, datmen naer de woorden* antecedere, antecellere, anteïre, *nu dativ. nu acc. mag gebruyken. Maer naer het woordt* antestare *acc. te gebruyken dunkt my onbehoorlijk, niet tegenstaende dat het aldus hier oft daer gevonden wort, ende Verepæus op het 61. blad annot. 2. segt, datmen met dit woordt nu dat. nu acc. mag gebruyken. Want ik hebbe liever naer het boven-gestelde exempel te seggen.* Cæsar antestetit Pompejo. *als* antestetit Pompejum.
ANTEVERTERE. Neut. comp. ex *ante* & *vertere.* acc. & dat. cap. 4 reg. 13. annot. 2. pag. 61. V. G. *Prudentis est antevertere mala prævisa.* vel *malis Prævisis.*	*Voor-comen, voor-gaen, preoccuperen, prevenïeren te boven gaen.* B. E. Het betaemt den voorsigtigen, de voorsiene quaele te voor-komen.
Alvarus cap. 3. §. 2. app. 2. gen. pag. 34 dicit *antevertere* usitatiùs dativo	*Alvarus cap. 3. §. 2. app. 2. gen. blad 34. segt, dat* antevertere *gemeynelijk*

jungi; sed ignoro causam. Desuper de illo non memorat illius indiculus, qui indifferenter dat. & acc. ponit, uti Verepæus, aliique. at quidni mihi præplaceat acc. ita ut malim dicere : *antevertere aliquem*, quâm, *antevertere alicui* ?

met dativ. gebruykt wort; maer ik en vinde de oorsake niet. Daer-en-boven den woorden-wyser van Alvarus en maekt daer geen gewag van, stellende met Verepaus ende andere dat. en acc. sonder onderscheyt. Wat my aengaet, waerom en soude ik den acc. voor den dat. niet mogen kiesen, liever seggende; antevertere aliquem, *als*, antevertere alicui ?

ANTIQUARE. Act. acc. cap. 4. reg. 18. pag. 67. V. G. *antiquare legem privato illicitum est.*

Buyten gewoonte brengen, te niet maken, B. E. eene Wet buyten gewoonte brengen, en is niet georlooft aen eenen particulieren.

Nota differentiam esse inter *antiquare legem* & *abolere* sive *abrogare legem*: quia ut lex abrogetur, requiritur posterior lex, per quam prior lex non ampliùs obliget, non autem ut lex *antiquetur*, sive usum amittat.

Bemerkt dat het woordt antiquare legem *verscheyden is van* abolere *ofte* abrogare legem? *want om de eerste Wet af te scaffen* (ut abrogetur) *wort daer versogt een andere wet, door de welke de eerste niet meer en verbint, maer niet om de wet buyten gewoonte te brengen* (ut antiquetur).

APERIRE. Act. acc. cap. 4. reg. 18. pag. 67. V. G. *aperite portas principes vestras.*

Openen, open doen, ontsluyten. B. E. ontsluyt, ô Princen! uwe poorten.

APERIRE. (*pro revelare*) Act. acc rei & dat. pers. est verbum nuntiandi cap.

Openbaeren, te kenne geven, declareren, openen, aenseggen. B. E. Den benou-

4. reg. 14. num. 2. pag. 62. V. G *Gestit afflictus animum suum aperire amico suo.*

APPELLARE. Act. acc &. abl cum præp. de est verbum accusandi. cap. 4. reg. 7. pag. 46. V. G. *Franciscus 1. Bullonium de proditione appellavit.*

Quamvis indiculus Alvari non apponat ablativo gen. tamen illius Syntaxis id videtur innuere. cap. 4. §. 1. app. 1. gen. pag. 17. dum ibidem innuit *appellare* uti *arguere*, *accusare*, *absolvere* &c. mutare gen. criminis in abl. cum præp. de. unde Alvarus quasi liberum relinquit alterutrum casum eligere. Ego autem post verbum *appellare*. ægrè gen. posuero. V. G. *appello te proditionis*, loco, *de proditione*.

APPELLARE. (pro *provocare ab inferiori ad superiorem judicem*) regit acc. simp. vel acc. cum præp. ad V. G. *Apostolus appellavit Cæsarem* vel *ad Cæsarem.*

den soekt sijn hert te openbaeren aen sijnen vriendt.

Besculdigen, beroepen, opleggen, belasten met iet, in het regt roepen. B. E. Franciscus den 1. heeft Bullion van verraderye besculdigt.

Alhoewel den woorden-wyser van Alvarus by den abl. niet en stelt den gen. evenwel scynt sijnen Syntaxiboek het selve te versoeken. cap. 4. §. 1. *app.* 1. *blad* 17. *want hy aldaer aenteekent dat het woordt* appellare *even als de woorden* arguere, accusare, absolvere &c. *den gen. criminis verandert in den abl. met de præp. de. soo dat hy als vry-laet eenen van de twee casus uyt te kiesen. Voor my, ik en soude naer het woordt* appellare *niet ligt gen. gebruyken. B. E.* Appello te proditionis, *dat is*, Ik besculdig u van verraderye, *in plaets van* de proditione.

Sig beroepen, appelleren, syn proces, ofte saeke, van den eenen Rechter trekken tot den anderen. B. E. Den Apostel heeft sig beroepen tot den Keyser

Nota.

Nota. Si verbum *appellare* ante se habeat abl. cum præp. à vel ab. V. G. *licitum erat Romanis à consulibus appellare ad tribunos*, non licet apponere acc. sine præp. ad. unde non bene dixeris: *à consulibus appellare tribunos.* Ratio est obvia: cùm enim anteà ponatur quasi terminus, à quo receditur, justum est, ut post verbum illud ponatur terminus, ad quem acceditur.

Noteert. Is het saeke voor het woordt appellare *gebruykt wordt abl. met de præp. à of ab. B. E.* Licitum erat Romanis à consulibus appellare ad tribunos, *dat is*, het was georlooft aen de Romeynen van de Borgermeesters te beroepen tot de Wijkmeesters (*Borger-voogden*) *gy en moogt naer* appellare *niet gebruyken acc. sonder de præp. ad. ende vervolgens soud gy qualijk stellen*, à consulibus appellare tribunos.

Applaudere. Neut. comp. ex *ad* & *plaudere*. dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *Plauti comœdiis applaudunt plurimi.*

Toe-juygen, toestemmen, toe-roepen, op het eynde eenen galm van toestemminge geven. B. E. Veele stemmen toe de guygelspelen van Plautus.

Applicare. Act. acc. & dat. vel acc. cum præp. ad. cap. 4. reg. 14. pag. 62. & reg. 25. app. pag. 78. V. G. *Fili mi, vide ut sedulò te applices Philosophiæ*, vel, *ad Philosophiam.*

Sig voegen, sig begeven, sig besteden, aenknoopen, by voegen. B. E. Soon siet dat gy u neerstelijk begeeft tot de Philosophie (*de konst der wijsheyt ende den sleutel van de wetenschap*).

Apponere. Act. acc. & dat. comp. ex *ad* & *ponere* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *tressim appone denario.*

Byvoegen, bysetten, neffens stellen. B. E. Voegt by de vijf stuyvers twee blanken.

Apponere. Etiam reperitur cum acc. & præp. ad. V. G. Cic. In Verrem.

Apponere *wort ook gevonden met acc. en de præp. ad. B. E. Cic. in Verrem* reti-

Reti-

Reticulumque ad nares sibi apponebat plenum Rosæ. Sed ly *ad* tum videtur sumi pro *juxta* sive *prope*. Frequentior autem usus est dativi.

culumque ad nares sibi apponebat, plenum Rosæ, *dat is*, hy stelde aen sijnen neus een Netteken vol Roosen. *Maer ly* ad *wort, soo het scynt, daer gebruykt voor* juxta *of* prope. *den dat. is meer in het gebruyk.*

APTARE. Act. acc. & dat. vel acc. cum præp. ad cap. 4. reg. 14. num. 6 pag. 62. & reg. 25. app. pag. 78. V. G. *Siquis Magistratum desideret, priùs se aptet illi, vel ad illum.*

Sig bequaem maeken sig voegen, sig scikken. B. E. Ist dat imant het Scependom begeert, dat hy hem eerst bequaem maekt tot het selve.

ARCERE. Act. acc. & abl. cum præp. à vel ab. est verbum removendi. cap. 4. reg. 25. num. 4. pag. 80. V. G. *Frustra conati sunt Turcæ ab Albæ Græcæ mœnibus arcere Cæsareos.*

Weg-jaegen, afdrijven, afwenden, af-keeren, afsmyten, verstroyen. B. E. De Turken hebben te vergeefs getragt de Keyserse van de Vesten van Belgrado af te drijven.

ARDERE. Neut. abs. V. G. *ardent Vesuvius & Ætna.*

Branden, in brand staen, blaeken, in het vier staen, door de Vlam verteert worden. B. E. Vesuvius ende Ætna branden.

ARDERE. Sumitur translatè pro *vehementer amare*, & jungitur acc. V. G. *Cleopatram ardebat Antonius.* cap. 4. reg. 19. pag. 68.

Ardere *wort ook gebruykt voor* seer beminnen, *ende wort dan gevoegt by acc.* B. E. Antonius beminde seer Cleopatra.

ARDERE. junxit Cicero abl. V. G. *nimio te videndi desiderio ardebam.* &, *cupiditatibus arsit Romana ju-*

Cicero heeft ardere *gebruykt met abl* V. G. nimio te videndi desiderio ardebam, *dat is*, ik brandede

ventus. Verùm advertendum est verbum *ardere* tunc denotare causam, adeòque admittere abl. juxta cap. 4. reg. 31. pag. 84.

van begeerte om u te sien. *Maer men moet letten dat het woordt* ardere *aldaer* oorsake *beteekent; ende altijt het woordt oorsake beteekenende moet gestelt worden in abl. naer den* 31. *reg. van het* 4 *cap. blad* 84.

ARGUERE. Act. acc. & gen. criminis, abl. simp. & abl. cum præp de. est verbum accusandi. cap. 4. reg 7. pag. 45. & obs. pag. 46. V.G. *facilis est justitiæ via, dum complices se mutui criminis*, vel, *de mutuo crimine arguunt*.

Beschuldigen, optuygen, opleggen, schelden, B E. den weg der regtveerdigheyt is ligt alswanneer de hand-daders elkanderen van eeen gemeyn scelmstuk beschuldigen.

Abl. simp. post verbum *arguere* est rarissimus; unde non facilè adhibendus, nisi adjungatur ly *crimen*. V. G. *Eodem te crimine arguam*. vel, *mène audes tanto crimine arguere*?

Den enkelen abl. by het woordt arguere *is seer raer, ende daerom niet ligt te gebruyken, ten sy daer by gevoegt wort ly* crimen. *B. E.* Ik sal u van het selve scelmstuk besculdigen.

ARRIDERE. Neut. dat. est verbum favoris. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *dum peroraret Salustius, populo arrisit Cicero*, vel, *ne fidas sorti, licet tibi arriserit*.

Toelaggen, aenlaggen, belagghen, toegrimmen, begrimmen. B. E. Als Salustius reden-voerde, loeg Cicero tot het Volk, *ofte* en steunt niet op het geluk, al is't dat het u toelagt.

ARROGARE. Act. acc. & dat. est verbum acquisitivum. cap. 4 reg. 13 pag. 58. V. G. *expulso Mario Sylla sibi consulatum arrogavit*.

Toe-scrijven, aennemen, op sig nemen. B. E. Marius uytgejaegt sijnde, heeft Sylla het Borger-meesterscap op sig genomen.

ASPER-

ASPERGERE. Act. acc. rei & dat. perf. vel acc. perf. & abl rei annot. in cap. 4. pag. 89. V. G. *multi conati sunt infamiam asper- gere Ciceroni.* vel *Ciceronem aspergere infamiâ.* interim usus attendatur, malim enim dicere: *aspergere aliquem aquâ,* quàm, *aspergere alicui aquam.* Differentiam, ne hoc opusculum excrescat nimium, colligendam relinquo Didasculis.

Besproeyen, besprengen, overgieten, begieten, nat maeken, becladden. *B. E.* Veele hebben getragt Cicero te becladden met oneere, *daerentussen moet men hier het gebruyk volgen, want ik liever, naer mijn oordeel, soude seggen,* aspergere aliquem aquâ, *dat is,* imant met water besproeyen. *als* aspergere alicui aquam. *De verscheydentheyt, op dat dit weerxken niet te groot en wort, laet ik om uyt te leggen aen de Meesters.*

ASPERNARI Dep. acc. cap. 4. reg. 18. num. 3. pag. 68. V. G. *Monita Pontificis aspernatus est Lutherus.*

Verachten, misachten, versoyen, versmaden, uytlacchen. *B. E.* Luther heeft de vermaninge van den Paus veracht.

ASSECTARI. Dep. acc. cap. 4 reg. 18. num 3. pag. 68. V. G. *Clodius assectatus est Cæsarem.*

Sijn cour maeken, gedurig volgen, sijn Hof maeken, blijven, naervolgen. *B. E.* Clodius heeft sijn Hof gemaekt aen Cæsar.

ASSENTARI. Dep. dat. est verbum favoris. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *Subdolus solet omnibus assentari.*

Vleyen, pluymstrijken, flatteren, toegeven. *B. E.* Den dobbelen is gewoon een ider te vleyen.

ASSENTIRI. Dep. dat. est verbum favoris. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *Decet Discipulum assentiri Magistro suo.*

Toestaen, gelooven, sijne opinie ofte sentiment voegen sig ondergeven. *B. E.* Het voegt den Discipel sijne opinie te voegen naer den Meester.

Assentiri. Etiam legitur juxta Alvarum cap. 4. §. 4. pag. 44. cum acc. & dat. V. G. apud Cic. de Orat. *Ego illud assentior Theophrasto.* Verùm ego juxta usum assero, *assentiri* rarissimè reperiri cum acc. nisi fortè adsint *istud*, *hoc* &c. vel apud Comicos V.G. Terent. in Eunuch. *Postremò imperavi ego-met mihi omnia assentiri.*

Assentiri. *Gelijk betuygt Alvarus cap.* 4. §. 4. *pag. blad* 44. *wort ook gevoegt by acc. ende dat. B.E. Cic. de Orat.* Ego illud assentior Theophrasto, *dat is*, ik staen dit toe aen Theophrastus. *Niet tegenstaende wort* assentiri *met acc. seer weynig gevonden*, *ten sy misschien met de woorden* hoc, istud &c. *ofte by de Clugt-speelders. B. E. Terent. in Eunuch.* Postremò imperavi ego-met mihi omnia assentiri.

Assequi. Dep. acc. cap. 4. reg. 18. num. 3. pag. 68. V. G. *David, post multos labores, assecutus est Michol.*

Becomen, *vercrijgen*, *aenraken*, *B. E.* David heeft Michol naer veele moeyelijkheden vercregen.

Asserere. Act. acc. cap. 4 reg. 18. num. 1, pag. 68. V. G. *mercatores*, *in Antverpiensi foro, à me nuntiata asseruërunt.*

Bevestigen, *confirmeren*, *versekeren*, *guaranderen*, *B. E.* de Coopmans op de Antwerpse Merkt, hebben alle het gene ik geseyt hebbe bevestigt.

Asserere in libertatem, est *servum liberare* vel *liberum reddere* V. G. *post pugnam Lepanticam D. Joannes*, *omnia Christiana mancipia asseruit in libertatem.*

Verlossen uyt de slavernye, *vry maeken*, *van de banden ofte boeyen onslaen. B. E.* naer den slag van Lepanto, heeft Don jan alle de Christene slaven vry gemaekt.

Asserere se. Est *se-ipsum stabilire* vel *confirmare* V. G. *expulso Catilinâ, Cicero se consulem asseruit.*

Sig bevestigen, *vast-stellen*, *buyten perijkel stellen. B. E.* Catilina uytgejaegt sijnde, heeft Cicero sig Consul bevestigt.

Asser-

Asservire. Neut. dat. est verbum auxilii. comp. ex *ad* & *servire* cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *Qui neutri parti favent dum opus est, asserviunt contentioni.* — *Tot iets dienen, dienen, bequaem sijn, te pas comen.* B. E. Die als het noodsakelijk is, geen van twee partyen gunstig sijn, dienen tot meederen twist.

Assidere. Neut. dat. comp. ex *ad* & *sedere* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *periculosum est assidere Magnatibus.* — *Bysitten, neffens sitten,* B. E. Het is perykeleus te sitten by groote Princen.

Quidam dat. mutant in acc. propter præp. ad. V. G. juxta salust. in jugurt. *Adherbalem assedit.* Verumtamen illud non imitetur tyro. — *Sommige veranderen om de præp.* ad *den dat. in acc.* B. E. *naer salust. in jugurt.* Adherbalem assedit, *dat is,* hy heeft by Adherbal geseten. *Maer dat den Jongelink dit niet naer en volgt.*

Assimilare. Act. acc. & dat. comp. ex *ad* & *similare* cap. 4. reg. 13. num. 3. pag. 59. V. G. *quidam Indi aurum assimilant stercori.* — *Vergelijken, gelijken, by elkanderen stellen, op een passen.* B. E. Sommige Indiaenen vergelijken het Gout by de vuylnis.

Assistere. Neut. dat. comp. ex *ad* & *sistere*. dum significat *opem ferre*, est verbum auxilii. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. & aliàs app. pag. 60. V. G. *Inaugurationi Archiepiscopi Mechliniensis astitit Episcopus Antwerpiensis.* vel *peribunt divites, qui non assistunt pauperibus.* — *By-sijn, by-staen, tot hulpe sijn of comen, assisteren, helpen, op-helpen.* B. E. By de In-wyinge van den Arts-biscop van Mechelen, heeft geweest den Biscop van Antwerpen. *ofte* de rijke, die den armen niet by en staen sullen vergaen.

Assolet. Imp. vide *solet.* — *Het gebeurt dikwils &c. vide* solet.

ASSONARE. Neut. dat. comp. ex *ad* & *sonare* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Cantantibus assonuit Echo.*

Den toon volgen , den toon wedergeven , weertoonen , weergalmen , op den selven toon spelen. B. E. Echo heeft den toon van de singende weergalmt.

ASSUESCERE. Neut. dat. comp. ex *ad* & *suescere.* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *qui Martem sequitur , militari arti assuescat oportet.*

Gewoon worden, sig gewoon maeken , gewennen. B. E. Die den Oorlog volgt , moet de Cryg-conft gewoon worden.

ASSURGERE. Neut. dat. comp. ex *ad* & *surgere.* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Convenit juveni assurgere senibus.*

Opstaen voor 'imant , regt over eynde staen. B. E. het betaemt eenen jongelink op te staen voor de ouderlingen.

ASTARE , vel *adstare.* Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Salvatori generis Humani astabat immanis latro.*

By-staen , neffens of ter sijden staen. B. E. Neffens den Saligmaeker van het menschelijk geslag , stont eenen onmenschelijken moordenaer.

ASTRINGERE. vide *adstringere.*

Toebinden &c. siet adstringere.

ATTENDERE. Neut. dat. vel acc. comp. ex *ad* & *tendere.* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. & annot. num. 2. pag. 61. V. G. *Attende me*, vel *attende mibi.*

Aenmerken , aensien , opletten , naer luysteren , hurken , naer hooren , overleggen , B. E. hoort my aen , *of* let op my.

Nota 1. Alvarum cap. 5. §. 2. app. 2. generis pag. 33. & 34. verbo *attendere* sine ulteriori explicatione jungere dat. vel acc. at verò advertat tyro verbum *attendere*, dum sumi-

Nota 1. *Alvarus cap.* 4. §. 2. *generis* 33. & 34. *blad voegt sonder onderscheyt by het woordt* attendere *dat. ofte acc. maer den Leerlink moet vermaent worden, dat het woordt* attendere *als*

tur

tur pro *audire aliquem* vel *auscultare*, meliùs jungi acc. hinc V. G. dixeris: *qui Sapientiam diligit, attendat explicantem Magistrum*, Potiùs quàm *explicanti Magistro.* Si verò *attendere* sumatur pro *invigilare*, meo judicio potiùs jungetur dat. quàm acc. hinc V. G. dixeris: *attende moribus tuis, ne pejus tibi contingat*, potiùs quàm *attende mores tuos.* Iterum; *si mihi non attendissem* (non me) *in altissimum præcipitium lapsus fuissem.* Hæc differentia notanda est, ut regiminis discrimen habeatur: varia enim apud varios auctores reperies, quæ quidem non sunt vitiosa, sed minùs eleganter dicta.

*het genomen wort voor aen*hooren, *of* toeluysteren, *beter gevoegt wort by den acc. als dat. daerom sult gy seggen* B. E. qui sapientiam diligit attendat Magistrum explicantem, *dat is*, die de wysheyd bemind, moet toeluysteren naer den uytleggenden Meester, *beter als* explicanti Magistro. *Voorders, ist dat* attendere *genomen wort voor* opletten *ofte* opwacken *wort het naer mijn oordeel beter gevoegt by dat. daerom sult gy beter seggen*: Attende moribus, ne pejus tibi contingat, *dat is*, let op u manieren, op dat u niet erger en geschied, *als* attende mores.

Nota 2. me superiùs citasse Verepæum in annot. reg. 13. num. 2. pag. 61. licet de verbo *attendere* nullam ibi mentionem faciat Syntaxis illiùs. Interim citavi, quia vel ibi (ut Alvarus pag. 33.) vel saltem in annot. 2. in cap. 4. pag. 90. de verbo *attendere* agere debuisset.

Nota 2. ik hebbe hier boven Verepæus geciteert, in de annot. op den 13. *regel num.* 2. *blad* 61. *alhoewel sijne Syntaxis aldaer van het woordt* attendere *niet en rept. Ik hebbe hem nogtans geciteert, om dat* (*gelijk Alvarus doet op het* 33. *blad*) *hy aldaer, of ten minsten in de* 2. *annot. op het* 4.

cap. 90. *blad van het woort attendere moest handelen.*

ATTINET. Imp. acc. cum præp. ad. cap. 4. reg. 24. app. 1. pag. 76. V. G. *quid ad me attinet, sive bellum moveant principes, sive pacem ineant?* — *Het gaet aen, het is profijtig ofte onprofijtig, het is de sake van imant, B. E.* wat gaet het my aen, of de Princen oorlogen, of peys maeken.

ATTRIBUERE. Act. acc. & dat. comp. ex *ad* & *tribuere* cap. 4. reg. 14. pag. 62. V. G. *attribuo tibi fortunam meam.* — *Toe-scrijven, toe-wijsen, wijten, op-leggen, toe-eygenen. B.E.* Ik scrijve u toe mijn geluk.

AUDIRE. Act. acc. & abl. cum præp. à vel ab, e, ex & de. cap. 4. reg. 28. num. 1. pag. 80. V. G. *mortem Patris tui audivi à Gregorio*, vel *è, ex, de Gregorio.* — *Hooren, verstaen, weten, tijdinge ontfangen. B. E.* Ik hebbe van Gregorius verstaen de doodt van uwen Vader.

Nota interim Abl. cum præp. de in simplici hujus verbi significatione non adeò usitatum. dum enim dico V. G. *Audivi de Petro*, non videor significare me audivisse quidquam à Petro, sed me quidquam audivisse, quod pertinet ad Petrum. — *Bemerkt dat den Abl. met de præp. de in de enkele beteekenisse van dit woordt soo seer in het gebruyk niet en is. want als ik segge* audivi de Petro, *scijn ik niet te beteekenen dat ik van Petrus (uyt den mondt) iets verstaen hebbe, maer dat ik, iets gehoort hebbe dat Petrus aengaet.*

AVELLERE. Act. acc. & dat. vel abl. cum præp. à vel ab. est verbum aufferendi vel removendi. cap. 4. reg 14. num. 5. pag. 63. & reg. 28. num. 4. pag. 80. V. G. *uxor furibunda* — *Af-rukken, af nemen, af trekken, af-plukken, affonderen, met gewelt sceyden of af sceyden. B. E.* De uytsinnige Huysvrouw heeft Joannes sijnen neus afgerukt.

bunda Joanni, vel *à Joanne avulsit nares.*

Nota 1. dum *Avellere* præcisè significat *separare*. præstat. jungere abl. cum præp. à vel ab, quàm dat. V.G. *Hispaniæ reges avulserunt Filios à parentibus judæis*. Interim utriusque casûs usum in libertate & judicio cujuslibet genii relinquo.

Nota 1. *als* Avellere *stiptelijk beteekent* sceyden *soude ik liever den abl. met de præp. â vel ab. als den dat. gebruyken*, *B. E.* Hispaniæ reges avulserunt Filios à parentibus judæis *dat is*, de Coningen van Spagnien hebbe de Soonen afgesceyden van de Ioodse Ouders, *niet* parentibus judæis.

Nota 2. *Avellere* (ut etiam notat indiculus Alvari) legi cum abl. & præp. ex V. G. Cic. de Senect. *quasi poma ex arboribus*, *si cruda sunt, vi avelluntur*. Idem reperies apud Ter. Virg. &c. sed tyro hæc passim non imitetur.

Nota 2. Avellere (*gelijk ook aenteekent den index van Alvarus*) *wort gevonden met abl. ende de præp.* ex *B. E. by Cic. de Senect.* quasi poma ex arboribus, si cruda sunt, vi avelluntur. *Het selve heeft Terent. Virg. &c. maer dit en is niet altijt naer te volgen.*

Aversari., Dep. acc. cap. 4. reg. 18. num. 3. pag. 68. V. G. *aversor os bilingue.*

Eenen afkeer hebben, *versaken*, *versoeyen*, *tegenstrijden*, *verworpen. B. E.* Ik hebbe eenen afkeer, van eenen dobbel-sprekenden mondt.

Avertere. Act. acc. & abl. cum præp. à vel ab. est verbum removendi cap. 4. reg. 28. num. 4. pag. 80. V. G. *ne avertas faciem tuam, o! genitor ! â Filio tuo.*

Af-keeren, *af-drayen*, *afwenden. B. E.* ô Vader ! en wilt u aenscijn niet afkeeren van uwen Soon.

Auferre. Act. acc. dat. & abl. cum præp. a vel ab.

Nemen, *ontnemen*, *wegnemen*, *afwenden*, *wegdragen*, cap-

cap. 4. reg. 14. pag. 63. vel reg. 28. n. 4. pag. 80. V. G. *majus est crimen à paupere quidquam auferre, quàm à divite*, vel *pauperi*, *diviti*.
stelen, *ontdragen*, B. E. Het is een grooter scelmstuk iet te nemen van eenen armen, als van eenen rijken.

AUGERE. Act. acc. & abl. est verbum copiæ, vel saltem affine. cap. 4. reg. 30. pag. 82. V. G. *Augusti beneficio Mæcenas auxit divitias suas.*
Vermeerderen, *vergrooten*, *meerder maken*, *wassende maken*, *doen opklimmen*, B. E. door de goetheyt van Augustus heeft Mæcenas sijne rijkdommen vermeerdert.

AUGURARI. Dep. acc. & abl. cum præp. ex & de. cap. 4. reg. 28. num. 5. pag. 80. V. G. *Romani ex avium volatu de belli eventu augurati sunt plurima.*
Iet voorseggen, *uyt het vliegen der Vogelen iet prophéteren*, *voorsien.* B. E. De Romeynen hebben uyt het vliegen der Vogelen aengaende den uytval van den oorlog veel voorseyt.

Cito rursus Verepæum pag. 80. quia aptiorem locum non reperio.
Ik Citeer wederom Verepæus het 80. *blad. om dat ik geen bequamer plaets voor dit woordt en vinde.*

AVOCARE. Act. acc. & abl. cum præp. à vel ab. est verbum auferendi vel (juxta alios) separandi. cap. 4. reg. 28. num. 4. pag. 80. V. G. *Carolus V. Exercitum suum ab oppugnatione Metensi Avocavit.*
Af-keeren, *afwenden*, *afroepen*, *tot den aftogt vermaenen*, *den aftogt blaesen.* B. E. Carolus den V. heeft sijn Leger van het Beleg van Mets afgeroepen, *ofte*, de luyheyt keert u af van allen aerbeyt.

AUSCULTARE. Neut (pro *attentè audirè*) acc. annot. 2. in cap. 4. pag. 90. V. G. *Væ! auscultanti per ostium sermones occultos.*
Naer-luysteren, *naer-hooren toe-hooren*, *toeluysteren*; *met ernst hooren.* B. E. Wee! die door de deur luystert naer geheyme redenen.

AUSCUL-

AUSCULTARE. Neut.(pro *obedire*) dat. annot. 2. in cap. 4. pag. 90. V. G. *Spes emendationis concipitur, si Filius immorigerus auscultare cœperit corrigenti Patri.*

Geoorsamen, onderdanig sijn, sig onderwerpen, sig onder-geven, naer-hooren, met gedult hooren, B. E. daer begint hope te sijn van beternisse, alswanneer den ongemanierden Sone begint sig te onderwerpen aen den berispenden Vader.

AUXILIARI. Dep. dat. est verbum auxilii. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G *Totus Oriens Pompejo, totus Occidens auxiliatus est Cæsari.*

Helpen, te hulpe comen, bystaen, byspringen, hulpe geven. B E. Heel den Oosten, heeft Pompejus, heel den Westen heeft Cæsar geholpen.

B.

BELLARE. Neut. absolutè ponitur. V.G. *Bellare solent ambitiosi principes.* &c. Cic. pro L. Man. *fuit proprium populo Rom. longè à Domo bellare.*

Nota. 1. Poëtæ jungunt *bellare* dat. & tunc sumitur veluti verbum repugnantiæ. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Stat. lib. 8. Thebaïd. *Magno bellare parenti.*

Nota. 2. etiam invenies *bellare* cum acc. cognatæ significationis cap 4. reg. 9. annot. pag. 68. V. G. *bella bella Domini.* utroque casu quilibet cautè utatur.

Oorlogen, oorlog voeren, crijgen, Crijg-voeren, be-oorlogen, becrijgen, bestrijden, B. E. de eer-sugtige Princen sijn gewoon oorlog te voeren.

Nota. 1. Bellare *wort by de Poëten ofte rijm-makers gestelt met dat. ende alsdan wort het genomen als een woordt van* tegenstreven (repugnantiæ) *cap.* 4. *reg.* 13. *num.* 2. *blad* 59.

Nota 2. *Ook wort het gevonden met den acc. van deselve beteekenis blad* 68. B. E. bella bella Domini, *dat is,* oorlogt de oorlogen van den Heer. *Dat een igelijk dese* 2. *casus voorsigtelijk gebruykt.*

BENE-

BENECUPERE. (pro *favere*) Neut. dat. est verbum favoris, comp. ex *bene* & *cupere* cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *Rex generosus non benè cupit adulatoribus.*

Wel-willen, toegedaen sijn, favoriseren, &c. B. E. eenen manaftigen Coninck is de pluym-strijkers niet toegedaen.

BENEFACERE. (pro *beneficium Conferre*) Neut. dat. comp. ex *bene* & *facere.* est verbum commodi cap. 4. reg. 13. num. 1. pag. 59. V. G. *Sæpe ii, quibus benefecimus, nobis adversantur.*

Wel-doen, weldaden toebringen of geven, goet doen. B. E. Die, de welke wy hebben goet gedaen, sijn ons dikwils tegen, *ofte*, doet weldaden aen een igelijk, ende gy sult van een ider bemint worden.

BENEVERTIT. Imp. dat. cap. 4. reg. 17. pag. 67. V. G. *res tibi benevertat precor.*

Het lukt, het gelukt, het is gelukkig, het lagt my toe B. E. ik wense dat u dit gelukt.

BIBERE. Neut. Sæpius absolutè V. G. *crimen ingens est bibere ultra satietatem.* Aliquando admittit acc. cap. 4. reg. 8. num. 2. pag. 68. V. G. *pauper ille de die aquam, de nocte bibit vinum.*

Drinken, opdrinken, ingieten, sig met nat laven. B. E. Het is eene groote sonde drinken boven sijn vermogen, *ofte*, dien armen drinkt door den dag water, ende in den nagt wijn.

BLANDIRI. Dep. dat. est verbum obsequii. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *Blanditur canis Domino, ut offam obtineat* vel Cicero. 1. Acad. *vide quàm suaviter voluptas sensibus blandiatur.*

Vleyen, streelen, stryken, lief-kosen, vrindelijk bejegenen. B. E. Den Hont lief-kooft sijnen Meester om een Brok te krygen, *ofte Cicero* 1. *acad.* siet hoe soet den wellust de sinnen streelt.

C.

CADERE. Neut. absolutè V. G. *non cecidisses, nisi accelerasses.*

Vallen, neder-vallen, neder-storten, om-vallen, B. E. gy en soude niet gevallen hebben, ten waer gy gehaest hadde.

CADERE, invenitur cum Dat. dum significat *adimi* cap. 4. reg. 13. pag. 58. V. G. *solent vetulo dentes cadere.* vel *cadunt mihi capilli.* vide *decidere, excidere &c.*

Cadere *wort gevonden met dat. als het* weg-genomen worden *beteekent. cap. 4. reg. 13. blad* 58. *B. E.* De tanden sijn gewoon uyt te vallen aen eenen ouden man.

CADERE, etiam reperitur cum abl. omissâ præp. â. cap. 4. reg. 26. pag. 79. V. G. *Hortensius summâ animositate adversus Ciceronem perorabat, sed crebrò cadebat causâ.* vel *Bavius & Mevius sæpe cadebant metri formulâ.*

Cadere *wort ook gevonden met abl. sonder de præp â. cap. 4. reg. 26. blad* 79. *B. E.* Hortensius voerde tegen Cicero met grooten iver sijne redenen; maer verloos dikmaels sijn Proces, *ofte*, Bavius ende Mevius faelden dikwils in de Rijm-konst.

CÆDERE. Act. acc. & abl. instrumenti. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. *Romani crucifigendos virgis cædebant.*

Slaen, snyen, snoeyen, geesselen, dooden, smijten, afsmeeren. B. E. De Romeynen geesselden die, dewelke moesten gecruyst worden.

CÆLARE. Neut. acc. & abl. instrumenti. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. *cultello cælare difficile est.*

Graveeren, ingraveeren, Beelt-steken, B. E. het is moeyelijk met een mes te graveeren.

CALCARE. Act. acc. & abl. instrumenti. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G.

Met de voeten trappen, onder de voeten trappen, betrappen, stampen, treden

Pontifex Max. calcavit Imperatorem Fredericum pedibus, vel, *quæris scire latibulum feræ? attende, si terra calcata sit unguibus.* | betreeden. B. E. Den Paus heeft den Keyser Fredericus onder de voeten getrapt. *of*, soekt gy den schuyl-hoek van een wilt-dier? siet waer de aerde betreden is.

CALCEARE. Act. acc. & abl. verbum est vestiendi. cap. 4. reg. 22. pag. 72. *Lappones dicuntur non uti calceis; sed soccis ligneis calceari.* | *Schoenen, Schoenen aendoen, Schoenen aen-trekken.* B. E. De Laplanders worden gesegt geen Schoenen te gebruyken, maer sig te Schoenen met houte Sokken.

CALCEARE Plinius habet lib. 36. cap. 5. cum acc. illius rei, quâ quis calceatur; sed præëligo ablativ. | Calceare *heeft Plinius lib* 36. *cap.* 5. *met acc. van die sake, met de welke imant geschoent wort; maer ik kiese den abl.*

CALLERE. Neut. acc. cap. 4. reg. 19. pag. 68. V. G. *Qui Philosophiam callet, percipiendis aliis scientiis aptus est.* | *Weten, heel wel weten, wel verstaen, uyt ondervindinge weten, begrijpen.* B. E. Die de Philosophie begrypt, is bequaem om alle wetenschappen te leeren.

CALUMNIARI. Dep. acc. cap. 4. reg. 18. num. 3. pag. 68. V. G. *qui à tergo calumniatur æmulum suum, duplici pœnâ dignus est.* | *Lasteren, belasteren, valschelijk beschuldigen, quaede spreken van imant.* B. E. Die achter rugge sijne tegen-partye lastert, is dobbel straffe weerdig.

CALUMNIARI, cum Dat. reperitur apud Asc. Pædian. in divinat. *Frustà calumniantur Ciceroni homines.* &c. hic (ut augu- | Calumniari *wort by Asc. Pæd. in divinat met dat. gevonden.* Frustra calumnianeur Ciceroni homines *dat is*, de menschen laste-

tor) *calumniari* sumitur ut verbum repugnantiæ. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. sed, ut hujusmodi exemplum rarum est, etiam usus illius rarus, sit oportet.

ren Cicero *te vergeefs, alhier* (*soo ik meyne*) *wort* calumniari *genomen als een woordt van tegenstreven, maer gelijk dit exempel raer is, moet ook het gebruyk raer sijn.*

Canere. Neut. absolutè sæpius ponitur. V. G. *Itali & Angli argutè canunt.*

Singen, 't gesank opheffen. B. E. De Italiaenen ende Engelse singen seer wel.

Canere etiam admittit acc. cognatæ significationis cap. 4. reg. 19. annot. pag. 69. V. G. *Faonius canebat eamdem cantilenam*, vel, *nonnumquam calumniator cogitur palinodiam canere.* rursum Cic. *alter incitatior fertur, & de rebus bellicis canit etiam quodammodò bellicum.*

Canere *lijt ook acc. van de gelijke beteekenisse c. 4. reg. 19. annot. blad* 69. B. E. Faönius canebat eamdem cantilenam, *dat is.* Faönius song het selve (*sake of reden*) liedt. *of*, calumniator nonnumquam cogitur palinodiam canere; *dat is*, den lasteraer wort somtijts gedwongen sijn woordt te erroepen.

Canere receptui, est *milites ab assultu vel pugnâ revocare.* & reperitur apud probatos auctores. V. G. apud Liv. lib. 6. bell. Pun. *Legionum ardor ingens ad hostem insequendum fuit: sed Flaccus receptui cani jussit.*

Receptui canere, *is de Soldaten doen ophouden van stormen, ofte vegten* (*afsegt blaesen*) *ende wort by goede Autheurs gevonden.* B. E. den iver van de Legioenen om den vyant te vervolgen was groot: maer Flaccus heeft den aftogt doen blaesen.

Cantare. (pro *indicare* vel *dicere*) apud Comicos V. G. Plaut. Teren. &c. cum dat. reperitur V.

Cantare (*voor* seggen, herhaelen) *wort by de klugtmaekers met dat. gevonden.* B. E. ik herhaele u dese

G. *hæc assiduè canto tibi*, *ut caveas*.

CAPERARE frontem (*frontem contrahere*, sive *succensere*) aliquando ratione festivitatis admittit dat. *mihi*, *tibi*, *illi*, &c. cap. 4. reg. 17. app. 2. pag. 67. V. G. apud Varr. *quin mihi caperatam tuam frontem omittis*, *Strobile* ? id est, *quare mihi etiamnum succenses*, *Strobile* ?

CAPERE. Act. aliquando acc. simp. aliquando acc. & abl. cum præp. à vel ab, est verbum accipiendi. cap. 4. reg. 28. num. 1. pag. 80. V. G. *non capio* (id est *non intelligo*) *verbum hoc*, vel, *latro cepit à me marsupium meum*.

CARERE. Neut. abl. est verbum inopiæ cap. 4. reg. 30. num. 2. pag. 82. V. G. *non eat ad Macellum*, *qui caret pecuniis*.

CARERE. apud Terent. in Heaut. legitur cum gen. apud Plaut. in Curcul. cum acc. neutrum imitemur.

CARPERE. Act. acc. cap. 4. reg. 18. pag. 67. V. G. *carpet citiùs aliquis Virgilium*, *quàm imitabitur*,

saken dag ende nagt, op dat gy u wagt.

Caperare frontem (sijn voorhooft rompelen, *of* op imant vergramt sijn) *wort somtijts tot beteren clank gestelt by den dat.* mihi, tibi, illi, huic *&c. c.* 4. *reg.* 17. *app.* 2. *blad.* 67. *B. E. by Varr.* waerom en laet gy my dat verrompelt voorhooft niet, Strobile ? *dat is*, waerom blijft gy op my vergramt (*siet gy suer*) Strobile ?

Nemen, *af nemen*, *aen-nemen*, *ontfangen*, *verstaen*, *begrypen*. *B. E.* Ik en verstaen dat woordt niet, *ofte*, den struyk-roover heeft my myne borse af-genomen.

Derven, *behoeftig sijn*, *behoeven*, *niet hebben*, *B.E.* die geen gelt en heeft, en behoeft naer het Vleeshuys niet te gaen.

Carere *wort by Terent. in Heaut. gelesen met genit.* *by Plaut. in Curcul. met acc. en laet ons geen van beyde naer-volgen.*

Plukken, *af-plukken*, *corrigeren*, *berispen*; *nemen*, *gebruyken*, *af rukken*. *B. E.* Imant sal eer Virgilius

vel

vel, *solent Angli fructus crudos carpere.*

CAVERE. Neut. absolutè nonnumquam ponitur V. G. *cavè, si rescierit Pater.*

Nota. CAVERE frequenter admittit dat. personæ, dum significat *prospicere sibi* cap. 4. reg. 14. num. 6. pag. 63. V. G. *cavete* (*prospicite*) *vobis peccatores: veniet enim judex veluti fur de nocte.*

Aliquando admittit præter dat. abl. cum præp. à vel ab. cap. 4. reg. 28. n. 5. pag. 80. V. G. *caveat sibi quilibet ab ore blandienti.*

Etiam legitur cum abl. & præp. de V. G. *quod nihil de iis testamento cavisset.* Ita Vossius pag. 60.

CEDERE. Neut. sæpius pro *parere* dat. tantùm. aliquando acc. & dat. dum est verbum dandi. aliquando abl. ut patet ex exemplis. cap. 4. reg. 14. num. 1. pag. 62. reg. 26. pag. 79. & Annot. 2. in cap. 4. pag. 90. V. G. *quia Pompejus Cæsari, Cæ-*

berispen als hem naervolgen *of*, de Engelse sijn gewoon de Vrugten rouw te plukken.

Wagten, *opletten*, *verhinderen*, *vast stellen* B. E. wagt u is dat het u Vader weet.

Nota cavere *als het* op sig letten *beteekent wort dikwils gebruykt met dat. cap.* 4. *reg.* 14. *num.* 6. *blad* 63. B. E. wagt u. l. sondaers: want den Regter sal comen, gelijk eenen dief in den nagt.

Somtijts wort cavere *gebruykt met de præp. à vel ab. cap.* 4. *reg.* 28. *num.* 5. *pag.* 80. B. E. dat een ider hem wagt van den vleyenden mondt.

Ook wort het gelesen met abl. ende de præp. de. B. E. mits hy niet daer van in sijn Testament en hadde gestelt. *Siet Vossius blad* 60.

Wijken, *plaets maken*, *plaets geven*, *voor-swigten*, *swigten geven*, *over-geven*, *uyt eenige saeke scheyden of sig uyt-trekken.* B. E. om dat Pompejus aen Cæsar, Cæsar aen Pompejus niet en wilde wijken, is de Roomse Republiek ellendig vergaen. *ofte*, geeft my

sar

fur Pompejo cedere noluit, Respublica Romana misere periit. vel *cede mihi dexteram.* vel, *si cedere lite inglorium est, cedere foro magis inglorium est.*

uwe hand over, *ofte*, is het saeke het leelijk is uyt het proces te scheyden, het is leelijker banqueroet te spelen.

Cedò & cedite tantùm pro *dic* vel *dicite* imp. modi, meliùs ponitur absolutè & sine casu, quàm cum dat. hinc meliùs dices: *cedò, quis hoc fecit?* quàm, *cedò mihi, quis hoc fecit?*

Cedò *ende* cedite *wort alleen gebruykt in imp. voor* dic *vel* dicite, *ende wort beter gestelt sonder casus, als met den dat. daerom sult gy beter seggen*: cedò, quis hoc fecit? *dat is*, segt my, wie heeft dat gedaen? *als*, cedò mihi, quis hoc fecit?

Celare. Act. aliquando acc. simp. V. G. apud Cic. de nat. Deor. *nec tu me celas, ut Pythagoras solebat alienos.* Frequenter admittit dupl. acc. rei & personæ, vel abl. rei cum præp. de. cap. 4 reg. 20. pag. 70. V. G. *expellatur famulus, qui Patrem-familiàs celat furta domestica.* vel (paulò rariùs) *de furtis domesticis.*

Swijgen, verswijgen, bedekken, niet klappen, niet overdragen, verdonkeren, B. E. *Cic de nat. Deor.* gy en verswijgt my niet, gelijk Pythagoras gewoon was te doen aen de vremde. *ofte*, dat den knegt uytgejaegt wort, die de huysdieften verswijgt aen den Huys-meester. *wederom*: gy hebt my van dien boek geswegen.

Nota. *celare* reperitur cum dat. & abl. cum præp. à vel ab. exemplum dat. est apud Terent. in Phorm. *si hoc celetur Patri, in metu sum.* exemplum abl. est apud Lucan. *à Superis celate diem.* Sed utrumque tyro non imitetur, nisi

Nota. celare *wort gevonden met dat. ende abl. met de præp. à vel ab het exempel van den dat. wort gevonden by Terent. in Phorm.* si hoc celetur Patri, in metu sum *dat is*, is't dat dit aen mijn Vader verswegen wort, soo ben ik forsan

forsan (sed circumspectè) in passivo collocetur. vide cap 4. reg. 20. pag. 70.

Celebrare. (pro *frequentare*) acc. & (pro *laudibus illustrare*) acc. & abl. modi cap. 4. reg. 18. n. 1. pag. 67. & reg. 31 pag. 84. V. G. *præstat celebrare Ecclesias, quàm popinas.* vel, *Augustus summis encomiis celebravit Cæsarem.*

Certare. Neut. absolutè, V. G. *certare qui vult, hostes petat, non cives & inquilinos.*

Nota. reperitur *certare* cum præp. cum, de, inter: etiam cum acc. simp. & acc. cognatæ significationis: denique cum abl. amice lector, singulorum habe exemplar. V. G. Cum. *cum inæqualibus certare virum dedecet.* loco abl. cum præp. *cum* apùd Poëtas legimus dat. V. G. Virg. Ecclog. 5. *montibus in nostris solus tibi certet Amyntas* (id est) *tecum certet Amyntas.* De. *de armis Achillis certaverunt Ajax & Ulysses.* In. *qui*

in vreese. *het exempel van den abl. is by* Lucan. à Superis celate diem. *dat is*, verswijgt aen de Goden den dag. *c. 4. reg* 20. *blad* 70.

Dikwils in eene plaets gaen ofte sijn, frequenteren, besoeken, prijsen, verheffen, oppronken met lof. B. E. het is beter dikwils in de Kerken, als in de herbergen te sijn. *ofte*, Augustus heeft Cæsar met veele lofredenen verheft.

Vegten, krakeelen of krakeel hebben, strijden, wedden, strijt leveren, handgemeen worden, B. E. die wilt strijden, moet de vyanden, niet de Borgers aen-tasten.

Nota. certare *wort ook gevonden met de præ. cum, de, in, inter. Ook met den acc. van de selve beteekenis: ten lesten met abl. van ider sal ik, beminden leser, een exempel geven, B. E.* Cum. cum inæqualibus certare virum dedecet. *dat is*, te strijden met ongelijke partyen, en betaemt geenen man. *In plaets vanden abl. met* cum *lesen wy by de Poëten dat. B. E. Virg. Ecclog.* 5. Montibus in nostris solus tibi certet Amyntas (*dat is*) tecum

malè

malè à parentibus educatus est, facilè in omne facinus certat, id est, *omne facinus committit*. INTER. *quid lis nostra ad exteros spectat? certemus inter nos* ACC. SIMPL. *viri est certare quidquam*. id est, *conari certando aliquid obtinere*. ACC. COGN. SIGNIF. *bonum certamen certavi*. ABL. SIMP. Terent. *benedictis si certasset, audisset bene*. Sed hic abl. ponitur ratione modi vel instrumenti moralis. vide cap. 4. reg. 31. pag. 84. Quantùm ad præpositiones *cum*, *de*, *inter*. nihil ambigendum est, quia sensus modum casuum etiam vernaculè indigitat. interim vide cap. 4. reg. 15. annot. 1. pag. 64. & 65. quantûm autem ad præp. *in* rarissimi exempli esset illius imitatio simp. accusativum, imitari nolit tyro, quantùm denique ad acc. cognatæ significationis, consulat quilibet usum & latinitatis energiam.

certet Amyntas. *vide cap. 4. reg. 15. annot. 1. pag. 64.* DE. de armis Achillis certaverunt Ajax & Vlijsses. *dat is*, om de Wapenen van Achilles hebben Ajax ende Vlijsses gestreden. IN. qui malè à parentibus educatus est, facilè in omne facinus certat. *dat is*, die van sijn Ouders is qualijk op-gevoet, is ligtelijk te brengen tot allen quaet. INTER. quid lis nostra ad exteros spectat? certemus inter nos. *dat is*, wat raekt ons krakeel de uytlanders? laet ons strijden onder elkanderen. ENK. ACC. viri est certare quidquam. *dat is*, het is manne-werk door strijden iet tragten te becomen ENK. ABL. Terent. Benedictis si certasset, audisset bene, *dat is*, hadde hy met goede woorden gestreden, hy hadde eenen goeden naem gehadt. *desen abl. wort gelijdt om dat hier de manier van strijden beteekent wort c. 4. reg. 3. pag. 84. wat de præp.* cum, de, inter *aengaet, sy brengen hunnen eygen casus mede.*

CESSARE. Neut. abl. cum præp. à vel ab cap. 4. reg. 28. num. 5. pag. 80. V. *Aflaeten, op-houden, wagten, niet voort-gaen, blijven staen. B.E.* Den neerstigen

G. *sedulus nunquam cessat à Studiis.*

en hout noyt op van de Studien.

CESSARE ponitur apud Cic. cum abl. & præp. in V. G. *nequaquam in suo Studio atque opera cessavit.* Tamen abl. cum præp. à vel ab apparet usitatior.

Cessare *wort by Cic. gevonden met abl. ende de præp. in* B. E. Nequaquam in suo Studio atque opera cessavit. *dat is*, nogte hy en heeft oyt opgehouden van (*in*) sijne Studie ende werk *den abl. is nogtans gemeynder.*

CINGERE. Act. acc. & abl. est verbum vestiendi cap. 4. reg. 22. pag. 72. V. G. *quali, putas, Goliath se cinxit gladio?* vel, *à quo & quando Vienna mœnibus cincta est?*

Omringen, omringelen, omcingelen, rondom bestryken, omgorden, omvangen. B. E. met wat sweert meynt gy, heeft Goliath hem omgordt? *ofte*, van wie, ofte wanneer is Weenen met vesten omcingelt?

CIRCUMAGERE. Act. acc. simp. & acc. cum abl. instrumenti. comp. ex *circum* & *agere* cap. 4. reg. 18. num. 1. pag. 67. & reg. 31. pag. 84. V. G. ACC. SIMP. *nec vulneratum & seminecem circumagere destiterunt* ACC. CUM ABL. *Priùs penè quàm Romulus, quique cum eo equites erant, circumagerent frænis equos, terga vertunt.* (*verterunt*)

Omcingelen in de vlugt, omringen, van alle kanten naer jaegen, rondom beslayten, eenen cring rondom maeken, omkeeren, omwenden, keeren, B. E. sy en hebben den gequetsten ende alf-dooden niet gelaeten in de vlugt te omringelen. *ofte by Liv.* 1. bynaer eer dat Romulus ende sijne by sijnde Ruyters hunne Peerden hadden omgewendt, hebben sy de vlugt genomen (*naer den Latynschen stiel*, nemen sy de vlugt).

CIRCUMDARE. Act. acc. & abl. est quandòque ver-

Omringen, kleeden &c. B. E. het is tot soute ende

bum

bum vestiendi cap. 4. reg. 22. pag. 72. V. G. *vitio ductum est Cæsari, quod potiùs sibi appenderet, quam se circumdaret vestimentis suis.* vide *cingere.*

spot gerekent aen Cæsar, dat hy sijne kleederen aen sijn lijf meer aenhink (aenwierp *ofte* aenhegte) als sig met de selve omringde.

CIRCUMDARE. (pro *decipere*) acc. simp. vel acc. & abl. modi cap. 4. reg. 18. num. 1. pag. 67. & reg. 31. pag. 84. V. G. ACC. SIMP. *me circumdederunt (deceperunt) versipelles multi.* ACC. ET ABL. MODI. *Sertorius astu Lusitanos circumdedit.*

Circumdare. (*voor* decipere) *bedriegen, in het net krygen, ofte tragten te krygen enk. acc. ofte acc. en abl. modi. cap.* 4. *reg.* 18. *num.* 1. *blad* 67. *ende reg.* 31. *blad* 84. *B. E.* Veele scalke hebben my bedrogen. *ofte*, Sertorius heeft de Portugiesen (Lusitaners) *door* list bedrogen.

CIRCUMFLUERE. Neut. (pro *circum aliquid fluere. vel currere*) acc. cap. 4. reg. 19. pag. 68. V. G. *Scaldis non circumfluit, sed tantùm lambit muros Antverpienses.*

Rond-vloeyen, rondom-loopen, omloopen, omvloeyen, B. E. de Schelde en vloeyt niet rondom de mueren van Antwerpen, maer en passeert maer een deel voor by.

CIRCUMFLUERE. (pro *abundare*) Neut. abl. est verbum copiæ cap. 4. reg. 30. pag. 82. V. G. Cic. in Læl. *circumfluere omnibus bonis.* Interim in hac significatione *circumfluere* est rarioris usûs.

Overvloeden, van alle kanten overvloet hebben, te veel hebben. B. E. Cic. in Læl. Circumfluere omnibus bonis. *dat is*, overvloet hebben van allen goet. *Ondertusschen is het woordt* circumfluere *in dese beteekenis van minder gebruyk.*

CIRCUMJACERE. Neut. nunc absolutè, nunc cum dat. V. G. ABSOLUTÈ. *si obsit operi tuo, eme agrum circumjacentem.* CUM DAT.

Om-liggen, by-liggen, B. E. is het sake den omliggenden Akker u werk belet, coopt hem. *ofte*, Licaönien, ende beyde Phry-

apud

apud Liv. Licaönia *&* PHRYGIA *utraque*, PISIDIA *omnis*, *&* CHERSONESUS, *quæque circumjacent* EUROPÆ, *in vestra sunt potestate*.

gien, heel Pisidien, ende Chersonesus, alles dat rondom Europa leydt (ligt) is in u. l. magt, ende onder u. l. bedwank.

CIRCUMSCRIBERE. Act. modò acc. simp. modò acc. & abl. cap. 4. reg. 18. num. 1. pag. 67. & reg. 31. pag. 84. ACC. SIMP. Lactant. *cujus scientiæ summam breviter circumscribo*. vel (pro *decipere*) Plin. lib. 7. *vana mortalitas, & ad circumscribendam se-ipsam ingeniosa*. ACC. ET ABL. Cic. 6. Philipp. *Virgulâ stantem circumscripsit, jussitque ut responderet, priusquam ex illâ circumscriptione excederet*.

Om-schrÿven, *bedriegen*, *rondom-schrÿven*, *behelsen*, *beschrÿven*, *bevatten*, *eenen ring ofte ronde schrÿven*. *B. E. Lactant.* het begrijp van welkers wetenschap ik in het cort sal beschrijven *ofte* (*voor* bedriegen) *Plin. lib.* 7. de menschen sijn ydel, ende alleen verstandig om haer selven te bedriegen. *ofte*, (*voor* bevatten, omschrijven) *Cic.* 6. *Philipp.* hy heeft om hem eene ronde geschreven, en de geboden, dat hy soude antworden, eer dat hy uyt die ronde soude gaen.

CLAUDERE. Act. acc. & abl. instrumenti. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. *Si furem timeas, claude fores pessulo*. Sed, ut verum fatear, hæc locutio non est adeò genuïna, & mallem loco *claudere*, cum abl. instrumenti (seu quasi instrumenti) uti verbo *obserare*.

Sluyten, *toe-doen*, *toe-sluyten*, B. E. is't dat gy den dief vreest, sluyt de deur met den grendel. *Maer*, *om de waerheyt te seggen*, *dese stellinge en is soo eygen niet*, *ende ik soude liever*, *in plaets van het woordt* claudere, *hier gebruyk en het woordt* obserare.

COÆQUARE. Act. acc. & dat. verbum est respectûs sive relationis cap. 4. reg.

Gelijk maeken, *gelijken*, *vergelijken*, *by gelijken*, *B. E.* sig te gelijken ofte

13. num. 3. pag. 59. V. G. *se coæquare vel Ciceroni, vel Virgilio arduum est.*

by Virgilius, ofte by Cicero, is van groote moeylijkheyt.

Coæquare humo *vel* Solo, *pro* complanare usque ad terram. *vide* æquare.

Coæquare humo *vel* Solo, *voor tot de aerde toe afbreken. siet* æquare.

Coërcere. Act. acc. simp. vel acc. & abl. cap. 4. reg. 26. pag. 78 etiam reduci potest ad reg. 13. pag. 84. V. G. acc simp. *ergastula coërcent furiosi rabiem.* acc. et abl. *diffluentes Schaldis aquas aggere coërcebant.* vel, *Magistratus Gandensis novit disciplinâ coërcere vagabundos.* (id est) *per disciplinam coërcere.*

Vast-houden, beteugelen, bedwingen, intoomen, breydelen, inteugelen, tegenhouden. B. E. de Kerkers toomen in de gramschap van den dollen. *ofte*, Sy hielden tegen door eenen dijk de overvloedende waters van de Schelde: *wederom*, het Magistraet van Gendt weet de Vagebonden door straffe te beteugelen (in toom te houden.)

Coërcere etiam (ut notat Alvarus cap. 2. §. 6. pag. 28.) admittit acc. & abl. cum præp. â vel ab, dum accipitur pro *retinere* vel *abstrahere*. V. G. *coërce linguam â maledicto.*

Coërcere (*gelijk aenteekent Alvarus cap.* 2. §. 6. *blad* 28.) *lijdt ook acc. ende abl. met de præp. â vel ab, als het genomen wort voor* wederhouden, *ofte* afhouden. *B. E.* wederhoudt uwe tonge van qualijk te spreken.

Cogitare. Neut. (*mente revolvere*) nunc absolutè, nunc cum acc. simp. V. G. Cic. lib. 5. Tusc. *Vivere docto viro est cogitare.* vel, *grandia cogitabat Sertorius, sed mors prævenit audentem.*

Peysen, bedenken, overleggen, overpeysen, tragten, betragten, in aen sin hebben, B. E. Cic. lib. 5. Tusc. het leven van een geleert man bestaet in't overpeysen (in't peysen) *ofte*, Sertorius tragte naer groote saeken, maer de doodt

heeft den ſtouten voorkomen.

Cogitare Bruxellas, eſt, *velle ire Bruxellas.* — Cogitare Bruxellas, *is*, willen naer Bruſſel gaen.

Cogitare de aliquo, eſt, *alicujus reminiſci.* — Cogitare de aliquo, *is*, imant in ſijne memorie hebben.

COGNOSCERE. Act. modò acc. ſimp. modò abl. cum præp. ex cap. 4 reg. 18. num. 1. pag. 67, &c. reg. 28. pag. 80. V. G. *illico fratrem cognovi, licet ſub aliena veſte latentem.* vel, *ex Annalibus cognovi, Henricum Magnum Galliæ Regem â ſicario interfectum.* — *Kennen, kenniſſe hebben, ofte krijgen, weten, leeren, tot kenniße komen. B. E.* Ik hebbe mijnen Broeder terſtont gekent, al-hoewel hy ſchuylde onder een vremdt kleedt. *ofte*, uyt de Hiſtorien hebbe ik geleert, dat Henricus den grooten, Coning van Vrankrijk door eenen moordenaer gedoodt is.

COGNOSCERE. etiam cum abl. & præp. de reperitur pro *inquirere.* V. G. *Poſt mortem Ludovici XIV. dux Aurelianenſis cognovit de actis Miniſtrorum.* (id eſt, *diſcuſſit acta Miniſtrorum*). — Cognoſcere *wort ook* (*voor* inquirere *of* onderſoeken) *gevonden met abl. ende de præp. de B. E.* den Hertog van Orleans heeft naer de doodt van Lodowijk den XIV. onderſogt den handel van de Miniſters.

COHIBERE. Act. acc. ſimpl. aliquando acc. & abl. cum præp. â vel ab etiam abl. non expreſſâ præpoſitione *cum* vel *per* cap. 4. reg. 18. num. 1. pag. 67. reg. 28. num. 5. pag. 80. & reg. 26. pag. 78. V. G. SIMP. ACC. *adeò bilem cohibuit S. Saleſius, ut induruerit.* ACC. ET — *Wederhouden, dwingen, bedwingen, intoomen, betoomen, inteugelen, breydelen. B. E.* den Heyligen Saleſius heeft ſijne galle ſoo beteugelt, dat ſy hart (verhert) is geworden *ofte*, de jonge wulpsheyt en kan op deſen tijdt hare tonge niet wederhouden van vuylen klap. *wederom*!

ABL

ABL. CUM à VEL AB. *nequit hodiedum juvenilis lascivia linguam cobibere à turpiloquio* ABL. NON EXPRESSâ PRÆP. *furentis impetum blando sermone cohibuit.*

hy heeft de rasernye van den woedenden Dollaert, door sagt-spreken, ingeteugelt.

COLLIGERE. Act. acc. & dat est verbum accipiendi cap. 4. reg. 28. num. 5. pag. 80. V. G *Titus & Vespasianus immensum thesaurum à Judæis collegerunt.*

Ontfangen, *vergaderen*, *vercrijgen*, *Collecte doen*, *B. E.* Titus ende Vespasianus hebben eenen ongeloofelijken schat vande Joden vergadert.

COLLOCARE. Act. acc. cap. 4. reg. 18. num. 1. pag. 67. V. G. *depositum tuum in loco tuto colloca.*

Stellen, *setten*, *B. E.* stelt uwen spaer-pot in eene sekere plaetse.

Alvarus 2. cap. 2. §. 3. pag. 21. ponit *collocare* cum dat. velut verbum jungendi; sed in istâ significatione rarissimè reperitur.

Alvarus 2. cap. 2. §. 3. blad. 21. stelt collocare *met dat. als een woordt dat voeginge beteekent, maer in dese beteekenis sal het heel weynig gevonden werden.*

COLLOCARE. reperitur cum præp. apud & juxta. sed in diversâ significatione V. G. APUD. Cic. de off. 1 *quamobrem meliùs apud bonos, quàm apud fortunatos beneficium collocari puto.* JUXTA. *colloca te juxta me* (non *apud me*).

Collocare. *wort gevonden*, *met de præp. apud ende juxta B. E.* APUD Cic. de off. 1. daerom meyne ik, dat de weldaet beter besteet is aen de goede als aen de gelukkige. JUXTA. colloca te juxta me. *dat is*, stelt u by my (*niet* apud me)

COLLOQUI. dep. abl. cum præp. cum, est comp. ex *cum* & *loqui* cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78. V. G Cic. ad Attic. *Dii cum dormien-*

T'samen spreken, *t'samen kouten*, *aenspreken*, *spraeke houden*, *met imant converfatie hebben*, *converseren*, *B. E. Cic. ad Attic.* de *tibus*

tibus colloquüntr. — Goden spreken met de slaepende menschen.

Alvarus cap. 6. §. 3. app. 1. pag. 43 concedit verbo *colloqui* dat & adfert exemplum ex Plauto in Menæch. *nulli colloquor libentius*. Sed in eo neutrum imitetur tyro. — *Alvarus cap. 6. §. 3. app. 1. gen. blad* 43. *geeft ook aen het woordt* colloqui *dat, ende brengt-by een exempel uyt Plantus in Menach.* met nimant koute ik liever. *maer dit en is niet te volgen.*

Colludere. Neut. absolutè sæpius. comp. ex *cum* & *ludere* V. G. *pueri libenter colludunt.* vel, *si procurator patiatur dolo malo adversarium vincere, signum est quod colluserint partes.* — *T'samen-spelen, mede-spelen, te gader spelen, elkanderen verstaen, van eene partye ofte sin sijn. B. E.* Is't dat den procureur door een quaet bedrog den tegen-strever laet winnen, het is een teeken dat de partyen elkanderen hebben verstaen.

Etiam teste Alvari cap. 3. §. 2. app. 3. gen. num. 2. pag. 35. apud poëtas *colludere* admittit dat. vide etiam Verepæum cap. 4 reg. 15. annot. num. 1. pag. 64. sed malim loco dativ. adhibere abl. cum præp. cum V. G. Cic. in Verrem 4. *nisi tecum colluisset, & tua potius existimationi servisset quam suæ.* — *Ook naer de getuygenisse van Alvarus cap.* 3. § 2. *app.* 3 *gen. num.* 2. *blad* 35. *lijdt by de Poëten* colludere *dativ. siet ook Verepæus cap.* 4. *reg.* 15. *annot. num.* 1. *blad* 64. *maer ik hebbe liever in plaets vanden dativ. te gebruyken abl. met de præp. cum. B. E. Cic. in Verrem* 4. ten waer hy uwe partye hadde gehouden, ende meer gelet op uwe grootagtigheyt, als op sijn eygen.

Comitor. Dep. acc. cap. 4. reg. 18. num. 3. pag. 68. V. G. *quis te heri comitatus est ad Ecclesiam.* — *Geselschappen, geselschap houden, by-sijn, mede gaen, leyden, geleyden, geleyde geven. B. E.* wie heeft u

Nota,

Nota. Indiculus Alvarus (etiam Synt. c. 5. p. 39.) *comitatus* ponit in significatione passiva cum â vel ab; scio quod ejusmodi exempla legerim. V. G. Cic. invect. 2. in Catil. *illud etiam molestè fero, quod ex urbe parum comitatus exiërit.* item Virg. 1. Æneid. *ipse uno graditur comitatus Achate.* Verùm ego dicere non audeam V. G. *Comitatus â te discessi Thenas.* loco, *te comitante discessi Thenas.* Maximè cum verba communia hodièdum censeantur obsoleta.

Desuper quidni derivetur *comitatus* non â verbo communi *comitari*, sed â *comitare* cujus verbi exemplum habemus apud Ovid. lib. 2. de Ponto: *quem pia nobiscum proles comitavit euntem.* item lib. 8. Met. lib. 14. &c.
Hinc Collige passivam significationem, quam aliqui

gisteren vergeselschapt naer de Kerke.

Nota. den Worden-wijser (als ook de Syntaxis cap. 5. blad 39.) *van Alvarus stelt* comitatus *in een lijdende beteekenis. Ik wete wel dat hier van exempelen gevonden worden B. E. Cic. invect. 2. in Catil.* Illud etiam molestè fero, quod ex urbe parum comitatus exiërit. *dat is,* dit neme ik ook qualijk dat hy uyt de Stadt getrokken is met weynig geselschap. *Niet te min ik en soude niet derven seggen, B. E.* comitatus â te discessi Thenas. *dat is,* van u vergeseltschapt sijnde, ben ik vertrokken naer Thienen. *In plaets van,* te comitante discessi Thenas. *Te meer om dat de verba communia tegenwordig als buyten gebruyk sijn.*

Bovendien, waerom en soude men niet mogen seggen dat camitatus *voortkomt niet van* comitari *maer van* comitare, *welk woordt gevonden wort by Ovid. lib. 2. de Ponto:* quem pia nobiscum proles comitavit euntem. *dat is,* Den welken vertrekkende met ons vergeselschapt heeft depo-

deponentibus communibus attribuunt, potius ab antiquatis activis, quàm â veris deponentibus provenire.

COMMENDARE. Act. modò acc. simp. modò acc. & dat. cap 4. reg 14 num. 4. pag 63 V. G. ACC SIMP Cic. post red. *cum eum, præter simulatam tristitiam nulla res commendaret* ACC ET DAT Cic. 3. de finib. *uterque tibi Testamento liberos commendavit.*

Nota. COMMENDARE aliquando reperies cum acc. & cum præp. *apud* V. G. *Jonathas apud Saülem assiduè commendabat Davidem.* verùm, quantùm conjicio, tunc *apud* accipitur pro *coram*; unde in exemplo dato sensus est: *Jonathas coram Saüle assiduè commendabat Davidem,* (id est *laudabat.*). ex quo collige non approbandum, si quis pro dat. utatur acc. cum præp. *apud*, quis enim V. G. dicere audeat: *habe me apud te commendatum,* pro, *habe me tibi commendatum?*

den goeden Jongelink? dit kan op vele andere verba communia g pist worden gelijk ik betoonen sal.

Prysen, prysbaer maeken, loven, beveelen, recommanderen, recommandatie doen B E. Cic. post red. aengesien hem, behalven eene geveinsde droefheyt, geene sake prijsbaer en maekte. *Item Cic 3. de finib* alle beyde hebben sy door Testament aen u hunne kinderen bevolen.

Nota. commendare *sult gy somtyts vinden met acc. ende met de præp.* apud *B. E.* Jonathas recommandeerde gedurig David by Saül. *maer soo veel ik oordeele, alsdan wort* apud *genomen voor* coram *al of men seyde*: Jonathas coram Saüle assiduè commendabat Davidem. *hier uyt can getrokken worden, dat het niet raetsaem en is sonder onderscheyt den acc. met de præp.* apud *voor den dativ. te nemen want wie soude seggen.* habe me apud te commendatum. *dat is,* houdt my by u gerekommandeert, *voor*, habe me tibi commendatum?

K COM-

COMMITTERE. Act. acc. & dat. est verbum committendi. cap. 4. reg. 14. num. 4. pag. 63. V. G. *ovem lupo commisisti.* vel, *ego me tuæ fidei commisi.*

Sig begeven, bevelen, over-geven, betrouwen, B. E. gy hebt het Scaep aen den Wolf bevolen. *ofte*, ik begeve my onder u geloof (trouwe).

Committere se in locum præcipitem significat, *se manifesto periculo exponere.* V. G Cic. 4. Acad. *ita enim finitima sunt falsa veris ..... ut in locum præcipitem non debeat se sapiens committere.*

Committere se in locum præcipitem, *beteekent*, sig in een openbaer perykel stellen, *B. E. Cic. 4. Acad.* de valsheyt is soo by-gelegen aen de waerheyt..... dat den wijsen sig in geen openbaer perykel van te faelen moet stellen.

COMMODARE Act. acc. & dat. est verbum dandi. cap. 4. reg. 14 pag. 62. V. G. Cic. ad Cæs. *quidquid ei commodaveris, erit mihi gratum.*

Geven toe-geven, plaisier doen, vrientschap doen, ofte betoonen, B. E. Cic. aen Cæs. al het gene gy hem sult hebben gegeven, sal my aengenaem sijn.

COMMONEFACERE. Act. acc & gen. vel abl. cum præp. de. cap. 4. reg. 7. pag 46 & observ. ibidem V. G. *commonefecit me promissi*, vel, *de promisso.*

Vermaenen, doen gedenken, adverteren, de memorie ververssen, op wekken. B. E. hy heeft my vermaent over de belofte.

COMMONERE. Act. acc. & gen. vel abl. cum præp. *de* cap. 4 reg. 7. pag. 46. & observ. ibidem V. G. *commonuit me errati*, vel, *de errato.*

Vermaenen, doen gedenken, &c. B. E. hy heeft my vermaent over de foute.

Nota 1. *monere, commonere* &c. si inveneris cum dupl. acc (vide reg. 20. pag. 70.) V. G. apud Cic. *quod me mones, anteà*

Nota 1. *is't dat gy* monere, admonere *&c. vindt met* 2. *acc.* (*siet den* 20. *reg. blad* 70.) *B. E. by Cic.* quod me mones, anteà *cogita-*

cogitaram. non ubilibet imiteris. vide suprà *admonere.* Annot. 1.

cogitaram. *dat is*, ik hadde al langen tijdt gepeyst, dat gy my daer segt. *siet het woordt* admonere. Ann. 1.

Nota 2. si *commonere* simpliciter significet *indicare*, vel, *certiorem facere.* non admittit gen: sed abl. tantùm cum præp. *de.* V.G. *non discessi ab aula, nisi commonitus de ira regis.* vide *admonere* Annot. 2.

Nota 2. *is't dat* commonere *genomen wort voor* bekent maeken, *regeert het geenen gen. maer alleen abl. met de præp.* de. *B. E.* non discessi ab aula, nisi commonitus de ira regis. *dat is*, ik en hebbe het hof niet verlaeten, ten sy my bekent gemaekt was de gramschap vanden Konink. *siet.* admonere. *Annot.* 2.

COMMUNICARE. Act. acc. rei & abl. pers cum præp. *cum* cap. 4 reg. 28. num. 5. p. 80. V.G. Cic. pro Corn. Balbo. *est enim in populum Romanum grave, non posse uti sociis excellenti virtute præditis; qui velint cum periculis nostris sua communicare.*

Mede deelen, deelachtig maeken, een deel (part) van geven, mengelen. B. E. Cic. pro Corn. Balbo. want het is seer swaer aen het Rooms volk, dat het geene medegesellen (*bontgenoten*) en kan gebruyken; die begaeft sijn met eene oprechte deugt; die gereet sijn hunne perykelen met de onse te mengelen.

Nota. communem errorem esse vitandum, quo plurimi post verbum *communicare* utuntur dat. V.G. *communico tibi mea negotia*, loco abl. cum præp *cum*, id est pro *communico tecum* ut advertit V reparus num. 5. pag. 80.

Nota. dat de gemeyne dwalinge moet geschout worden, door de welke sommige naer het woordt communicare *gebruyken dat. B. E.* communico tibi negotia mea *in plaets van abl. ofte* communico tecum. *gelyk bemerkt Verep num 5. pag.* 80.

Interim reperitur cum abl. & præp. *inter* apud Ciceronem, & prætereà etiam cum *de*. INTER. *sed hæc (ut spero) brevi inter nos communicabimus*. DE *ut quibus de rebus vellemus, tu tuis, ego meis, inter nos communicaremus.* sed cautè invigilet tyro, ne in singulis præp. has adhibeat.

Daer-en-tussen wort dit woordt gevonden met abl. ende de præp. inter *by Cic. als ook behalven de præp.* inter *met de præp* de. INTER maer van dit (soo ik hope) sullen wy in het kort elkanderen mededeelen DE. Op dat wy elkanderen souden mededeelen van de saken die ons belieft. Gy van de uwe ende ik van de myne. *maer dat den Leer-jongen voorsigtiglijk oplet, dat hy dese præp. niet altydt en gebruykt.*

COMMUTARE. Act. nunc acc. simp. nunc acc & abl. sine vel cum præp *cum*. cap. 4. reg. 26. pag. 79. & Annot. 1 in cap 4 pag 83. ACC SIMP. *legem commutare non licet.* ABL. SINE PRÆP *judex iniquus fidem pecuniâ commutat.* ABL CUM PRÆP CUM. *Carolus II vitam cum morte commutavit.*

Veranderen, wisselen, verwisselen, mangelen, vermangelen. B. E. Het en is niet geoorloft de Wet te veranderen. *ofte*, Carolus den II. heeft het leven met de doodt verwisselt.

COMPARARE. Act. Dat. est verbum relationis sive respectûs cap. 4. reg. 13. num. 3 pag 5?. acc. cum præp. *ad*. & abl cum præp. *cum* cap. 4. reg. 13. app. pag 60 DAT. *quis audeat virtutem vitio comparare?*

Vergelijken, by-gelijken, gelijk maeken ofte stellen. B. E. wie sal derven de deugt vergelijken by de boosheyt? *ofte, gelijk by Terent. in Eunuch.* voorwaer, desen en is niet te vergelijken by den ande-

ACC.

ACC. CUM PRÆP. *ad* (rarius) Terent in Eunuch *heu! ne comparandus hic quidem ad illum est.* ABL. CUM PRÆP. CUM. *Cecidit Lucifer, dum se cum Altissimo comparavit.*

ren.of Lucifer is gevallen, als hy hem by den Alderhooghsten vergeleken heeft.

Nota. usus dativ. videtur *frequentior.*

Nota. alhoewel comparare *gevonden wort met de præp.* ad *ende* cum, *den dativ. is gemeynder.*

COMPENSARE. Act. acc. & abl. est verbum affine verbis copiæ & inopiæ cap. 4. reg. 30. num. 3. pag. 82. V. G. Val. Max. *tarditatem supplicii gravitate compensat.*

Betaelen, vervollen, iets in de plaet geven, compenseren. B. E. Val. Max. hy vervolt de traegheyt van de straffe, door haere schroomelijkheyt.

COMPLECTI. Dep. acc. & abl. modi cap 4. reg. 31. pag. 84. V. G. *Fratrem suum semper arctissimo amore complexus sum.*

[redacted]

Ombelsen, kussen, omvatten, omvangen, genegen sijn, vervolgen. B. E. ik hebbe uwen Broeder altijt met eene aldergrootste genegentheyt vervolgt.

Alvarus cap. 5. pag. 39. ponit *ly complexus* cum significatione passiva. Fateor, ejusmodi exempla etiam apud Cic. legi; sed temerarium existimo hoc tempore passivam istam significationem adhibere.

Alvarus cap. 5. blad 39. stelt complexus *in eene lijdende beteekenis. Ik bekenne dat ik dusdanige exempelen ook by Cic. gevonden hebbe; maer ik meyne dat het een stout bestaen is, desen tijt de lijdende beteekenis te gebruyken.*

COMPLERE. Act. acc & abl. est verbum copiæ vel affine cap 4. reg. 30 pag. 82. V. G. Gell. *Ventus à*

Vervollen, vollen, vol-doen, vol-maeken. B. E. Gell. den wint van ter siden blaesende hadde het Schip *latere*

latere Saeviens navem undis compleverat. vervolt met waeter.

Nota Alvarus cap. 2. §. 5. app. 2 p. 27. generis asserit *complere* etiam admittere genit & adfert exemplum Cic. ad Paetum : *ollam denariorum implere* (complere) verùm meliùs Verepaeus cap. 4. reg. 30. Annot. asserit genit Graecismum vel Archaïsmum sapere: unde puer prudenter agat, nec se accingat uni alterive exemplo.

Nota. Alv. cap. 2. §. 5. *app.* 2. *gen blad* 27 *segt dat* complere *ook genit. lijdt ; ende brengt by een exempel van Cic. ad Paetum :* ollam denariorum implere. *dat is,* den pot vol gelt vollen. *maer beter aenmerkt Verepaeus cap.* 4 *reg.* 30 *Annot. dat desen genit. den Graecismus ofte Archaïsmus maekt; hierom dat het Leer-kindt seer voorsigtiglijk voortgaet, ende niet en volgt een ofte* twee exempelen.

CONCEDERE. aliquibus Act. aliis neutr. sed in diversâ significatione. absol. cum acc & dat est & verbum dandi. cap 4. reg 14. num. 1 pag. 62. ABSOLUTÈ Cic. Divinat. in Verrem. *Concede quod facilè est.* ACC. ET DAT. *concedo tibi palmam*

Toegeven, bekennen, niet loogenen, toelaeten, te vreden sijn. B. E. Cic. Div. in Verrem : geeft toe, het gene seer ligt is. *ofte,* ik geve u de winste (*victorie*) toe.

CONCEDERE. apud Tacit. lib. 4. reperitur absolutè pro *mori*, V. G. *quandocumque concessero.* id est, *mortem obiëro.*

Concedere *wort by Tacit. lib* 4. *gevonden voor* mori, *ofte*, sterven. *B. E.* quandocumque concessero (mortem obiëro) *dat is*, soo haest, als ik sal gestorven sijn.

CONDEMNARE. Act. gen. & acc. vel acc. & abl. cum praep *ac cap* 4. reg. 7. pag. 4. & obs. pag 46. GEN. ET ACC. Cic. 1. de

Veroordeelen, oordeelen, verdoemen B E. Cic. 1. *de Orat.* door wiens antwoorde de regters soo sijn vertoornt geweest, dat sy Orat.

Orat. *cujus responso ita exarserunt judices, ut capitis hominem innocentissimum condemnarent.* ACC ET ABL. CUM PRÆP. DE. *Judæi condemnatam. de adulterio lapidibus obruēbant.*

den alderonnoselsten, tot de doodt hebben veroordeelt. *ofte*, de Joden steenigden de Vrouwe, die om overspel veroordeelt was.

CONDEMNARE. etiam regit abl. sine præp. dum additur nomen generale: *scelus, peccatum maleficium, crimen* &c. V. G. Cic pro L. Flacco. *Scævola aliis multis criminibus condemnatus.* &c. cap. 4. reg. 7. annot. 1. pag. 47.

Condemnare *regeert ook abl sonder præp. al wanneer daer bygestelt wort een gemeyn woordt*: scelus, peccatum maleficium, crimen *&c. B. E. Cic. pro L. Flacco.* Scævola over veele ander schelmstukken veroordeelt sijnde *&c. cap. 4. reg. 7. annot. 1. blad* 47.

CONDIRE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 31. pag. 81. V. G. *Cic.* 5. *Tusc. labore in venatu, sudore, fame, siti, condiebant epulas Lacedæmonii.* vel translatè; V. G. *Cicero in exilio tristitiam hilari lectione condiebat.*

De spysen smaekelyk maeken, besproeyen, met sous overgieten, sousen, B. E. Cic. 5. *Tusc.* die van Lacedœmoniien maekten hunne spijsen smaekelijk door den aerbeydt in het jaegen, door sweet, loopen, door honger ende dorst.

CONDUCIT Imp. dat. & acc. rei cum præp. *ad* vel *in.* vide Alv. cap. 7. §. 3. pag 49. & app. 1. gen. pag. 50. & (si lubet) Verepæum cap. 4. reg. 17. pag. 66 & reg. 24 pag. 76. DAT. *requiescere conducit sanitati* ACC. CUM PRÆP.

Het is seer bequaem, het is profijtig, het helpt, het leydt, het voordert, het is goet. B. E. ruste te hebben (gebruyken) is profijtig voor de gesontheyt. *ofte*, dit voordert het gemak des levens. *wederom.*, oh ofte! dat't gene gy doet

AD.

AD. Cic. de offic. *conducit ad vitæ commoditatem.* tot uwe saeke mogt profijtig sijn!

ACC. CUM PRÆP IN. *utinam! id quod agis in rem tuam bene conducat!*

CONDUCERE. Act. acc & gen tanti, quanti, pluris, minoris &c vel abl. tanto, quanto &c cap. 4. reg. 29 pap 81. V. G. ACC ET GEN *quanti conduxisti agrum, quem aras?* ACC. ET ABL. *eme quàm potes minimo.*

Hueren, voor eenigen tijdt koopen, in huere nemen. B. E. Hoe veel hebt gy den Akker geheurt, die gy beploegt. *ofte*, koopt tot den besten prys, die gy koot.

Nota 1 si pretium exprimatur substantivo, illicitum est uti genit. (ut alibi dixi) unde malè dixeris: *quanti pretii conduxisti Domum tuam?* loco, *quanto pretio conduxisti Domum tuam?*

Nota 1. is het sake den prys beteekent wort door een substantivum, gy en mogt niet gebruyken gen. (gelijk ik elders geseyt hebbe) daerom sult gy qualijk seggen: quanti pretii conduxisti Domum tuam? *dat is*, hoe veel heet gy u huys gehuert? *in plaets van*, quanto pretio &c.

Nota 2. loco gen & abl pretii nonnumquam ponuntur quæ iam adverbia pretium significantia; puta *tantidem*, pro, *tanti* vel *tanto pretio*, *cariùs*, pro *cariori pretio.* V. G. *non tandidem (tanto pretio) villam conduxi meam, ac tu tuam.*

Nota 2. in plaets van gen. ende abl. worden somtijtds gestelt eenige adverbia, die werde beteekenen, gelijk tantidem *voor* tanti *ofte* tanto pretio, cariùs, *voor* cariori pretio. B. E. non tantidem villam conduxi meam, ac tu tuam. *dat is*, ik en hebbe myne hoeve soo dier nietgekogt, als gy de uwe.

Nota

Nota 3. etiam, ut verbum *accipiendi*, admittit *conducere* abl. cum præp. à vel ab cap. 4. reg. 28. pag. 80. V. G. *Romani villas non conducebant ab exteris.*

Nota 3. conducere, *als een woordt* accipiendi, *lijdt ook abl. met de præp. â ofte ab cap.* 4. *reg.* 28. *pag.* 80. *B. E.* Romani villas non conducebant ab exteris. *dat is*, de Romeynen en huerden geene hoeven van uytlanders.

Nota 4. non adeò tersè *conducere* inter verba locandi ponitur, ut enim advertit Verepæus pag. 81. locare *est possessoris*, conducere *inquilini*.

Nota 4. *het woordt* conducere *en wort soo wel niet gestelt onder de verba locandi, want gelijk Verepæus bemerkt blad* 81. locare *is eygen aen den besitter* (*huysheer &c.*) conducere *aen den huerder.*

CONFERRE. Act. acc. & dat. variâ gaudet significatione cap. 4. reg. 13. num. 3. pag. 59. & reg. 14. num. 1. pag. 62. V. G. *quæ discrepantia, si novissima primis contuleris!* vel, *quid Cæsari contulit Brutus pro collatis sibi* (etiam *in se*) *beneficiis? proditionem.*

Vergelijken, gelijk achten, geven, over-geven, by een brengen, by een scharren &c. B. E. wat een onderscheyt, is't dat gy het eynde by het beginsel vergelijkt! *ofte*, wat heeft Brutus aen Cæsar wedergegeven voor de weldaden aen hem gedaen? verraderye.

Conferre sermonem cum aliquo, est, *colloqui cum aliquo.*

Conferre sermonem cum aliquo, *is*, met imant spreken (kouten).

Conferre signa, est, *justum prælium inchoare.*

Conferre signa, *is*, eenen waeren velt-slag beginnen (slag leveren).

Conferre manum, est, *pugnare.*

Conferre manum, *is*, vegten.

CONFIDERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag.

Betrouwen, op iet betrouwen stellen, op iet steunen,

60. V. G. *noli viribus tuis, ô homuncio ! nimiùm confidere.*

Notat Alvarus c.4.§.4. p. 36. (nec malè) etiam *confidere* reperiri cum abl. V.G. apud Cic. pro Q. Rosc. *ego facilitate causæ confisus, vido quò progrediar.* Et tum (ut conjicio) sumitur veluti verbum affine verbis copiæ & affluentiæ, & apud Verepæum posset collocari cap. 4. reg. 32. pag. 86.

op iet steuffen, B. E. ô mensch ! en betrouwt niet te seer op uwe kragten.

Alvarus noteert (ende niet qualijk) dat confidere *ook gevonden wort met abl. B. E. by Cic. pro Q. Rosc.* siet hoe ver ik gaen wil, betrouwende op de waerschynelijkheyt van mijne sacke. (van de sacke die ik voor-heb)

CONFITERI. Dep. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *Catholici est judici interroganti confiteri* (meliùs *profiteri*) *fidem suam.*

Bekennen, belijden, bekent maeken, biegten. B. E. Eenen Catholyken moet aen den vraegenden regter sijn geloof belijden.

Dixi meliùs *profiteri*; quia, licet plures nullam differentiam reperiant inter *confiteri* & *profiteri*, ea tamen est, quod *confiteri* significet simpliciter *fateri*, *profiteri* autem *cum clangore & animositate fateri*; unde Cicero pro L. Manil. *hoc ego non solùm confiteor, verùm etiam profiteor.*

In het latijn hebbe ik geseyt dat in dit exempel beter is te gebruyken profiteri *als* confiteri, *om dat* confiteri *alleen beteekent* simpelijk bekennen, *ende* profiteri *wat meer, te weten* met genereusheyt ende geklank bekennen. *B. E. Cic. pro L. Manil.* dit en bekenne ik alleenelijk niet simpelijk, maer segge het opentlijk.

CONFESSUS. passivè ponitur apud Alvarum cap. 4. pag. 39. & invenio exemplum apud Cic. 5. in Verrem : *confessa res*

Confessus *wort lijdende gestelt by Alvarus cap. 4. pag. 39. ende ik vinde een exempel by Cic. 5. in Verrem :* confessa res est &

est

est & manifesta. Verùm-tamen usum dissuadeo.

manifesta. *dat is*, de sacke is bekent ende openbaer *Maer ik onraede het gebruyk.*

CONGRATULARI. Dep. vide *gratulari.*

Congratulari. *siet gratulari.*

CONGREDI. Dep. abl. cum præp. *cum.* cap. 4. reg. 15. annot. pag. 65. V. G. Cic. 2. de Nat. Deor. *næ! ego incautus, qui cum Academico, & eodem Rhetore congredi conatus sum!*

Te saemen komen, by-komen, mede-gaen, kampen, vegten, hand-gemeen worden. B. E. Ben ik niet onvoorsigtig, die met eenen Academicus, ende ook Redenaer getragt hebbe te campen!

Indiculus Alvari (& illius Syntaxis cap. 6. §. 2. pag. 41.) *congredi* ponit cum dat. V. G. apud Virg. 1. Æneïd. ℣. 479. *infelix puer* (Troïlus) *atque impar congressus Achilli, fertur equis* at Verepæus cap. 4. reg. 15. ann. pag. 65. advertit Latinis usitatius esse uti abl. cum præp. *cum.*

Den woorden-wyser (ook de Syntaxis c. 4. §. 2. p. 41.) van Alvarus, stelt congredi *met dat. B. E. by Virg. 1. Æneïd. vers.* 479. den ongelukkigen (*Troïlus*) Jongelink ende onmagtig gestreden hebbende met Achilles, wort door de peerden geslingert. *maer Verepæus cap. 4. reg. 15. annot. blad 65. aenmerkt dat het gemeyndër is aen de Latijnsche te gebruyken den abl. met de præp.* cum.

CONJICERE. Act. acc. & abl. cum præp. *ex* cap. 4. reg. 28. pag. 80. V. G. *unde hoc conjecerim? ex nutu & oculorum nisu.*

Gissen, suspicie hebben, graeden. B. E. waer uyt ik dit hebbe gegist? uyt het knikken ende winken der oogen.

CONSCENDERE. Neut. acc. cap. 4. reg. 19. pag. 68. V. G. Cæs. de Bel. civ. *non minore animo, quàm antè*

Op climmen, embarqueren te scheep gaen. B. E. Cæs. de Bel. civ. sy en hebben met geenen minderen

 dimi-

dimicaverant, *naves conscendunt*. verbo huic ferè ly *navis* adjungitur.

Conscendere in navim (navem) legitur apud varios auctores V. G. Cic. ad Terent. lib. 14. epist. 7. *navim spero nos valde bonam habere; in eam simul atque conscendi, hæc scripsi.*

moedt geklommen in hunne schepen, als sy hadden gevogten.

Conscendere in navim (*navem*) *wort gelesen by diversche aucteurs*. B. E. *Cic. ad Terent. lib.* 14. epist. 7. Ik hope dat wy een seer goet Schip hebben; soo haest als ik op het selve geklommen was, hebbe ik dit geschreven.

CONSECRARE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. pag. 62. V. G. Plut. de Viris Illust. *spolia opima jovi Feretrio in Capitolio consecravit.*

Op-offeren, *schenken*, *wyen*, *inwyen*. *B. E. Plut. de Viris. Illust.* hy heeft de Wapenen van den door hem verslagen Velt-oversten (*spolia opima*) aen Jupiter den overwinnaer opgeoffert in het Capitolium.

CONSENTIRE. Neut. dat. acc. cum præp. *inter*, & abl. cum præp. *cum*. reg. 13 num. 2. pag. 59. reg. 25. app. 1. pag. 78. & annot. in cap. 4. pag. 89. DAT. Cic. 2. de finibus. *Naturæ consentire*, *finis bonorum est Stoicis*. ACC. CUM PRÆP. INTER. *volupè est parentibus*, *si Fratres inter se consentiant*. ABL. CUM PRÆP. CUM. Cæs. *quùm* (cùm) *vultus Domitii cum oratione non consentiret.*

Aen-hangen, *aen-kleven*, *toegeven*, *gelyk geven*, *toestemmen*, *over-een komen*, *van een gevoelen sijn*, *consenteeren*. *B. E. Cic.* 2. *de finibus*. Den Nature toegeven is het eynde van alle goedt by de Stoïci. *ofte*, het is seer aengenaem aen de Ouders, als de Broeders onder sig over-een-komen. *wederom Cæs.* mits het aensigt van Domitius met sijne reden niet over-een-quam.

CONSTARE. (pro verbo vendendi) Neut. gen. tanti,

Kosten, *weert sijn*, *verkogt worden*, *betaelt worden*,

quanti,

quanti, pluris, minoris &c. vel abl. *tanto*, *quanto plurimo* &c. cap. 4. reg. 29. pag. 81. & Except. pag. 82. GEN. Cic. ad Attic. *id prope dimidio minoris constabit.* abl. Senec. *parvo constat fames, magno fastidium.*

ofte sijn. B. E. Cic. ad Attic. dit sal wel de helft minder kosten. *ofte Senec.* den honger kost heel weynig, maer de walge (*uyt overdaet*) veel.

CONSTARE (pro *consistere* vel *constitui*) abl. cap. 4. reg. 32. pag. 86. V. G. *homo constat duabus partibus, animâ & corpore.*

Bestaen, gemaekt sijn. B. E. den mensch bestaet uyt twee deelen, de ziele ende het lichaem.

Nota. 1. *constare* etiam post se admittit abl. cum præp. *è* vel *ex* (ut bene notat Alvarus cap. 4. §. 4. app. 3. generis pag. 37. V. G. Cic. lib. 5. de finibus. *perspicuum est, hominem è corpore animoque constare.* putà (ut auguror) quia corpus & anima sunt veluti materia fabricæ humanæ; materies autem ponitur in abl. cum præp. *è* vel *ex* juxta reg. 33. pag. 87.

Nota. 1. Constare *lijdt ook naer sig. abl. met de præp.* è *ofte* ex (*gelijk wel aenmerkt Alvarus cap. 4. §. 4. app. 3. generis pag. 37.*) B. E. *Cic. lib. 5. de finibus.* Het is seker dat den mensch bestaet uyt het lichaem en den Geest. *misschien* (*gelijk ik meyne*) *om dat de ziele ende het lichaem sijn als de materie, waer uyt den mensch gemaekt wort. de materie daer-en-tusschen heeft abl. met de præp.* è *ofte* ex *naer den* 33. *regel blad* 87.

Nota 2. (ut suprà annotavi de verbis *æstimare*, *conducere* &c.) licet *constare* admittat gen. quanti, tanti &c. id locum non habet, si illi addatur substantivum. cap. 4. reg. 29.

Nota 2. (*gelijk ik boven geseyt hebbe van de woorden* æstimare, conducere &c.) *den gen. en heeft geen plaets, is't dat daer bygevoegt wort een substantivum: daerom sult gy seggen.* quantâ pecu-

except.

li

except. pag. 82. unde dixeris: *quantâ pecuniâ hic liber constat?* non, *quantæ pecuniæ* &c.

Nota 3. pro nominibus pretium indicantibus etiam *constare* patitur adverbia quædam cariùs, carissimè &c. reg. 29. except. pag. 82. V. G. Senec. *carissimè constat, quod precibus emptum est.*

Constat. (pro *manifestum est*) Imp. absol. dat. & acc. cum præp. *inter*. cap. 4. reg. 17. pag. 67. & annot. in 4. cap. pag. 88. absolutè. Cic. *sanè! molestè id ferre Pompejum constabat.* dat. *toti civitati constat Petrum esse ebriosum* acc. cum præp. inter. *quid ad te? sufficit id constare inter nos.*

Constituere. Act. acc. & dat. est verbum declarandi. cap. 4. reg. 14. n. 2. pag. 63. V. G. *quare non venisti horâ, quam tibi constitueram* (determinaveram).

Consulere. (pro *prospicere*) Neut. dat. est verbum commodi. cap. 4. reg. 13. num. 1. pag. 59. & annot.

niâ hic liber constat? *dat is*, hoe veel kost dien boek? *niet*, quantæ pecuniæ *&c.*

Nota 3. *voor de woorden de weerde beteekenende lijdt* constarê *eenige adverbia B. E. Senec.* carissimè constat, quod precibus emptum est. *dat is*, het is op het alderdierste gekogt, het gene met gebeden gekogt is.

Het is openbaer, het is seker, daer en is niet aen te twijfelen, het en kan niet faelen, het is bekent, buyten twijfel &c B. E. Cic. Epist. 8. voorwaer! het was seker, dat Pompejus dit qualijk nam. *ofte*, het is bekent aen heel de Stadt, dat Petrus eenen dronkaert is. *wederom*, wat gaet het u aen? het is genoeg dat het onder ons openbaer is.

Stellen, determineren, vaststellen, ordineren. B. E. Waerom en sijt gy niet gekomen op d' huere, die ik u hadde gestelt (*gedetermineert*).

Op-letten, toe-sien, voorsien, graeg sijn, voor-staen. B. E. Het is rechtveerdig dat een ider voor sijne eer

annot. in cap. 4. pag. 90. V. G. *justum est, ut quilibet consulat bonori suo.* staet.

CONSULERE. (pro *consilium petere*) acc. annot. 2. in cap. 4. pag. 90. V. G. *si dubites in re magni momenti, consule doctiores te.* *Raedt vragen, te raede gaen, ondersoeken.* B. E. Is't dat gy twijfelt in eene saeke van aengelegentheyt, vraegt raedt van die wijser sijn als gy.

CONSULERE ÆQUI BONIQUE. id est, *in meliorem partem interpretari.* acc. & gen. æqui & boni. cap. 4. reg. 8. app. pag. 49. V. G. Senec. *hanc coqui & pistoris moram boni consulo.* Nota. communiter *consulere* ponitur cum dat. pro *consilium dare*; & consentiunt Vossius pag. 59. Amb. Calep. verb. *consulere*, aliique. verùmtamen *consulere* in istâ significatione non rectè accipitur, ut notant Alvarus cap. 4. §. 2. app. 1. gen. num. 3. pag. 33. & Verepæus in annot. 2. in cap. 4. pag. 90. qui addit: *consulo tibi* pro *suadeo* apud probatos vix invenias. *In den besten keeren, verontschuldigen, vergeven, in de beste vouw keeren, ten besten uyt-leggen,* B. E. *Senec.* dit vertoeven van den kok ende den bakker keere ik in de beste vouw. *Nota.* consulere *wort gemeynelijk voor* consilium dare *gebruykt met dat. dit stemmen toe Vossius blad* 59. *Amb. Calep. op het woordt* consulere, *ende andere. Niet te min* consulere *en wort in dese beteekenis niet wel gebruykt gelijk aenteekenen Alvarus cap.* 4. §. 2. *app.* 1. *gen. n.* 3. *pag.* 33. *ende Verepæus in de* 2. *annot. op het* 4. *cap. blad* 90. *den lesten voegt daer by:* consulo tibi *voor* suadeo (*ofte raeden, aenraeden*) *sult gy weynig by goede Aucteurs vinden.*

CONTENDERE. (pro *flagitare*) Act. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab* est verbum petendi. cap. 4. reg. *Vraegen, begeeren, gebieden, versoeken.* B. E. *Cic. ad Attic.* ik en twijfele niet of Cæsar versoekt

20.

20. app. pag. 71. V. G. Cic. ad Attic. *nec dubito, quin Cæsar à me contendat, ut ad Urbem veniam.* — van my dat ik naer de Stadt kome.

CONTENDERE. (pro *pugnare*) Neut. abl. cum præp. *cum*. cap. 4. reg. 15. annot. pag. 65. V. G. *noli cum judice tuo contendere.* — *Strijden, vegten*, oorlogen, *campen, beweeren. B. E.* En wilt niet strijden met uwen regter.

Nota. quod pertinet ad dativ. is tantùm apud Poëtas reperitur; pro quo vide *certare.* — *Nota. wat aengaet den dat. die en wort by de Poëten maer gevonden; waer voor gy sien kont* certare.

CONTINGIT. Imp. absolutè & cum dat. cap. 4. reg. 17. pag. 66. ABSOL. *inopino casu contigit.* DAT. Cic. 5. Tuscul. *quod non modò singulis hominibus, sed potentibus populis contingit.* — *'tGeschiet, het gebeurt, het valt voor, het comt onverwagt. B. E.* het is geschiet door een onverwagt voorval. *vf, Cic. 5. Tuscul.* het gene niet allleenelijk aen alle menschen, maer ook aen magtige volkeren gebeurt.

CONTRADICERE. Neut. dat. comp. ex *contra* & *dicere*. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. vel etiam (est enim verbum repugnantiæ) reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *turpe est, si orator sibi contradixerit.* — *Tegen-spreken, tegen-seggen, tegen streven, arguëren, tegen-strijden. B. E.* Het is onbetaemelijk, is't dat den reden-voerder sig selven tegen-gesproken heeft.

CONTRAHERE FRONTEM, pro, *vultûs rugis ostendere sibi quidquam displicere.* V. G. *si vitia carpas, vide quis frontem contrahat.* — *Door het rimpelen des aenscheyn betoonen dat sig iet misaegt, het hooft te samen trekken, het voor-hooft rimpelen. B. E.* Is't dat gy de fouten berispt, let wie dat syn hooft (*voor-hooft*) rimpelt.

CON-

CONTREMISCERE. Neut. acc. & abl. pro acc. vide Verep. cap. 4. reg. 19. pag. 68. pro abl. Vossium pag. 49. Alv. cap. 4. §. 4. app. 2. gen. num. 1. pag. 35. ACC. Senec. *fortes simus adversus fortuita, non contremiscamus injurias, non vulnera, non egestatem.* ABL. Cic. *ut tota mente atque omnibus artubus contremiscam.*

Van vreese beven, schudden, vreesen, schroomen, sidderen. B. E. *Senec.* laet ons kloek sijn tegen de voorvallen, en laet ons niet vreesen de injurien, noch wonden, noch armoede. *ofte Cic.* op dat ik door heel mijne ziele, ende alle mijne leden schudde.

CONVENIT. Imp. (pro *conveniens est*) dat. cap. 4. reg. 17. pag. 66. & annot. 2. cap. 4. pag. 90. V. G. *convenit statui religioso saecularia desideria fugere.*

Het voegt, het is bequaem, het dient, het leydt, het past. B. E. Het voegt wel op den geestelijken staet, de weerelijke begeerlijkheden te vlieden.

CONVENIT (pro *consentire*) Dat. & abl. cum præp. *cum* annot. in cap. 2. pag. 90. V. G. Cic. de finibus. *Hoc mihi cum tuo Fratre convenit.*

Over-een-komen, van eene opinie sijn, geen geschil hebben, B. E. *Cic. de finibus.* Hier in kome ik ende uwen Broeder over-een.

CONVENIT. (pro *concordiam servare*) Dat. & acc. cum præp. *inter* annot. in cap. 2. pag. 90. V. G. *vix umquam Europæis regibus inter se convenit.*

In peys leven, sonder geschil sijn, geen tweedragt hebben. B. E. by naer noyt en leven de Koningen van Europa sonder tweedragt.

CONVINCERE. Act. acc. & gen. criminis & loco gen. aliquando abl. cap. 4. reg. 7. pag. 45. & 48. ACC. ET. GEN. Cic. de Amic. *hæc duo levitatis &*

Over tuygen, over-winnen, het stuk klaer betoonen, over-redenen. B. E. *Cic. de Amic.* Dese twee saeken betoonen klaer de ligtigheyt ende krankheyt van de

infirmitatis plerosque convincunt. ACC ET ABL. *testes reum homicidio convicerunt.*

meeste menigte. *ofte*, de getuygen hebben den misdadigen van de moordt overtuygt.

CONVICIARI. Dep. dat. est verbum repugnantiæ. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Quintil. 3. *contrà sentientibus inhumanè conviciabantur.*

Schelden, *lasteren*, *injurien seggen*, *injuriëren*, *affronteren.* B. E. Sy lasterden seer onmenschelijk die van contrarie gevoelen waeren.

CONVIVERE. Neut. absolutè & cum dat. cap. 4. reg. 13. app. pag 60. ABSOLUTÈ Quintil. lib. 1. cap. 12. *lavamur & tondemur, & convivimus ex consuetudine.* DAT. *tamdiu mihi convixisti, & modò me calumniaris?*

t'Samen leven, *by een leven*, *by een woonen.* B. E. *Quint. lib. 1. cap.* 12. wy worden gewassen, ende geschoren, ende wy leven te samen uyt gewoonte. *ofte*, gy hebt nu soo langen tijt met my te samen geleeft, ende lastert gy my nu?

COÖPERIRE. Act. acc. & abl. instrumenti. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Liv. 4. ab. V. C. *eò indignatio erupit, ut tribunus militium ab exercitu suo coöperiretur lapidibus.*

Dekken, *bedekken*, *overdekken.* B. E. *Liv.* 4. *ab. V. C.* de gramschap is soo hoog geklommen dat den Leger-voogt (*nu, naer het seggen van* Budæus, Mareschal) door sijn Leger met steenen bedekt (*gesteenigt*) is geworden.

CORRIPERE. Act. acc. cap. 4 reg. 18. num. 1. pag. 67. V. G. Cic. *clamoribus maximis judices corripuerunt.*

Straffen, *bestraffen*, *bekyven*, *beschuldigen*, *corrigeren.* B. E. *Cic.* sy hebben met een aldergrootste geschreeuw de Regters bestraft.

Nota. verbum *corripere* est quidem verbum accusandi; sed non admittit gen. verùm acc. unde non

Nota. het woordt corripere *is wel een woordt van* beschuldigen, *nochtans en heeft het geen gen. naer*

dixero:

dixero: *corripui Euclionem avaritiæ.* sed, *corripui Euclionis avaritiam.* vel (ut aliquibus placet) *corripui Euclionem de avaritia.* vide Verep. cap. 4. reg. 7. ann. 3. pag. 48. & Alv. cap. 2. §. 2. app. 2. gen. pag. 18.

hem, *maer acc. daerom en sal ik niet seggen.* corripui Euclionem avaritiæ. *dat is,* ik hebbe Euclio gestraft over sijne gierigheyt. *maer,* corripui Euclionis avaritiam. *ofte,* (*gelijk sommige willen*) corripui Euclionem de avaritia.

Corripere. transfertur etiam ad actus humanos, & regit abl. causæ. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. *Alexander in Cydni aquis lethali torpore correptus est.* vel, *summo dolore intellexi, avum meum mortiferâ febri correptum.*

Corripere *wort ook gebegt aen de handelinge der menschen, ende regeert abl. causæ. cap. 4. reg. 31. pag.* 84. *B. E.* Alexander is in de wateren van de Riviere Cydnus door eene doodelijke verstijvinge over-vallen geweest. *ofte,* ik hebbe met de alder-grootste droefheyt verstaen, dat mijnen Oom, door eene doodelijke cortse over-vallen is.

Credere. (pro *committere*) Act. acc. & dat. est verbum committendi cap. 4. reg. 14. num. 4 pag. 63. V. G. *Cn. Pompejus salutem suam Ægyptiis nimis temerè credidit.*

Betrouwen, gelooven, in handen stellen, steunen op imants woordt. B. E. Cn. Pompejus heeft sijn geluk te onvoorsigtelijk in de handen gestelt van de Ægiptenaeren.

Criminari. Dep. acc. cap. 4. reg. 18. pag. 67. V. G. Cic. 3. de off. *C. Marius Q. Metellum..... apud Populum Romanum criminatus est, Bellum illum ducere* (producere).

Schelden, berispen, lasteren, tegen-tuygen, sonder reden beschuldigen, valschelijk over-dragen. B. E. Cic 3 de off. C. Marius heeft Q. Metellum..... sonder reden beschuldigt, by het R. Volk, dat hy den oorlog sleypende hielt.

Cul-

CULPARE. Act. acc. cap. 4. reg. 7. annot. 3. & 4. pag. 48. *cur hunc rejiciam flagitas ? culpa ejus inscitiam.*

CULPARE est verbum *accusandi* ; tamen non admittit gen. pro eo vide suprà *corripere.*

Beschuldigen ; bekijven ; wyten , verwijten. B. E. vraegt gy , waerom dat ik hem verworp? wyt het sijne onweetentheyt.

Culpare *is een woordt van* beschuldigen ; *nochtans en lijdt het geenen gen. waer voor gy boven sien kont* corripere.

CUMULARE. Act. acc. & abl. dum est verbum implendi. acc. & dat. dum acquisitivè ponitur cap. 4. reg. 30. pag 82. & reg. 13. pag. 58. ACC. ET ABL. Cic. ad Attic. lib. 14. *Non possum non confiteri , cumulari me maximo gaudio , quod vulgò hominum opinio socium me adscribat tuis laudibus* ACC. ET DAT. *Assuerus Mardochæo cumulavit honores.*

Op-hoopen , verdobbelen ; vollen , vervollen. B. E. Cic. ad Attic. lib. 14. ik en kan niet loochenen , dat ik vervoltworde met eene aldergrootste blijdtschap , om dat den gemeynen roep my mede-gesel maekt van uwen lof (*deugden*) *ofte* , Assuerus heeftaen Mardochæus de eer-tittels verdobbelt.

CUPERE. (pro *favêre*) dat. est verbum favoris. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Cic. Q. Frat. lib. 1. *quid ? ego Fundanio non cupio ? non amicus sum ? non misericordiâ moveor ? nemo magis :*

Wel willen , toegedaen sijn, goet wenschen. B. E. Cic. Q. Frat. lib. 1. wat ? en wil ik geen goet aen Fundanius ? ben ik sijnen vriendt niet? worde ik niet beweegt tot barmhertigheyt ? niemant meer.

CURRERE. Neut. acc. cognatæ significationis. c. 4 reg. 19 annot. pag. 68. V. G. *non obstiti , quin curreret cursum suum.*

Loopen , uyt-loopen , den loop volbrengen , ofte voleynden. B. E. ik en hebbe niet belet , dat hy sijnen loop soude voleynden.

D.

D.

Damnare. Act. acc. tantùm vel acc. & gen. vel acc. & abl. sine præp. vel acc. & abl. cum præp. *de.* cap. 4. reg. 7. pag. 45. observ. pag. 46. & annot. 2. pag. 48. ACC. TANTÙM Cic. 4. Tusc. *verùm naturam potiùs, quàm errorem damnare volumus.* ACC. ET GEN. Cic. ad Herenn. *Majores nostri, si quam unius peccati mulierem damnabant..... maleficiorum multorum convictam putabant.* ACC. ET ABL. SINE PRÆP. Senec. *genus humanum mortalitate damnatum est.* ACC. ET. ABL. CUM PRÆP. DE. *L. Lentulus de repetundis* (repetundarum, vel (juxta Livium) de pecuniis repetundis) *damnatus est.*

Ver-oordeelen, vervloeken, de schult op imant leggen, verdoemen, sententie stryken. B. E. *Cic. 4. Tusc.* wy willen liever de schult leggen op den loop (*cours*) der naturelijke saeken, als op de foute, die begaen is. *ofte Cic. ad Herenn.* onse Voor-ouders, alswanneer sy eene Vrouwe over eene foute veroordeelden..... meynden dat sy overtuygt was van veele schelm-stukken. *ofte Senec.* het menschelijk geslagt is verdoemt tot de sterffelijkheyt. *wederom,* L. Lentulus is veroordeeldt geweest over geweldenardye (*exactie; te weten meer getragt ofte genomen te hebben, als aen syne magistrature ofte overheyt toe-quam*).

Decedere. Neut. (pro *detrahi*) dat. est verbum auferendi. c. 4. reg. 14. n. 5. pag. 63. V. G. Lactant. lib. 1. *id autem solidum existimandum est, cui nihil decedere; id perfectum, cui nihil possit accedere.*

Verliesen, verminderd worden, af-getrokken ofte afgenomen worden. B. E. *Lactant. lib.* 1. maer dit moet voor vast gehouden worden, aen het welke niet en kan worden af-genomen; dit voor volmaekt, aen het welke niet en kan by-gevoegt worden.

DECEDERE. (pro *abire*) Neut. abl sine, & abl. cum præp. *ê* vel *de*. cap. 4. reg. 25. pag. 77. & app. 1. pag. 78 ABL. SINE PRÆP. Cic. ad Attic. V. G. *non putet nos senatu antè oportere decedere, quàm nobis successum sit.* vel Suet in Cæs. *& cum luminibus extinctis decessisset viâ, diu errabundus; tandem, ad lucem duce reperto per angustissimos tramites pedibus evasit.* ABL CUM PRÆP. È VEL DE *hoc anno ê vivis decessit Augustissima mater Augustissimi Imperatoris nostri Caroli VI.* vel, *si vis citius convenire, decede nonnihil de jure tuo.*

Weg gaen, vertrekken, uyt de plaets gaen, wijken, afgaen. B. E. Dat hy hem niet en laet voor-staen, dat wy moeten wijken uyt het Senaet, voor dat ons eenen naer-volger gegeven is. *ofte Suet in Cæs.* ende naer dat hy, de ligten uyt-gegaen sijnde, van den weg geweken was, langen tijt dwaelende, is hy ten lesten, by het ligt eenen Leydts-man gevonden hebbende, door seer smalle wegen te voet daer uyt-geraekt. *ofte*, dit iaer is de Alder-doorlugtigste Moeder van onsen Alder-doorlugtigsten Keyser Carolus den VI. uyt dit leven gescheyden. *ten lesten*, wilt gy eerder over-een-komen gaet een weynig van u recht af.

DECERNERE. (pro *statuere*) Act. acc. cap. 4. reg. 18. pag. 67. V. G. *quidquid senatusconsultum decreverit, ratum esto.*

Besluyten, voor-nemen, gebieden, oordeelen. B. E. al 't gene het besluyt van het Senaet sal geboden hebben, moet onbrekelijk sijn.

DECERNERE. (pro *dimicare*) Neut. abl. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Liv. lib. 1. ab. V. Con. *obviàm egressi* (sunt) *ut potiùs acie decernerent, quàm inclusi de tectis dimi-*

Vegten, Battaille leveren, slag leveren. B. E. Liv. lib. 1. ab. V. Con. sy sijn (*den vyandt*) te gemoet gegaen, op dat sy liever in het open veldt souden slag leveren, als dat sy,

carent.

curenti . ingesloten sijnde, souden vegten van de daeken der huysen.

DECET. Imp. acc. cap. 4. reg. 24. pag. 75. V. G. *honestum decet socios corruptos vitare.* — *Het betaemt, het voegt. B. E.* het betaemt den eerlijken de bedorven medegesellen te vlugten.

Si, tyro, *decet* reperias cum dat. etiamsi apud Cic. noli imitari. vide Verep. annot. pag. 76. — *Is't dat gy* decet *vindt met dat. alwaer het by Cic. en wilt dit niet naer-volgen.*

DECIDERE. Neut. abl. sine vel cum præp. *ex* cap. 4. reg. 25. pag. 77. & app. 1 pag. 78. ABL SINE PRÆP. *omni spe decidi.* ABL. CUM PRÆP. EX. *Achab percussus sagittâ, ex curru in terram decidit.* — *Af-vallen, neder-vallen.* B. E. ik hebbe alle mijne hope verloren. *ofte*, Achab door eenen pijl geschoten sijnde, is van sijnen wagen gevallen op de aerde.

DECLARARE. Act. acc. & dat. est verbum declarandi. cap. 4. reg. 14. n. 2. pag. 62. V. G. *Rex Galliarum Ludovicus XIV. Anno 72 ex improviso Hollandis bellum declaravit.* — *Ver-klaeren, openbaer maeken, bekennen, bekent maeken, aen-seggen. B. E* den Konink van Vrankrijk Ludovicus den XIV. heeft in het Iaer 72. den oorlog seer onverwagts aen de Hollanders aen-geseyt.

DECUTERE. Act. acc. & abl. instrum. cap 4. reg. 31. pag. 84 V. G. Liv. lib. 1. *Rex* (Tarquinius) *velut deliberabundus in hortum ædium transit, sequente nuntio Filii: ibi inambulans tacitus, summa capita papaverum dicitur baculo decussisse.* — *Af-slaen, af-smijten. B. E.* *Liv. lib.* 1. den Konink (*Tarquinius*) veynsende sig-selven te willen beraeden, is gegaen in sijnen hof, gevolgt wordende van den Bode van sijnen Soon: alwaer men segt, dat hy de bovenste toppen van den heul (*slaep-kruydt*) met eenen stok heeft af-geslagen.

DEDE-

Dedecet. (non decet) Imp. vide *decet*.

Dedecet. (*het betaemt niet*) *siet* decet.

Dedere. Act. acc. & dat. est verbum dandi c. 4. reg. 14. num. 1. pag. 62. V. G. *Turcæ turpe existimant urbem non expectato murorum hiätu dedere.*

Geven, over-geven, over-leveren, op-geven. B. E. de Turken meynen dat het schandelijk is, de Stad sonder de bresse te verwagten inde mueren over-te-geven.

Dedicare. Act. acc. & dat. est verbum obsequii. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *gratus est cælo juvenis, qui teneros annos castitati dedicat.*

Op-offeren, over-geven, toe-schryven, toe-eygenen, aen-heyligen. B. E. den jongelink is aengenaem aen den Hemel, die sijne jonge iaeren aen de suyverheyt toe-eygent.

Deesse. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *dum prodesse potes, assistunt amici plurimi; si secùs, tibi desunt singuli.*

Gebreken, af-sijn, niet by-sijn, manqueren. B. E. als gy kont profijtig sijn, sijnder veele vrienden; soo niet, manqueren sy u alte gaeder.

Deferre. (pro *concedere*) Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. pag. 59. V. G. *Fili mi, vide ut Magistris tuis debitam reverentiam deferas.*

Geven, betoonen, toe-geven, B. E. mijnen Soon, siet dat gy uwe Meesters, de schuldige eerbiedigheydt betoont.

Deferre. (pro *accusare*) Act. acc. & gen. vel abl. cum præp. *de*. cap. 4 reg. 7. pag. 45. & obs. pag. 46. ACC. ET GEN. V. G. *Metius Suffetius proditionis delatus miserè interiit.* ACC. ET ABL. CUM PRÆP. DE. *qui alium de scelere defert, scelus probare tenetur.*

Beschuldigen, op-leggen, ten laste leggen, over-dragen. B. E. Metius Suffetius beschuldigt sijnde van verraederye, is ellendig gestorven. *ofte*, die een ander van een schelm-stuk beschuldigt, moet het schelm-stuk goet-maeken.

Defi-

DEFICERE. (pro *deesse* vel *deserere*.) abs. acc. dat. (sed rariùs) abl simp. & abl. cum præp. *præ*. ann. in cap. 4. pag. 90. reg. 26. pag. 79. & reg. 31. obs. 2. pag. 84. ABSOLUTÈ. *S. Xaverius in via Chinensi defecit.* ACC. Cic. 3. de Orat. *prudentia nunquam deficit Oratorem* DAT. *non deficit Dei gratia Martyribus*. ABL. *noli animo deficere*. ABL. CUM PRÆP. PRÆ. *non tantùm præ mærore, sed etiam præ gaudio aliqui defecerunt.*

Verlaeten, sijn kragten verliesen, beswijken, van noode sijn, ont-breken, sijnen moet verliesen. B. E. den H. Xaverius is in den weg van China besweken. *ofte, Cic. 3 de Orat.* de voorsigtigheyt en ontbreekt noyt aen eenen redenaer. (*orateur*) *of*, de gratie Godts en heeft de Martelaers niet verlaeten *wederom*, en wilt u couragie niet verliesen. *ten lesten*, daer sijnder niet alleen, die door droefheyt, maer ook door blytschap sijn besweken.

DEFICERE. (pro *desciscere*) Neut. abl. cum præp. *à* vel *ab* annot. 1. in cap. 4. pag. 90. & reg. 28. n. 2. p. 80. V. G. *verus amicus non est, qui ob calamitates ab amico deficit.*

Af-vallen, verlaeten, ander partye kiesen. B. E. het en is geenen waeren vriendt, die in den tegen-spoet af-valt van sijnen vriendt.

DEFUNGI. Dep. abl. cap. 4. reg 32. pag. 86. V. G. *quid mori times? nunquid per mortem defungimur molestiis?* vel, *defunctus es periculo, attende ne denuò ingruat.*

Af-gaen, verlost worden, ofte sijn. B. E. wat vreest gy te sterven? worden wy door de doodt niet verlost van alle moeyelijkheden? *ofte*, gy sijt nu verlost van het perykel, siet dat u dit noch eens niet over-en-komt.

Si inveneris *defungi* cum acc. noli id in usum vertere. vide cap. 4. reg. 32. annot. pag. 86.

Is't dat gy defungi *vindt met acc. en wilt dit niet* naer-volgen.

Degenerare. Neut. abl. cum præp. *á* vel *ab*. est verbum recedendi. cap. 4. reg. 28. num. 2. pag. 80. V. G. Cic. de Provinc. Consular. *patrem* (T. Gracchum) *dico*, *cujus utinam! Filii non degenerassent á gravitate!*

Ont-aerden, *van aert veranderen*, *de deugt van sijnen Stam niet volgen*, *de deugt des Voor-ouders verlaeten.* *B. E. Cic de Provinc. Consular.* ik noeme (*T. Gracchum*) den Vader, wiens Soonen oh! of sy niet en hadden de deugtsaemheyt van hunnen Vader verlaeten!

Degere, (pro *vivere* vel *morari*) abs. & acc. cap. 4. reg. 19. pag. 68. ABSOLUTÈ. *dum in Galliis degeret C. Cæsar*, *illius adversarii Romæ insidias moliti sunt.* ACC. Cic. pro Rosc. Amer. *inter feras satiùs est ætatem degere*, *quàm in hac tanta immanitate versari.* apud comicos acc. in abl. mutatur. vide pag. 69.

Leven, *sijn leven verslijten*, *sijne daegen over-brengen*, *woonen*, *vertoeven*, *sijn verblijf houden.* *B. E.* terwijlen dat C. Cæsar in de Gaulen (*Vrankrijk*) vertoefde, bereyden sijne vyanden hunne laegen te Roomen. *ofte Cic. pro Rosc. Amer.* het is beter sijn leven over te brengen onder de wilde dieren, als hier onder soo groote vreetheyt te leven.

Delabi. Dep. abl. sine & cum præp. *è*, *de* vel *ex* c. 4. reg. 25. pag. 77. & app. 1. pag. 78. ABL. SINE PRÆP. V. G. Liv. *ignis cælo repentè delapsus est.* ABL. CUM PRÆP. Cic. lib. 1. de offic. . . . . *consiliis diligentiâque nostrâ celeriter de manibus audacissimorum civium delapsa arma ipsa ceciderunt.*

Neder-vallen, *neder-komen*, *af-komen*, *af-vallen*, *uyt-vallen.* *B. E. Liv.* het vier is onverwagt uyt den Hemel gevallen. *ofte Cic. lib. 1. de offic.* door onsen raet ende neerstigheyt sijn de wapenen selfs uyt de handen van de alderstoutste Borgers terstont gevallen.

DELECTARI. Abl. cap. 4. reg. 32. pag. 86. V. G. Lactant. lib. 2. *Auro & gemmis & Ebore Delectantur.*

Verheugt, vermaekt, ververst, verquikt worden, beminnen, toegedaen sijn. B. E. *Lactant. lib.* 2. sy beminnen het Gout, de Gesteenten; ende het Yvoor (*elpenbeen*).

Nota. *delectari* ab Alvaro collocatur inter deponentia cap. 6. §. 7. pag. 45. at Amb. Calep. est quasi passivum à verbo *delectare*. interim, sit passivum necne, non admittit tamen peculiarem casum passivorum sive abl. cum præp. *à* vel *ab*; hinc malè dixeris: *delector à tuis sermonibus.* pro, *delector tuis sermonibus.*

Nota. delectari *wort van Alvarus gestelt onder de deponentia cap.* 6. §. 7. *blad* 45. *maer van Amb. Calep. onder de passiva, als voortkomende van het woordt* delectare. *wat dat het is ofte niet; is het een passivum, het en lijdt evenwel met de andere passiva geenen abl. met de præp.* à *ofte* ab; *daerom sult gy quaelijk seggen*: delector à tuis sermonibus. *dat is*, ik worde door uwe redenen verheugt. *in plaets van*, delector tuis sermonibus.

DELECTAT. Imp. acc. cap. 4. reg. 24. pag. 75. V. G. *pueros delectat ludere.*

Het verheugt, het is aengenaem, het vermaekt, het verblijdt. B. E. het spelen verheugt de kinderen.

DEMANDARE. (pro *delegare*) Act. acc. & dat. est verbum committendi. cap. 4. reg. 14. pag. 62. V. G. *rem meam omnem tuæ curæ demando.*

Over-geven, bevelen, opleggen, recommanderen. B. E. ik bevele heel mijne saeke aen uwe sorge.

DEMERE. (pro *detrahere*) Act. acc. & dat. est verbum auferendi. cap. 4. reg. 14. num. 5. pag. 63.

Af-nemen, af-rukken, ontnemen, ont-draegen, B. E. *Cic. lib.* 3. *de Nat. Deor.* den selven (*Dionysius Ty-*

V.

V.G. Cic. lib. 3. de Nat. Deor. *idemque* (Dionysius Syracusarum Tyrannus) *Æsculapii Epidaurii* (Æsculapio Epidaurio) *barbam auream demi jussit.*

ran van Syracusen) heeft ook aen Æsculapius den Epidauër doen af-nemen den gouden baert.

DEPASCERE. Act. vel DEPASCI. Dep. acc. cap. 4. reg. 32. pag. 85. V. G. Colum. lib. 7. cap. 5. DEPASCERE. *Si hædi roscidas herbas depaverint.* DEPASCI. Plin. lib. 11. cap. 19. *nam & Papilio ceras depascitur.*

Af-weyên , af-eten , afknouwen , op-eten , consumeren. B. E. Colum. lib. 7. *cap.* 5. Is't dat de jonge Geyten de bedouwde kruyden sullen hebben opgeëten. *ofte* , de Botervliege (*blinder*) eet ook het was op.

DEPELLERE. Act. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab* est verbum removendi. cap. 4. reg. 28. num. 4. pag. 80 V.G. Cic. in Catil. *non facilè tantam molem mali à cervicibus nostris depulissem.*

Verdrijven , weeren , afweeren , verjaegen , af-keeren , weg-jaegen. B. E. Cic. in Catil. ik en soude soo ligtelijk soo een groot quaet van onse halsen niet hebben af-geweert.

DEPOPULARI. Dep. acc. cap. 4. reg. 13. num. 3. pag. 68. V. G. Plin. lib. 18. cap. 20. *Salassi* (Salutiarum incolæ) *cum subjectos Alpibus depopularentur agros.*

Verwoesten , verderven , verdestruëren , ontvolkeren , 't landt af-loopen. B. E. Plin. lib. 18. *cap.* 20. als de inwoonders van Saluzzo (*een landt in Piemont*) de landen onder de Alpes gelegen af-liepen.

Nota. Alvarus cap. 5. p. 39. ponit *depopulatus* in significatione passiva , velluti à verbo communi. at (ut alibi) illius usum prorsus dissuadeo. maximè , cùm , si *depopulatus*

Nota. Alvarus , stelt cap. 5. *blad* 39. depopulatus , *als van een verbum commune voort-komende , in een lydende beteekenis. maer ik ontraede het gebruyk. te meer om dat* depopulatus *me*

apud

apud veteres in significatione passiva reperiatur, forsitan derivetur ab Activo obs. *depopulare.* illius autem activi memoria extat apud Hircium lib. 6. de bello Hispaniensi. *agros, vestramque provinciam vestro impulsu depopulavit.*

schien by de oude wort gebruykt als voort-komende van het veroudert activum depopulare. *van dit activum vinde ik een teeken by Hircius in het 6. boek van den Spaenschen oorlog:* agros, vestramque Provinciam vestro impulsu depopulavit. *dat is*, hy heeft u. l. akkeren, ende landschap door u. l. eygen schuldt verwoest.

DEPRECARI. Dep. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab.* cap. 4. reg. 20. app. pag. 71. V. G. Cic. pro P. Sylla. *quàm multorum hic vitam est à L. Sylla deprecatus?*

Af bidden, verbidden, voorbidden verkrygen. B. E. *Cic. pro P. Sylla.* voor hoe veel en heeft hy het lijf (*de doodt*) niet verbeden van L. Sylla?

DEROGARE. Act. acc. & dat. est verbum auferendi. cap. 4. reg. 14. num. 5. pag. 63. V. G. *qui morigerus est subditus, nihil legi derogat.*

Af-nemen, ont-houden, aftrekken, af-rukken, niet voldoen. B. E. die, den welken eenen geschikten onderdaet is, voldoet in alles de wet.

Nota. etiam reperitur *derogare* cum acc. & abl. cum præp. *de.* V. G. Cic. lib. 2. de invent. *indignum est de lege aliquid derogari.*

Nota. derogare *wort gevonden met acc. ende abl. met de præp.* de. *B. E. Cic. lib. 2. de invent.* het is onbehoorlijk de Wet iet te onthouden.

DESÇIS[illegible]E. (pro *desicere*) [illegible]ut. abl. cum præp. *à* vel *ab* cap. 4. reg. 28. pag. 80. & ann. 2. in cap. 4. p. 90. V. G Liv. lib. 2. ab V. C. *Præneste à Latinis ad Romanos descivit.*

Af-vallen, over-vallen, verlaeten, van partye veranderen, over-loopen. B. E. *Liv. lib. 2. ab. V. C.* Præneste is van de Latijnsche tot de Romeynen overgevallen.

DESER-

DESERVIRE. Neut. dat. est verbum obsequii. cap. 4. reg. 13. n. 2. p. 59. V. G. Cic. l. 16. ad Tir. Ep. 18. *indulge valetudini tuæ, cui quidem tu adhuc, dum mihi deservis, servisti non satis.* — *Dienen, op-letten, dienst doen, onderdanig sijn.* B. E. *Cic.* let op uwe gesontheyt, op de welke gy, my dienende, niet genoeg gelet en hebt.

DESISTERE. Neut. abl. cum præp. *á* vel *ab* cap. 4. reg. 28. pag. 80. V. G. *nisi ab incœpto destiteris, fortunam tuam penitùs perdes.* — *Op-houden, af-houden, afstaen, laeten vaeren.* B. E. ten sy dat gy op-houdt van dat gy begonst hebt, sult gy heel u geluk bederven.

DESPERARE. Neut. (potiùs quàm act.) abs. dat. vel acc. rei. ann 1. in cap. 4. pag. 89. ABSOLUTÈ. Cic. lib. 1. de offic. *considerandum est; ne aut temerè desperet propter ignaviam, aut nimis confidat propter cupiditatem.* DAT. Cic. in Pisonem. *quid? quod tu toties diffidens & desperans rebus tuis, in sordibus, lamentis luctuque jacuisti?* ACC. *Carolus II. Angliæ Rex in Wallia cæsus, fugamque desperans in arboris trunco latuit.* — *Wan-hopen, mistrouwen, alle hope verliesen, desper-reren.* B. E. *Cic. l.* 1. *de off.* men moet letten, dat hy, ofte niet ligtelijk en wanhoopt door de kleyn-moedigheyt, ofte niet te veel en betrouwt door de begeerlijkheyt. *ofte Cic. in Pis.* wat? hebt gy niet soo dikmaels mistrouwende (*wan-hopende*) van uwe saeken inde vuylnis, kermen ende weenen gelegen? *wederom*, Carel den II. Koning van Engelant, sijnde geslagen in het lant van Walles, ende wan-hopende te vlugten, heeft geschuylt in het hol van eenen Boom.

DESPONDERE. (pro *promittere*) Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 3, pag. 63. V. G. Cic. ad — *Beloven, verloven, verpanden, accorderen.* B. E. *Cic. ad Attic. lib.* 1. *Ep.* 3. wy hebben Tulliola

Attic. lib. 1. Epist. 3. *Tulliolam C. Pisoni despondimus.* — aen C. Piso verlooft.

DESTITUERE. Act. acc. & abl. est verbum privandi cap. 4. reg. 30. pag. 83. V. G. *dum indigebis operâ, auxilio meo te destituam.* — *Verlaeten, ontblooten, abandoneren.* *B. E.* als gy hulpe sult van doen hebben, sal ik u van mijne hulpe ontblooten.

DETERRERE. Act. acc. & abl. cum præp. *â* vel *ab.* est verbum removendi cap. 4. reg. 28. pag. 80. V. G. Cic. de opt. gen. dic. *nec verò Aristotelem in Philosophia deterruit â scribendo amplitudo Platonis.* — *Vervaert maeken, verschrikken, af-trekken, ont-raeden, eenen schrik aen-jaegen, schrik doen krijgen.* *B E.* *Cic. de opt. gen. dic.* noch voorwaer de grootheyt van Plato en heeft in de Philosophie Aristoteles geenen schrik doen krijgen van het schrijven.

DETRAHERE. (pro *auferre*) Act. acc. & dat. verbum est auferendi. cap. 4. reg. 14. n. 5. p. 63. V. G. *tortores impetu Christo detraxerunt vestimenta.* — *Weg-nemen, af-rukken, afnemen,* *B. E.* de beulen hebben aen Christus de kleederen met gewelt afgerukt.

DETRAHERE. (pro *famam lædere*) Neut. dat. verbum est incommodi. seu damni cap. 4. reg. 13. num. 1. pag. 59. V. G. *nil turpius & vilius est, quàm detrahere absentibus.* — *Achter-klap spreken, bekladden, mis-seggen, achter rugge lasteren, blameren, de eer, naem ofte faem stelen.* *B. E.* daer en is niet schandelijker ende verfoeyelijker, als de eere te stelen van de absente (*die daer niet tegenwoordig sijn*).

Nota. Cic. post verbum *detrahere* ponit abl. cum præp. *de.* V. G. lib. 3. Epist. 8. ad App. Pulc. — *Nota. Cic. heeft* detrahere *met abl. ende de præp.* de *B. E. lib. 3. Epist. 8. ad App. Pulc.* waer het saeke

ego

ego si..... de tua fama detrahere umquam cogitaßem &c lib. 2. Epist. 11. ad Attic. *ille in Achaia non cessat de nobis detrahere.* & alibi.

ik uwe eere oyt hadde gepeyst te lasteren. *lib. 2. Epist* 11. *ad Attic.* desen en hout niet op in Achaïa van ons te bekladden.

DEVINCIRE. (pro *conciliare*) Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14 num. 6. pag. 63. V. G. Cic. lib. 13. Epist. 7. ad Cluvium. *hoc cum mihi gratissimum feceris : tum viros optimos, homines honestissimos, eosdemque gratissimos, & tuâ necessitudine dignissimos, summo beneficio in perpetuum tibi, tuisque devinxeris.*

Verbinden, *verobligeren. B. E. Cic. lib.* 13. *Epist.* 7. *ad Cluvium.* is het saeke dat gy dese alder-aengenaemste saeke sult gedaen hebben : dan sult gy de alder-beste ende alder-eerlijkste mannen, die ook sijn de alder-dankbaerigste, ende boven al weerdig uwe vrientschap, door soo een groot weldaet voor altijt aen u, ende de uwe verbinden (*verbonden hebben.*)

DICARE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg 14. pag. 62. V. G. Cic. lib. 1. Epist. 6. ad Curionem. *si dignum...* (me) *tuis beneficiis judicas : hoc â te peto, ut subvenias huic meæ sollicitudini ; ut huic meæ laudi, vel (ut verius dicam) propriæ,* (alii *propè*) *saluti tuum studium dices.*

Op-offeren, *besteden*, *overgeven*, *transporteren. B. Æ. Cic. lib.* 1. *Epist.* 6. *ad Curionem.* Is 't dat gy meyndt my weerdig te sijn uwe weldaden : dit vraeg ik van u, dat gy desen mijnen noodt te gemoet komt : op dat gy tot mijnen lof, ofte (om waerlijker te spreken) tot u eygen geluk uwe sorge besteet.

DICERE. Act. acc. & dat. est verbum declarandi, cap. 4. reg. 14. n. 2. pag. 63. V. G. *dicam tibi rem omnem.*

Seggen, *uyt-leggen*, *beteekenen*, *spreken. B. E.* Ik sal u heel de saeke uytleggen.

DIF-

DIFFERRE. (pro *discordare*) abl. Neut. cum præp. *à* vel *ab*. est verbum differendi. c. 4. reg. 28. n. 4. pag. 80. V. G. *Studium Lovaniense multùm differt â Duaceno*.

Ongelijk sijn, *verschillen*, *verschillende sijn*, *differeeren*. B. E. de Studie van Loven is seer verschillende van die van Douäy.

DIFFERRE in dicta acceptione invenitur cum acc. & præp. *inter*. V. G. Cic. Divin. in Q. Cæcil n. 61. *At vide, quid differat inter meam opinionem ac tuam*. id est, *vide quomodò differat tua opinio â mea*.

Cicero stelt differre *in de gestelde beteekenisse met acc. ende de præp.* inter. *B. E. Div. in Q. Cæcil. n.* 61. maer siet wat verschil daer is tusschen mijne ende uwe meyninge.

DIFFIDERE. Neut. absol. & cum dat. cap 4. reg. 13 pag. 60 ABSOLUTE. Cic. lib. 4 Tusc. num 66. *diffidere decet, timere non decet*. DAT. Cic. 2. de Divinat. *nihil affirmabo, dubitans plerùmque, & mihi ipsi diffidens*.

Mistrouwen, *wan-trouwen*, *niet betrouwen*, *van trouw twijfelen*. *B. E. Cic. lib. 4. Tusc. num 66.* van trouw te twijfelen is betaemelijk, maer ten voegt niet wel te vreesen. *ofte Cic. 2. de Divinat.* ik en sal niet vastelijk seggen, maer 't meeste deel twijfelende, ende my selven mistrouwende &c.

Cicero ad Herenn. & alibi *diffidere* habet cum abl. & præp *de*. verùm, cæteris paribus, præplacet dativus.

Cicero ad Herenn. ende op andere plaetsen heeft diffidere *met abl. ende de præp.* de. *maer den dativ. is gemeynelijk voor-te-stellen.*

DIFFLUERE. Neut. abl. dum est verbum copiæ. cap. 4. reg. 30. num. 1. pag. 82. V G. Cic lib. 1. de off. num. 106. *si considerare volumus, quanta in naturâ hominis excel-*

Uyt-gestort sijn, *toe-gedaen sijn*, *eenig quaet aen-gekleeft sijn*. *B. E. Cic. l. 1. de off. num.* 106. is het saeke dat wy willen bemerken, hoe groot de weerdigheyt in den natuere van den

lentia & dignitas, intelligemus, quàm sit turpe luxuriá diffluere, & delicatè ac molliter vivere. menſch is: wy ſullen ſien, hoe vuyl dat het is te ſijn aen-gekleeft aen de onſuyverheyt, ende gemakkelijk ende ſagtjens te leven.

DIGNARI. (pro *dignum judicare*) Dep. acc. & abl. cap. 4. reg. 32. pag. 86. V. G. Suet in Auguſt. *univerſum..... genus, operas aliquas publico ſpectaculo præbentium etiam curâ ſuâ dignatus eſt.* *Weerdig oordeelen, weerdig kennen. B. E.* hy heeft een igelijk, die ſorgvuldig was voor de gemeyne (*publieke*) verbeeldingen weerdig geoordeelt van ſijne ſorge.

DIGREDI. (pro *diſcedere*) Dep. abl. cùm præp. *â* vel *ab.* eſt verbum recedendi. cap. 4. reg. 28. n. 2. pag. 80 V. G. Cic. lib. 12. ad Cornificium Epiſt. 18. *periniquo patiebar animo te á me digredi.* *Af-gaen, weg-gaen, vertrekken, B. E. Cic. lib. 12. ad Cornificium Epiſt.* 18. ik was ſeer moyelijk in mijn gemoedt over u vertrek.

DILUCESCIT. Imp. vide *luceſcit.* Diluceſcit. *ſiet* luceſcit.

DIMICARE. Neu. abl. cum præp. *cum* & *de.* cap. 4. reg. 15. ann. pag. 65. & reg. 28. num. 5. pag. 80. V. G. Cic. lib. 1. de offic num. 38. *cum Latinis, Sabinis, Samnitibus, Pœnis, Pyrrho, de imperio dimacabatur.* *Vegten, Oorlogen, krygen, kryg voeren, Oorlog voeren. B. E. Cic. lib. 1. de offic: num.* 38 met de Latijnen, Sabinen, Samniten (*'t Volk van Abruzzo in het rijk van Napels*) die van Cartago, ende Pyrrhus, wiert om de opper-magt gevogten.

DISCEDERE. Neut. abl. cum præp. *â* vel *ab.* cap. 4. reg. 18. num. 2. pag. 80. V. G. Cic. pro A. Cluentio. num 1. *ecce...* *Weg-gaen, verlaeten, ſig ſepareeren, af-gaen, van-gaen. B. E. Cic. pro A. Cluentio. num.* 14. ſiet... een onverwagt ſcheyden: *ſubi-*

subitum divortium... discedit à Melino Cluentia, ut in tantis injuriis non invita: ut à viro non libenter. vel Cic. lib 9. ad Pap. Pætum Epist. 19. *à malitia non discedis.*

van Melinus scheydt Cluentia: om de groote affronten niet on willig; maer niet geern om dat hy haeren man was. *ofte Cic. lib. 9. ad Pap. Pætum Epist.* 19. gy en verlaet u quaet-aerdigheyt niet.

DISCERE. aliis Act. ut Alvaro, nonnullis neut. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab* vel *ex*. c. 4. reg. 18. p. 80 V. G. *hoc à te didici.* vel, *multa ex libris didici.*

Leeren, begrijpen, vatten. B. E. dit hebbe ik van u geleert. *ofte*, ik hebbe veel uyt de boeken begrepen.

Discordare & discrepare. vide *differre.*

Discordare & discrepare. *siet* differre.

DISCRUCIARE. Act. acc. cap. 4. reg. 18. num. 1. pag 67. V. G. *plures filii parentes suos discruciant.*

Pijnigen, marteren, pijn aen doen, droefheyt aendoen. B. E. veele Soonen doen groote droefheyt aen hunne Ouders.

DISCRUCIOR AMIMI. pro *angor* & *tristor*, in prima persona præsentis non rarò reperitur, sed evitet tyro alia tempora quantumcumque potuerit. cap. 4. reg. 9. annot. pag. 50.

Discrucior animi. *wort voor* ik ben in angst, *ende* ik ben bedroeft. *somtijts gevonden, te weten in den eersten persoon van het præsens; maer dat den leerlink de andere tempora soo veel vlugt als hy kan.*

DISPLICERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *displiceo mihi ipsi; quomodò non displicebo aliis?*

Mis-haegen, on-aengenaem sijn, mis-vallen, niet aengenaem sijn, displiceeren. B E. ik mis-aege aen mijn eygen selven; hoe en sal ik niet mis-haegen aen een ander?

DISSENTIRE. Neut. acc. cum præp. *inter*, & abl.

Elkanderen niet verstaen, in opinie verscheyden sijn,

cum præp. *ab* & *cum*. CAP. 4. REG. 28. N. 4. PAG. 80. & annot. 1. in cap. 4. pag. 89. ACC. CUM PRÆP. INTER. *inter se dissentiunt*. ABL. CUM PRÆP. CUM. *Pompejo cum C. Jul. Cæsare dissentiente, Romani in partes abierunt*. ABL. CUM PRÆP. Â VEL AB Cic. de Amic. *ab iis, qui pecudum ritu ad voluptatem omnia referunt, longè dissentimus*.

van verscheyde meyninge sijn, niet over-een-komen, over-hoop-liggen, niet accorderen. B. E. sy en verstaen elkanderen niet. *ofte*, alswanneer Pompejus sig met C. Jul. Cæsar niet en verstont, hebben hun de Romeynen verdeelt. *ofte Cic. de Am.* wy en sijn van eene meyninge niet met die, de welke met de beesten alles doen, dat tot hunnen wel-lust strekt.

DISSIDERE Neut. vide *dissentire*.

Dissidere *siet* dissentire.

DISTARE. Neut. acc. spatii & abl. cum præp. *â* vel *ab* cap 4. reg. 23. pag. 73. & reg. 28. num. 3. pag. 80. V. G. Plin. *quod circiter quinque millia passuum distat ab urbe*.

Af-staen, af-sijn, van-liggen, af-gelegen sijn B. E. *Plin*. het welk ontrent vijf duysent stappen (*passen*) van de Stadt gelegen is.

DISTINGUERE. Act. acc. & abl. cum præp. *â* vel *ab* cap. 4. reg. 28. num. 4. pag. 80. V. G. Plin. lib. 11. cap. 51. *ante omnia explanatio animi, quæ nos distinxit â feris, inter ipsos quoque homines discrimen alterum æquè grande, quàm â belluis fecit*.

Verscheyden, deylen, onderscheyden. B. E. *Plin. lib*. 11. *cap*. 51. voor alles heeft de uyt-legginge van sijn gemoedt, die ons van de Dieren verscheyden heeft, ook onder de menschen selfs, soo groot onderscheyt gemaeckt, als daer gevonden wort tusschen de menschen ende de beesten.

DITARE. Act. acc. & abl. est verbum implendi. cap. 4. reg. 30. num. 3. pag.

Verrijken, rijk maeken, rijkdom verleenen. B. E. den Godt van Israël heeft

82. V. G. *Deus Israël ditavit Hebræos spoliis Ægyptiorum.*

door den roof van de Ægyptenaeren verrykt de Hebræën (*Joden*).

DOCERE. Act. acc. personæ & acc. rei. cap. 4. reg. 20 pag. 70. V. G. *Plato docuit Philosophiam Aristotelem.*

Eenen anderen leeren, uytleggen, doen verstaen. B. E. Plato heeft aen Aristoteles de Philosophie geleert.

Nota 1. *docere* (ut aliqui notant) reperitur cum acc. rei tantùm. V. G. *quid doceat didasculus ille, planè ignoro.* verùmtamen adverto tùm subintelligi acc. personæ: acsi in superiori exemplo diceretur: *quid* (suos discipulos) *doceat didasculus ille, planè ignoro.* unde ad summum hoc locum habet, quando ex circumstantiis accusativus personæ, implicitè positus, attendi potest.

Nota 1. docere (*gelijk sommige bemerken*) *wort gevonden met den acc. rei alleen.* B. E. quid doceat didasculus &c. *maer ik aenmerke, dat alsdan den acc. personæ voor het meerder deel daer onder-verstaen wort: soo dat het bovenstaende exempel het selve beteekent, al of men seyde:* quid (*suos discipulos*) doceat ille didasculus planè ignoro. *dat is*, wat dat desen meester (*sijne Discipelen*) leert, weet ik geensins niet.

Nota 2. dum verbum *docere* passivâ gaudet significatione admittit acc. rei. tantùm cap. 4. reg 21. pag. 71. V. G. *docemur humilitatem.* non, *docetur nos humilitas.*

Nota 2. *als* docere *staet in passivo, lijdt het maer den acc. rei, niet den acc. personæ.* B. E. docemur humilitatem. *dat is*, wy worden de oodtmoedigheyt geleert. *niet*, docetur nos humilitas.

Nota 3. dum *docere* sumitur pro *certiorem facere.* admittit acc. personæ & abl. rei cum præp. *de* reg. 20. app. pag. 70. V. G.

Nota 3. *als* docere *genomen wort voor* bekent maken, *lijdt het acc. personæ ende abl. rei met de præp.* de *reg.* 20. *app. pag.* 70.

Salust.

Saluft. in jugurth. *legatos miserat, qui senatum de cæde Fratris, deque fortunis suis docerent* (edocerent).

B. E. Saluft. in jugurth.... legatos miserat, qui senatum de cæde Fratris, deqne fortunis suis docerent (*edocerent*) *dat is*, hy hadde Ambassadeurs gesonden, die het Senaet souden onderwijsen van de doodt van sijnen Broeder, ende van sijne gestelteniſſe.

Nota 4. dum verbo *docere* apponitur verbum pretii, illud ponitur in abl. cap. 4. reg. 29 excep. pag. 82. V. G. Cic. 2. Philip *jam invideo magistro tuo, qui te tantâ mercede, quantâ jam proferam, nihil sapere docuit.* Amb. Calep. subiungit 4 genitiv. tanti, quanti, pluris & minoris cum compositis: interim malim dicere: *quanta mercede docet?* quàm, *quanti docet?*

Nota 4. als by het woordt docere *een woordt van den loon des aerbeyts staet, moet dit gestelt worden in abl. cap. 4 reg. 29 except. pag. 82. B. E. Cic. 2. Philip.* nu ben ik vergramt op uwen meester, den welken u voor soo eenen grooten loon, gelijk ik terstont seggen sal, niet en heeft geleert wijs te sijn.

DOLERE. Neut. acc cap. 4. reg. 19. annot. 2 pag. 69. & reg. 26. pag 78 V. G. Cic. lib. 8. ad Attic. Epist. 2. *cujus* (Pompeji) *ego vicem doleo: qui Urbem reliquit, id est, patriam, pro qua & in qua mori præclarum fuit.*

Droef sijn, beklaegen, beweenen, B. E. Cic. lib. 8. ad Attic. Epist. 2. wiens (*van Pompejus*) ongeluk ik beweene: om dat hy de Stadt (*Roomen*) dat is, het Vaderlandt verlaeten heeft, voor het welke, ende in het welke het altijt loffelijk is geweest te sterven.

Nota,

Nota. *dolere* etiam construi, dum ad membra corporis extenditur, potest cum abl. V. G. *doleo* (laboro) *totis membris*. cap. 4. reg. 32. pag. 86. etiam cum dat. V. G. *dolet mihi pes*.

Nota. dolere, *als het de deelen des lichaems aengaet, lijdt ook abl. B. E.* doleo totis membris. *dat is*, ik hebbe pijne door alle mijne leden. *ofte dat. B. E.* dolet mihi pes. *dat is*, mijnen voet doet my seer.

DOMINARI. Dep. acc. cum præp. *in*, dum ad personas, abl. cum præp. *in*, dum ad locum refertur. annot. 1. in cap. 4. pag. 89. ACC. CUM PRÆP. IN Cic. de Senect. num. 98. *Senectus honesta est* (malè Calep. *Felix senectus*)..... *si usque ad finem dominatur in suos*. ABL. CUM PRÆP. IN. *Dionysius Tyrannus in urbibus Siculis dominatus est in Siculos, & in Corinthiis triviis in pueros.*

Over-heerschen, meester sijn, heerschappye hebben, regeeren, den meester spelen, over-hooft sijn. B E. Cic. de Senect. num. 38. den Ouderdom is prysbaer.... is het saeke hy tot den lesten oogenblik de sijne overheerst. *ofte*, den tyran Dionysius heeft in Sicilien den meester gespeelt over de Siciliaenen, ende te Corinthen over de kinders.

Nota. reperitur etiam *dominari* cum gen. & dat. GEN. Genes. 3. *ipse dominabitur tui*. DAT. jud. 8. *dominabitur vobis dominus*. sed modus ille loquendi non nisi scripturæ S. familiaris est; hinc malim cum Alvaro cap. 6. §. 2. num 3. pag. 42. uti acc. vel abl. cum præp. *in*.

Nota. dominari *wort ook gevonden met gen. ende dat.* GEN. *Genes*. 3. ipse (*vir*) dominabitur tui. *dat is*, hy sal (*den man*) over u meester sijn. *maer ik soude in plaets van dese maniere van spreken der H. Schrifture, liever gebruyken den acc. ofte den abl. met de præp.* in.

DONARE. Act. dat. personæ & acc. rei. vel acc. per-

Ver-eeren, geven, begiften, vereeringe doen, tot gifte

personæ & abl. rei. ann. in cap. 4. pag. 89. DAT. ET ACC. Cic. lib. 5. ad Q. Metell. Nep. Epist. 4. *tu tuas inimicitas ut reipublicæ donares, te vicisti: alienas ut contra rempublicam confirmes adduceris?* ACC. ET ABL. Cic. pro A. Lic. Archia num. 26. *quid? à Q. Metello Pio, familiarissimo suo, qui civitate multos donavit, neque per se, neque per Lucullos impetravisset?*

geven. B. E. *Cic. lib. 5. ad Metell. Nep. Epist. 4.* gy hebt u eygen selven verwonnen, om u eygen vyantschappen aen de Republieke op te-offeren (*te onder-werpen*) en wort gy nu verleydt om tegen de Republieke de vremde vyantschappen te stijven? *ofte*, *Cic. pro A. Lic. Archia num.* 26 wat segt gy? soude hy dit (*het Borger-regt*) van Q. Metellus Pius, sijn en alderbesten vriendt, die veele met het Borgerschap begistigt heeft, nogte door sig selven, nogte door de Luculli konnen hebben verkrijgen?

DOTARE. Act. acc. & abl. est verbum implendi. cap. 4. reg. 30. num. 3. pag. 82. V. G. *Filiam suam dotavit centum aureis.*

Dote geven, *doteeren*, *besetten*, *ten houwelijk geven*, *voor houweiyks goedt geven.* B. E. hy heeft sijne Dogter gedoteert met hondert Pistolen.

DUCERE. Act. pro varia significatione varios regit casus. 2. dat. & acc. cap. 4. reg. 16. pag. 65. acc. & gen. parvi, magni &c. reg. 8. pag. 48. ACC. & GEN. *Pyrrhus maximi ducebat Romanorum virtutem & fortitudinem.* 2. DAT. ET ACC. *Socrates contemptum honori sibi ducebat.*

Toe-rekenen, *aen-nemen*, *achten*, *meynen*, *voor-nemen.* B. E. Pyrrhus (*Epirota*) achte seer groot de deugt ende kloekmoedigheyt der Romeynen. *ofte*, Socrates nam de veragtinge tot eere aen.

Nota.

Nota. invenitur *ducere* cum abl. & præp. *pro* V.G. Cic. act. 2. in Verr. orat. 7. num. 40. *tu ausus es pro nihilo præ tua præda tot res Sanctissimas ducere?* sed ut notat Verep. reg. 8. annot. pag. 49. genitiv. est usitatior.

Nota. ducere *wort gevonden met abl. ende de præp.* pro *B. E. Cic. act.* 2. *in Verr. orat.* 7. *num.* 40. tu ausus es pro nihilo præ tua præda tot res Sanctissimas ducere? *dat is*, hebt gy derven soo veele Alderheyligste saeken veel klyender achten als u rooven? *maer, gelijk Verepæus seydt, den gen. is gemeynder.*

E.

Edocere pro *docere & certiorem facere.* vide suprà *docere.*

Edocere *voor* leeren *ende* bekent maeken. *siet boven* docere.

Edormire. Neut. absolutè & cum acc. cap. 4. reg. 19. pag. 68. absolutè. Cic. lib. 4. Acad. *cumque edormiverunt, illa visa quam levia fuerint, intelligunt.* acc. Cic. 2. Philip. num. 30. *edormi crapulam..... & exhala.*

Uyt-slaepen, ten vollen slaepen, welslaepen, doorslaepen. B. E. Cic. lib. 4. Acad. alswanneer sy uytgeslaepen hadden, hebben sy verstaen, hoe weynig van importantie dese voorbeelsels (*visioenen* ofte *droomen*) waeren. *ofte Cic. 2. Philip. num.* 30. slaept u dronkenschap uyt, ende uyt-haessemt die.

Efflagitare. Act. acc, & abl. cum præp. *à* vel *ab* est verbum petendi. cap. 4. reg. 20. app. pag. 71. *cur à me toties beneficium efflagitas? efflagitare desine, non enim recipies.*

Seer begeeren, instantelijk vraegen, gedurig vraegen, moeyelijk vallen. B. E. wat vraegt gy soo dikwils een weldaet van my? houdt op van vraegen, want gy en sult het niet verkrijgen.

EGERE. Neut. gen. & abl. cap. 4. reg. 30. app. pag. 83. GEN. Cic. lib. 8. ad Attic. Epist. 21. *egeo consilii.* ABL. Cic. 2. de divinat. *magnificum illud etiam, Romanisque nominibus gloriosum, ut græcis de Philosophia literis non egeant.*

EGREDI. Dep. acc. cum præp. *extra*, abl. sine præp. & abl. cum præp. *é* vel *ex*. cap. 4. reg. 25. pag. 77. & app. 1. pag. 78. ACC. CUM PRÆP. EXTRA. Cic. pro P. Quinctio num. 36. *me facilè vestrâ existimatione revocabitis, si extra hos cancellos egredi conabor, quos mihi ipse circumdedi.* ABL. SINE PRÆP. *mihi urbe egresso occurrit Ambrosius.* ABL. CUM PRÆP. È VEL EX. *quid facies, miser peccator, dum è vita egredieris?*

EGREDI etiam legitur cum acc. sed abl. præponatur.

EJICERE. Act. abl. sine præp. & abl. cum præp. *ex*. ABL. SINE PRÆP. Cic. pro Rosc. Amer. num. 23. *hunc* (Roscium) *miserum, luctu perditum, nudum ejicit* (*ejecit*) *domo.* ABL. CUM PRÆP. EX Cic. in ead.

Van doen hebben, behoeven, noodtsakelijk hebben. B. E. ik hebbe raedt van doen. *ofte Cic. 2. de divinat.* dit is ook seer lof-weerdig ende eerlijk aen den roem der Romeynen, dat sy de Griekfche beginselen van de Philosophie niet van doen en hebben.

Uyt-gaen, uyt-scheyden, weg-gaen, vertrekken, uyt-trekken. B. E. Cic. pro P. Quinctio num. 36. gy lieden sult my ligtelijk weder-roepen door u. achtbaerheyt, is het saeke dat ik dese termijnen (*voor-worp*, ofte *propositie*) sal hebben uyt-gegaen, de welke ik my selve hebbe gestelt. *ofte*, my, de Stadt uyt-getrokken sijnde, is tegen gekomen Ambrosius. *wederom*, wat sult gy doen, erm sondaer, alswanneer gy sult uyt-scheyden uyt dit leven?

Egredi *wort ook gelesen met acc. maer kiest den* ~~*dat.*~~ abl.

Uyt-jaegen, uyt-smijten, uyt-werpen, uyt-storten. B. E. Cic. pro Rosc. Amerin. 25. desen ellendigen, door droefheydt overvallen heeft hy naekt uyt het huys gesmeten. *ofte Cic. in ead. Orat. num.* 53. het

Orat.

Orat. num. 53. *erat certi accusatoris officium..... explicare... peccata Filii, quibus incensus parens potuerit animum inducere..... ut amorem illum penitus insitum ejiceret ex animo.*

was de pligt van eenen waeren beschuldiger, uytte leggen de fouten, door de welke den vergramden Vader sijn gemoedt heeft konnen bewilligen, om de ingeboren liefde uyt sijn hert te stooten.

ELABI. Dep. abl. modi & abl. cum præp. è. cap. 4. reg. 31. pag. 84. & reg. 25. app. 1. pag 78 ABL. MODI. *Pompejus post cædem Pharsalicam fugâ elapsus, Ægyptum petiit.* ABL. CUM PRÆP. è. Cic. lib. 10. ad Attic. Epist. 4. *alter* (Pompejus) ..... *elapsus è Soceri* (Cæsaris) *manibus ac ferro, Bellum terrâ ac mari comparat.* Idem apud Cic. alibi sæpiùs reperitur.

Uyt-vallen, ont-wijken, ont-vallen, ont-komen, ont-vlugten, sig uyt-wikkelen, vlugten. B. E. Pompejus naer de moort van Pharsalien, door de vlugt ontkomen sijnde, is naer Ægypten getrokken. *ofte Cic. lib.* 10. *ad Attic. Epist.* 4. den anderen (Pompejus)..... door de vlugt ontkomen sijnde de handen ende het Sweert van sijnen Swager (*van Cæsar*) rust sig te Lande ende ter Zee tot den Oorlog.

Nota. *elabi* apud Cic. reperitur cum abl. sine præp. V. G. lib. 1. act. 1. in Verr. Orat. 6. num. 120. dativ. illi concedit Alv. cap. 6. §. 2. pag. 41. ut legitur apud Cic. lib. 2. de Orat. num. 202...... *ego nihil umquam vidi, quod tam è manibus elaberetur, quàm mihi tum est elapsa illa causa.* abl. sine præp. apud Verep.

Nota. elabi *wort by Cic. gevonden met abl. sonder præp. B. E. lib.* 1. *act.* 1. *in Verr. Orat.* 6. *num.* 120. *Alv. geeft het dat. cap.* 6. §. 2. *pag.* 41. *gelijk gevonden wort by Cic. lib.* 2. *de Orat. num.* 202. ego nihil umquam vidi, quod tam è manibus elaberetur, quàm mihi tum elapsa est illa causa. *dat is*, ik en hebbe noyt iet gesien, dat soo

fundari posset cap. 4. reg. 25. pag. 77. dativ. cap. 4. reg. 13. pag. 58. vel app. pag. 60.

plotselijk uyt de handen viel, als die saeke my alsdan ontvallen is.

ELOCARE. Act. acc: & abl. cap. 4. reg. 29. pag. 81. V. G. *usurarius ille duplo agrum suum elocavit.*

Verhueren, ter huere geven, tot gebruyk geven. B. E. dien woekenaer heeft sijnen Akker ten dobbelen prys verhuert.

EMERE. Acc. & gen. tanti, quanti &c. abl. tanto, quanto &c. & abl. cum præp. *à* vel *ab.* cap. 4. reg. 29. p. 81. & reg. 28. ACC. ET GEN. Cic. lib. 3. de offi. n. 59. *emit* (hortos) *homo* (Cajus Canius) *cupidus & locuples tanti, quanti Pythius* (argentarius) *voluit.* ABL. tanto, minimo &c. *eme quàm potes minimo.* ABL. CUM PRÆP. À VEL AB. *à quo emisti pallium tuum? à Gregorio.*

Koopen, op-koopen. B. E. Cic. lib. 3. de offic. num. 59. desen (*Cajus Canius*) seer begeerig ende rijk, heeft hun (*de bovingen*) soo veel gekogt, als Pythius (*eenen Silversmit van Syracusen*) begeert heeft. *ofte*, koopt voor soo kleynen prijs, als gy kont. *wederom*, van wie hebt gy uwen Mantel gekogt? van Gregorius.

Nota. dum additur substantivum, non licet uti genit. V. G. *quem tu librum asse æstimas, vitiosâ nuce non emerim.* non *assis* vel *vitiosæ nucis.* item malè dixeris: *magni pretii emi ædes meas.* loco, *magno pretio.* vide cap. 4. reg. 29. pag. 81. & except. pag. 82.

Nota. als by emere *een substantivum van prijs staet en mogt gy den gen. niet gebruyken. B. E.* den boek, die gy eenen stuyver looft, en wil ik niet koopen voor een noote met eene gaetjen. *wagt u te seggen* assis *ofte* vitiosæ nucis. *soo ook sult gy seggen:* magno pretio emi ædes meas, *niet* magni pretii.

EME-

EMERGERE. Neut. abl. cum præp. *ex*.cap. 4. reg. 25. app. pag. 78. V. G. Cic. Orat. in L. Pisonem num. 27. *at ne tum quidem emersisti..... ex miserrimis naturæ tuæ sordibus.*

Boven-komen, *uyt-komen*, *op-komen*. *B. E. Cic. Orat. in L. Pisonem num.* 27. maer selfs dan en hebt gy niet te boven-gekomen de vuyligheyt van uwen in-geboren aerdt.

ERIPERE. Act. acc. & dat. vel abl. cum præ. *de*, *ê* vel *ex*: est verbum auferendi. cap. 4. reg. 14. num. 5. pag. 63 DAT. lib. 9. ad Attic. Epist. 4. *obsecro te mi Tite* (Pomponi Attice) *eripe mihi hunc dolorem, aut minue saltem, aut consolatione, aut consilio, aut quacumque re potes.* ABL. CUM PRÆP. DE. Cic. Orat. pro P. Sylla num. 28. *horum ego faces eripere de manibus, & gladios extorquere potui, sicut feci.* idem habet in Verr. lib. 1. Orat. 6. ABL. CUM PRÆP. è VEL EX. vide Cic. lib. 3. in Verr. Orat. 8. lib. 5. ad Tit. Epist. 16. &c.

Weg-nemen, *af-nemen*, *uyt-nemen*, *uyt rukken*, *uyt-trekken*. *B. E. Cic. lib. 9. ad Attic. Epist.* 4. ik bidde u, mijnen lieven Titus (*Pomponius Atticus*) neemt weg van my dese droefheyt, ofte vermindert die ten minsten, soo door vertroostinge, raedt, als door wat middel gy kont. *ofte Cic. Orat. pro P. Sylla num.* 28. ik hebbe konnen de Flambeeuwen (*Fakkels*) rukken uyt hunne handen, ende de swaerden af-winnen, gelijk ik hebbe gedaen.

Nota. Cic. lib. 9. ad Dolabellam Epist. 13. dat *eripere* abl. cum præp. *â* vel *ab*. *bellum..... ita... confirmatum est â Pompejo, ut nullà ratione* (Calenus) *se ab illa miseria eripere posset.* sed abl. cum præp. *de* vel *ex* mihi magis arridet.

Nota. Cic. geeft lib. 9. aa Dolabellam Epist. 13. *aen* eripere *abl. met de præp.* â *ofte* ab: bellum..... ita... confirmatum est â Pompejo, ut nullâ ratione (*Calenus*) se ab illa miseria eripere posset. *dat is*, den oorlog is soo bevestigt door Pompejus, dat hy

hy (*Calenus*) hem niet en konde verlossen van die ellenden. *maer ik kiesse den abl. met de præp.* de *ofte* ex.

ERUDIRE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 20. ann. pag. 71. V. G. Cic. lib. 1. de finibus num. 1. *erunt etiam, & hi quidem eruditi Græcis literis, contemnentes Latinas, qui se dicant in Græcis legendis operam malle consumere.* idem alibi sæpe habet.

Leeren, onderwijsen, onderrigten, instrueëren. B. E. *Cic. lib.* 1. *de finibus n.* 1. daer sullen gevonden worden, ende wel te wetē die, de welke in de Griek-sche letter-konst onderwesen sijn, de welke, de Latijnsche leeringen versmaeyende, sullen seggen dat sy liever hunnen aerbeydt verslijten in het Studeren op het Griekx.

Nota. 1. Verep. reg. 20. pag. 70. etiam Vossius de acc. verborum reg. 1. (*mihi*) pagg. 44 verbo erudire attribuunt duos acc. rei & personæ. (Vossius alibi assentitur ablativo) quin uterque adducit Ciceronis verba: *erudii te leges belli.* sed neuter citat locum. contrà Alv. cap. 2. §. 4. app. 2. gen. pag. 25. asserit *erudire* tantùm admittere acc. & abl. & app. 3. gen. pag. eàdem subjungit *erudire* duntaxat apud Poëtas duos accusativos admittere. adverto interim *erudire*, si in passivo collocetur rariſ-

Nota. 1. *Verep. reg.* 20. *blad* 70. *als ook Vossius de acc. verborum reg.* 1. (*by my*) *blad* 44. *geven aen het woordt* erudire 2. *acc. van den persoon ende van de saeke* (*Vossius stelt op andere plaetsen den abl. der saeke voor*) *sy brengen alle beyde by de woorden van Cicero:* erudii te leges belli. *dat is*, ik hebbe u de wetten van den oorlog geleert. *maer geene van beyde stellen daer de plaets by. hier tegen segt Alvarus cap.* 2. *app.* 2. *gen. blad* 25. *dat* erudire *alleen heeft acc. voor den persoon, ende abl. voor de saeke. desen voegt*

sijne

ſimè legi cum acc. rei ; ſed promiſcuè cum abl. ſic malim dicere: *Hieronymus fuit eruditus Græcis literis.* quàm, *Hieronymus fuit eruditus Græcas literas.* quantùm ad acceptionem activam, etiam prælegerem abl. dicendo V. G. *erudiam te præceptis Philoſophicis.* potiùs quàm, *erudiam te præcepta Philoſophica.*

daer by app. 3. *gen. op het ſelve blad, dat* erudire *alleen by de Poëten* 2. *accuſ. heeft. ik bemerk daer en tuſſchen, dat, als* erudire *in paſſivo wort geſtelt, het weynig, ten ſy by de Poëten geleſen wort met den acc. der ſaeke, maer meeſt altijt met abl. ſoo dat ik liever ſoude ſeggen*: Hieronymus fuit eruditus Græcis literis. *dat is*, Hieronymus is geleert geweeſt in de Griekze tael *als* Hieronymus fuit eruditus Græcas literas.

Nota. 2. *erudire* dum ſignificat *certiorem facere* requirit abl. cum præp. *de* V. G. *erudiamus peccatores de periculo perditionis æternæ.* cap. 4 reg. 20. app. pag. 70.

Nota. 2. *als* erudire *beteekent* verſekeren, *ofte* te kennen geven *verſoekt het abl. met de præp.* de *B. E.* laet ons de ſondaers te kennen geven het perykel van het eeuwig verlies.

Esse (pro *æſtimare*) gen. tanti, quanti, pluris, minoris &c. cap. 4. reg. 8. pag. 49. V. G. Saluſt. in Jugurth. *nunc vos æſtimate, facta an dicta pluris ſint.*

Achten, æſtimeeren, in weerde hebben. *B. E.* ſiet gy lieden nu, of de werken of de woorden meer te achten ſijn.

Esse, ſive in tertia perſona *eſt*, etiam gen. regit dum ſpectat ad *officium* vel *mores.* cap. 4. reg. 11. pag. 51. V. G. *prudentis eſt diſſimulare.* vel Cic. de Orat. *clamare contrà quàm deceat, hominis eſt impudentis.*

Eſſe, *ofte in den derden perſoon* eſt, *regeert ook gen. als het de* pligt *ofte* manieren *aengaet cap.* 4. *reg.* 11. *pag.* 51. *B. E.* het betaemt eenen voorſigtigen veel te laeten paſſeren. *ofte Cic. de Orat.* het is de maniere

Nota

van eenen onbeschaemden mensch, meer tegen te spreken, als het betaemt.

Nota interim, quod *est* in hisce acceptionibus non regat genit. mei tui, vostri, vestrûm &c. passivè acceptos; sed hi mutentur in nominat. V. G. dixeris: *meum est corrigere subditos meos, non tuum.* non *mei* vel *tui.*

Noteert daer-en-tusschen dat. est *in dese beteekenissen niet en regeert de genitiv. mei, vestri &c. maer dat dese verandert worden in nominat. B.E. segt*: meum est corrigere subditos meos, non tuum. *dat is*, het is mijne pligt mijne onderfaeten te vermaenen, niet de uwe. *niet* mei *of* tui.

Esse (pro *habere*) dat. cap. 4. reg. 16. app. pag. 65. V G. Cic. lib. 2 ad Cælium Epist. 13. *mihi erat in animo* (in animo habebam)..... *proficisci in Ciliciam nonis Maji.*

Hebben, besitten. B. E. Cic. lib. 2. ad Cælium Epist. 13. ik hadde in mijn gemoedt te reysen naer Cilicien den 7. May.

Esse (pro *adferre* vel *afficere*) 2. dat. unum personæ, alterum commodi vel incommodi. cap. 4. reg. 16. pag. 65. V. G. Cic. lib. 3. in Verr. Orat. 8. num. 144. *desinant amici ejus ea dictitare, quæ detrimento, maculæ, invidiæ, infamiæ nobis omnibus esse possint.*

Tot iet leyden, dienen, strekken, ofte bequaem sijn. B. E. dat sijne vrienden agter laeten van sulke saeken uyt-te-spreken, de welcke ons alle souden konnen trekken tot schaemte, schande, nydt ende bekladdinge.

Esse dum refertur ad actionis modum, vel quasi causam admittit abl. cap. 4. reg. 31. pag. 84. & annot. pag. 85. V. G. *bene-*

Esse *alswanneer het beteekent de* maniere *van handelen, ofte de* oorsaeke, *lijdt abl. cap. 4. reg. 31. blad 84. ende de annot. blad* 85.

ficio Cæsaris liberi fuerunt Galli, vel, *sis animo forti*.

B. E. door de weldaet van Cæsar sijn de Franken (*Franschen*) bevrijdt. *ofte*, siet dat gy kloeken moedt hebt.

EVADERE. (pro *fieri*) Acc. cum præp. *in* annot. 1. in cap. 4. pag. 89. V. G. *labore & Studio in doctum evades*.

Toe-raeken, *worden*, *ver-krijgen*. *B. E.* door den aerbeydt ende de Studie sult gy geleert worden.

Nota. etiam *evadere*, ut loco cit. notat Verepæus, loco acc. cum præp. *in* jungitur nominativo V. G. Livius lib. 1. ab V. C. *juvenis evasit verè indolis regiæ*. item Cic. lib. de Clar. Orat. num. 175. *Q. Bili nus* (aliis Belliënus) *homo per se magnus*, *propè simili ratione summus evaserat* & alibi. ita ut nominativus mihi magis placeat, & malim dicere: *evades* (fies) *doctus*, *quàm evades in doctum*. obganniant alii quantùm libuerit.

Nota. gelijk Verepæus be-merkt annot. 1. *in cap.* 4. evadere *wort ook gevoegt met den nominativus in plaets van acc. met de præp.* in. *B. E. Livius lib.* 1. *ab V. C.* juvenis evasit verè indolis regiæ. *dat is*, hy is eenen jongelink geworden van Koninklijken aerdt. *ende seker* (*een ander kan sijnen sin volgen*) *den nominat. staet my veel beter aen als den acc. om dat* evadere *hier eygentlijk* worden *beteekent ofte* sijn.

EVENIT. Imp. dat. cap. 4. reg. 17. pag. 66. V. G. Cic. lib. 3. de Nat. Deor. num. 81. *deficiat* (aliis, etiam mihi, placet legere *deficiam*, *si velim numerare quibus bonis malè evenerit*: *nec minùs*, *si commemorem quibus improbis optimè*.

't Is geschiet, *het bekomt wel*, *of quaelijk*, *het komt over*, *het gelukt*, *het overvalt*. *B. E.* ik sal beswijken, is't dat ik wil optellen, aen hoe veele goede het quaelijk gelukt is: ende niet min, is't dat ik wil betoonen, aen hoe veel fielen het seer wel gelukt is;

EXÆQUARE (pro *comparare*) Act. acc. & dat. vel acc. & abl. cum præp. *cum* cap 4. reg. 13. num. 3. pag. 59. & app. pag. 60. ACC. ET DAT. Saluſt *in-primis arduum videtur res geſtas ſcribere: primùm quod facta dictis exæquanda ſint.* ABL. CUM PRÆP CUM Cic. lib. de Amic. num. 73. *ii qui ſunt neceſſitudine ſuperiores, exæquare ſe cum inferioribus debent.*

Vergelijken, gelijken, gelijkmaeken. B. E. Saluſt. het ſcheynt ſeer zwaer de gebeurde ſaeken (*hiſtorien*) te beſchrijven: ten eerſten om dat de woorden met de werken gelijk moeten ſijn. *ofte Cic. lib. de Amic. num.* 73. die, de welke in den bandt van vriendtſchap ende genegentheydt van meerder weerde ſijn, moeten ſig met de mindere vergelijken.

EXARDERE. (*exardeſcere*) Abſol. & cum abl. cauſæ. cap. 4. reg. 31. pag. 84. ABSOLUTÈ. Cic. pro Q. Ligario num. 3. *Bellum ſubitò exarſit.* ABL. CAUSÆ. Cic. in Verr. Orat. 7. num. 47. *homo, inimicus iis, qui recitaſſent..... exarſit iracundiâ ac ſtomacho.* vel lib. 1. de Orat. num. 233. *cujus reſponſo ſic exarſerunt judices* &c.

Over-loopen van gramſchap, uyt-berſten, heel gram worden, ſchuymen van boosheyt, vervoert worden door eenige begeerlijkheyt &c. B. E. Cic. pro Q. Ligario num. 3. den oorlog is onverwagt uyt-geborſten. *of Cic. in Verr. Orat.* 7. *n.* 47. deſen menſch, vyandt ſijnde van die dit verhaelt hadden, is uytgeborſten in gramſchap ende ſpijt. *ofte l.* 1 *de Orat. num.* 233. door wiens antwoorde de Rechters ſoo vergramt ſijn geweeſt *&c.*

EXCANDESCERE. Neut. abſol. & cum abl. cauſæ. cap. 4. reg. 31. pag. 84. ABSOLUTÈ. Cælius ad Cic. lib. 8. Epiſt. 12. *id poſtquàm reſciit, excanduit.*

Gram ofte vergramt worden, in gramſchap uyt-berſten &c. B. E. Cælius ad Cic. lib. 8. *Epiſt.* 12. ſoo haeſt hy dit geweten heeft is hy in gramſchap uyt

ABL.

ABL. CAUSÆ. *qualis est Filius ille, qui â Patre admonitus excandescit irâ?*

geborsten. *ofte*, wat is dat voor eenen Soon, die vermaent sijnde van sijnen Vader in gramschap op-loopt?

EXCEDERE. Neut. abl. sine & cum præp. *è* vel *ex* cap. 4 reg. 25. app. 1. pag. 78. ABL. SINE PRÆP. *cæsi â Camillo Galli raptim urbe excesserunt.* ABL. CUM PRÆP. è VEL EX. Cic. Philip. 13. num. 41. *ò præclarum lucrum! quo te victore (quod dii omen avertant) beata mors eorum futura sit, qui è vita excesserint sine tormentis. vel, ex agro excesserat colonus relicto vomere.*

Uyt gaen, uyt-scheyden, uyt-trekken, verlaeten. B. E. de Franken (*Gauloisen* ofte *Franche*) van Camillus geslaegen sijnde, sijn met groote haeste uyt Roomen getrokken (*gevlugt*) *ofte*. *Cic. Philip.* 13. *num.* 41. ô löffelijke winste! door de welke, gy overwinnaer sijnde (welk lodt de Goden verhoeden) een gelukkige doodt aen die sal toekomen, de welke sonder pijnen (*tormenten*) sullen uyt het leven scheyden! *ofte*, den Lantsman was uyt den Akker gegaen, agter-gelaeten hebbende sijne Ploeg.

EXCEDERE, dum accipitur ut verbum excessûs etiam patitur abl. sine præp cap. 4. reg. 34 pag. 87 V.G. *Sardanapalus excessit omnes gelâ & luxuriâ: Curius sobrietate & continentiâ.*

Excedere, *als het gebruykt wort als een woordt van* overtreffinge *begeert ook abl. sonder præp. cap.* 4. *reg.* 34. *pag.* 87. *B. E.* Sardanapalus heeft alle over treft door gulsigheyt ende wulpsheyt, Curius door soberheyt ende ont-houdentheyt.

EXCIDERE. Neut. dat. & abl. cum præp. *è* vel *ex* cap. 4. reg. 13. app. pag.

Uyt vallen, vergeten, verliesen. B.E. Cic. Phil. 10. *n.* 6. welk woort u niet ontval-

60. & reg. 25. pag. 78. DAT. Cic. Philip. 10. num. 6. *quod verbum tibi non excidit, ut sæpe fit fortuitu, (fortuitò) scriptum, meditatum. cogitatum attulisti.* ABL. CUM PRÆP. è VEL EX. Cic. pro. P. Sylla num. 72. *verbum ecquod umquam ex ore hujus excidit, unde quisquam offendi posset?*

EXCRUCIOR ANIMI. vide *discrucior animi.*

EXCLUDERE. Act. acc. & abl. cum præp. *â* vel *ab*, cap. 4. reg. 28. pag. 80. V.G. Cic. pro A. Cluentio num. 31. *mulierem* (Auriam) *ne partu ejus ab hæreditate fraterna excluderetur*, (Oppianicus) *necavit.*

EXHIBERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. pag. 62. V. G. Cic. lib. 2. ad Attic. Epist. 2. *jam exhibere mihi molestiam destiterunt.*

EXIGERE (pro *postulare*) Act. acc. & abl. cum præp. *â* vel *ab* cap. 4 reg. 20. app. pag. 71. V. G. Cic. lib. 5. de Finibus n. 80. *& hanc quidem primam exigam à te operam, ut audias me, quæ à te dicta sunt, refellentem.*

len en is, gelijk door geval (*onbedagtheyt*) dikwils geschiet: maer gy hebt dit door geschrift, door bedenken, ende expressehijk bygebragt. *ofte Cic. pro P Syllanum* 72. wat woordt is oyt uyt sijnen mondt gevallen, door het welke imant koste geraeckt (*geoffenseert ofte vergramt*) worden?

Excrucior animi, *siet* discrucior animi.

Uyt sluyten, berooven, ontnemen, buyten-sluyten, buyten jaegen. B. E. Cic. pro A. Cluentio num 31. hy (*Oppianicus*) heeft de vrouwe (*Auria*) vermoort, op dat hy door haer baeren, niet en soude berooft worden van sijn Broeders erf-deel.

Toonen, betoonen, aen doen, publiek maeken. B. E. Cic. 2. ad Attic. Epist. 2. sy hebben nu op-gehouden van my moeylijkheyt aen te doen.

Vraegen, versoeken, begeeren, af-vraegen, af-smeeken. B. E. Cic. lib. 2. de Finibus num. 80. ende voorwaer dit sal ik van u eerst versoeken, dat gy my aenhoort, wederleggende het gene van u geseyt is.

EXI-

EXILIRE. (pro *gaudere*) Neut. abl solum, & abl. cum præp. *præ* cap 4. reg. 31. & obs. 2. pag. 84. ABL SOL. Cic. lib. 16. ad Tiron. *mihi crede, tuis & illius literis perlectis, exilui gaudio.* ABL. CUM PRÆP. PRÆ. *Tobias senior cæcitate liberatus præ lætitia exiliit*

Op-springen van blijdtschap, seer verblijdt sijn. B. E. *Cic. lib.* 16. *ad Tiron.* gelooft my, gelesen hebbende uwe ende sijne brieven, ben ik van blijschap op-gesprongen. *ofte,* Tobias den Ouden, verlost sijnde van sijne blintheyt, heeft seer verblijdt geweest.

EXIMERE. (pro *auferre*) Act. acc. & dat. est verbum auferendi. cap. 4. reg 14. num. 5. pag 63. V. G. *fac ut hunc mihi scrupulum eximas.*

Af nemen, ontnemen, weg-nemen. B. E. maekt dat gy desen twijfel van my weg-neemt.

Nota. *eximere*, dum significat *excipere* vel *delere*, admittit abl cum præp. *de* V G. Philip. 2. num. 101. *agrum Campanum, qui.... de vectigalibus eximebatur...... tu compransoribus, & collusoribus dividebas.* vel Cic. pro R. Amer. num. 26. *cum ille confirmaret, sese nomen Sex Roscii de tabulis exempturum.*

Nota. eximere *als het beteekent-* uyt-nemen, vry maeken *ofte* uyt-vaegen. *lijdt abl. met de præp.* de. *B. E Cic.* 2. *Philip. num.* 101. de Velden van Campanien (*in het rijk van Napels*) de welke van tol vry waeren, hebt gy verdeylt aen uwe mede-slempers ende mede-speelders (*mede-tuysschers*).

EXIRE. Neut. abl. tantùm & abl. cum præp. *de, è,* vel *ex* cap. 4. reg. 25. pag. 77. & app. 1. pag. 78 ABL. SOL. Lucan. *exeat aulâ, qui vult esse pius.* ABL. CUM. PRÆP. DE *vix de nave exieram.* CUM PRÆP. è. Cic. lib. 1. de

Uyt-gaen, uyt-scheyden, verlaeten, uyt-komen. B. E. *Lucan.* dat hy het hof verlaet, die wilt Godtvrugtigh sijn. *ofte*, ik was quaelijk gekomen uyt het schip. *wederom, Cic. lib.* 1. *de finibus.* laet ons met een bly gemoedt uyt dit fini-

finibus. *æquo animo è vita, quùm* (cùm) *ea non pla ceat. tamquam è theatro exeamus.* CUM PRÆP. EX. Cic. in Vatin. n. 4. *nimiùm es vehemens, feroxque naturâ; non putas fas esse verbum ex ore exire cujusquam, quod non jucundum & honorificum ad aures tuas accidat* (aliis *accedat*)

leven, mits het niet meer en behaegt, gelijk uyt eenen Theater scheyden. *ten laesten Cic. in Vatin. num.* 4. gy sijt te heftig ende te op-loopende van nature: gy meyndt dat het aen niemant geoorloft en is, een woordt uyt den mondt te laeten vallen, ten sy het selve aengenaem ende loffelijk valt aen uwe hooren.

Nota. Amb. Calepinus, aliique Auctores egregii verbo *exire* indifferenter tribuunt acc. & abl. V. G. *exire domum*; vel, *exire domo.* interim ego malim cum Verepæo pag. 78. uti abl. cum vel sine præpositione.

Nota. Amb. Calepin. ende andere geven aen het woordt exire *onderscheydentlijk acc. abl. B. E.* exire domum; *ofte*, exire domo. *daer-en-tusschen hebbe ik met Verepæus blad* 78. *liever den abl. te gebruyken.*

EXISTIMARE. (pro *judicare* vel *decernere*) Abl. cum præp. *de.* cap. 4. reg. 28. num. 5. pag. 80. V. G. Cic. lib. 1. in Verr. num. 18. *certissimum accipite argumentum, quo faciliùs de singulari ejus impudentia existimare possitis.*

Oordeelen, verstaen, meynen, sententie stryken, begrypen. B. E. aenhoort (*Regters*) een sekere preuve, door de welke gy lieden gemakkelijker kont oordeelen van sijne buyten-spoorige onbeleeftheyt.

EXOLVERE (pro *satisfacere*) Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. pag. 62. V. G. *cur pistori non exolvis debitum?*

Voldoen, betaelen, te vreden stellen. B. E. waerom en betaelt gy uwe schuldt niet aen den bakker?

EXOL-

EXOLVERE (pro *liberare*) Act. acc. & abl. cap. 4. reg 30 n. 3 pag. 83. V. G. Liv. *dedamur per feciales nudi, victique exolvamus religione populum Romanum, si quâ obligavimus.* vel, *exolvam te omni metu.*

Verloßen, bevrijden, af-leggen, af-nemen. B. E. Liv. laet ons door de Herauten naekt over gelevert worden, ende door onse boeyen het Rooms Volk verlossen van den geestelijken last, is't dat wy het selve met eenigen beswaert hebben

EXONERARE. Act. acc, &. abl cap. 4. reg. 30. num. 3. pag 83. V. G. *Solent latrones nummis exonerare crumenam.*

Verlossen, verligten, ontligten, last af-nemen. B. E. de struykroovers sijn gewoon de borsen van de penningen te ontligten.

EXOPTARE. Act. acc & dat cap. 4. reg 14. num 6. p. 63. V. G. Cic. in L. Pisonem n. 96. *te* (milites) *oderunt, tibi pestem exoptant, te execrantur*

Wenschen, toe-wenschen. B. E. Cic. in L. Pisonem. sy haeten u, sy wenschen u alle quaedt, sy vervloeken u.

EXPEDIRE. (pro *liberare*) Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 17. pag. 67. V. G. *quomodò te istis ærumnis expedies.*

Sig uyt-wikkelen, ontslagen, verlossen, uyt-trekken. B. E. hoe sult gy u trekken uyt dese ellenden.

EXPEDIRE pro *liberare* etiam apud Ciceronem reperitur cum abl. atq. præp. *ab.* & *ex.* CUM PRÆP. AB. lib. 3. ad Attic. Epist. 20. *quod te in tanta hæreditate ab omni occupatione expedisti, valdè mihi gratum est.* ABL. CUM PRÆP. EX. lib. 2. in Verr. num. 101. *hic videte in quot laqueos se induxerit* (aliis

Expedire *voor* verlossen *wort ook by Cicero gevonden met abl. ende de præp.* ab *ende* ex. MET DE PRÆP. AB. *Cic. lib. 3. ad Attic. Epist.* 20. het is my seer aengenaem, dat gy u om soo een groot erf-deel ontslagen hebt van alle affairen, (*occupatie*) MET DE PRÆP. EX *Cic. lib. 2. in Verrem num.* 101. siet hier, in hoe *indue-*

induerit) *quorum ex nullo se umquam expediret.* veel strikken hy hem geworpen heeft, uyt de welke hy sig geensins en kan uytwikkelen.

EXPEDIT. Imp. absolutè. dat. & acc. cum præp. *ad* DAT. Cic. lib. 3. in Verrem num 201. *perspicere vos certo certo scio* (Romanis dare frumentum) *Siculis quantopere hoc expediat.* DAT. ET ACC. CUM PRÆP. AD Cic. ad Attic. *nihil Cæsari minus expedit ad diuturnitatem dominationis.* *Het is profijtig, het is nut ofte nuttig. B. E. Cic. lib. 3. in Verrem num.* 201. ik meyne dat gy lieden wel siet, hoe profijtig het is aen de Siciliaenen (*de Romeynen te voorsien van graen*) *ofte Cic. ad Attic.* daer en is niet min nut aen Cæsar tot lankdurigheyt van sijne regeringe.

EXPELLERE. Act. acc. & abl. sine vel cum præp. *ex* cap. 4 reg. 25 pag. 77. & app. pag. ACC. ET ABL. SINE PRÆP Cæsar lib. 3. Bell. Civil *magnis copiis cum sorore Cleopatra gerens bellum, quam paucis antè mensibus per suos propinquos & amicos regno expulerat.* vel Cic. pro T. A. Milone num. 50. *deinde ubi multi ab illo violati, spoliati, bonis expulsi* &c. *Uyt-jaegen, uyt slaen, uytsteken, uyt-smijten, uytwerpen, met gewelt buytenstellen. B. E. Cæsar lib. 3. Bell. Civil.* hy was met een groot leger oorlog voerende tegen sijne Suster, de welke hy weynige maenden te vooren door sijne vrienden ende maeden gejaegt hadde uyt het rijk. *ofte Cic. pro T. A. Milone num* 50 bovendien als veele van hem geschendt, berooft, uyt hunne goederen geworpen sijn geweest.

EXPETERE. Act. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab.* cap 4. reg. 20. app. pag. 71. V.G. Cic. in L. Pisonem num. 16. *à me* *Vraegen, versoeken, ernstelijk versoeken, begeeren. B. E. Cic. in L. Pisonem num.* 16. ende van my gy lieden straffen ge-

qui-

quidem etiam pœnas expetiiſtis, quibus conjuratorum Manes mortuorum expiaretis. vraegt, door de welke gy de zielen van de geſtorvene t'ſamen-ſweerders ſoude voldoen.

EXPLERE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 30. num. 3. pag. 82. V. G. Cic. lib. 5. ad L. Lucceium Epiſt. 12. *expletur animus jucundiſſimæ lectionis voluptate.* *Vervollen, vollen, vol-doen.* B. E. *Cic. lib. 5. ad L. Lucceium Epiſt.* 12. het gemoedt wort vervolt door de genoegte van het alder-aengenaemſte leſen.

EXPLICARE. (pro *declarare*) Act. acc. & dat. eſt verbum declarandi. cap. 4. reg. 14. n 2. pag. 62. V. G. Cic l. 10 ad Att. ep. 6. *meas cogitationes omnes explicavi tibi ſuperioribus litteris.* *Uyt-leggen, te kennen geven, kenbaer maeken, laeten weten.* B. E. *Cic. lib. 10. ad Attic. Epiſt.* 6. ik hebbe u door mijne leſte brieven alle mijne gepeyſen uyt-geleydt.

EXPOLIARE Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 30 num. 3. pag. 83 V. G. Cic. lib. 10. ad Attic. Epiſt. 1. *mihi omninò non venit in mentem, quæ poſſit actio eſſe de pace, cum illi certiſſimum ſit, ſi poſſit, expoliare exercitu, & provinciâ Pompejum.* *Berooven, af-nemen, ontnemen.* B. E. *Cic. lib. 10. ad Attic. Epiſt.* 1. ik en kan niet peyſen op wat voet men handelen kan van peys, aengeſien hy vaſtelijk voor-genomen heeft, ſoo hy kan, Pompejum te berooven van ſijne Krijgs-benden, ende van het opper-bevel.

EXPONERE. (pro *explicare*) vide ſuprà *explicare.* Exponere (*voor* uyt-leggen) *ſiet boven* explicare.

EXPOSTULARE (pro *objurgare*) Abl. cum præp. cum & de. cap. 4. reg. 7. obſerv. pag. 46 V. G. *expoſtulabo tecum de injuria illata.* *Bekijven, verwijten, argueeren, met imant al kijvende handelen.* B. E. ik ſal met u handelen over de aengedaene injurie.

EXPOSTULARE & EXPOSCERE. vide suprà *exigere*.

Exposcere *ende* expostulare. *siet boven* exigere.

EXPRIMERE (pro *manifestare*) Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 2. pag. 63. V. G. Cic. lib. 12. ad Cornif. Epist. 30. *vultus me hercule! tuos mihi expressit omnes*.

Uyt-leggen, *openbaeren*, *bekent maeken*, *betoonen*, *declareeren*. *B. E Cic lib.* 12 *ad Cornif. Epist* 30. voorwaer hy heeft my al uwen handel bekent gemaekt.

EXQUIRERE. Act. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab*. cap. 4. reg. 20. app. pag. 71. V. G. *nunquid mihi liberum est à debitore meo exquirere canones?*

Vraegen, *begeeren*, *versoeken*, *B. E.* staet het my niet vry van mijnen schuldenaer de croisen te vraegen?

EXQUIRERE apud Ciceronem reperitur cum abl. & præp. *ex* lib. 2. de Div. num. 46. *cùm ex te causam uniuscujusque divinationis exquirerem, multa verba fecisti*. verùm adverto *exquirere* tunc significare *curiosè aliquem de re aliqua discutere*, vel *interrogare*.

Exquirere *wort by Cicero gevonden met den abl. ende de præp. ex lib.* 2. *Divinat. num.* 46. gy hebt al veel woorden gebruykt, alswanneer ik van u vraegde de oorsaeke van ider voorseggingе. *maer ik bevinde dat* exquirere *alsdan gebruykt wort voor* imant curieuselijk ondersoeken, *niet voor* enkel vraegen *ofte* begeeren.

EXTERMINARE. Act. acc. & abl. sine vel cùm præp. *ex* cap. 4. reg. 25. pag. 77. & app. 1. pag. 78. ACC. ET ABL. SINE PRÆP. *Felix ille Rex, cui vitia regno exterminare potuit*. ABL. CUM PRÆP. EX. *zelotypia ex communitate exterminanda est*.

Uyt-roeyen, *uyt-drijven*, *uyt-jaegen*, *uyt-smijten*, *uyt-worpen*. *B. E.* diën Konink is gelukkig, die de fouten uyt sijn Rijk heeft konnen roeyen. *ofte*, de jaloersheyt moet uyt eene gemeynte gedreven worden.

EXTURBARE, vel EXTRUDERE Act. acc. & abl. sine vel cum præp. *è* vel *ex* cap. 4. reg 25. pag. 77 & app 1. pag. 78 ABL. SINE PRÆP. Cic. in Verrem lib. 2. num. 46. *num etiam patriis Heraclium bonis exturbare* (exturbari) *oportuit*? ABL CUM PRÆP. ê VEL EX. Cic. pro Domo sua num. 24 *quid tandem..... cum Senatum à gubernaculis dejecisses, populum è navi exturbasses*? *&c.* pro P. Sextio num. 65. *constitutumque illo anno est .... jure posse per operas concitatas quemvis civem, nominatim Tribuni plebis consilio, ex civitate exturbari.*

Uyt-smyten, *uyt-jaegen*, *uyt steken*, *uyt-setten*. *B. E. Cic. in Verrem lib.* 2. *num.* 47. was het ook noodtsakelijk, dat Heraclius uyt sijne Vaderlijke goederen gesetwiert? *vel Cic. pro Domo sua num.* 24. wat is het dan geweest.... alswanneer gy den Senaet hadde verjaegt van de regeringe, het Volk uyt het Schip hadde gesmeten? &c. *wederom pro P. Sextio num.* 65. ende op het selve jaer is gestelt.... dat ider Borger, selfs door op-gestelt werk, mogte uyt de Stadt gejaegt worden, principaelijk met den raedt ende consent van den Borgervoogt (*Borger-deken*).

EXUBERARE. Neut. abl. est verbum copiæ. cap. 4 reg. 30 num. 1. pag. 82. V. G. *Rex Galliarum exuberat milite.*

Over-vloeyen, *over-vloet hebben*. *B. E.* den Konink van Vrankrijk heeft overvloet van Soldaeten.

EXUERE Act. acc. tantùm vel acc personæ & abl. rei. cap 4 reg 22. pag. 72. & reg. 30. pag. 83 ACC. TANTUM Cic. lib. 13. ad Atticum Epist. 2. *jam ad ista obduruimus, & humanitatem omnem exuimus.* ACC PERS ET ABL. REI. *exui me tunica meâ.* vel, *Carolus V.*

Ontkleeden, *uyt-doen*, *ontblooten*, *berooven*, *af-nemen B. E. Cic. lib.* 13. *ad Att. Epist.* 2. wy sijn nu tegen die saeken al verhert, ende hebben dit aengaende, allen menschelijk opsigt uyt-gedaen *ofte*, ik hebbe mijn onder-kleed uyt-gedaen. *wederom*,

Franciscum I. totâ Italiâ exuit. ex exemplis colligi potest acceptionis variatio.

Nota 1. *exuere* pro *liberare* reperitur apud Cic. lib. 5. in Verrem num. 150. cum præp. *ex. si mehercule! (id quod fieri intelligo non posse) ex his laqueis te exueris &c.* etiam, ut notat Verepæus solent Grammatici verbis vestiendi concedere dativ. sed pro eo (excipe forsan verbum *induere*, de quo infrà) vix quidquam probationis repereris: unde culpandus videtur Vossius, qui sine discrimine pag. 59. licitum existimat dicere: *exuo tibi vestem.* vel *exuo te veste.*

Nota 2. *exuere* dum in passivo. collocatur meliùs jungitur abl. quàm acc. rei, V. G. Cicer. Tusc. 2. *mens exuta vitiis*, potiùs quàm, *mens exuta vitium*, vel *vitia* vide Verep. cap. 4. reg. 22. pag. 74.

Exulare. (pro *patriâ privatum esse*) Neut. gen.

Carolus den V. heeft Franciscus den I. van heel Italien ontbloot.

Nota 1 exuere *wort voor*. liberare *by Cic. lib.* 5. *in Verr. num* 150. *gevonden met de præp.* ex. voorwaer, is het saeke (het geen ik meyne niet te konnen geschieden) dat gy u uyt dese strikken sult verlost hebben &c *ook, gelijk aenmerkt Verepæus, de Latinisten sijn gewoon dativ. aen de woorden van* kleeden *ende* ontkleeden *te geven. maer men sal hier van seer weynig preuve vinden (neemt meschien uyt het woordt* induere, *van het welke hier naer) daerom is te beschuldigen Vossius, die sonder onderscheyt segt:* exuo tibi vestem. *ofte*, exuo te veste.

Nota 2. exuere *in de lijdende beteekenis, wort beter gestelt by abl. als acc. der saeke. cap.* 4. *reg.* 22. *pag.* 72. *B. E. Cic. Tusc.* 2. mens exuta vitiis. *dat is*, een gemoet dat af-gelaeten heeft alle fouten *beter als.* mens exuta vitium, *of* vitia.

Ballink sijn, in ballinkschap wesen, uyt-gebannen

loci

loci & abl. à loco annot. in cap 4. pag. 90. & 91. GEN LOCI *multi Hispani exulant Viennæ.* ABL. à LOCO. *quare Româ exulavit Cicero?*

zijn, uyt-landen ofte uyt-landig zijn. B. E. veele Spaenjaerts sijn te Weenen uyt-landig. *ofte*, waerom heeft Cicero uyt Roomen gebannen geweest?

EXULTARE. (aliis *exsultare*) Neut. abl sine vel interdum cum præp. *præ*. cap 4. reg. 31. & observ. 2. pag. 84. Cic. in Catil. Orat. 1. num. 26. *in quâ lætitiâ perfruêre? quibus gaudiis exsultabis? quantâ voluptate bacchabere, cùm in tanto numero tuorum neque audies virum bonum quemquam, neque videbis?* CUM PRÆP PRÆ. *exulto præ nimia lætitia.*

Op-springen van blijdtschap, seer verblijdt zijn. B. E. *Cic. in Cat Orat* 1 *num.* 26. wat een blijdtschap sult gy hebben? hoe sult gy op-springen van vreugt, hoe sult gy vervoert worden door genoegte? alswanneer gy in soo eenen grooten hoop van u volk, nogte en sult hooren, nogte en sult sien een treffelijk man?

F.

FACERE. (pro *conficere*) Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 6. pag. 63. Cic. pro T. Ann. Milone num. 63. *erumpet, occupabit aliquem locum, bellum patriæ faciet.*

Doen, maeken, aen-doen; B. E. *Cic. pro T. Ann. Milone num.* 63. hy sal sig op-werpen, hy sal eenige plaetse overweldigen, hy sal sijn Vaderlandt den oorlog aendoen.

Nota. dum *facere* adjungitur verbum materiæ; illud ponitur in abl. cum præp. *de*, *è*, vel *ex* cap 4. reg. 33. pag. 87. V. G. *Venetæ naves factæ sunt ex robore.*

Nota. alswanneer by facere *gestelt wort een woordt van materie, steltmen dit woordt in abl. met de præp.* de, è, *ofte* ex. B. E. de Venetiaensche Schepen sijn gemaeckt uyt Heyken-hout.

FACERE (pro æstimare) Acc. & gen. parvi, magni, tanti, flocci, nihili, pluris &c. cap 4 reg. 8. pag 48. & app. pag. 49 Cic. lib. 6. ad A. Cæcin. epist. 6. utebar familiarissimè Cæsare, Pompejum faciebam plurimi. vel, ne quidem te istius (V. G. ostendendo festucam) facio.

Nota. cum verbum facere ad varias significationes transferatur; in usum juventutis breviter aliquas memorabo.

1. Facere alicui stomachum. est, alicui bilem movere

2. Facere alicui fidem. est, alicui persuadere.

3. Facere alicui fucum. est aliquem decipere

4. Aliquem certiorem facere. est, alicui aliquid declarare

5. Facere alicui animum. est, aliquem roborare.

6 Facere alicui copiam. est, alicui tradere potestatem.

7. Facere mentionem alicujus. est, aliquid commemorare.

8. Missum facere. est, dimittere.

9. Facere periculum. est,

Achten, in achtinge hebben ofte nemen, estimeeren. B. E. Cic. lib 6. ad A Cæcin. epist. 6. Ik hadde groote vriendschap met Cæsar, ende hadde Pompejus in groote achtinge. ofte ik en achte u niet soo veel (B E. toonende een sterken, ofte sandeken; al of men seyde, ik en achte u niet ter wereldt.)

Nota. aengesien facere sig tot veele diversche beteekenissen uyt strekt, hebbe ik voor my genomen tot 't gebruyk der Jonkheyt eenige hier van voor-te-brengen.

1. Facere alicui stomachum. is, imant vergrammen.

2 Facere alicui fidem. is, imant doen gelooven.

3. Facere alicui fucum. is, imant bedriegen.

4. Aliquem certiorem facere. is, imant iet laeten weten.

5. Facere alicui animum. is, imant versterken.

6. Facere alicui copiam. is, imant oorlof geven.

7. Facere mentionem alicujus. is, van iet handelen, ofte spreken.

8. Missum facere. is, wegsenden, ofte verlaeten.

9. Facere periculum, is, tenta-

tentare.

proeven, ofte *probeeren*.

10. *Facere quæstum.* est, *lucrari.*

10. Facere quæstum. *is*, winnen.

11. *Facere ratum.* est, *confirmare.*

11. Facere ratum. *is*, bevestigen.

12. *Vela facere.* est, *velificare.*

12. Vela facere. *is*, zeylen, *ofte* weg-zeylen.

FACESSERE. (pro *affligere*) acc. & dat. cap. 4. reg. 4. num 6. pag. 63. Cic. lib. 3. ad App. Pulc. epist. 10. *Cum est ad nos allatum de temeritate eorum, qui tibi negotium facesserent* (molestiam crearent) &c..

Doen, *aen-doen*, *toe brengen werk leveren*, *een wieke steken*. *B. E. Cic lib 3. ad App Pulc. epist.* 10 alswanneer aen ons geopenbaert is de vermeteltheydt van die, de welke u hebben willen een wieke steken (moeylijkheydt aendoen) &c

FALLERE. Act. acc. cap. 4. reg. 18. num. 1. pag. 67. V. G. *Amicus fucatus amicum sincerum fallere novit.*

Bedriegen, *beknypen*, *bekruypen*, *onderkruypen*. *B. E.* Eenen geveynsden vriendt, weet den opregten vrient te bedriegen.

FALLIT. Imp. acc. cap. 4. reg. 24. pag. 75. Cic pro P. Quinctio num. 54. *Profectò, si rectè vestram bonitatem atque prudentiam cognovi, non multùm me fallit si consulamini, quid sitis responsuri.*

't Bedriegt, *'t faelt*, *'t is onbekent*. *B. E. Cic. pro P. Quinctio num.* 54. Voorwaer, is't dat ik wel kenne U. L. goetheydt ende voorsigtigheydt, 't en is my niet onbekent, is't dat gy l. gevraegt wort, wat gy l. fult antwoorden.

Fallere tempus. est, *tempus transigere.*

Fallere tempus. *is*, den tijt verdrijven.

Fallere spem, vel, *opinionem alicujus.* est, *secus agere, quàm aliquis speraverat, vel, opinatus fuerat.*

Fallere spem, *ofte*, opinionem alicujus. *is*, anders doen, als imant hadde gehoopt, *ofte* gemeyndt.

FAMULARI. *dep. dat. est verbum obsequii.* cap. 4. reg 13. num. 2. pag. 59 V. G. Plin. lib. 2 cap. 7. *externis famulantur sacris. . . . . . & monstra quoque colunt*

Dienen, vieren, dienstig zyn, knegt zyn, voor knegt dienen. B. E. Plin. lib 2. cap. 7. sy dienen uyt-landtsche Goden . . ende vieren ook spook-dieren.

FARCIRE (pro *implere*) acc & abl. est verbum implendi. cap 4. reg 30 pag. 83. V G. Cic. lib 5 in Verr. num. 27 *Lecticâ octophoro* (Verres) *ferebatur: in qua pulvinus pellucidus Melitensi* (aliis Melitensis) *rosâ fartus.*

Vollen, op vollen, vervollen. B. E. Cic. lib 5, in Vert. num. 27. Hy (*Verres*) wiert gedraegen in eene Rosbaere (*Littiere ofte draeg-stoel*) die van 8. knegten (Slaeven) wiert, onderstennt, in de welke was een bedde opgevolt met Roosen van Melita (*nu* Malta)

FAVERE Neut. dat. est verbum favoris. cap. 4. reg. 13. num 2. pag 59. Cic. lib. 3. ad App. Pulc. epist. 6 *Non magis mihi faveo in nostra amicitia tuenda, quàm tibi.*

Gunstig zun, genegen zyn, toegedaen zyn, aengekleeft zyn. B. E. Cic lib. 3. ad App. Pulc. epist 6. Ik en ben my niet meer gunstig in onse vriendtschap te onderhouden, als u.

FERIARI. Dep abl. cum præp. *à* vel *ab.* cap. 4. reg. 28. num. 5 pag. 80 Trebon. ad Cicer. lib. 12. epist. 16. . . . . *Ne putes in Asia feriatum illum* (filium tuum M. Cicero) *ab iis studiis, in quæ tuâ cohortatione incitatur, futurum.*

Ledig zyn, op-houden, stil zyn, rusten. B. E. Trebon. ad Cicer. lib. 12. epist. 16. . . . . Op dat gy niet en meyndt, dat hy (*uwen Soon Marce Cicero*) in Asien sal op-houden van die studien, tot de welke hy door uwe aen-porringe verwekt wort.

FERVERE. (pro *agitari*) Neut. abl. causæ. cap. 4. reg 31. pag 84. V. G. Cic. pro Pub. Quinctio num.

In-genomen zyn, beslooten zyn, verwert worden. B. E. Hy (*Sex. Nævius*) is ingenomen, ende wort ver-

FIDERE.

38. *fervet* (Sex. Nævius) *forturque avaritiâ*. voert door gierigheyt.

FIDERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 4. num. 6. pag. 63. V. G. Plin. in epist. *Solemus, qui ingenio parum fidimus, satietatis periculum fugere*

Betrouwen, op-steunen, op-betrouwen. staet op-maeken. B. E. Wy, die weynig staet maeken op onse hersenen, zijn gewoon het perijkel van overdaet te vlugten.

FIERI. Neutro-pass. abl. cum præp. *â* vel *ab* c. 4. reg. 27. n. 2. pag. 79. V. G *nescis, â quo factum hoc sit?* vide Alv. c. 4. §. 5. ap. 1. gen. p. 38. Nota. 1. *fieri* etiam reperitur cum abl. & præp. *de*. V. G. Cic. ad Attic. *quid de Clodio fiat* &c. etiam cum dat. V. G. *quid mihi fiet posteà?*

Geschieden, gebeuren, gedaen sijn ofte worden, overkomen, geworden. B. E. weet gy niet van wie dit gedaen is? *Nota.* 1. fieri *wort ook gevonden met abl ende de præp.* de. *B E. Cic ad Attic.* wat dat van Clodius geschiet *&c ook met dativ. B. E.* wat sal my daer naer gebeuren?

Nota 2. *fieri* dum significat affectionem animi vel corporis patitur post se genit. V. G. Quinctil. lib. 6. cap. 4. *fio commodioris valetudinis.* vide Vossium de reg. verb. simp. reg. 1. pag. (mihi) 35.

Nota 2. *als* fieri *beteekent de gesteltenisse van het gemoedt ofte lichaem lijdt het gen. B. E. Quinctil. lib.* 6. *cap.* 4. ik worde van beter gesontheyt. *siet Vossius de reg. verb. simp. reg.* 1. *(by my) blad* 35.

FLAGITARE. Act. duos acc. vel unum rei & abl. personæ (hic abl. personæ est usitatior accus.) cum præp. *â* vel *ab* cap 4. reg. 20. pag. 70. & app. pag. 71. 2. ACC. Cic. pro domo sua. *me frumentum flagitabant.* ACC. ET ABL. CUM PRÆP.

Smeeken, vraegen, versoeken, met ernst vraegen, om iet bidden. B. E. Cic. pro domo sua. sy vraegden van my graen. *ofte, Cæs. lib.* 1. *Bell. Gall.* Cæsar vraegde van de Edeeuwen (*een Volk in Burgondien, wiens Hooft-stadt is Autun*)

à VEL AB. Cæſ. 1. Bell. Gall. *Cæſar ab Heduis frumentum, quod eſſent polliciti, flagitat* (flagitabat). 't graen, dat ſy hadden beloofT.

FLAGRARE. Neut. abl. cauſæ. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Cic. lib. 4. in Verrem num. 75. (Verres) *flagrare cupiditate atque amentiâ cæpit.* *Branden, blaecken, ontſteecken ſijn* B. E. *Cic. lib.* 4. *in Verr. num.* 75, hy (*Verres*) heeft beginnen te branden van begeerlijkheyt ende dolheyt.

FLARE. Neut. acc. cap. 4. reg. 19. pag. 68. V. G. *non flas niſi inanem faſtum.* *Blaeſen, uyt-braeken, uytblaeſen, uyt-werpen, naertragten.* B. E. gy en blaeſt niet anders uyt als ydelen hoogmoedt.

FLORERE. Neut. abſol. & abl. eſt verbum copiæ, niſi malis illi dare abl. cauſæ. cap. 4. reg. 30. pag. 82. vel reg. 31 pag. 84. ABSOLUTè. Cic Phil. 11. num. 39. *nihil.... ſemper floret: ætas ſuccedit ætati.* ABL. Cic. lib. 4. in Verrem num. 46. *Sicilia florebat opibus & copiis.* *In fleur ſijn, geagt ſijn, floreeren, aenſienelijk ſijn, uyt-ſteken, uyt-ſchynen.* B. E. *Cic. Philipp.* 11. *num.* 39. daer en is niet dat altijt in fleur is: den eenen tijt volgt den anderen. *ofte*, Sicilien ſtak uyt in rijkdommen ende goederen.

FOENERARI, non *fœnerare.* (pro *ad uſuram accipere*) abl. cum præp. *à* vel *ab.* annot. 2. in cap. 4. pag. 91. V. G. *peccat omnis, qui ab uſurario fœneratur ſine neceſſitate.* *Op woeker nemen, opgeldt geven.* B. E. een igelijk ſondigt, die van den woekenaer ſonder oorſaeke op woeker neemt.

FOENERARE, vel *fœnerari.* (pro *uſuram exigere*). dat. annot. 2. in cap. 4. pag. 91. *Judæi ſibi licitum* *Woekeren, op woeker geven, op-geldt nemen.* B. E. de Joden meynen hun geoorloft te ſijn op woeker te nemen

existimant alienigenis fœnerari, vel *fœnerare*.

FORMIDARE. dativ. & acc. sed in diverſ. ſignificatione. dum ſignificat: *angi pro alicujus ſalute* habet dativ. dum ſignificat: *aliquem timere me noceat*. accuſ. annot. 2. in cap. 4. pag. 91. DAT. *formido ſaluti multorum peccatorum*. ACC. *formidemus techwas diaboli*.

nemen van de vremde.

Vreeſen, bedugt ſijn, imant vreeſen, voor iet vreeſen, achterdunken hebben, beſtaen ſijn. B. E. ik vreeſe voor de Saligheyt van veele. *ofte*, laet ons vreeſen de liſten van den duvel.

FRAUDARE. Act. acc. tantùm & acc. cum abl. cap. 4. reg. 30. pag. 83. ACC. TANTÙM Cic pro Q. Roſc. Com. n. 17. *quæ cum, ita ſint, qui ſit, qui ſocium fraudarit & fefellerit, conſideremus*. ACC ET ABL. Cic. lib. 3. in Verrem. num. 20. *legem corrigit* (correxit) ..... *quæ... ſubjectum aratorem Decumano tradit..... ut neque in amovendo, neque in aſportando frumento, grano poſſet arator ſine maximâ pæna fraudare Decumanum*.

Bedriegen, beroovem, ont-houden, agter-houden. B. E. Cic. pro Q. Roſc. Com. n. 17. welke ſaeken, aengeſien ſy aldus ſijn: laet ons over-leggen wat dat het voor eenen perſoon is, die ſijnen mede-geſel berooft ende bedrogen heeft. *ofte Cic. lib.* 3. *in Verrem num.* 20. hy heeft de Wet vernietigt, de welke den akkerman onderwerpt aen den Thiende-man, (*Thiende-effer*) . . . . ſoo dat den akkerman, ſoo in het kooren te maeyen, als in het ſelve weg te doen, den Thiende-ligter niet een kooren-hair koſt agterhouden ſonder de alder-grootſte ſtraffe.

Nota. *fraudare* apud Cæſarem reperitur cum acc.

Nota. fraudare *wort by Cæſar lib.* 3. *Bell. Civil.*

rei lib. 3. Bell. Civil. *fraudavit stipendium militum*: sed tyro dicat: *fraudavit stipendio milites*.

gevonden met acc. der saeke fraudavit stipendium militum. *dat is*, hy heeft de soldaeten hunne betaelinge agter-gehouden. *maer dat den leerlink segt*: fraudavit stipendio milites.

FRUI. Dep. abl. cap. 4. reg. 32. pag. 85. V. G. Cic. lib. 5. ad L. Messin. Epist. 21. *tu, si me diligis, fruere isto otio.*

Genieten, besitten, gebruyken. B. E. Cic. lib. 5. ad L. Messin. Epist. 21. is't dat gy my bemindt, geniet die gerustigheyt

Nota. si *frui* (præsertim apud Comicos) cum acc. inveneris tyro, noli imitari.

Nota. is't dat gy, jonkman, frui *met acc. vint, en wilt dit niet volgen.*

FRUSTRARE. Act. vel *frustrari* Dep. acc. pers. & abl. rei. cap. 4. reg. 30. pag. 83. *frustrabo illum spe & desiderio.* vel, *mors omnes gaudio & deliciis frustrabitur.*

Berooven, bedriegen. B. E. ik sal hem berooven van sijne hope, ende begeerte. *ofte*, de doodt sal een igelijk van alle blijdtschap ende wellust berooven.

FUGIT. Imp. acc. cap. 4. reg. 24. pag. 75. Cic. act. 1. in Verrem num. 44. *neque hoc Q. Catulum hominem sapientissimum atque Amplissimum fugit.*

'tIs onbekent, ten is niet bekent. B. E. Cic. act. 1. in Verrem num. 44. nogte dit en is niet onbekent geweest aen Q. Catulus, eenen seer wyssen ende seer weerdigen man.

FULGURAT. (vel *fulminat*) Imp. absolutè. cap. 4. reg. 1. annot. 3. pag. 39. V. G. *prospice tuis ædibus, si fulminet.*

Het blixemt, het weerligt. B. E. ledt op u huys, is't dat het blixemt.

FUNGI. Dep. abl. cap. 4. reg. 32. pag. 86. V. G.

Bedienen, volbrengen. B. E. Cicero heeft het Ro-

Cicero Romano. Consulatu utiliter functus est. meyns Borger-meesterschap seer profijtelijk bedient.

Nota. quantùm ad accus. qui apud Terentium aliosque reperitur, vide quæ dixi de verbo *frui*. *Nota wat aengaet den acc. die by Terentius ende andere wort gevonden, siet wat ik boven geseydt hebbe van het woordt* frui.

FURARI. Dep. acc. rei & dat. vel abl. personæ. cum præp. *á* vel *ab*. est verbum auferendi & amovendi. cap 4. reg. 14. num. 5. pag. 63. & reg. 28. num. 1. pag. 80. DAT. Plin. *nemo furatur alteri.* ABL. CUM PRÆP. Á VEL AB. Cic. ad Attic. lib. 2. Epist. 1. *si ego tuum* (librum) *antè legissem, furatum me abs te esse diceres.* *Stelen, rooven, af-nemen, ontdraegen, weg-nemen.* B. E. *Plin.* niemant en steelt van eenen anderen. *ofte Cic. ad Attic. lib. 2. Epist* 1. waer het saeke ik uwen (*boek*) eerst hadde gelesen, gy soudt geseyt hebben, dat ik van u gestolen hebbe.

FUTURUS. Neut. dat. & abl. cum præp. *de*. DAT. Cic. in Antonium: *vide quæso, Antoni, quid tibi futurum sit.* ABL. CUM PRÆP. DE. Cic. lib. 9 ad Pap. Pæt. *fac ut sciam, quid de nobis futurum sit.* Futurus *wort gevonden met dativ. ofte abl. ende de præp.* de. DAT. *Cic. in Anton.* siet bidde ik u, Antoni, wat dat u sal geschieden. ABL. CUM PRÆP. DE. maeckt dat ik weet, wat dat van ons sal geschieden.

G.

GAUDERE. Neut. absol. acc cognatæ significationis, & abl. cap. 4. reg. 19. annot. pag. 68. & reg. 32. pag. 85. ABSOLUTE. *Bly sijn, verheugt sijn, sig verblijden, vrolijk sijn.* B. E. *Cic. ad Attic. lib.* 3. *Epist.* 20. ik sal dan seggen, dat ick verblijt ben,

Cic.

Cic ad Attic. lib 3. Epist. 20 *gaudere me tum dicam, si mihi hoc verbo licebit uti.* ACC COGN. SIGN. Cœlius ad Cic. lib. 8. Epist. 2. *in theatrum .... Hortensius introiit, puto ut suum gaudium gauderemus.* ABL. *nihil jucundius homini accidere potest, quàm gaudere libertate.*

als my sal geoorloft sijn dit woordt te gebruyken: *ofte Cœlius, ad Cic. lib.* 8. *Epist.* 2. Hortensius is op den theater gekomen, ik meyne op dat wy met hem souden verblijdt sijn. *wederom*, daer en kan niet aengenaemer aen eenen mensch over-komen, als dat hy sijnen vryheyt besit.

GESTIRE. (pro *lætari*) Neut. abs. sine & cum præp *præ*. cap. 4. reg. 31. & observ. 2. pag. 84. ABL. SINE PRÆP. Cic. lib. 2. de finibus num. 14. *quorum alter lætitiâ gestiat, alter dolore crucietur.* ABL. CUM PRÆP. PRÆ. *gestio præ nimia lætitia.*

Seer verblijdt ofte verheugt sijn, op-springen van blijdtschap. B. E. Cic. lib. 2. de finibus num. 14. van den welken den eenen seer verheugt, ende den anderen seer bedroeft is. *ofte*, ik spring op van blijdtschap.

GLORIARI. Dep. absol. abl. sine & cum præp. *de* vel *in*. cap. 4. reg. 32. pag. 85. ABSOLUTè. Cic. ad Attic. lib. 1. epist. 13. *non enim mihi videor insolenter gloriari.* ABL. SINE PRÆP. *non solet sapiens ingenio gloriari.* ABL. CUM PRÆP IN Cic. lib 3. de Nat. Deor. n. 87. *propter virtutem jure laudamur, & in virtute rectè gloriamur.* ABL. CUM PRÆP DE. Cic. in P. Vatin. num. 29. *de tuis divitiis intolerantissimè gloriaris.*

Beroemen, stoeffen, roem draegen, sig roemen, vanteeren, B. E. Cic. ad Attic. lib. 1. *epist.* 13. Want my dunkt, dat ik niet buyten reden my en beroeme. *ofte*, den wijsen en is niet gewoon op sijn verstant te stoeffen *Wederom*, om de deugt worden wy met regt gepresen, ende op de deugt draegen wy met reden onsen roem. *Ten lesten Cic. in Vatin. num.* 29. Gy stoeft seer onverdraegelijk over uwe rijkdommen.

Nota. *gloriari* reperitur cum acc. rei V.G. Saluſt. in Cic. num. 6. *quaſi verò togatus & non armatus ea, quæ gloriaris, confeceris.* Interim abl. cum vel ſine præp. eſt uſitatior.	*Nota.* Gloriari *wort gevonden met den acc. der ſacke. B. E. Saluſt. in Cic. num.* 6. wat apparentie! al of gy door den Tabbaert, niet door de Wapenen hadde gedaen, daer gy op ſtoeft. *maer den abl. is gemeynder.*
GRANDINAT. Imp. abſolutè. cap. 4. reg. 1. annot. 3. pag. 39.	Grandinat, *ofte*, het hagelt *wort ſonder caſus gebruykt.*
GRATIFICARI. dep. acc. rei & dat. perſ. eſt verbum commodi. cap. 4. reg. 13. pag. 59. V. G. Cic. lib 1. Famil. epiſt. 10. ad L. Valer. *cur . . . tibi hoc non* (aliis *uno*, ſed malè) *gratificer, neſcio.*	*Dienſt doen, goet doen, plaiſier doen. B. E. Cic. lib.* 1. *Famil. epiſt.* 10 *ad L. Valer.* Ik en weet niet wat reden ik hebbe om u dit weldaedt te loochenen.
GRATULARI. dep. dat. ſimp. acc. rei & dativ. perſon. ac abl. rei ſine præp. & cum præp. *de* cap. 4. reg. 13. num. 1. pag. 59. & annot. 1. in cap. 4. pag. 89. DAT. SIMP. Cic. lib. 4. Famil. epiſt 8. ad M. Marcell. *Si ea, quæ acciderunt, ita fers, ut audio, gratulari magis virtuti debeo, quàm conſolari dolorem tuum.* ACC. REI ET DAT. PERS. Cœl. ad M. Cic. lib. 8. Famil. epiſt. 13. *Gratulor tibi affinitatem* (aliis *affinitate*) *viri* (Dolobellæ) *mediusfidiùs op-*	*Sig verheugen, verblijden, proficiat wenſchen, veelgelukx wenſchen, congratuleeren, toejuygen. B. E. Cic. lib. 4. Famil. epiſt* 8. *ad M. Marcell.* Is't dat gy de ſaeken, die geſchiet zijn, ſoo vèrdraegt, gelijk ik hoore: moet ik my meer verblijden over uwe deugt als trachten te verſoeten u ongemak. *ofte Cœl. M. Cic. lib.* 8. *Famil. epiſt* 13. Ik wenſche u veel gelukx met het maegſchap, voorwaer van een (van Dolobella) treffelijk Man. *ofte Cic. lib.* 1. *Famil. epiſt.*

timi.

timi. ABL. CUM PRÆP. DE. Cic. lib. 1. Famil. epist. 7. ad P. Lent. *quod mihi de nostro statu, de Milonis familiaritate, de levitate & imbecilitate Clodii gratularis, minimè miramur.*

7. *ad P. Lentul.* Wy en zijn geensius verwondert, dat gy ons proficiat wenst met onse gesteltenisse, over de vriendtschap van Milo, ende over de ongestadigheyt ende wankelbaetheydt van Clodius.

Nota quidem juxta Amb. Calep. in verbo *gratulari*, & Verep. annot. 1. in cap. 4 pag. 89. supra dixi *gratulari* admittere abl. sine præp. verumtamen accus. vel abl. rei cum præp. *de* magis arridet. Desuper juxta Lambinum in superiori exemplo malè legitur à Calepino: *Gratulor tibi affinitate.* pro, *gratulor tibi affinitatem.*

Nota, ik hebbe wel boven geseydt, dat naer het gevoelen van Amb. Calep. ende Verep. het woordt gratulari *den abl. lijdt sonder præp. maer my behaegt meer den acc. ofte den abl. der saeke met de præp.* de. *Daerenboven naer de getuygenisse van Lambinus wort in het boven staende exempel (het welk Calep. ook bybrengt) quaelijk geleien* affinitate *voor* affinitatem.

H.

HABERE. Act. acc & dat. cap. 4. reg. 16. app. pag. 66. V. G. Cic. lib. 1. de Divinat. num. 77. *Nec eam rem* (C. Flaminius) *habuit religioni* vel Cic. lib. 2. de officiis num. 77. *habere.... quæstui Rempublicam non modo turpe est, sed sceleratum etiam & nefarium.*

Hebben, houden, besitten, aen-nemen, B.E. lib. 1. de Divinat. num. 77. Nochte hy (*C. Flaminius*) en heeft dese saeke niet gehouden voor een voorseggende teeken. *ofte Cic lib. 2. de officiis num.* 77. De Republieke te gebruyken tot sijn profijt, en is niet alleenelijk schande, maer ook schelmagtig ende boosaerdig.

HABERE. pro *æstimare*) *Achten, in weerde hebben*

Act.

Act. acc. & genit. *pluris*, *minoris*, *tanti*, *quanti* &c. est verbum æstimandi. cap. 4. reg. 8. pag. 49. V. G. *pluris habeo sapientiam, quàm divitias.*

ofte houden, *estimeeren*. B. E. ik achte meer de wijsheyt als de rijkdommen.

Nota. *habere* dum sumitur pro *æstimare* etiam reperitur cum abl. *nihilo* & præp. *pro* V. G. Cic. Philipp. 1. num. 16. *pro nihilo habebuntur.* vide Verep. reg. 8. annot. pag. 49.

Nota. habere *als het voor achten genomen wort*, *lijdt ook naer hem den abl.* nihilo *met de præp.* pro. *B. E. Cic. Philipp.* 1. *num.* 16. dese saeken en sullen niet geacht worden.

Habere fidem alicui. est, *alicui credere.*

Habere fidem alicui. *is*, imant gelooven.

Habere gratias alicui. est, *alicui gratias agere.*

Habere alicui gratias. *is*, imant bedanken

Habere aliquem in deliciis. est, *aliquem vehementer amare.*

Habere aliquem in deliciis. *is*, imant seer beminnen.

I.

IGNOSCERE. Neut. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 6. pag. 63. V. G. Auson. *ignoscas aliis multa, nihil tibi.*

Vergeven, *het quaede vergeten*. B. E. *Auson.* vergeeft veele fouten aen andere, maer geene aen u eygen selven.

ILLABI. Dep. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Plin. lib. 5 cap. 29. post. med. *amnis Mæander . . . . ad decimum à Mileto* (est Joniæ civitas) *stadium lenis illabitur mari.*

In-vallen, *in-vloeyen*, *in-loopen*, *stillekens in-komen*. *B. E. Plin. lib.* 5. *cap.* 29. *naer de helft.* de reviere Mæander.... valt ontrent 1200. ende 50. schreden van Miletus (*een Stadt in Jonien*) heel stillekens in de Zee.

ILLUDERE Act. dat. frequenter, & acc. rariùs. ann.

Uyt-laggen, *uyt-spooken*, *beschimpen*, *uyt-spotten*,

1. in cap. 4. pag. 89. DAT. Cic. pro. Q. Rosc. Com. num 39. *diutius illudere* (Fannius) *viri optimi existimationi*, *Q. Roscii*, *audebit*? ACC. Cic. lib. 7. Famil. Epist. 22. ad C. Trebat. *illuseras heri inter scyphos illud, quod dixeram.*

qualijk handelen, *beschaedigen* B. E. sal hy dan (*Fannius*) langer derven beschaedigen, de eere van een eerlijk man, gelijk Q. Roscius is? ACC. *Cic. lib. 7. Famil. epist. 22. ad C. Trebat.* gy hadde gisteren gespot onder de gelaesen (*onder het drinken*) met het gene ik geseydt hadde.

Nota. licet à nonnullo, V. G. Alvaro *illudere* inter Neutra collocetur; non apparet nonnullis, quare inter Activa locum non habeat,

Nota. alhoewel illudere *van sommige B. E. van Alvarus onder de Neutra wort gestelt, ik en sien niet waerom het onder de activa geen plaets en heeft.*

IMBUERE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 10. annot. pag. 71. V. G. Cic. pro Dejotaro num. 28 *quibus ille studiis* (tractandi Arma.) *ab ineunte ætate se imbuerat.*

Sig gewennen, *sig gewoon maeken*, *onderrigten*, *onderwijsen B. E. Cic. pro Dejotaro num.* 28. tot welke wetenschappen (*van den Krygs .handel*) hy hem van jongs af hadde gewoon gemaekt.

IMMINERE. Neut. dat. cap 4. reg. 13. app. pag. 60. Cic. pro L. Manil. num. 12. *imminent duo reges* (Mithridates & Tigranes) *toti Asiæ*, *non solùm vobis inimicissimi*, *sed etiam vestris sociis atque amicis.*

Over-hangen, *op-uyt-sijn*, *op-loeren*, *aenstaende sijn*, *over het hooft hangen. B. E. Cic. pro L. Manil. num.* 12. daer loeren twee Koningen (*Mithridates ende Tigranes*) op heel Asien, die niet alleen en sijn u. l. aldergrootste vyanden, maer ook van u. l. verbondene ende vrienden.

Nota. *imminere* apud Cic. legitur cum acc. & præp. *in.* V. G. Philipp. 7. num. 21. *quid ? ii..... qui in nostras fortunas imminent, amici umquam nobis erunt, aut nos illis ?* simile habet in Orat. pro domo sua num. 47. & alibi

Nota. imminere *staet by Cic. met acc. ende de præp.* in. *B. E. Philipp.* 7. *num.* 21. wat ? die..... de welke op onse goederen uyt-sijn, sullen sy oyt onse vrienden sijn, ofte wy van hun? *diesgelyks heest hy in Orat. pro domo sua num.* 47. *ende op andere plaetsen.*

IMMISCERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Liv. 3. ab. V. Cond. *& immisti turbæ militum Togati* &c.

Onder-mengelen, vermengelen, mengelen ofte tussenmengen. B. E. Liv. 3. ab V. Cond. ende de Raedts-heeren gemengelt sijnde onder de Soldaeten *&c.*

IMMORARI. Dep. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *immorare studiis tuis inchoätis.*

In-blijven, in-volherden, volherden, vervolgen. B. E. blijft in de begonste studien.

IMMORI. Dep. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *quàm pauci studiosi hodièdum immoriuntur studiis !* vel, *D. Thomas suæ Summæ Theologicæ immortuus est.*

Onder-beswijken, om de liefde van eenige saeke sterven, sterven als eene begonste saeke nog niet voleyndt en is. B. E. hoe weynige studenten beswijken hedendaegs onder de studien!

IMPALLESCERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app pag. 60. V. G. *Erasmus chartis impalluit* (id est, *supra modum studiis incubuit*).

Bleek worden door 't studeren, op eene saeke gedurig aerbeyden. B. E. Erasmus heeft door den gedurigen aerbeydt een bleek koleur gekregen.

IMPERARE. Act. absolutè, dativ & acc. cap. 4. reg. 14. num. 2. pag. 63. ABSOLUTè. Cic. lib. 3. de legibus num. 5. *qui bene impe-*

Gebieden, regeeren over-heerschen, heerschappye hebben, bevelen, op-leggen B. E. C. c. lib. 3 de legibus num. 5. die wel regeert

rat, *paruerit aliquando necessè est : & qui modestè paret, videtur, qui aliquando imperet, dignus esse.* DAT. Cic. lib. 2. Tusc. num. 47. *cum*..... *præcipitur ut nobismetipsis imperemus*, *hoc præcipitur, ut ratio coërceat temeritatem* ACC. Cic. lib. 6. ad Attic. Epist. 1. post initium. *Appii instituto tributa imperat* DAT ET ACC. Cic. pro Fonteio num. 3. *cæteris* (Gallis)....... *magnos equitatus*..... *magnas pecunias*, *ad eorum stipendium*, *maximum frumenti numerum*..... *imperavit.*

moet eertijts onderſaet geweest hebben : ende die sijne Overheyt wel onderworpen is, schynt weerdig te sijn, om daer naer te gebieden. *ofte Cic. lib. 2. Tusc. num.* 47. alswanneer ons geboden wort, dat wy heerschen over ons selven, wort geboden dat de reden temmen moet de vermetentheyt. *wederom*, *Cic. lib. 6. ad Attic. Epist.* 1. naer de wet van Appius ligt hy de Tributen. *ten lesten*, *Cic. pro Fonteio num.* 3. aen de andere (*Gauloisen ofte Franken*) heeft hy (*Fontejus*) veel ruyterye..... veel gelt, om de selve te betaelen, ende eene groote menigte van leeftogt..... op-geleyt.

IMPERTIRE. Act. acc. rei. & dat. pers. vel acc. pers. & abl. rei ann. 1. in c. 4. p. 89. ACC. ET DAT. Cic. pro P. Sylla. n. 9. *oneris mei partem nemini impertio.* ACC. PERS. ET ABL. REI *te multâ salute impertio.*

Uyt-deylen, *geven*, *mede-deylen*, *over-geven. B. E. Cic. pro P. Sylla num.* 9. ik en geve aen niemant over een deel van mijnen last. *ofte*, ik wensch u geluk ende saligheyt.

Interim acc. vel dat. sit tyroni usitatior, quàm acc. & abl. uti etiam activ. *impertire*, quàm dep. *impertiri* : licet utrumque etiam apud Cic. inveniatur.

Daerentusschen dat den jongelink dikwilder gebruykt den acc. [met] *den abl. als ook het activ.* impertire, *als het dep.* impertiri.

acc. met den dat. als acc. met den abl.

IMPE-

IMPETRARE. Act. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab.* cap. 4. reg. 28. num. 1. pag. 80. V. G. Cœl. ad Cic. lib. 8. Epist. 12. (ut) *ab eo deprecarer injuriam, quem vitam mihi debere putarem, impetrare à me non potui.*

Verkrijgen, verwerven, bekomen, ontfangen. B. E. *Cæl. ad Cic. lib.* 8. *Epist.* 12. ik en hebbe van myn selven niet konnen verkrijgen, dat ik van hem soude ontschuldinge hebben gevraegt, den welken ik meynde my sijn leven schuldig te sijn.

IMPLERE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 30. num. 3. pag. 82. V. G. Cic. pro T. Ann. Mil. num 72. *quorum* (Sp. Melii & T. Gracchi) *interfectores impleverunt orbem terrarum nominis sui gloriâ* &c. Nota. *implere* apud varios Auctores legitur cum genitiv. V. G. apud Cic. ad Pap. Pæt. lib. 9. Epist. 18. *non potes..... ollam denariorum implere.* sed ut advertit Verepæus reg. 30. annot. pag. 83. Græcismus hic reperitur, quem semper evitet Tyro.

Vervollen, vol-doen, vollen. B. E. *Cic. pro T. Ann. Mil. num* 72. wiens (*van Sp. Melius ende T. Gracchus*) doodt-slaenders de weerelt vervolt hebben met de eere van hunnen naem &c. *Nota.* implere *wort by diversche Aucteurs gevonden met gen.* B. E. *by Cic. lib.* 9. *Epist.* 18. *ad Pap. Pæt.* non potes..... ollam denariorum implere. *maer gelijk Verep. bemerkt reg.* 30. *annot. blad* 83. *hier wort eenen Græcismus gevonden, die men schouwen moet.*

IMPLICARE. Act. acc. & abl. reg. 30. num. 3. pag. 83. V. G. Cic. pro Q. Ligario num. 3. *tum Ligarius..... ad suos redire cupiens, nullo se implicari negotio passus est.*

Op-houden, verwerpen, in iet trekken, beklippen. B. E. *Cic. pro Q. Ligario num.* 3. alsdan en heeft Ligarius..... willende naer huys gaen, sig door geene saeke laeten op-houden.

IMPO-

IMPONERE. (pro *fallere*) Neut. dat. annot. 2. in cap. 4. pag. 91. V. G. Cic. *populo imposuimus, & oratores visi sumus.*

Bedriegen, misleyden. B. E. *Cic.* wy hebben het Volk misleydt, ende gepasseert voor wyse redenaers.

IMPONERE. (pro *superponere*) Act. acc. rei & dat. pers. vel acc. cum præp. in ann. 2. in c. 4. p. 91. ACC. ET DAT. Cic. Phil. 2. n. 85. *tu* (Antoni) *diadema imponebas* (Cæsari) *cum plangore populi: ille cum plausu rejiciebat.* ACC. ET ACC. CUM PRÆP IN. Cic. Fam. lib. 10. ad Asin. Poll. Epist. 33. *à Gadibus mense Aprili binos tabellarios in duas naveis* (naves) *imposui.*

Op-leggen, op-setten, in-leggen, in-setten. B. E. gy (*Antoni*) stelde op het hooft (*van Cæsar*) de kroone tot groote droefheyt des Volks, de welke hy met groote toe-juyginge van het selve verwierp. *ofte Cic. Fam. lib.* 10. *Ep.* 33. *ad Asin. Poll.* ik hebbe van de eylanden Gades twee boden gestelt (*gesonden*) in twee schepen.

IMPRECARI. Dep. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *Decius dirissima hostibus imprecatus est.*

Schelden, verwijten, quaet wenschen. B. E. Decius heeft veel quaet gewenst aen sijne vyanden.

IMPRIMERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. Philip. 5. num. 16. *quorum* (judicum) *lectione duplex imprimeretur Reipublicæ dedecus.*

In-drukken, in-printen. B. E. *Cic. Philipp.* 5. *num.* 16. door welke (*van de regters*) verkiesinge een dobbele schande soude gedrukt worden in de Republieke.

INARDESCERE. Neut. vide *exardere* vel *exardescere.*

Inardescere. *voor* ontsteken worden. *siet* exardere *ofte* exardescere.

INCALESCERE. Neut. abl. causæ. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. *vino incalescente*

Verwermt worden, heet worden. B. E. als het hooft door de veelheyt (*quanti-*

cere-

cerebro multa mala perpetrantur. — *teyt*) des wijns verwermt wort, geschiet daer veel quaet.

INCESSERE. Act. acc. & abl. annot. 2. in cap. 4. pag. 91. V. G. *nondum desinis singulos conviciis incessere?* — *Tergen*, *lasteren*, *overlast doen*, *qualijk handelen. B. E.* en houdt gy nog niet op van ider door u lasteren te tergen?

INCESSIT. Imp. acc. & dat annot. 2. in cap. 4. pag. 89. ACC. Liv. lib. 1. ab V. Cond. *timor deinde Patres incessit, ne civitatem sine imperio vis aliqua externa adoriretur.* DATIV. Val. Max. *nec mihi cuncta complectendi cupido incessit.* — *Het is in-gekropen*, *het heeft in-genomen*, *het besit* B. E. *Liv. lib. 1. ab V. Cond.* de vreese heeft daer naer de Vaders ingenomen, dat de Stadt sijnde sonder over-hooft soude overvallen worden door eenige uytheymsche magt. ofte *Val. Max.* nogte ik en hebbe de begeerte van alles te verhaelen.

INCIDERE. Neut. acc. cum præp. *in.* cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78. V. G. *incidit in foveam, quam fecit.* — *In-vallen*, *op-vallen. B. E.* hy is gevallen in den put, den welken hy hadde gemaekt.

INCOMMODARE. (pro *nocere*) Neut dat. est verbum incommodi. cap. 4. reg. 13. num. 1. pag. 59. V G. Cic pro P. Quinctio num. 51. *viri boni faciunt ... ut cùm ipsi nihil alteri scientes incommodarint, nihil ipsis jure incommodi cadere possit.* — *Schaede doen*, *beschaedigen*, *overlast doen*, *lastig vallen. B. E. Cic. pro P. Quinctio num.* 51. dit doen de eerlijke mannen, dat sy, mits sy aen niemant naer hun geweten overlast hebben gedaen, ook geenen regtveerdigen overlast te vreesen en hebben.

INCUMBERE. Neut. dat. & dum refertur ad laborem vel studium. absol. — *Op-liggen*, *boven-liggen*, *aen-bunden*, *tragten te bekomen*, *betragten*, *neerstig-*

dativ.

dativ. & acc. cum *in* vel *ad* annot. in cap. 4. pag. 89. DAT. *dum ictum primum recepit Cæsar, mensæ incubuit.* ABSOLUTè Cic. lib. Famil. 10. ad Cn. Planc. Epist. 19. *mi Plance, incumbe, ut belli extrema perficias.* ACC. CUM PRÆP. AD. Cic. lib. 2. ad Attic. Epist. 16. *quare incumbamus, ô noster Tite, ad illa præclara studia.* ACC. CUM PRÆP. IN. Cic. lib. 10. Fam. ad Cn. Planc. epist. 1. *illud.... erat amoris mei.... monere te atque hortari, ut in Rempublicam omni cogitatione, curâque incumberes.*

beyt doen, werken, sijn beste doen. B.E. als Cæsar den eersten stoot ontfangen heeft, heeft hy op de taefel gelegen. *of Cic. lib. Famil. 10. ad Cn. Planc. Epist.* 19. lieven Plancus doet u best om den oorlog te doen eyndigen. *wederom. Cic. lib. 2. ad Attic. Epist.* 16. daerom seer beminden Titus, laet ons tragten te bekomen dese eerlijke saeken. *ten lesten, Cic. lib.* 10. *Famil. ad Cn. Planc. Epist.* 1. dit betaemde mijne liefde.... u te vermaenen, ende te verwekken, op dat gy met alle u gepeysen, ende sorgvuldigheyt de Republieke soude betragten.

INDICARE. (pro *dicere*) Act. acc. rei & dat. pers. cap. 4. reg. 14. num. 2. pag. 63. V. G. Cic. ad Quir. post reditum n. 28. *ut id libentiùs faciatis, jam me vobis, judices, indicabo.* INDICARE. (pro *verbo vendendi*) Act. acc abl. pretii, vel gen. *pluris, tanti, minoris* &c. cap. 4. reg. 29. pag. 81. & except. pag. 82. ACC. ET ABL. *indicasti librum denario, quem emi sestertio.* ACC. ET GEN. *laborem tuum minoris indicasti, quàm expectaveram.*

Bekennen, bekent-maeken, openbaeren, declareeren. B. E. Cic. ad Quir. post reditum num. 28. op dat gy l. dit te liever soude doen, sal ik my nu, *ô* regters, aen u. l. openbaeren.

Looven, te koop stellen, op prijs setten. B. E. gy hebt den boek 5. stuyvers gelooft, den welken ik voor 5. oorden hebbe gekogt. *ofte*, gy hebt uwen aerbeydt op minderen prijs gestelt, als ik hadde verwagt.

Nota.

Nota. quid agendum sit, dum *tanti*, *quanti*, &c. additur substantivum, videri potest suprà pag. 80. not. 1. ad Verb. *conducere*.

Nota. wat dat men doen moet, als by tanti, quanti *&c. een substantivum staet; kan men sien blad 80. not. 1. op het woordt* conducere.

INDICERE. Act. acc. & dat. est verbum declarandi. cap 4. reg. 14. num. 2. pag. 63. Cic. lib. 4. in Verrem num. 72. *ita se* (Verres) *in ea Provincia per triennium gessit, ut ab isto, non solùm hominibus, verùm etiam diis immortalibus bellum indictum putaretur.*

Aen-seggen, uyt-roepen, declareeren, verkondigen. B. E. Cic. lib. 4. in Verr. num. 72. hy (*Verres*) heeft hem soo in die Provincie gedraegen, dat men soude geseydt hebben, dat van hem den oorlog niet alleen aen de menschen maer ook aen de onsterfelijke goden verkondigt was.

INDIGERE. Neut. abl. & gen. est verbum inopiæ. cap. 4. reg. 30. app. pag. 83. ABL. Cæs. lib. 2. bell. Gall. *his rebus indigebant, quæ ad oppugnationem castrorum necessariæ erant.* GEN. Cic. de Orat. lib. 1. *jam illa non tam artis indigent, quàm laboris.*

Gebrek hebben, vandoen hebben. B. E. Cæs. lib. 2. bell. Gall sy hadden die saeken vandoen, de welke noodsaekelijk waeren om het leger (*Wagenborg*) te bestormen. *ofte Cic. lib. 1. de Orat.* dese saeken en hebben soo veel de konste niet als den arbeyt vandoen.

INDUCERE. Act. acc. pers. & acc. rei cum præp. *in.* cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78. V. G. Cic. lib. 3. ad Q. Frat. Epist. 3. *si nobiscum eum rus aliquò eduxerimus, in hanc nostram rationem, consuetudinemque inducemus.* vel Cic.

In-leyden, in-gank geven, tot iet leyden, doen in-gaen. B. E. Cic. lib. 3. ad Q. Frat. Epist. 3. is het saeke dat wy hem met ons ivers buyten sullen hebben geleyt, sullen wy hem ligtelijk trekken tot ons maniere ende gewoonte.

V Famil.

Famil. lib. 4. Epist. 8. *quod ego facio, quoque in animum inducas.*

ofte Cic. Famil. lib. 4. Epist. 8. het gene ik doen, geeft dat ook in-gank in u gemoedt.

INDUERE. Act. acc. simp. acc. perf. & abl. rei. & aliquando dat. perf. & acc. rei: cap. 4. reg. 22 & ann. pag. 72. ACC. SIMP. Cic. lib. 1. Tusc. num. 92. *habet somnum imaginem mortis, eamque quotidie induis.* acc. & abl. Cic. lib. 5. in Verr. num. 73. *quemadmodum ipse (Verres) sese induit priore actione?* ACC. ET DAT. Cic. de finibus lib. 2. num. 73. *ex ejus (Galli occisi) spoliis sibi (Torquatus) & torquem, & cognomen induit.*

Aen-doen, aen-trekken, kleeden, sig dekken. B. E. *Cic. lib. 1. Tusc num.* 92. gy hebt in den slaep een gelijkenis van de doodt, ende gy trekt die alle daegen aen. *ofte Cic. lib. 5. in Verr. num.* 72. hoe heeft hy (*Verres*) hem met de voorgaende saeke gedekt? *wederom Cic. l. 2. de finibus num.* 73. uyt sijnen (*van den verslagen Gaulois, ofte Fransmans*) roof, heeft hy (*Torquatus*) den hals-bant ende den by-naem aengetrokken.

INDULGERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Cic. lib. fam. 16. ad Tir. Epist. 18. *indulge valetudini tuæ.* vel, *solent etiam sapientes & sobrii, aliquando indulgere genio, sed moderatè.*

Toe-geven, den toom geven, gaede-slaen toe-laeten. B. E. *Cic. lib.* 16. *ad Tir. Epist.* 18. slaet gaede uwe gesontheyt. *ofte*, ook de wijse ende matige, sijn somtijts gewoon den geest wat toe-te-geven, maer met maete.

INESSE. Neut. dat. vel abl. cum præp. *in.* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. & reg. 16. pag. 66. DAT. *per peccatum fastus inest homini.* ABL. CUM PRÆP. IN. *in hoc viro inest grandis experientia.*

In-sijn. B. E. door de sonde is de hooveerdigheyt in den mensch. *ofte*, in desen man is eene groote ondervindinge.

IN-

INFERRE. Act. acc. & dat. cap. 4 reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. Paradox. 4. ad Marc. Brut. *cùm tectis sceleratas faces inferebas, meorum aliquid ruere, aut deflagrare arbitrabare.*

In-voeren, in-brengen, in-worpen. B. E. Cic. Parad. 4. ad Marc. Brut. alswanneer gy het schelmagtig vier bragt in mijn dak, meynde gy datter iet verloren gink van mijn goet.

INFICERE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Cic. lib. 5. Tusc. num. 78. *nos umbris, deliciis, otio, languore, desidiâ animum infecimus.*

Besprengen, bederven, schenden, inficieeren. B. E. Cic. lib. 5. Tusc. num. 78. wy hebben ons gemoedt, door waerschynelijkheden, door wellusten, door ledigheyt, vaddigheyt ende luyheyt bedorven.

INFLAMMARE. Act. nunc acc. simp. nunc acc. & abl. causæ. cap. 4. reg. 31. pag. 84. ACC. SIMP. Cic. lib. 2. in Verrem num. 89. *eum* (Verrem) *inimicissimi Sthenii domum suam statim invitant, ut animum ejus in Sthenium inflammarent.* ABL. CAUSÆ. Cic. pro L. Flacco num. 13. *certè inflammatus* (Lælius) *incredibili cupiditate hanc causam accusationemque suscepit.*

Ontsteken, op-wekken, in vlam (brandt) brengen. B. E. Cic. lib. 2. in Verrem num. 89. de meeste vyanden van Sthenius hebben hem (*Verres*) terstont tot hun huys genoodigt, op dat sy sijn gemoedt tegen Sthenius souden op-gewekt hebben. *ofte Cic. pro L. Flacco. num.* 13. voorwaer (*Lælius*) heeft dese saeke ende beschuldinge, onsteken sijnde door eene onsprekelijke begeerlijkheyt, aen-genomen.

INFLUERE. Neut. acc. cum præp. *in.* cap. 4. reg. 25. app. pag. 78. V. G. *omnia flumina in Oceanum influunt.* vel Cic. lib. 2. de offic. num. 31. *est alius*

In-vloeyen, in-loopen, in-komen, binnen-komen, binnen-loopen. B. E. alle de Rivieren loopen in de Zee. *ofte Cic. lib. 2. de offic. num.* 31. daer is een

quidam

quidam aditus ad multitudinem, ut in universorum animos tamquam influere possimus.

INFORMARE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 20. ann. pag. 71. V. G. *parentes ingenui filios suos informant ingenuis moribus.*

INFUNDERE. Act. acc. & dat. cap. 4 reg. 13 app. pag. 60. V. G. Cic. Philip. 11. num. 13. *his nuper sororis Filio infudit venenum, non dedit.*

INGURGITARE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 30. pag. 83. V. G. *Antonius & Cleopatra se cibis delicatioribus ingurgitabant.*

INJICERE. Act. acc. rei & dat. Pers. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Alexander ebrius flammam injecit palatio Darii.* vel Cic. pro Q. Rosc. Comœd. n. 48. *ipsa mihi veritas manum injecit* (vel injicit) *& pauliper consistere, & commorari cogit* (vel coëgit)

INIRE. Neut. acc. cap. 4. reg. 19. pag. 69. V. G. *Viam dexteram iniit.*

INJUNGERE. Act. acc. &

ander maniere, om de menigte te behaegen te weten dat wy in een iders gemoedt heel-stillekens in-vloeyen.

Fatsoeneeren, bekleeden, onderwijsen, begiftigen. B. E. eerlijke Ouders onderwijsen hunne kinders in goede manieren.

In-gieten, in-storten. B. E. *Cic. Philipp.* 11. *num.* 13. desen heeft over weynigen tijt aen den Sone van sijne Suster het venijn in-gegoten, niet gegeven.

In-slokken, sig op-vollen, sijnen buyk vollen. B. E. Antonius ende Cleopatra volden sig op met de alder-lekkerste spijsen.

In-worpen, in-sluyten, op-worpen, in-leggen. B. E. Alexander dronken zijnde heeft het vier geworpen in het Paleys van Darius. *ofte Cic. pro Q. Rosc. Comœd. n.* 48. De waerheyt self leydt haere handt op my (*ofte* heeft geleydt) ende dwingt (*ofte* heeft gedwongen) my een weynig op-te-houden ende stil-te-staen.

In-gaen, in-trekken, in-slaen. B. E. Hy is den regten weg in-gegaen.

Op-leggen, gebieden, beve-

dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Magnum onus injunxisti mihi.* vel lib. 11. fam. D. Brut. ad Cic. epist. 13. *Ne quid* (Antoniani) *detrimenti Reipublicæ injungant, summa à nobis dabitur opera.* — len. B. E. Gy hebt my eenen grooten last op geleyt. *ofte l. 11. fam. D. Brut. ad Cic. ep.* 13. Wy sullen ons beste doen, op dat de Soldaeten (*van Antonius*) geen quaedt toe-en brengen aen de Republieke.

INNITI. Dep. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Livius l. 8. ab. V. Cond. *Steterunt scutis innixi.* — *Op-leunen, op-steunen, oprusten, sig regt op houden. B. E.* Sy hebben gestaen, leunende op hunne schilden.

INQUINARE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Cic. pro Cn. Plancio num. 46. *Officiosam amicitiam nomine inquinas criminoso.* — *Bekladden, besmetten, vuyl maeken, ontreynigen. B. E. Cic. pro Cn. Planc. n. 46.* Gy beklad de gedienstige vriendtschap, met eenen haetelijken naem.

INQUIRERE. Act. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab.* est verbum petendi. cap. 4. reg. 20. pag. 71. *Inquisivit à me nomen meum.* — *Vraegen, begeeren, versoeken. B. E. Hy heeft van my mijnen naem gevraegt,*

INSERVIRE. Neut. dat. est verbum obsequii. cap. 4. reg. 13. num 2. pag. 59. V. G. Cic. lib. 3. famil. ad App. Pulc. epist. 13. *Cùm de tuis gestis agebatur, inserviebam honori tuo.* — *Dienen, dienstig zijn, behulpsaem zijn, sig tot iet voegen. B. E. Cic. lib. 3. famil. ad App. Pulc. epist.* 13. Als wanneer van uwe saeken gehandelt wiert, hebbe ik uwe eere gedient.

INSIDERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. *Bucephalus præter Alexandrum nullum patiebatur insidentem sibi.* — *Op-sitten, berijden, op-gezeten zijn. B. E.* Het Peert Bucephalus en wilde geenen opsitter op sig lijden als Alexander alleen.

INSIMULARE. Act. aliquando acc. tantùm, aliquando — *Verwijten, beschuldigen, opleggen, blameeren. B. E. Cic.*

quando

quando acc. & gen. cap. 4. reg 7. pag 45. ACC. TANT. Cic lib. 5. in Verr. num. 106. *non possum quem quam insimulare falsò* ACC ET GEN Cic Philipp. 2. num. 99. *Probri insimulasti pudicissimam fœminam.*

lib. 5. in Verr. num. 106. Ik en kan niemant iet valschelijk op-leggen. *of Cic. Philipp.* 2. *num.* 90 Gy hebt eene alder-suyverste Vrouwe beschuldigt van een schandelijk feyt.

INSINUARE. (pro *callidè se inducere*) Act. acc. simp. acc. cum præp. *in.* cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78. ACC. SIMP. Cic. de Amic. num. 99. *callidus ille* (adulator) *& occultus ne se insinuet, studiosè cavendum est.* ACC. SIMP. ET ACC. CUM PRÆP. IN. Cic. lib. 3. in Verr. num. 157. *videris* (judices) *ut moneat* (Verres literis suis) *Apronium, quibus rebus & muneribus se insinuet in familiaritatem Metelli.*

Sig in-dringen, in-sluypen, in-draeyen, in-wikkelen. B. E. Cic. de Amic. num. 99. Men moet voorsigtelijk letten, dat desen loosen (*den pluymstrijker*) niet stillekens in-en-sluypt. *ofte Cic. lib. 3. in Verr. num.* 157. Gy-sieden siet (*Regters*) hoe dat hy (*Verres*) *door sijne brieven*) aen Apronius te kennen geeft, door welke middelen ende giften hy sig kan indringen in de vriendtschap van Metellus.

INSISTERE. (pro *inhærere* vel *immorari*) Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60 Cic. lib. 3. in Verr. num. 172. *si singulis insistere velim* &c. vel, *fili, insiste vestigiis paternis.*

In blijven, op-blijven-staen, naer-volgen. B. E. Cic lib. 3. in Verr. num. 172. Is't dat ik op ider wil blijven staen &c. *ofte*, Soon, volgt de voedt-stappen van uwen Vader.

INSTERNERE. Act. dat. pers. & acc. rei. vel acc. pers. & abl. rei. cap. 4. reg. 22. pag. 72. & annot. 1. in cap. 4. pag. 89. DAT. ET ACC. *Equisones crescente*

Dekken, bedekken, op-spreyden. B. E. De Palferniers (*Peerde ofte Stal-knegten*) als den winter aenkomt, spreyden op hunne Peerden een gefriseert dek-

frigore

frigore equis suis insternunt penulam. ACC. ET ABL. *equisones crescente frigore equos suos insternunt penulâ.* kleedt, *ofte* dePalferniers, als den winter groeyt, dekken hunne Peerden, met een gefriseert dek kleedt.

INSTITUERE. (pro *docere*) Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 20. annot. pag. 71. V.G. Cic. lib. 1. in Verr. num. 47. *In pueritia non his artibus & disciplinis instructus eras, ut ea quæ literis mandata sunt, disceres atque cognosceres.* *Leeren, onderwijsen, onderrigten, B. E. Cic. lib. 1. in Verr. num.* 47. Gy en waert in uwe jonkheyt niet onderwesen in de wetenschappen ende konsten, door de welke gy soude konnen leeren ende verstaen, het gene de geleertheydt aengaet.

INSTRUERE. Act. acc. simpl. & acc. pers. ac abl rei. cap. 4. reg. 20. annot. pag. 71. ACC. SIMP. Cic. pro L. Muræna num. 22. *Tu* (Servi Sulpici) *actionem instituis: ille* (Muræna) *aciem instruit.* ACC. PERS. ET ABL. REI. Quintil. lib. 2. cap. 5. *Si Orationum lectione discipulos suos instruxerit.* *Leeren, in orden stellen, onderwysen, instrueeren. B. E. Cic pro L. Muræna. num.* 22. Gy (*Servius Sulpicius*) stelt op uwe Processen: Hy (*Lucius Muræna*) stelt de Legers in orden, *ofte Quintil. lib.* 2. *cap.* 5. Is het saecke hy door het lesen der Oratien sijne aen-genomen Discipulen sal hebben onderwesen.

INSULTARE. (pro *invehi*) Neut. dat. acc. simp. & acc. cum præp. *in* annot. 1. in cap. 4. pag. 89. DAT. Cic. lib. 5. in Verr. n. 131. *Num tibi insultare in calamitate.... num casus bellicos exprobrare...videor?* ACC. Salust. *Multos ab adolescentia bonos insultavit.* ACC. CUM PRÆP. IN. Cic. pro T. *Tegen imant op-staen, spyt aen-doen, op-stygen, spotten, met imant, in den baert vliegen, insulteeren. B. E. Cic. lib. 5. in Verr. num.* 131. Schijne ik u te bespotten in uwe ellenden, ofte het geval des Oorloghs te verwijten? *ofte Salust.* Hy heeft van jongs af veele goede spijt aen-gedaen *ofte*

Ann.

Ann. Mil. num. 87. *Dura mihi.... jam fortuna populi Romani & crudelis videbatur, quæ tot annos illum* (Clodium) *in hanc Rempublicam insultare videret & pateretur.*

pro T. Ann. Mil. num. 87. Het geluk van het Rooms Volk dogte my seer ellendig ende versmadelijk, om dat het hem (*Clodius*) soo langen tijt liet opstaen tegen de Republieke.

Nota. Alvarus cap. 4. §. 2. app. 3 gen. pag. 34. ait insultare sæpius dat. jungi : Verepæius autem annot. 1. in cap 4. pag. 89. asserit *insultare* sæpius acc. admittere. Si ab ulla parte standum foret, mallem loco dat. vel acc. simplicis uti acc. cum præp. *in*, cujus præter assignatum exemplum, apud Cicer. plurima extant exempla. V. G pro L. Flacco. lib. 2. de nat. Deor. &c.

Nota. Alvarus cap. 4. §. 2. *app.* 3. *gen. blad.* 34. *segt dat* insultare *dikwils by den dativ. gevoegt wort. Ter contrarie segt Verepæus annot.* 1. *in cap.* 4. *blad* 89. *dat* insultare *dikwils acc. lijdt. Is't dat ik soude moeten partye kiesen, soude ik liever in plaets van den enkelen acc. gebruyken acc. met de præp.* in; *van welken casus, behalven het bovengestelde exempel by Cicero veele andere gevonden worden. B. E. pro L Flacc. lib.* 2 *de nat. Deor. &c.*

INTELLIGERE. Act. absolutè, acc. & abl. cum præp. *ex*: est verbum accipiendi. cap. 4. reg. 28. num. 1. pag. 80. ABSOLUTE. Cic. lib. 1. de nat. Deor num. 6. *Fac nunc ergò intelligam, tu quid sentias.* ACC. Cic. lib. 3. de nat. Deor. num. 38. *qualem.... Deum intelligere nos possumus nullâ virtute præditum ?* ABL. CUM PRÆP. EX Cic. lib.

Verstaen, vernemen, hooren, kennen. B. E. Cic. de nat. Deor. lib. 1. *num.* 6. Maekt nu dan , dat ik verstaen, wat dat u gevoelen is. *ofte Cic. lib.* 3. *de nat. Deor. num.* 38. Wie konnen wy voor Godt kennen , den welken met geene kragt begaeft is ? *ofte* Cic. *lib.* 1. *de finibus num.* 48 Waer uyt verstaen wort , dat de onma-

1. de finibus num. 48. *ex quo intelligitur nec intemperantiam per se fugiendam esse.*

tigheyt self om haer selven niet en moet geschout worden.

INTERDICERE. Act. dat. pers. acc. vel abl. rei. annot. 1. in cap. 4. pag. 89. DAT. ET ACC. Seneca lib. 3. de Ira. *Si jubet Cæsar, statim illi domum meam interdicam.* DAT. ET ABL. Cæs. lib. 1. de Bell. Gall. *In vulgus militum relatum est, quâ arrogantiâ in colloquio Ariövistus* (rex Germanorum) *usus, omni Galliâ Romanis interdixisset.*

Verbieden, uyt-seggen, af-seggen, suspendeeren, interdiceeren. B.E. Senec. lib. 3. de ira. Is het saeke dit Cæsar gebiedt, sal ik hem terstont mijn huys verbieden. *ofte Cæs. lib. 1. de bell. Gall.* daer is verbreyt onder den gemeynen hoop der Soldaeten, met wat een op-geblaesentheyt Ariövistus (*Konink der Gaer-mannen ofte Duytsche*) de Romeynen verboden hadde eenen voet lants in de Gaulen (*Vrankrijk*) te betreden.

Nota. malè legit in codinibus vitiosis Linacer (inquit Vossiùs pag. 59.) *Galliâ Romanos interdixisset.* Idque satìs solidè, ut mihi apparet, probatum facit.

Nota. Linacer (gelijk Vossius betuygt blad 59.) stelt qualijk voor uyt faelende boeken: Galliâ Romanos interdixisset. *ende Vossius bevestigt dit al bondelijk.*

INTERESSE. Neut. dat. & abl. cum præp. *in.* cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. & reg. 16. app. pag. 66. DAT. Famil. lib. 1. ad P. Lent. epist. 8. *Non solùm interfuit his rebus, sed etiam præfuit.* &c. ABL. CUM PRÆP. IN. Cic. pro Sext. Roscio Am. num. 39. *dixit* (Erucius) *hunc ne*

Tegenwordig sijn, by-sijn, present sijn. B. E. Famil. lib. 1. ad P. Lent. epist. 8. Hy en heeft niet alleenelijk in die saeke tegenwordig geweest, maer heeft over de selve als overhooft geseten. *ofte Cic. pro Sext. Rosc. Am. num. 39.* hy (*Erucius*) heeft geseyt dat hy bynaer

 in

in convivio quidem ullo ferè interfuisse.

INTEREST. Imp. gen. vel abl. *meâ*, *tuâ*, *suâ*, *nostrâ*, acc. cum præp. *ad.* & gen. *tanti*, *quanti*, *parvi*. *magni*, &c. cap. 4. reg. 11 pag. 52. & 53. GENIT. *quid interrerat Cæsaris Ariminum occupare?* GEN MAGNI, TANTI, &c. & ABL. MEÂ, &c. Cic lib. 14. ad Attic. Epist. 18. *Magni interest Ciceronis, vel meâ potiùs, vel me herculè utriusque, me intervenire* (Filio) *discenti.* ACC. CUM PRÆP. AD. Cic. Famil. lib. 5. ad Lucceium epist. 12. *equidem ad nostram laudem non multùm video interesse, sed ad meam properationem quiddam interest.*

Nota 1. quamvis dictum sit suprà, *interesse* admittere abl. *nostrâ*, *vestrâ* &c. usus illius casûs est illicitus, si V. G. addatur ly *omnis*; hinc malè dixeris: *nostrâ omnium interest, impedire factum.* pro, *nostrûm omnium interest, impedire factum.* vide Verep. reg. 11. excep. pag. 52.

noyt tegenwordig en is geweest in eenige maeltijt.

Het is nut, daer is aengelegen, het staet te doen, het is profijtig, het gaet aen, het is de affairen. B. E. Wat profijt was het aen Cæsar Ariminum (*Arimino*) te bemagtigen? *ofte Cic. lib.* 4. *ad Attic. epist.* 18. daer is veel aen-gelegen voor Cicero, ofte om beter te seggen voor de affairen van Cicero, jae voor alle beyde, dat ik sien, wat dat hy (*mijnen Soone*) leert. *wederom Cic. lib.* 5. *ad Lucceium Epist.* 12. evenwel ik en sien niet dat het onse eere veel aengaet, maer het is profijtig voor soo veele aengaet onse haeste.

Nota. 1. *alhoewel ik boven geseydt hebbe, dat* interesse *naer hem lijdt den abl.* nostrâ, vestrâ *&c. het gebruyk van desen casus is niet geoorloft, is't datter* B. E. *bij-staet het woordt* omnis. *daerom sult gy quaelijk seggen:* nostrâ omnium interest *&c. in plaets van* nostrûm omnium interest. *siet Verep. reg.* 11. *except. pag.* 52.

Nota.

Nota. 2. quamvis *intereſt* patiatur gen. *tanti*, *quanti* &c. poſitivos, non tamen admittit gen. *pluris*, *minoris*, *plurimi*, *maximi*, *majoris* &c ſi verò hi caſus apud Comicos reperiantur, parum refert. loco autem genit. utimur adverbialibus *nihil*, *parum*, *plùs*, *multùm* &c. vide Verep. app. 1. & 2. reg. 11. pag. 52. & 53.

Nota. 2. *al is't dat* intereſt *naer hem heeft de genit.* tanti, quanti *&c het en mag nogtans naer hem niet hebben* pluris, minoris, plurimi *&c maer men gebruykt dan in hun plaets de adverbialia* plùs, minùs, plurimùm, magìs, nihil *&c vindt gy meſchien den gen.* pluris *&c. by de klugtſpeelders ofte Poëten, daer ſchilt weynig aen. ſiet Verep. reg. 11. app. 1. & 2. pag. 52. ende 53.*

Nota. 3. quando *intereſt* eſt verbum diſcriminis, admittit acc. cum præp. *inter* V. G. Cic. lib. 1. de offic. num. 11. *Inter hominem & belluam hoc maximè intereſt.* &c

Nota. 3. *alſwanneer gy* intereſt *gebruykt voor een woordt van verſcheydentheyt, lijdt het acc. met de præp.* inter. *B. E. Cic. lib.* 1. *de offic. num.* 11. tuſſchen den menſch ende de beeſt, is wel het meeſte verſchil. *&c*

INTERMISCERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Colum. lib. 11. cap. 3. *Ad Calendas Februarias ſereno die convenit ſemina ſpargi, cui & aliquod Satureiæ Semen immiſcendum erit.*

Onder-mengen, tuſſchenmengen. B. E. Colum. lib. 11. *cap.* 3 Het is goet tegen Februarius op eenen mooyen dag te ſayen; ſoo nogtans dat mèn by de ſaeden wat Satureye (*Ceule*) moet voegen.

INTERPONERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. Philipp. 2. num. 9. *Quid enim me interponeren audaciæ tuæ, quam* (aliis *quem*)...

Tuſſchen-ſtellen, tuſſchenſetten. B. E. Cic. Philipp. 2. *num.* 9. Want wat ſoude ik my ſtellen tuſſchen (*tegen*) uwe onbeleeftheyt, de welke (*by*

neque existim atio populi Romani, neque leges ullæ possent coërcere? andere den welken)..... nogte de agtbaerheyt van het Rooms Volk, nogte eenige wetten souden konnen dwingen?

INTERROGARE. Act. acc. & abl. cum præp. *de.* cap. 4. reg. 20. app. pag. 70. V. G. Cic. de partit. orat. num. 2. *visne* (Pater)..... *ut tu me Græcè soles ordine interrogare, sic ego te vicissim eisdem de rebus latinè interrogem?* *Ondervragen, ondersoeken, vraegen. B. E. Cic. de partit. orat. num.* 2. wilt gy (*Vader*)..... dat ik, gelijk gy gewoon sijt my ordentlijk (*met orden*) in het Grieks te ondervragen, van û ook de selve saeke in het latijn vraege?

INTERVENIRE. Neut. dat. cap. 4. reg. app. pag. 60. V. G. Cic. lib. 2. de orat. num. 14 *Frater exornavit meipsum..... verentem..... ne molesti vobis interveniremus.* *Tusschen-komen, by-komen, over-komen. B. E. Cic. lib.* 2. *de orat. num.* 14. mijnen Broeder heeft my op-gestelt..... want ik vreesende was..... dat wy u moeyelijk souden over-komen.

INTRARE. Neut. acc. simp. & acc. cum præp. *in.* cap. 4. reg. 25. & app. 1. pag. 77. & 78. ACC. SIMP. Cic. Philipp. 2. n. 68. *ô audaciam immanem! tu ingredi illam domum ausus es? tu illud Sanctissimum limen intrare?* ACC. CUM PRÆP. IN. Cic. lib. 1. ad Q. Frat. Epist. 1. *si quem es nactus, qui in tuam familiaritatem penitus intrarit* (aliis *penetrarit*) *qui nobis antè fuerit ignotus: huicquantùm credendum sit vide.* *In-gaen, over-stappen, betreden, in-gank hebben, inkomen, binnen-gaen, binnen-komen. B. E. Cic. Philipp.* 2. *num.* 68. ô aldergrootste stoutigheyt! hebt gy dat huys derven ingaen? dien H. Dorpel derven over-stappen? *ofte, Cic. lib.* 1. *ad Q. Frat. epist.* 1. is't dat gy imant bekomen hebt, die geheel ingank heeft in uwe gemeynsaemheyt, den welken van te vooren ons was onbekent: siet hoe verre gy hem betrouwen mogt.

IN-

INTROIRE. Neut. acc. simp. & acc. cum præp. in. cap. 4. reg. 25. pag. 77.&app. 1. p. 78. ACC. SIMP. *Iuridus non introëat aulam.* ACC. CUM PRÆP. IN. *introivi in ædes Pamphili.*

In-gaen, binnen-gaen, &c. B. E. dat den besmokkelden in het hof niet en gaet. *ofte.*, ik ben gegaen in het huys van Pamphilus.

INVADERE. (pro *adoriri*) Act. acc. reg. 25. p. 77. ann. 2. in cap. 4. pag. 91. V. G. Saluſt. in Jugurth. *Milites Jugurthini, signo dato castra Hostium invadunt.*

Aen-vallen, op-vallen, bestormen, in-vaeren. B. E. *Saluſt. in Jugurth.* de Soldaeten, het teeken gegeven sijnde, bestormen (*hebben bestormt*) het vyandtlijk Leger (*den Waegenborg*)

INVADERE. (pro *subire*) Neut. dat. annot. 2. in cap. 4. pag. 91. Cic. Fam. lib. 16. ad Tir. Epist. 12. *Mirus invaserat furor, non solum improbis* (malè legitur *improbos*) *sed etiam his, qui boni habentur.*

In-gank hebben, in-nemen. B. E. *Cic. famil. lib. 16. ad Tir. Epist.* 12. Daer hadde eene wonderlijke gramschap het gemoedt in-genomen, niet alleen van de quaet-aerdige, maer ook van die, de welke voor goede gehouden, worden.

INVADERE. (pro *evadere* vel *insilire*) Neut. acc. cum præp. *in* annot. 2. in c. 4. pag. 91. Cic. Phil. 2. num. 77. *Cum mulier fleret uberiùs: homo misericors ferre non potuit: caput aperuit, in collum invasit.* vel Philipp. 2. num. 41. *In multas præterea pecunias alienissimorum hominum, ejectis veris Hæredi-*

Aen-vallen, op-vliegen, aen-grypen. B. E. *Cic. Philipp. 2. num.* 77. Als de Vrouwe meer ende meer weende, heeft dit onsen bermhertigen niet konnen verdraegen: hy heeft sijn hooft ontdekt, ende gevlogen om haeren hals. *ofte, Philipp. 2. num.* 41. Boven dien, heeft hy aengegrepen veel geldt van

bus, tamquam Hæres esset, invasit. | vremde menschen, uytgejaegt hebbende de waere Erfgenaemen, alof hy den waeren Erfgenaem waer.

INVEHERE. (pro *importare*) Act. acc. & dat. atque acc. cum præp *in*. cap. 4. reg. 13. app pag. 60. & reg. 25 app. 1. pag. 78. ACC. ET DAT. Cic. lib. 3. Tusc. num. 26. *Hæc mala non erant* (aliis *inerant*) *in iis, quæ tibi casus invexerat.* ACC. CUM PRÆP IN. Cic. Orat. de Prov. Consf. n. 35. *Si in Capitolium invehi victor cum illa insigni laureâ gestiret* &c

In-brengen, in-voeren, opvoeren. B. E. Cic. lib. 3. Tusc. num. 26. Dese ongemakken en waeren van die niet, de welke door het geval u waeren overgekomen. ofte Cic. Orat. de Provinc. Consul. num. 35 Waer 't saeke hy met dien cierlijken Lauwerkrans wilde in het Capitolium gevoert worden. &c

INVEHI, (pro *maledicere*) Dep. (aliis passivum per translationem à verbo *invehere*) acc cum præp. *in*. cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78. Cic. pro P. Sylla num. 62. *In L. Cæcilium prudentissimum atque ornatissimum virum vehementer invectus est.*

In den baert vliegen, in het hair sitten, tegen imant uytvallen, imant aen-vallen, schelden, imant met woorden ofte schryven affronteeren. B. E. Cic. pro P. Sylla num. 62. Hy heeft L. Cæcilius, eenen seer voorsigtigen ende weerdigen man, seer steerk in het hair geseten.

INVIDERE. Neut. dativ. simp. & dat. pers. cum acc. rei. cap. 4. reg. 13. num. 1. pag. 59. DAT. Cic. Philipp. 10. num. 1. *Semper sensi, neminem alterius, qui sua confideret, virtuti invidere.* DAT. PERS. ET ACC REI. Cic. lib.

Benyden, afgonstig sijn, droef sijn om het goet ofte geluk van een ander. B. E. Cic. Philipp. 10. num. 1. Ik hebbe altijt van opinie geweest, datter niemant de deugt van een ander benijdt, die op sijn eygen deugt betrouwt. ofte Cic. 3.

3. Tusc. num. 3. *Ut nobis optimam naturam invidisse videantur.* &c

lib. 3. *Tusc. num.* 3. Soo dat het schynt dat sy ons den goeden nature hebben benijdt.

INVIGILARE. Neut. dat. cap. 4. reg 13. pag. 59. V. G. Cic. Philipp. 14. num. 20. *Memoriâ tenent... me ex kalendis Januariis ad hanc horam invigilasse Reipublicæ.*

Op-waeken, op-letten, acht-op-nemen. B. E. Cic. Phil. 14. *num.* 20. Sy hebben in hun memorie.... dat ik van den eersten Januarius tot nu toe acht-genomen hebbe op de Republieke.

IRASCI. Dep. nunc absolutè, nunc cum dat. est verbum repugnantiæ. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. ABSOLUTÈ. Cic. lib. 4. Tusc. num. 54 *An quisquam potest sine perturbatione mentis irasci?* DAT. Cic. ad Attic. lib. 1 epist. 1. *Nega, me ei* (Pompejo) *iratum fore, si ad mea Comitia non venerit.*

Gram sijn, gram worden, vergramt sijn, toornig sijn, sig vertoornen B. E. Cic. lib 4. *Tusc. num.* 54. Kan daer imant gram worden, sonder beroeringe des gemoeuts? *ofte Cic ad Attic. lib.* 1. *ep.* 1. Segt, dat ik op hem (*op Pompejus*) niet en sal vergramt sijn, is't dat hy tot onse vergaderinge niet en komt.

IRREPERE. Neut. acc. cum præp. *in* comp. ex *in* & *repere.* cap. 4. reg. 25. app. 1. pag. 78. V. G. Cic. Orat. ad M. Brut. num. 94. *hæc* (eloquentia) *modò perfringit, modò irrepit in sensus: inserit novas opiniones, evellit insitas.*

In sluypen, in-vloeyen, sonder bemerkt te worden, bedekteljk in-komen, inkruypen. B. E. Cic Orat. ad M. Brut num. 94. dese (*de welsprekentheyt*) breekt nu door alles dat haer tegen staet, nu sluypt sy stillekens in het gemoeut: Sy brengt daer in nieuwe gevoelens, en smijt daer de oude uyt.

IRRETIRE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 30. num.

In-wikkelen, in-trekken, verwerren, in sijn net krijgen

3. pag. 82. V. G. Cic. in Catil. Orat. 1. num. 13. *Cui tu adolescentulo, quem corruptelarum illecebris irretisses, non aut ad audaciam ferrum, aut ad libidinem facem prætulisti?*

gen, beklippen, bedriegen. B. E. Cic. in Catil. Orat. 1. num. 13. Wat jongelink isser geweest, den welken gy, door de bedriegelijke welluften van u bedrogen sijnde, niet en hebt gegeven ofte het sweert der stoutigheyt, ofte den prikkel des vlees?

IRRUERE. (vel *irrumpere*) Neut. acc. cum. præp. *in.* cap. 4. reg. 25. app. pag. 78. comp. ex *in.* & *ruere* V. G. Cic. lib. 1. de Orat num. 41..... *Quòd in alienas possessiones tam temerè irruisses* &c. vel Cic. l. 3. de Orat. num. 108. *Ab iis..... qui in nostrum patrimonium irruperunt, quod opùs est mutuemur.*

Sig op-werpen, in-breken, sig tegen-stellen, op imant vallen, in-vallen, in-vaeren. B. E. Cic. lib. 1. *de Orat. num.* 41..... Om dat gy soo onbedagtelijk gevallen waert op het goedt van een ander *&c.* *ofte Cic. lib.* 3. *de Orat. num.* 108. Laet ons leenen, het gene ons nootsakelijk is, van die, de welke gebroken sijn in ons erf-deel. *&c*

JUNGERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num 6. pag. 63. est verbum jungendi. V. G. *Adolescens naturali eloquentiæ jungat sapientiam.*

Voegen, by-voegen, toevoegen. B. E. Dat den jongelink by sijne natuerelijke wel-sprekentheyt voegt de wijsheyt.

JUVARE. Act. 2. acc. sed non quoslibet. cap. 4. reg. 20. annot. pag. 71. V. G. Cic. ad Attic. *Non quod me aliquid juvare posses* &c.

Helpen, te hulpe komen, de handt leenen. B. E. Cic. ad Attic. Niet om dat gy my ivers in kost helpen. *&c*

JUVAT. Imp. acc. cap. 4. reg. 24. pag. 75. V. G. *Paucos juvat insistere chartis.*

Het lust, het behaegt, het is aengenaem. B. E. Het luster weynig te Studeeren

L.

LABORARE. Neut. abl. simp. & abl. cum præp. *ex*. cap. 4. reg. 22. pag. 86. ABL. SIMP. Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num. 154. *Vestrûm nemo est, quin intelligat Pop. Rom... hoc tempore domesticâ crudelitate laborare.* vel, *Antonius laborat quartanâ* ABL. CUM PRÆP. EX. Cic. Famil. lib. 9. Epist. 23. ad Pap. Pæt. *dixit* (Cæparius) *te in lecto esse, quòd ex pedibus laborares.*

Over-vallen sijn, *pijne hebben*, *over-vallen worden*, *gequelt sijn ofte worden*, *in pijne sijn*, *krank sijn*. *B. E. Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num.* 154. Daer en is niemant van U L. die niet en weet, dat het Rooms Volk op desen tijt gequelt wort door de inlansche vreetheyt. *ofte Cic. Famil. lib. 9. ad Pap. Pæt. Epist.* 23. hy (*Cæparius*) heeft geseyt, dat gy in u bedde waert, mits gy pijne hadde in uwe voeten.

Nota. dum reperies verbum *laborare* cum abl. & præp. *de*, sciveris tum significare *esse solicitum* vel *angi*. V. G. Cic. lib. 13. Famil. ad Serv. Sulp. Ep. 26. *velim existimes, non minùs me de illius* (L. Messenii) *re laborare, quàm ipsum de sua.*

Nota. als gy laborare *vinds met abl ende de præp.* de, *beteekent dit woordt* in agterdunken sijn, *ofte* besorgt sijn. *B. E. Cic. Famil. lib.* 13. *ad Serv. Sulp. Epist.* 26. ik bidde u dat gy peysen soude, dat ik niet minder sorgvuldig en ben over sijne saeke, als hy (*L. Messenius*) self.

LACESSERE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg 31. pag. 84. V. G. Cic. Famil. lib. 11. ad M. Ant. epist. 3. *Nos, Antoni, te nullâ lacessivimus injuriâ.*

Op-hitsen, *tergen*, *quellen*, *beroepen*, *verwekken*, *uyteysschen*. *B. E. Cic. Famil. lib.* 11. *ad M. Ant. epist.* 3. Wy en hebben u M. Ant. noyt door eenig ongelijk (*injurie*) getergt.

LÆTARI. Dep. abl. cap. 4. reg. 31. pag. 84 V. G. Cic. Famil. lib. 5. ad Cn. Pomp. epist. 7. *Nullâ.... re tam lætari soleo, quàm meorum officiorum conscientiâ.*

Bly sijn, sig verblijden, sig verheugen, in verheugt sijn. B. E. Cic. Famil. lib. 5. ad Cn. Pomp. epist. 7. Ik ben gewoon my nivers meer in te verheugen, als in de gerustigheyt mijns gemoedts (*conscientie*).

LANGUERE. Neut. abl. simp. & abl. cum præp. *præ.* cap. 4. reg. 31. obs. 2. pag. 84. ABL. SIMP. Cic. lib. 1. de Nat. Deor. num. 7. *Cum otio langueremus.* &c. ABL. CUM PRÆP. PRÆ. *præ fame langueo.*

Krank-sijn, slap sijn, flouw sijn, sijn kragten verliesen, af-gaen in sijne sterkte, luy ende ledig sijn. B. E. Cic. lib. 1. de Nat. Deor. Als-wanneer wy ledig waeren. *&c. ofte,* ik ben flouw van honger.

LARGIRI. Dep. acc. rei & dat. pers. est verbum dandi. cap. 4. reg. 14. n. 1. pag. 62. V. G. Cic. lib. 1. de Orat. num. 68. *Duo illa relinquamus, idque largiamur inertiæ nostræ.*

Geven, toe-geven, uyt-deelen, jonnen. B. E. Cic. lib. de Orat. num. 68. Laet ons dese twee saeken daer-laeten: ende dit toegeven aen onse slappigheyt.

LATET. Imp. acc. cap. 4. reg. 24. pag. 75. V. G. Plin. lib. 2. cap. 20. *Latet plerosque..... superiorum trium syderum ignes esse, qui decidui ad terras fulminum nomen habeant.*

Het is onbekent, het en wort niet geweten. B. E. Plin. lib. 2. cap. 20. Het is aen vele onbekent...... dat het vier is van de dry bovenste sterren, het welke nedervallende op de aerde den naem van blixem heeft.

Nota. *latere* cum dativ. etiam apud probatos leges V. G. apud Cic. in L. Catilin. 1. num. 15. *Nihil*

Nota. gy sult latere *met dativ. ook by treffelijke Autheurs lesen. B. E. Cic. in L. Catil. num.* 15. Daer

moliris

moliris, quod mihi latere valeat. Sed ut notat Verep. reg. 24. annot. pag. 76. non est consultum Græcismum hunc imitari. desuper Lambinus legendum putat *me* pro *mihi.*

en is niet, dat gy doet, het welke van my niet geweten en wort. *Maer, gelijk Verep. bemerkt reg. 24. annot. pag. 76. t' en is niet geraetsaem dese Griekse maniere van spreken te volgen. daerenboven leest Lambinus* me *voor* mihi.

LEGARE. Act. dat. & acc. cum præp. *ad.* cap. 4. reg. 14. n. 2. p. 63. DAT. Cic. pro A. Cæcin. num. 11. *Usumfructum omnium bonorum suorum* (Fulcinius) *Cesenniæ legat.* ACC. CUM. PRÆP. AD. Cic. lib. 5. in Verr. *nobilem Andronem Centuripinum legarunt ad Apronium.*

Senden, in ambassade senden, by testament stellen, agter-laeten, legateeren, voor legaet stellen, ofte geven. B. E. Cic. pro. A. Cæcin num. 11. hy (*Fulcinius*) stelt (*beeft gestelt*) by testament aen Cæsennia het gebruyk (*usufruit*) van alle sijn goedt.

LEVARE. (pro *sublevare*) Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 30 pag. 83. V. G. Cic. Famil. lib. 16. ad Tir. epist. 9. *Servus Cn. Plancii... mihi à te expectatissimas literas..... reddidit quæ me molestiâ levarunt, utinam omnino liberassent!*

Verligten, ontlasten, verquikken. B. E. Cic. famil. lib. 16. ad Tir. epist. 9. Den knegt van Cn. Plancius heeft my van u de lank gewenste brieven gegeven, de welke my in mijne moeyelijkheyt hebben verligt: Godt gave dat sy my geheel hadden verlost!

LIBERARE. Act. acc. simp. & acc. cum. abl. sine vel cum præp. *à* vel *ab.* cap. 4. reg. 7. pag. 47. & reg. 30. pag. 83. ACC. SIMP. Cic. de Provinc. Consular. num. 10. *Vecti-*

Verlossen, vrij-spreken, bevryen, absolveeren. B. E. Cic. de Provinc. consul. n. 10. hy (*Gabinius*) heefter veele verlost, de welke onder tribut ende de publieke lasten waeren. *ofte,*

gales multos, ac stipendiarios (Gabinius) *liberavit.* ACC. ET ABL. SINE PRÆP. Cic. Philipp. 14. num. 16. *ut idem dies non modò me iniquissimâ invidiâ liberarit, sed etiam celeberrimâ populi Romani gratulatione auxerit.* ACC. ET ABL. CUM PRÆP. *non facilè in hac vita homo liberari potest à calumniis sceleratorum.*

Cic. Philipp. 14. *num.* 16. Soo dat den selven dag my niet alleen verlost en heeft van groote op-sprake, maer ook vereerlijkt heeft met de toe-juyginge van het Rooms Volk. *ofte,* den mensch en kan niet ligt in dit leven verlost worden van de lasteringen der boose.

LIBET. Imp. dat. cap 4. reg. 17. pag. 67. V. G. *Nunquid facio, quod mihi libet?*

Het behaegt, het belieft, het is aengenaem. B. E. Doen ik niet, dat my belieft?

LICERE. (pro *æstimari pretio*) Neut. passiv. gen. *tanti, quanti,* &c. vel abl. *tanto, quanto* &c cap. 4. reg. 29 exc. pag 82. V.G. *quanti licet hic liber?*

Geloofst worden, dier sijn, geëstimeert worden. B. E. Hoe veel wort desen boek verkogt?

LICERI. vel *licitari.* Dep. acc. & gen. *tanti, quanti* &c vel abl. *tanto, quanto, talento* &c. & adverb. *nimiùm, multùm, carè, plurimùm* &c. c. 4 reg 29. & exc. p. 81. & 82 ACC ET GEN. *quanti liceris hanc vaccam?* ACC. ET ABL. *tanto licitaris crepundia?* vel Plin. lib. 7. cap. 38. *Aristidis Thebani pictoris unam Tabulam centum Talentis* (60000. Imperialibus) *Rex Attalus licitatus est.* ADVERB. *nimiùm liceris,* vel, *licitaris hunc librum.*

Bieden, geldt bieden. B. E. hoe veel gelt biedt gy voor dese Koey? *ofte,* biedt gy soo veel voor kinder-spel? *wederom Plin. lib.* 7. *cap.* 38. den Konink Attalus heeft voor eene Schilderye van Aristides den Thebaner 100. Talent-ponden (60000. *pattacons*) geboden. *ten lesten,* gy biedt te veel voor desen boek.

LICET.

LICET. Imp. dat. cap. 4. reg. 17. pag. 67. V.G. Cic. Philipp. 13. num. 14. *Licet.... nemini contra patriam ducere exercitum.*

Het is geoorloft, *het is gepermitteert*, *men mag het doen*. *B. E. Cic. Philipp.* 13. *num.* 14. Het en is nimant geoorloft, met een Leger tegen sijn Vaderlant op-te-trekken.

Nota 1. *licet* aliquando post se habet acc. cum præp. *per* V. G. Cic. pro Cn. Plancio num. 35. *Per Senatum si licuisset* &c.

Nota 1. licet *heeft somtyts naer hem acc. met de præp.* per. *B. E. Cic. pro Cn. Plancio num.* 35. Waer het saeke het Senaet oorlof hadde gegeven *&c.*

Nota 2. dum *licet* post se habet infinitivum *esse*, sequitur dativ. vel acc. nisi forsitan accus. præcesserit: tunc enim tantùm acc. sequi potest. DATIV. Cic. lib. 2. de offic. num. 62. *danda..... opera est*, *ut hos* (calamitosos) *beneficiis quàmplurimis afficiamus... ut his ingratis esse non liceat.* ACC. Cic. pro L. Corn. Balbo num. 29. *Si civi Romano licet esse Gaditanum..... quid est*, *quamobrem civi Gaditano in hanc civitatem venire non liceat?* at verò illicitum est V.G. dicere *licet nos esse probis* loco *probos.* Vide Verep. cap. 4. reg. 4. & annot. pag. 41.

Nota 2. *als* licet *naer hem heeft den infinitivus* esse, *mag daer dativ. ofte accus. volgen*, *ten waer daer acc. voor hadde gegaen* : *want alsdan ook accus. volgen moet.* DATIV. *Cic. lib.* 2. *de offic num* 62. Men moet sijn beste doen, dat men dese (*de ellendige*) op-hoopt met weldaden... op dat sy niet ondankbaer en konnen sijn. ACC. *Cic. pro L. Corn. Ballo num.* 29. Is't dat geoorloft is aen een Rooms Borger geboren te sijn tot Gades..... waerom is het hem verboden in dese Stadt te komen?

LIQUET. Imp. absolutè & dat. cap. 4. reg. 17. pag. 67. ABSOLUTÈ. Cic.

Het is openbaer, *het wort geweten*, *het is bekent*, *het is seker*, *het is blykelyk. B. E.*

lib.

lib. 2. de Nat. Deor. num. 3. *Si haberem aliquid, quod liqueret, tamen te vicissim audire vellem.* DAT. *liquet orbi universo.*

Cic. lib. 2. de Nat. Deor. Waer het saeke ik iet hadde, dat my blijkelijk waer, ik soude u evenwel willen hooren. *ofte*, het is bekent aen heel de weereldt.

LITARE. Act. acc. rei & dat. pers. cap. 4. reg. 14. pag. 62. V. G. Cic. lib. 2. de Divinat. num. 38. *Qui..... evenit, ut litetur aliis* (Diis) *aliis non litetur?*

Op-offeren, slagten, offerande doen. B. E. Cic. lib. 2 de Divinat. num. 38. Hoe is het geschiedt, dat er aen sommige (*Goden*) offerande gedaen wort, aen sommige niet?

LOCARE. (pro *verbo vendenai*) Act. acc. rei, dat. pers. & gen. vel abl. pretii. cap. 4. reg. 29. pag. 81. & excep. pag 82. ACC. REI ET DAT. PERS. Cic. lib. 2. in Verrem num. 144. *Quæro abs te, utrùm ipsæ civitates solitæ sint statuas tibi faciundas* (faciendas) *locare?* GEN. PRETII. *pluris locasti ædes tuas, quàm solitus es.* ABL. PRETII. *locavi agrum meum quinquaginta Daleris.*

Verhueren, voor sekeren prijs besteden. B. E. Cic. lib. 2. in Verrem num. 144. Ik vraege van u, of de steden gewoon sijn aen u de beelden te besteden? *ofte*, gy hebt u huys meer verhuert als gy gewoon sijt geweest. *wederom*, ik hebbe mijnen Akker verhuert vijftig daelders (75 *guldens*)

Nota. *locare* etiam post se admittit quædam adverbia. V. G *Percarè locas laborem tuum.* &c vide verbum *conducère* pag. 80. &c.

Nota. locare *heeft ook naer hem eenige adverbia. B. E.* Gy verhuert uwen aerbeydt seer dier. *siet het woordt* conducere *blad* 80. *&c.*

LOCUPLETARE. Act. acc. simp. & acc. pers. cum abl. rei. cap. 4. reg. 30.

Verrijken, met rijkdommen vervullen, rijk-maeken B. E. Cic. lib. 2. de finibus num.

num. 3. pag. 83. ACC. SIMP. Cic lib. 2. de finibus num 90. *Sapientem locupletat ipsa natura* ACC. PERS ET ABL. REI. Cic. de lege Agrar. num. 67. *hæc lex eos homines fortunis locupletat.*

num. 90. De nature self maekt den wijsen rijk. *ofte Cic. de lege Agrar. n.* 67. dese wet vervolt dese menschen met rijkdommen.

LOQUI. Dep. absol. acc. rei & dat. pers. acc. cum præp. *ad.* vel abl. cum præp. *cum.* vel abl. simp. cap. 4. reg. 31. pag. 84. observ. 3. pag. 85. annot. 1. in cap. 4. pag. 89. ABSOLUTÉ. Cic. pro T. Ann. Mil. num. 53. *Res loquitur..... ipsa, quæ semper valet plurimùm.* ACC REI. ET DAT. PERS. *vix pauca mihi locutus, à me discessit.* ACC. CUM PRÆP. AD. *si pergas me calumniis onerare, loquar ad regem.* ABL. CUM PRÆP. CUM. Cic Tusc. lib. 5. num. 117. *Qui secum loqui poterit, sermonem alterius non requiret.* ABL. SIMP. *loqueris exili voce.*

Spreken, aenspreken, met imant kouten, spraeke houden, seggen. B E. Cic. pro T. Ann. Mil. num. 53. De saeke spreekt self, de welke altijt van groote weerde geweest is. *ofte*, hy, weynige woorden tot my gesproken hebbende is van my gegaen. *wederom*, is't dat gy voortgaet met my met lasteringen te overvallen, sal ik den Konink spreken. *of, Cic. lib.* 1. *de nat. Deor. num.* 17. die met sijn selven sal konnen spreken, en sal de spraeke van een ander niet soeken. *Ten lesten*, gy spreekt met een kleyne spraeke.

LUBET. Imp. vide suprà *libet.*

Lubet. *siet boven* libet.

LUCESCIT. Imp. *absolutè* cap. 4. reg. 1. pag. 39. V. G. Liv. lib. 4 ab Urb. Cond. *Jam lucescebat, omniaque sub oculis erant.*

Het wort dag, den dag komt aen, het wort klaer. B. E. Liv. lib. 4. *ab Urb. Cond.* Het was nu dag geworden, ende alles konde gesien worden.

LUDERE. (pro *eludere*) aliis Act. aliis neut. acc. cap. 4. reg. 19. pag. 68. *Lusit meam operam.*

Bedriegen, vernietigen, gekken, spotten, bespotten, uyt-laggen, met iet laggen, uyt-spooken, uyt-jauwen, veragten B. E. Hy heeft alle mynen aerbeydt vernietigt.

LUDERE. (pro *lusu se exercere*) acc. cognatæ significationis & abl. instrum. cap. 4. reg. 19. annot pag. 69. ACC. COGNATÆ SIGNIF. *An lusum lusisti tuum?* ABL. INSTRUM. Cic. Philipp. 2. num. 56. *hominem omnium nequissimum, qui non dubitaret vel in foro aleâ ludere &c.*

Spelen. B. E. Hebt gy nu u spel gespeelt? *ofte Cic. Philipp. 2. num. 56.* die den meesten deugeniet van alle, den welken geen werk en maekte van op de merkt selve met den teerlink te spelen &c.

Nota. quamvis Verepæus reg. 19. annot 1. pag. 69. asserat *ludere* etiam admittere acc. rei, quâ luditur. V. G. *ludere aleam*: idque æquè ac *ludere lusum*, non consultum judico abl. in acc. commutare.

Notá. alhoewel Verepi reg. 19. annot. 1. pag. 66. segt, dat ludere *ook lijdt den acc. der saeke, waer mede gespeelt wort B. E.* ludere aleam. *dat is*, met den teerlink speelen. *ik en vinde het niet geraetsaem den abl. in den acc. te veranderen.*

LUGERE. aliis Act. aliis Neut. absol. & cum acc. cap. 4. reg. 26. pag. 78. ABSOLUTÈ. Cic. Famil. lib. 5. ad Tit. Epist. 16. *Nulla umquam fuit, liberis amissis, tam imbecillo mulier animo, quæ non aliquando lugendi modum fecerit.* ACC. Cic. lib. 8. ad Attic. epist. 15. *fortunam*

Weenen, schreyen, beschreyen, bedroeft sijn, beweenen, sig rouwen, rouwe maeken, beklaegen. B. E. Cic. famil. lib. 5. ad Tit. Epist. 16. Daer en is noyt een vrouwe geweest van soo een week gemoedt, de welke, haere kinderen verloren hebbende geen eynde en

Rei-

Reipublicæ lugeo.

hee gemaekt van schrey-en ofte *Cic. lib. 8. ad Attic. epist. 15.* Ik beweene den Staedt der Republieke.

Nota. *lugere* admittit post se acc. propter præp. *ob* vel *propter*, quæ subintelligitur. vide Verep. reg. 26. pag. 79.

Nota. lugere *regeert acc.* *om de præp.* ob. *ofte* propter. *die daer op verstaen wort. siet Verep. reg. 26. pag.* 79.

M.

MACHINARI. Dep. acc. rei & dat. perſ. eſt verbum repugnantiæ cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 19. V.G. Cic. pro P. Sextio. num. 133. *Posteà mihi nullo meo merito, nisi quod bonis placere cupiebam, omnes ejus insidias...... machinatus.*

Brouwen, besteden, in den geest versinnen, eenig quaedt bedenken. B. E. Cic. pro P. Sextio num. 133. Daer naer heeft hy tegen my, sonder mijne schuldt, ten sy dat ik de goede tragte te behaegen, alle bedenkelijke listen seer schelmagtig gebrout.

MADERE. Neut. abl. causæ cap. 4. reg. 31. pag. 84. Cic. Philipp. 2. num. 105. *Natabant pavimenta, Vino parietes madebant.* vel, *terge vinum, quo mades.*

Nat sijn, deurweekt sijn, vogtig sijn, druypen. B. E. Cic. Philipp 2. *num.* 105. de vloeren die vloeyden, de muren waeren vogtig van den Wijn. *ofte*, droogt-af den Wijn, van den welcken gy doorweekt sijt.

MALÈ AUDIRE. (pro *famâ laborare*) Neut. abſolutè. V.G. Cic. lib. 2. de Orat. num. 277. *Cum Q. Opimius..... qui adolescen-*

Eenen quaeden naem hebben, veragt worden, op de tonge rijden. B. E. Cic. lib. 2. de Orat. num. 277. Alswanneer Q. Opimius...

 tulus

tuius malè audiisset &c. | den welken in sijne jonk-heyt eenen quaeden naem hadde *&c.*

MALEDICERE. Dat. cap. 4. reg. 13. pag. 59. V. G. Famil. lib. 6. Cæcin. ad Cic. Epist. 7. *Solutum existimatur alteri maledicere.*

Vermaledijden, qualijk aen-spreken, quaet van imant spreken, spijtelijk toe-spreken, misseggen, blameeren. B. E. *Famil. lib. 6. Cæcin. ad Cic. Epist.* 7. Men meyndt dat het vry staet een ander spijtelijk toe te spreken.

MALÈ ESSE. (pro *malè habere*) Neut. dat. cap. 4. reg. 16. app. pag. 65. V. G. Cic. lib. 13. ad Attic. Epist. 25. *Malè mihi sit, si unquam quidquam tam enitar.*

Qualijk bekomen, qualijk vaeren, quaeds over-komen, gestraft worden. B. E. *Cic. lib.* 13. *ad Attic. epist.* 25. Dat ik gestraft worde, is't dat ik ivers meer naer tragte.

MALEVERTIT. Imp. dat. cap. 4. reg. 17. pag. 67 V. G. *Hæc res tibi malevertat.* (malè succedat)

Het bekomt qualijk, het is schaedelijk. B. E. Dat dese saeke u niet wel en bekomt.

MANDARE. Act. acc. rei & dat. pers. est verbum committendi. cap. 4. reg. 14. num. 4. pag. 63. Cic. Famil. lib. 7. ad M. Fab. epist. 23. *Liberti mei video esse culpam, cui planè res certas mandaram.*

Bevelen, gebieden, op-leggen, met iet beswaeren, commissie geven van iet te doen. B. E. *Cic. Famil. lib.* 7. *M. Fab. epist.* 33. Ik sien wel dat het de schuldt is van mijnen vry-gesprokenen knegt, aen den welken ik bepaelde saeken hadde op-geleydt.

Nota. cum *mandare* varias habeat per translationem acceptiones, dabo paucas.

Nota. aengesien mandare *by gelijkenisse in verscheyde sinnen wert gebruykt, sal ik sommige by-brengen.*

1. MANDARE HONORES

1. Mandare honores ali-

ALI-

ALICUI est, *alicui honores decernere.*

2. MANDARE MEMORIÆ. est. *memoriæ imprimere.*

3. MANDARE MAGISTRATUM. est, *aliquem ad Magistratum elevare.*

4 MANDARE ANNALIBUS. est, *inserere Historiæ.*

5. MANDARE SE FUGÆ. est, *fugere.*

6. MANDARE ALIQUEM HUMO. est, *aliquem sepelire.*

7. MANDARE FORTUNÆ LAQUEUM. est, *sortem nihil curare.*

MANERE. (pro *imminere*) Neut. acc. cap. 4. reg. 19. pag. 68. Cic. Philipp. 2. num. 11. *cujus* (Clodii)..... *Te fatum sicut C. Curionem manet.*

Nota. Alvarus cap. 4 §. 3. app. 2. gen. *manere* etiam dandi casum admittere affirmat: pro quo adfert illud Virgilii. *Hæc eadem matrique tuæ, generique manebunt.* Verùm præterquàm quod Poëtarum exempla parum Syntaxi faveant, adverto *manere* tunc acquisitivè poni; unde Tyro soli accusativo àcquiescat.

cui. *is*, imant eere doen aendoen.

2. Mandare memoriæ. *is*, in de memorie prijten.

3. Mandare Magistratum. *is*, imant verheffen tot Overheyt (Magistraet)

4. Mandare annalibus. *is*, in de Kronijke stellen.

5 Mandare se fugæ. *is*, vlugten.

6 Mandare aliquem humo. *is*, imant begraeven.

7. Mandare fortunæ laqueum. *is*, geluk ofte ongeluk weynig achten.

Over het hooft hangen, verwagten, aenstaende sijn, gereet sijn. B. E. Cic. Philipp. 2. *num.* 11. wiens (*van Clodius*) lot u, als ook C. Curio over het hooft hangt.

Nota. Alvarus cap. 4. §. 3. *app.* 2. *gen. segt dat* manere *ook dativ. lijdt: tot welker prensf by voor-brengt dat van Virgilius.* Hæc eadem matriquæ tuæ, generique manebunt. *Maer behalven dat de exempelen getrokken uyt de Poëten weynig voordeelig sijn aen de Syntaxis, bemerke ik, dat* manere *alsdan gestelt word als een verbum acquisitivum; daerom dat men alleenelijk den acc. gebruykt.*

MANARE. Neut. absol. & abl. copiæ cap. 4. reg. 30 num. 1. pag. 82 ABSOLUTE. Cic. Famil. lib. 12. ad C. Cassium epist. 1. *Manabat illud malum Urbanum, & ita corroborabatur quotidie, ut & Urbi & otio diffiderem Urbano.* ABL. COPIÆ. Cic. lib. 1. de divinat. num. 74. *in Herculis Fano arma sonuerunt, Herculisque si mulacrum multo sudore manavit.*

Vloeyen, druypen, voortkruypen, uyt loopen. B. E. Cic. Famil. lib. 12. ad C. Cassium epist. 1. Dat borgelijk quaet croop voord, ende wiert soo sterk, dat ik voor de Stad, ende de inwendige 'ruste begonst te vreesen. *ofte Cic. lib. 1. de divinat. num.* 74. in den Tempel van Hercules hebben de Wapenen geluydt gemaekt, ende uyt Hercules statue (*beeld*) is sweet geloopen.

MEDERI. Dep. dat. ann. 1. in cap. 4. pag. 89. V. G. Cic. pro P. Sextio num. 135. *Hi medentur Reipublicæ, qui exsecant pestem aliquam, sicut strumam Civitatis* (Romanæ).

Genesen, te hulpe komen, meesteren, heelen. B. E. Cic. pro P. Sextio num. 135. Die genesen de Republicke, de welke als een geswel uyt-snijden het quaet van de Stad (*Roomen*).

Nota. aliqui verbo *mederi* etiam accus. tribuunt. V. G. Alvarus cap. 6. §. 2. app. 2. gen. num 1. pag. 42. sed adhærendum est Vossio pag. 58. & Verepæo pag. 89. hic usitatè tantùm *mederi alicui*, ille usitatiùs *mederi vitiis*, quàm *mederi vitia*, dicendum *arbitratur.*

Nota sommige geven aen het woordt mederi *ook acc. B. E. Alvarus cap.* 6. § 2. *app.* 2. *gen. num.* 1. *pag.* 42. *maer het is beter te volgen Vossius op het* 58. *blad, ende Verepæus op het* 89. *blad. den eenen segt datmen alleenelijk seggen moet* mederi alicui. *den anderen beweert, datmen beter stelt* mederi vitiis, *als*, mederi vitia.

MEDICARI. (non *medicare*) Dep. modò Dat.

Genesen, meesteren, te hulpe komen, heelen. B. E.

modò

modò acc. annot. in cap. 4. pag. 89. DAT. *Medicare vulneri, quod in animo latet.* ACC. *mala ingruentia medicamur, quantùm possumus*

Geneest de wonde, de welke schuyldt in u gemoedt. *ofte*, wy komen de overvallende quaelen te hulpe, soo veel wy konnen.

Nota. asserit Alvarus pag. 42. verba *medicor* & *medeor* esse obsoleta. Quantùm ad verbum *medicari* facilè tradidero manum: sed quoäd verbum *mederi*, illud satìs usitatum mihi apparet.

Nota. Alvarus heeft op het 142. blad dese woorden: de woorden medicor *ende* medeor *konnen nu voor verandert genomen worden. Wat aengaet* medicari, *ik en ben der niet tegen: maer het woordt* mederi *dunkt my genoeg gebruykelijk.*

MEDITARI. Dep. acc. cap. 4. reg. 18. num. 3. pag. 68. Cic. pro L. Flacco num. 11. *Græcus testis..... lædendi verba meditatur.*

Bepeysen, overpeysen, aendagtelijk versinnen, betragten, mediteeren. B. E. de Griecksche (*loogenagtige*) getuyge versint worden, die schaede konnen toe-brengen.

Nota. Alvarus cap. 5. pag. 39. ponit *meditatus* in significatione passiva, id est cum præp. *à* vel *ab*. non diffiteor *meditatus* reperiri in significatione passivâ. V. G. apud Cic. de offic. lib. 1. num. 27. *Leviora..... sunt, quæ repentino aliquo motu accidunt, quàm ea, quæ meditata & præparata inferuntur.* At post diligens examen reperio, *meditatus* non provenire à verbo *meditari*, sed à verbo *meditare*, cujus

Nota. Alvarus cap. 5. pag. 59. stelt meditatus *in een lijdende beteekenis, dat is, ook met* à *ofte* ab. *ik en segge niet dat* meditatus *in die beteekenis niet gevonden wort, B. E. Cic. lib. 1. de off. n. 27.* Die saeken...... de welke door geval geschieden, sijn van minder importantie als die, de welke aendagtelijk versint sijnde, ende toe-bereydt gebeuren. *Maer ik bevinde dat* medidatus *niet voort-en-komt van het*

mati-

meminit Diomedes Grammaticus lib. 1. & Plin. in lib. de arte Grammatica.

woordt meditari, *maer van* meditare: *waer van gewag maekt Diomedes den Grammaticien lib. 1. ende Plin. in sijnen boek de arte Grammatica.*

MEMINISSE. (pro *recordari*) Neut. defect. gen. acc. & abl. (sed rariùs) cum præp. *de* c. 4. reg 9. & ann. p. 50 GEN. *Sortis adversæ memini* ACC. Cic. de Senect. num. 21. (senes) *omnia, quæ curant meminerunt.* ABL. CUM PRÆP. DE. Cic. ad Attic. lib. 15 Epist. 26. *de Herode & Metio meminero.*

Indagtig sijn, gedenken, in de memorie hebben, opkomen B. E. Ik hebbe in de memorie het ongeluk. *ofte Cic. de Senec. num. 21.* sy (*de oude*) hebben memorie van alles, daer sy sorge voor draegen. *wederom Cic. ad Attic. lib. 15 Epist. 26.* ik sal Herodes ende Metius indagtig sijn.

MEMINISSE (pro *mentionem facere*) Neut. defect. gen. vel abl. cum. præp. *de* c. 4. reg. 9. ann. pag. 50. GEN Quintil. lib. 11. cap. 2. *Neque omnino hujus rei meminit Poëta ipse.* ABL. CUM PRÆP DE. Quintil. ibidem. *de quibus multi meminerunt.*

Mentie maeken, van iet spreken. B. E. Quintil lib. 11. cap. 2. Nogte den Poëet self en maekt daer eenige mentie van. ABL. CUM PRÆP. DE. *Quintil. in het selve cap.* van welke saeken veele mentie hebben gemaekt.

MERCARI. Dep. acc. rei & abl. pretii. nec non abl. pers. cum *á* vel *ab* cap 4. reg. 28. n. 1. p. 80. & reg. 29 pag. 81. V. G. Cic. lib. 2. in Verr. num. 122. *Ab isto ... qui voluit, istum ordinem pretio mercatus est, & pueri..... Senatorium nomen nundinati sunt.*

Koopen, in-koopen. B. E. Cic. lib. 2. in Verr. num. 122. Van desen heeft een igelijk, die begeerde, voor geldt dese weerdigheyt gekogt, ende..... de kinders hebben den titel van Raetsheer verkogt.

MERERI. Dep. abl. cum præp. *de* cap. 4. reg. 28. num. 5. pag. 80. V. G *Pompejus de Republica Romana bene meritus fuit.*

Verdienen, *dienst doen*; *goedt toe-brengen*. *B. E.* Pompejus heeft aen de Roomsche Republieke veel dienst gedaen.

METERE Act. acc & dat. acquisitivè sumpt. cap. 4. reg. 18. num. 1. pag. 67. & reg. 13. pag. 58. ACC. *Justum est, ut qui triticum sevit, triticum & metat.* DAT. *nec mihi seritur nec metitur.*

Maeyen, *oogsten*, *af-maeyen*, *het Kooren vergaderen*, *het Kooren af-snijden*. *B. E.* Het is billijk, dat, die het Kooren gesayt heeft, het Kooren ook maeyt. *ofte*, het en doet my nog profijt, nogte schaede.

METUERE. (ne quis alteri noceat) acc. cap. 4. reg. 18. pag. 67. & annot. 2. in cap. 4. pag. 91. Cic. lib. 2. de offic. num. 23. *Quem metuunt, oderunt: quem quisque odit, periisse expetit.*

Vreesen, *schroomen*, *vreese hebben*. *B. E.* *Cic. lib. 2. de offic. num. 23.* Die sy (*de menschen*) vreesen, haeten sy: ende een igelijk wenst den ondergank van die hy haet.

METUERE. (ne quid mali alicui accidat) acc. dat. & abl. cum *à* vel *ab* annot. 2. in cap. 4. pag. 91. Cic. lib. 1. ad Attic. *Metuo Reipublicæ malum ab eo.*

Vreesen, *bevreest sijn*, *vreese hebben*. *B. E* *Cic. lib. 1. ad Attic.* Ik vreese dat hy de Republieke sal schadelijk sijn.

MINISTRARE. (pro *servire*) Neut. dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *Strobulus ministrabat Euclioni.*

Dienen, *dienaer ofte knegt sijn*. *B. E.* Strobulus diende Euclio.

MINISTRARE. (pro *conferre*) Act. acc. rei & dat. pers. cap. 4. reg. 4. n. 1. pag. 62. V. G. *Furor irato arma ministrat.*

Geven, *overleveren*, *overgeven*, *by-brengen*. *B. E.* De rasernye schaft (*geeft*) waepenen aen den vergramden.

MINARI. Dep. acc. & dat. cap. 4. reg 13. num. 2. pag. 50. & reg. 14. num. 6. pag 63. V. G. Cic. pro A. Cæcina num. 27. *Cum Æbutius Cæcinæ malum minaretur.*

Dreygen. B. E. *Cic. pro A. Cæcina num.* 27. Alswanneer Æbutius aen Cæcina quaedt dreygde.

MISERARI. Dep. acc. cap. 4. reg. 9. app. pag. 50. V. G. Cic. lib. 2. pro L. Muræna num. 55. *Ita sum animo affectus, ut non queam satis .... communem omnium nostrûm conditionem .... miserari.*

Ontfermen, droevig sijn, medelijden hebben. B. E. *Cic. pro L. Murana num.* 55. Ik ben soo gestelt, dat ik niet genoeg en kan..... ons allen gestelteniss... ontfermen.

MISERERI. Dep. gen. cap. 4. reg. 9. app pag. 50. V. G. Cic. lib 2. de invent. num. 109. *Eorum misereri oportere, qui propter fortunam, non propter malitiam in miseriis sint* &c.

Ontfermen, medelijden hebben, deernisse hebben, droevig sijn om imants ellenden B. E. *Cic lib. 2. de invent. num.* 106. Datmen medelijden moet hebben met die, de welke door ongeluk, niet door boosheyt in ellenden sijn &c.

MISERESCIT. (me) Imp. acc & gen, cap. 4. reg. 9. app. pag. 50 V. G. *Miserescit me generis tui.*

Ik hebbe deernisse, ofte medelijden. B. E. Ik hebbe deernisse met uwen handel.

MISERET. (me) Imp. acc. & gen. cap. 4 reg. 10. pag. 51. V. G. *Miseret me infortunii tui.*

Ik hebbe medelijden, ik ben bedroeft, ik ontferme, het smert my. B E. U ongeluk smert my.

MITTERE. Act. acc. rei & dat. pers. vel acc. cum præp. *ad* cap. 4 reg. 14. num. 2. pag. 62. & ann. 1. in cap. 4. pag. 89. V. G. Cic. lib. 1. in Verrem

Senden, schikken. B. E. *Cic. lib.* 1. *in Verrem num.* 80. Nogte gy en hebt..... in uwe brieven, die gy aen Nero sendt..... geene de minste oorsaecke geschrenum.

num. 80 *Tu neque.... in literis, quas Neroni mittis... causam tanti tumultûs ostendis ullam* ven van soo een groote tumult. (*oploop*)

MODERARI. (pro *gubernare*) Dep. acc. annot 1. in cap. 4. pag. 89. V. G. Cic. lib. 3. in Verr. num. 227. *Res rusticæ ejusmodi sunt, ut eas non ratio, neque labor. ... sed... venti tempestatesque moderentur.* *Regeeren, bestieren, leyden. B. E. Cic. lib. 3 in Verr num.* 227. De Boeren-saken sijn van dusdanigen aert, dat de selve niet door de reden, ofte door den aerbeyt.. maer... door de winden, ende het weder bestiert worden.

MODERARI. (pro *modum statuere*) Dep. dat ann. 1. in cap 4 pag. 89. V G. Cic. lib 1. de Orat. num. 111. *Moderabor ipse mibi.* *Maete stellen, paelen setten, maetigen, maete geven. B. E. Cic. lib. 1. de Orat. num.* 111. Ik sal mijn selven maete stellen.

MONERE. Act. 1. acc. sed non quælibet, & dum sumitur pro *certiorem facere* abl. cum præp. *de.* cap. 4 reg. 7. pag. 45. & reg. 20. pag. 70. cum annot. pag. 71. 2. ACC. Cic. in Catilin. *eos hoc moneo, desinant furere.* ABL. CUM PRÆP. DE. *de itinere meo te monebo.* *Vermaenen, raeden, kennisse geven, laeten weten. B. E. Cic. in Catilin.* Ik vermaene hun daer over, dat sy op-houden van dolheyt uyt-te-werken. *ofte*, ik sal u kennisse geven van mijne reyse.

MONSTRARE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 2. pag. 63. V. G. Cic. lib 1. de divinat. num. 133. *Qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam.* *Toonen, wijsen, bewijsen, leeren B. E. Cic lib. 1. de divin. num.* 133. Die, de welke voor hun selven niet en weten den weg, toonen den selven aen een ander.

MORIGERARI. Dep. dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Cic. in Orat. ante medium. *Voluptati aurium debet morigerari oratio.*

Geoorsaem sijn, onderdanig sijn, onder imant staen, toe-vallen, te wille staen, aenvallig sijn. B. E. *Cic. in Orat. ante medium.* De reden (*oratie*) moet aenvallig sijn aen het gehoir.

MOVERE. Act. dat. & acc. abl simp. abl. cum præp. *de*, & abl. causæ. cap. 4 reg. 14. num. 6. pag. 63. reg. 26. pag. 79. & reg 31. pag. 82. DAT. ET ACC. Cic. pro L. Muræna num. 28. *Si mihi homini vehementer occupato, stomachum moveritis* &c. ABL. SIMP. Cic. de lege Agrar. num. 56. *illum agrum publicum esse fatentur, sed se moveri possessionibus .... negant oportere.* ABL. CAUSÆ Cic. lib. 1. in Verrem num. 81. *ut vehementius odio libidinis tuæ, quàm metu legationis moverentur.* ABL CUM PRÆP. DE. Cic. pro A. Cluentio num. 122. *Ut alter* (Censorum) *de senatu movere velit, alter retineat.*

Verroeren, beröeren, afsetten, weg-doen, ontroeren, bewegen, moveeren. B. E. *Cic. pro L Murena num.* 28. Is't dat gy my die seer besig ben, door gramschap sult ontroert hebben. &c. *ofte Cic. de lege Agrar. num.* 56. sy bekennen, dat desen akker gemeyn is, maer sy seggen, dat het niet betaemelijk en is, dat sy gestooten worden uyt hunne besittingen. *wederom Cic. lib. 1. in Verrem num.* 81. soo dat sy meer beroert wierden door den haet van uwe begeerlijkheyt, als door de vreese van de ambassade. *ten lesten Cic. pro A. Cluentio num.* 122. Soo dat den eenen (*Censor*) wilt (*den beklaegden*) jaegen uyt den raedt, den anderen (*hem*) wilt behouden.

MULTARE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 7. observ. pag. 46. & annot. 2. pag. 48.

Straffen, straffe op-leggen, pijnigen, slaen, quellen, boeten, tot boete verwijsen.

48. V. G. Cic. post reditum. num. 33. *Morte me ipse potiùs, quàm sempiterno dolore multassem.* & alibi sæpiùs.

B. E. *Cic.* post reditum *num.* 33. Ik soude liever gehadt hebben, my self te verwijsen tot de doodt, als tot een eeuwig verdriet.

Nota. quamvis *multare* sit verbum damnandi, non admittit gen. vide Alv. cap. 2. §. 2. app. 2. gen. pag. 18. quis enim, ut advertit Verepæus reg. 7. annot. 3. pag. 48. dicere audeat: *aliquem multare exilii.* pro, *multare exilio*? unde corrigendus est Amb. Calep. dum verbum *multare* asserit modò construi cum abl. modò cum genit. cujus posterioris casûs nullum exemplum adfert.

Nota. alboewel multare *is een woordt van* veroordeelen; *het en lydt nogtans geenen gen. siet Alv. cap.* 2. §. 2. *app.* 2. *gen. pag.* 18. *want, gelijk Verepæus bemerkt reg.* 7. *annot.* 3. *blad* 48. *wie soude derven seggen*: aliquem multare exilii. *dat is*, imant straffen met den ban. *in plaets van*: multare exilio? *daerom is te corrigeeren Amb. Calep. den welken segt, dat het woordt* multare *nu met abl. nu met gen. gebruykt wort: alhoewel hy van den lesten casus geen exempel en geeft.*

MUTARE. Act. acc. & abl cap. 4. reg. 28. pag. 79. V. G. Salust. in Catil. *Nemo nisi victor pace bellum mutavit.*

Veranderen, verwisselen, wisselen. B. E. *Salust. in Catilin.* Niemant, ten sy overwinnaer, heeft den oorlog met den peys verwisselt.

MUTUARI. Act. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab.* cap. 4. reg. 28. pag. 80. V. G. Cic. lib. 7. ad Attic. epist. 3. *à Cœlio mutuabimur.*

Leenen, ontleenen, ter leen nemen. B. E. *Cic. lib* 7. *ad Attic. epist.* 3. Wy sullen van Cœlius ter leen nemen.

N.

NARRARE. Act. acc. & dat. cap 4. reg. 14 num. 2. pag. 63. V. G. *Surdo narrat fabulam.*

Verhaelen, *vertellen*, *opseggen*. B. E Gy klopt voor eenen dooven mans deur.

NASCI. Dep. abl. sine vel cum præp. *e* vel *ex* cap 4. reg 26. pag. 78. ABL. SINE PRÆP. Cic. lib 2. de Orat. num 286. *Cum ei* (C. Lelio) *quidam malo genere natus diceret* &c. vel Cic pro L. Cornelio Balbo num 6 *hunc* (Corn. Balb)...... *honestissimo loco natum esse. concedis.* ABL. CUM PRÆP. EX. Cic pro P. Sextio n. 15. *ille nefarius ex omnium scelerum colluvione natus, parum se fœdus violaturum est arbitratus.*

Geboren worden, *voortkomen*. B. E. *Cic. lib* 2. *de Orat*. *num* 286 Alswanneer hem (C. *Lælius*) imant geboren sijnde van oneerlijken stam seyde&c. *ofte Cic pro L. Corn. Balbo n.* 6 gy bekent, dat desen (*Corn Balb*)... is gebortig van een seer eerlijke plaets. *ofte Cic. pro P. Sextio num* 15. desen schelm, die voortkomt uyt het broeisel van alle schemstukken, meyndt dat hy het verbond tniet krenken en sal.

NINGIT. Imp. absolutè cap 4. reg. 1. annot. 3. pag. 39.

Het sneeuwt, *daer valt sneeuw*. sonder casus.

NITI. Dep. acc. cum præp *ad* vel *in*, abl simp. & cum præp. *in*. annot. 1. in cap. 4 pag 89. ACC. CUM PRÆP AD. Quint. *Altiùs. ... ibunt, qui ad summa nituntur*. ABL. SIMP. Cic. Act. 1. in Verrem num. 15 *iste homo amens ac perditus...... non gratiâ, non autoritate cujusquam, non potentiâ nititur.* ...

Tragten, *betragten*, *naerstaen*, *op-steunen*, *betrouwen op imant hebben ofte stellen*, *sijn beste doen*, *steunnen*, *onderstaen*, *neerstigheyt doen*. B. E. *Quint.* Sy sullen hooger gaen, die naer den top tragten. *ofte Cic. Act.* 1. *in Verrem num.* 15. desen sotten ende verloren mensch..... en steunt op geene toege-

CUM

CUM PRÆP. IN. Cic. pro M. Cælio num. 25. *hæc removeantur, ut aliquando in quibus causa nititur, ad ea veniamus.* Acc. cum præp. *in.* non est ita usitatus, nisi *in* sumatur pro *contra.*

negentheyt, op geene vriendtschap, op geene magt. *wederom Cic. pro M. Cælio* n. 25 laet ons dit ter sijden stellen, op dat wy ten lesten tot die saeken komen, op de welke het werk steunt.

NOCERE. Neut. dat. est verbum incommodi cap. 4. reg. 13 num 1. V. G. Cic. de offic. lib. 3. num. 23. *Constitutum est, ut non liceat sui commodi causâ nocere alteri.*

Schaede doen, beschaedigen, quaedt doen, schaeden, schaede by-brengen. *B. E. Cic. lib. 3. de offic. num.* 22. Het is vast gestelt, dat het niet geoorloft en is, ter oorsaeke van sijn profijt, een ander schaede te doen.

NUBERE. Neut. dat. vel abl. cum præp. *cum* ann. 1. in cap. 4 pag 89. DAT. Cic pro A. Cluentio n. 14. *Nubit Genero Socrus.* ABL. CUM PRÆP. CUM. *Cleopatra cum Antonio nupserat.*

Eenen man nemen, trouwen, den houwelyken staet aen nemen. B. E. Cic. pro A. Cluentio num. 14. De behoude Moeder trouwt met den Schoonsoon. *ofte* Cleopatra was getrouwt met Antonius.

NUDARE. Act. acc. & abl. cap 4. reg. 30. pag. 83 V. G. Cæs. 2. Bell. Gall. *Nudatus defensoribus murus* &c. vel, *nudastis viduas omnibus bonis.*

Ontblooten, bloodt maeken, ontkleeden, berooven. B. E. Cæs. 2. Bell. Gall. Den muer ontbloot sijnde van de verweerders. *&c. ofte,* gy lieden hebt de weduwen berooft van alle goederen.

NUNTIARE. Act. acc. rei & dat. personæ cap. 4. reg. 14 num. 2. pag. 62. V. G. *Tristia nuntiasti mihi.*

Tydinge brengen, verhaelen, boodtschappen, laeten weten. B. E Gy hebt my tijdinge gebragt van droeve saeken.

O.

O.

OBDUCERE., Act. comp. ex *ob* & *ducere*. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. lib. 2. Tusc. num. 36. *Ipse labor quasi callum quoddam obducit dolori*. vel, *Aristotelis discipuli rebus clarissimis tenebras obducunt*.

Bedekken, over-trekken, over-leggen. B. E. *Cic. lib. 2. Tusc. num.* 36. Den aerbeydt trekt als eene roef over de pijne. *ofte*, de discipelen van Aristoteles verduysteren de alder-klaerste saeken.

OBDURESCERE. Neut. acc. cum præp. *ad* vel *contra*, abl causæ, & abl. cum præp. *in*. ACC. CUM PRÆP. AD. ET ABL. CAUSÆ. Cic. famil. lib 2. ad M. Cœlium epist. 16. *Magno dolore me affecissent tuæ literæ, nisi..... diuturnâ desperatione rerum obduruisset animus ad dolorem novum*. ACC CUM PRÆP. CONTRA. Cic. lib. 3. Tusc. num. 67. *obduruisse sese contra fortunam arbitrantur*. ABL. CUM PRÆP IN. Cic. lib. 5. in Verrem num. 34. *cum in ejusmodi patientia turpitudinis* (Verres)... *obduruisset*. &c.

Verhert worden, versteent worden B. E. *Cic. famil. lib. 2. ad M. Cœlium epist.* 16. Uwe brieven souden my seer bedroeft hebben... ten waer mijn gemoedt, door de lankdurige ellenden tegen alle nieuwe droefheden verhert waer geworden. *ofte Cic. lib. 3. Tusc. num.* 67. sy meynen, dat sy verhert sijn tegen alle voorvallen. *ofte Cic. lib. 5. in Verr. num.* 34. mits hy (*Verres*) door het lijden van alle dese vuyligheyt, versteent was geworden.

OBEDIRE Neut. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Cic. de Claris Orat. num. 242. *Is* (Q. Arrius) *omnibus exemplo debet esse, quantùm in hac urbe polleat... obedire tempori*.

Geoorsaemen, onderdanig sijn, sig onderwerpen, geoorsaem sijn, B. E. *Cic. de Claris Orat. num.* 242. Desen (*Q. Arrius*) moet een igelijk tot exempel sijn, hoe profijtig het is, in dese

OB-

Stad sig den tijt te onderworpen.

OBESSE. Neut. absol. & cum dat. cap 4 reg. 16. app. pag. 66. ABSOLUTè. Cic. lib. 3. de nat. Deor. num. 70. *Multi..... etiam cùm obesse vellent, profuerunt, & cùm prodesse, obfuerunt.* DAT. Cic. lib. 2. de Orat. num 298. *qui.... obesset ei, quem defenderet.*

Schaede doen, beschaedigen, schaedigen, schaedelijk sijn, letten, verbinderen. B. E. Cic. lib. 3. de nat. Deor. num. 70. Daer sijnder veele geweest, die als sy selfs imant wilden beschaedigen, deugt hebben gedaen, ende als sy wilden deugt doen, beschaedigt hebben.

OBGANNIRE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Quid assiduè obgannis monenti?*

Tegen-spreken, tegen-keekelen, 't hooofst breken. B. E. Wat keekelt gy altijt tegen die u vermaenen?

OBJICERE. Act. acc. & dat. comp. ex *ob* & *jacere.* cap. 4. reg. 13. num. 2. p. 59. vel app. p. 60. V. G. Cic. pro T. Ann. Milone num. 100. *Ego..... meum sæpè corpus & vitam objeci armis inimicorum tuorum.* vel Cic. pro Q. Roscio Com. num. 25. *tu hoc crimen aut objice, ubi licet agere: aut jacere noli, ubi non oportet.*

In-worpen, bloot-stellen, blooten, op-worpen, tegenstellen, tegen-worpen, voorworpen, voor-houden, verwijten, objicieeren. B. E. Cic. pro T. Ann. Milone num. 100. Ik hebbe dikmaels mijn lichaem ende mijn leven gestelt tegen de waepenen van uwe vyanden. *ofte Cic. pro Q. Rosc. Com. num. 25.* stelt gy dit schelmstuk voor als het behoorlijk is: ofte en worpt het niet voor als het niet nootsakelijk en is.

Nota. *objicere*, præsertim apud Cic. reperitur cum acc. & præp. *in* V. G. pro domo sua num. 64. *Lege-*

Nota. objicere *principaelijk by Cic. wort gevonden met acc. ende de præp.* in. *B. E. pro domo sua num.*

ram clarissimos nostræ civitatis viros (Dec'os &c. *se in medios hostes, ad perspicuam mortem pro salute exercitûs objecisse.* Item pro Archia Poëta num. 14. & alibi.

OBIRE Neut absolutè. acc & abl. cap 4. reg. 19. pag. 69. ABSOLUTE *Quandonam obiit mater tua?* ACC. Cic. de amicit num. 7. *tu non affuisti* (in horto D Bruti) *qui diligentissimè illum diem & illud munus solitus esses obire* ABL. Sueton. *morte obiit repentinâ.*

OBLIGARE. (pro *se reum facere*) Acc gen. vel abl. cap 4. reg. 7 pag. 45. & observ. pag 46. V. G. Gellius lib. 7. cap. 15. *Quod cui servandum datum est, si id* (eo) *usus est..... furti* (vel *furto*) *se obligavit.*

OBLIVISCI. Dep gen. & acc. cap. 4. reg. 11. pag. 49. GEN. Cic. pro Cn. Plancio num. 101. *Memini enim, memini, neque umquam obliviscar noctis illius.* ACC. *injuriam illatam obliviscar.* Interim gen. apparet usitatior

OBLOQUI. Dep. dat. cap. 4.

64. ik hadde gelesen, dat de alder treffelijkste Mannen (*B. E. de Decii &c*) van dese Stad sig, voor de verlossinge der Legers, geworpen hebben in het midden der vyanden

Sterven, gaen, om gaen, voltrekken, doen, waernemen. B. E. Wanneer is uwe moeder gestorven? *ofte Cic. de amicit. num.* 7. gy en hebt daer niet bygeweest (*in den Hof van Brutus*) die nogtans gewoon waert daer op-te-letten. *ofte Sueton.* hy is van eene subiete doodt gestorven.

Sig schuldig maeken, schuldig zijn. B. E. Gell. lib. 7. cap. 15. Is het saeke, dat imant gebruykt heeft eenige saeke, die aen hem alleenelijk gegeven is om te bewaeren, die heeft hem van diefte schuldig gemaekt.

Vergeten, uyt de memorie verliesen, niet meer gedenken. B E Cic pro Cn. Plancio num 101. Ik gedenke voorseker, ik gedenke, nogte ik en sal oyt vergeten dien nagt. *ofte* ik sal vergeten den overlast my aen gedaen.

Tegen-seggen, tegen-spre-

4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. pro A. Cluentio num. 63. *Vocat me aliò jam dudum tacita vestra expectatio, quæ mihi obloqui videtur.*

ken, met woorden tegenstaen. B. E. Cic. pro A. Cluentio num. 63. U. l. stil-swijgende verwagtinge heeft my al over lang naer iet anders getrokken, mits sy my schynt tegen te-spreken.

Oblectare. Act. vel *oblectari.* dep. acc. & abl. cap. 4. reg. 32. pag. 85. Cic. lib. 2. ad Q. Fratrem epist. 13. acc. *Ego me in Cumano & Pompejano.... satis commodè oblectabam* (aliis *oblectabar*) abl. *cursu multùm oblector.*

Verlustigen, vermaeken, verheugen, vermaek scheppen ofte aendoen. B. E. Cic. lib. ad Q. Fratrem epist. 13. Ik hebbe my in de Hoven van Cuma ende Pompejus heel wel verlustigt. *ofte*, ik gebbe groot vermaek in het loopen.

Obligare. (pro *beneficiis sibi obstringere*) Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 31, pag. 84. V. G. Cic. Famil. lib. 11. ad D. Brut. Epist. 16. *magno..... beneficio ejus;* (L. Lamiæ) *magnoque merito sum obligatus.*

Verbinden, door weldaeden tot sig trekken, obligeeren, B. E. Cic. Famil. lib. 11. *ad D. Brut. epist.* 16. Ik ben door sijne (*van L. Lamia*) groote weldaeden ende treffelijcke verdiensten verbonden.

Obmurmurare. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Ciceroni obmurmurabant plurimi, nocebant pauci.*

Tegen iemant murmureeren, tegen-spreken, tegen-klappen. B. E. Daer murmureerden veele tegen Cicero, maer daer deden hem weynige schaede.

Obniti. Dep. dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. *Rebellis est, qui obnititur edictis regiis.*

Tegen-staen, sig tegenstellen, wederstaen, tegenhouden. B. E. Hy is wederspannig, die de Koninklijke placaeten tegenstaet.

OBORIRI. Dep. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. pro Q. Ligario num. 6. *Vide, quanta lux liberalitatis, & sapientiæ tuæ mihi apud te dicenti oboriatur.*

Op-komen, op-schynen, verschynen. B. E. *Cic. pro Q. Ligar. num.* 6. Siet, wat een groot ligt van miltsaemheyt ende wijsheyt op my, voor u reden-voerende, verschynt.

OBRUERE. Act. acc. & abl. cap 4. reg 30 num. 3. pag. 83. V. G Cic. pro Dejotaro num. 26. *Ait* (accusator) *hâc lætitiâ Dejotarum elatum, vino se obruisse, in convivioque nudum saltavisse.*

Over-vallen, verdrukken, over-gieten, in-nemen. B. E. *Cic. pro Dejotaro num.* 26. Hy (*den beschuldiger*) segt, dat Dejotarus, door dese blijdschap in-genomen sijnde, sijn selven over-goten heeft door den drank, ende in de maeltijt naekt gedanst heeft.

OBSEQUI. Dep. dat cap. 4. reg. 13. num. 2 pag. 59. V. G. Cic Fam lib. 3 ad App. Pulc. Epist. 5. *Vellem* (Scævula) *potuisset obsequi voluntati tuæ.*

Geoorsaem sijn, behaegen, naer den wille doen, voldoen, gedienstig sijn. B. E. *Cic. Famil. lib.* 3. *ad App. Pulc. Epist.* 5. Ik wilde wel dat hy (*Scævula*) uwen wille hadde konnen voldoen.

OBSIDERE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 25. pag. 77. & reg. 31. pag. 84. V. G. Cic. pro L. Agrar. num. 74. *Ut verò totam Italiam suis præsidiis obsidere, atque occupare cogitet, quæso Quirites cognoscite.*

Om-cingelen, besetten, omringelen, belegeren, beleggen. B. E. *Cic. pro L. Agrar. num.* 74. Ik bidde u l. regters, dat gy letten wilt, hoe dat hy tragt heel Italien door sijne Garnisoenen te besetten, ende in-te-nemen.

OBSISTERE. Neut. dat. cap. 4 reg 13. num. 2. pag 59. V G. Cic. de Senect.

Tegen-staen, tegen-streven, weder-houden, weder-staen. B. E. *Cic. de Senect. num.*

Seneđ. num. 72. *Quærenti* (Pisistrato Tyranno) *quâ tandem spe fretus, sibi tam audacter obsisteret: respondisse dicitur:* (Solon) *senectute.*

72. Hy (*Solon*) gevraegt sijnde (*van Pisistratus den Tyran*) waer op dat hy sijn betrouwen nam, mits hy hem soo stoutelijk tegen-stont, heeft geantwort: op mijnen ouderdom.

OBSTARE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. pro Sex. Rosc. num. 6 *Quoniam... ei pecuniæ vita Sex. Roscii obstare atque officere videatur.*

Tegen-staen, beletten, tegen-streven. tegen stryden, in den weg sijn. B. E. Cic. pro Sex. Rosc. num. 6. aengesien het leven van Sex. Roscius aen dit geldt schynt in den weg te sijn.

OBSTREPERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. & app. pag. 60. V. G. Cic. lib. 5. Famil. ad Q. Metell. epist. 4. *Quæ res fecit, ut tibi literis obstrepere non auderem.*

Gerugt maeken om imants spreken te beletten, tegen-kaekelen, tegen-steken, tegen-spreken. B. E. Cic. lib. 5. Famil. ad Q. Metell. epist. 4. Welke saeke gemaekt heeft, dat ik u door mijne brieven niet en hebbe derven tegen-spreken.

OBSTRINGERE. (pro *reum facere*, vel *obligare.*) Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 7. observ. pag. 46. & reg. 31. pag. 83. V. G. Cic. pro A. Cluentio num. 190. *Oppianicum..... donis, muneribus, collocatione Filiæ, spe hæreditatis obstrinxit.* vel Cic. lib. 1. in Verrem num 8. *Neque iste mihi videtur..... avaritiæ supplicio, communi, qui se tot sceleribus obstrinxerit, contentus esse.*

Verbinden, tot sig trekken, aen-lokken, ofte, schuldig maeken, sig inwikkelen, besoedelen. B. E Cic. pro A. Cluentio num. 190. Sy heeft Oppianicus door giften, ende gaven, door haer Dogter ten houwelijk te geven, door hope van een erf-deel, aen sig verbonden. *ofte Cic. lib.* 1. *in Verrem num.* 8. Nogte desen, den welken sig met soo veele schelm

stukken besoedelt heeft, en dunkt my niet te vreden te sijn met de gemeyne straffe der gierigheyt.

OBSTUPESCERE. Neut. abl. causæ cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Cic. lib. 1. in Verrem num. 66. *Obstupuit* (Philodamus) *hominis improbi* (Rubrii) *dicto.*

Verstelt staen, verbaest, verschrikt ofte vervaert staen of sijn. B. E. *Cic. lib.* 1. *in Verrem num.* 66. Hy (*Philodamus*) heeft verstelt gestaen, over de vraege van (*Rubrius*) den seer ondeugdelijken mensch.

OBTEMPERARE. (pro *parere*) Neut. dat. cap. 4. reg. 31. num. 2. pag. 59. V. G. Cic. lib. 1. in Verr. num. 124. *Ei Verres possessionem hæreditatis negat se daturum..... ut esset pœna, quod..... Testamento* (P. Trebonii) *obtemperasset.*

Geoorsaemen, in-volgen, geoorsaem sijn, B. E. *Cic. lib.* 1. *in Verr. num.* 124. Verres heeft hem niet willen stellen in het besit van het erf-deel..... tot straffe dat hy geoorsaemt hadde aen het Testament (*van P. Trebonius.*)

OBTINGIT. Imp. dat. cap. 4. reg. 17. pag. 66. V. G. Cic. lib. 5. in Verr. num. 37. *Cùm tibi sorte obtigisset, ut jus diceres..... quid oneris haberes numquam cogitasti.*

Het geschiet, het valt, het gebeurt. B. E. *Cic. lib.* 5. *in Verr. num.* 37. Als het u door het lot gevallen was van regter te sijn..... en hebt gy noyt overleydt wat uwe obligatie was.

OBTORPERE. (vel *obtorpescere*) Neut. abl. causæ cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Cic. lib. 3. Tusc. quæst. num. 67. *Miseriis obtorpui.*

Verslappen, luy of vadde sijn, ofte worden. B. E. *Cic. lib.* 3. *Tusc. quæst. num.* 67. Ik ben door de ellenden verslapt.

OBTRECTARE. (pro *detrahere*) Dat. cap. 4. reg.

Misprijsen, tegen-spreken, lasteren. B. E. Gy sult

13.

13. n. 2. p. 59. & app. pag. 60. V. G. *Invenies homines, qui, dum legem tollere nequeunt, legi obtrectare non desinunt.* Dat.

menschen vinden, de welke, als sy de Wet niet en konnen weg-nemen, niet op en houden van de Wet te lasteren.

OBVERSARI, Dep. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. lib. 2 Tusc. num. 52. *Obversentur species honestæ animo.*

Voor-sweven, present sijn, voor oogen sijn. B. E. Cic. lib. 2. Tusc. num. 52. Dat alleenelijk eerlijke gedagten sweven voor het gemoedt.

OCCUMBERE. Neut. dat. acc. & abl. annot. 1. in cap. 4 pag. 89. DAT. Cic. lib. 1. Tusc. num. 102. *Idcirco, inquit* (Lacæna) *genueram, ut esset, qui pro patria morti non dubitaret occumbere.* ACC. Liv. l. 1. Bell. Maced. *qui pugnantes mortem occubuissent &c.* ABL. idem l. 1. ab Urb. Cond. *ictus clavâ, fidem Pastorum nequicquam invocans morte occubuit.*

Onder-vallen, sterven, onder-geven, B. E. Cic. lib. 1. Tusc. num. 102. Daerom seyde sy (*Lacæna*) hadde ik geboren, op dat men soude vinden, die vrolijk souden sterven voor het Vaderlandt. *ofte, lib. 1. Bell. Maced.* de welke vegtende gestorven waeren &c. *wederom Liv. 1. ab Urb. Cond.* Gesmeten sijnde met eene kolve, is hy vrugteloos aenroepende de hulpe der Herders gestorven.

OCCURRERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G Cic. lib. ad Brut. epist. 6. *Scripsi ad eum, ut mihi Heracleam occurreret.* vel Cic. pro A. Cluent. num. 63. *occurram expectationi vestræ.*

Tegen-komen, te gemoet komen, tegen-gaen. B. E. Cic. ad Brut epist. 6. Ik hebbe hem geschreven, dat hy my tot Heraclea soude tegen-komen. *ofte Cic. pro A. Cluent. num.* 63. Ik sal u. l. verwagtinge te gemoet komen.

OFFERRE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60.

Offeren, op-offeren, bloot-stellen, presenteeren, voor-

V.

V. G. Fam. lib. 10. Planc. ad Cic. epist. 18. *Non dubitandum putavi, quin sucurrerem, meque communi periculo offerrem.*

bouden, bieden. B. E. Cic. Fam. lib. 10. *Planc. ad Cic. epist.* 18. Ik en hebbe geen twijfel gevonden, van my aen 't gemeyn perykel blood te stellen.

OFFICERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. pro Sex. Rosc. Amerin. n. 145. *Ubi tuis commodis officio? quid tibi obsto?*

Quaet doen, schaedigen, beschaedigen, nadeelig sijn. B. E. Cic. pro Sex. Rosc. Amerin. n. 145. Waer ben ik schaedelijk aen u geluk? waer ben ik u tegen?

OFFUNDERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. lib. 5. Tusc. num. 6. *Hic error, & hæc indoctorum animis affusa caligo est.*

Om-gieten, be-sprengen, begieten, over-gieten. B. E. Cic. lib. 5 Tusc. num. 6. Dese dwalinge, ende dese onwetentheyt heeft het gemoedt der ongeleerde over-goten.

OLERE. Neut. acc cap 4. reg. 19. pag. 68. V. G. Cic. lib. 3. de Orat. *Unguentum magis laudatur, quod terram, quàm quod crocum olet.* vel Cic pro Q. Rosc. Com. num. 20. *nonne ipsum caput, & supercilia illa penitus abrasa, olere malitiam, & clamitare calliditatem videntur?*

Rieken, reuk hebben, reuk geven. B. E. Cic. lib. 3. *de Orat.* De salve wort meer gepresen, de welke den reuk heeft van de aerde, als van den sofraen. *ofte Cic. pro Q. Rosc. Com. num.* 20. rieken die af-ge-schoren wynbrouwen, ende dat af geschoren hooft niet naer argheyt, ende beteekenen sy geene loosheyt?

ONERARE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 30. pag. 82. V. G. Cic. Philipp. 2. num. 99. *Omnibus eum contumeliis onerasti, quem Patris loco..... colere debebas!*

Beswaeren, laeden, op-leggen. B. E. Cic. Philipp. 2. *num.* 99. Gy hebt beswaert met alle lasteringen, die gy in plaets van van u Vader moest beminnen.

OPI-

OPINARI. Dep. absol. & acc. cap.4 .reg.18. num.3. pag.68 ABSOLUTè. Cic. lib.4. Quæst. Acad. num. 112. *Diceret ille sapientem interdum opinari &c.* ACC. Cic. pro domo sua num. 105. *Ex quo intelligitur, multa in vita falsò homines opinari.*

Meynen, opinie hebben. B E. *Cic. Quæst. Acad. num.* 112. Hy soude seggen, dat den wijsen somtijts maer en meyndt. &c. *ofte Cic. pro domo sua num.* 105. waer uyt men begrijpen kan, dat de menschen veel in hun leven qualijk meynen.

Nota. Alvari indiculus ejusque Syntaxis pag. 39. collocant *opinatus* in significatione passiva, sed errore crasso. licet enim omnibus vulgò communibus significationem passivam concederem; eam verbo *Opinari, & similibus negarem.* & cujus significationis est hæc propositio: *opinatus sum à te?*

Nota. het woordt-wijserken, ende de Syntaxis van Alvarus geven aen opinatus *een lydende beteekenis, maer sy faelen plompelijk; want alwaert dat ik aen al de woorden, gemeynelyk* communia *genoemt, een lydende beteekenisse gaef, soude ik die aen* opinari *ende diergelijke loochenen.*

OPITULARI. Dep. dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V.G. Salust. *Majores nostri..... inopiæ ejus* (Plebis Romanæ) *opitulati sunt.*

Helpen, tot hulpe komen, by-staen doen. B. E. Salust. Onse Voor-ouders...... hebben haere (*van het Rooms Volk*) aermoede te hulpe gekomen.

OPORTET. Imp. sine casu; sed ordinariè jungitur conjunctivo vel infinitivo. cap. 4. reg. 24. app. 1. pag. 76. *Sapientiam si diligis, studeas oportet.* vel, *Dudum te rediisse oportuit.*

Het is noodt-sakelijk, het moet sijn, het is van noode. B. E. Is't dat gy de wijsheyt bemindt, het is van noode dat gy Studeert. *ofte,* Het was noodtsakelijk dat gy over langen tijt waert weder-gekomen.

Opplere. Act. acc. & abl. cap 4. reg. 30. num. 3. pag. 82. V. G. *Opplevisti animum nequitiâ.*

Ver-vollen, vol-doen. B. E. Gy hebt u gemoedt vervolt met schelmerye.

Opponere. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. est verbum repugnantiæ. V. G. Cic. Philipp. 5. num. 37. *Gallia..... suas vires..... opposuit Antonio.*

Tegen-stellen, tegen-setten, opponeeren. B. E. *Cic. Philipp. 5. num* 37. Frankenlandt (*Vrankryk*) heeft sijne kragten gestelt tegen Antonius.

Opprimere. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Cic. lib. 5. in Verrem num. 14. *Quis dubitet, quin servorum animos summâ formidine oppresserit?*

Over-vallen, beswaeren, verdrukken, vervollen, overlaeden. B. E. *Cic. lib. 5 in Verr. num.* 14. Wie twijfelt, of hy heeft het gemoedt der knegten met een groote vreese overvallen?

Optare. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 6. pag. 63. V. G. *Opto tibi incolumem reditum.*

Wenschen, toe-wenschen, begeeren, kiesen. B. E. Ik wensche u eene gelukkige wederkomste.

Orare. Act. unum vel duos accus. sed non omnes. cap. 4. reg. 20. pag. 70. & 71. 1. acc. *Oremus Deum, ut miseriis nostris succurrat.* 2. acc. *Illud te oro & hortor.*

Bidden, vraegen, versoeken. B. E. Laet ons Godt bidden, op dat hy onse ellenden gelieft te verligten. *ofte*, Dit bidde ik, ende versoeke ik van u.

Orbare. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 30. num. 83. V. G. Cic. de Amic. num. 10. *Moveor..... tali amico orbatus, qualis, ut arbitror, nemo unquam erit.*

Berooven, ont-nemen, ont-draegen, ontleenen. B. E. *Cic. de Amic. num.* 10. Ik ben beroert, om dat ik dusdanigen vriendt verloren hebbe, wiens weergae ik meyne noyt en sal gevonden worden.

ORDIRI. Dep. acc. cap. 4. reg. 18. num. 3 pag. 68. V. G. Cic. lib. 4. ad Attic. epist 1. *Alterius vitæ quoddam initium ordimur.* vel lib. 4. in Verr. num. 105. *de quo* (Facinore) *si paulò altiùs ordiri..... videbor, ignoscite.*

Beginnen, beginsel nemen, aen-vangen, de webbe aenslaen. B. E. *Cic. lib.* 4. *ad Attic. epist.* 1. Wy beginnen op een ander maniere te leven. *ofte lib.* 4. *in Verrem num.* 105. van welk (*schelmstuk*) is't dat ik de webbe wat te hoog slaen, ik bidde ul my dit te vergeven.

ORNARE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg 30 num. 3. pag 83. V. G. Cic. lib. 2. ad Q Frat. epist 3. *eum* (Sextium) *ornavi veris laudibus.*

Vercieren, bereyden, schikken toe-rusten. B. E. *Cic. lib.* 2. *ad Q. Frat. epist.* 3. Ik hebbe hem verciert met waeragtigen lof.

OSCULARI. Dep. acc. cap. 4. reg. 18 num. 3. pag. 68. V. G. Cic. Fam. lib. 3 ad App. Pulc. epist. 11. *Complexus..... jum cogitatione te absentem, epistolam verò osculatus.*

Nota. Verep. cap. 4. reg. 27. pag. 79. num. 3. *oscu latus* & *osculandus* in significatione passiva collocat, sive cum *à* vel *ab*, sed illud neutiquam probo.

Kiesen, ombelsen. B. E. *Cic Famil. lib.* 3 *ad App. Pulc. epist.* 11. Ik hebbe u absent sijnde door mijn gepeys omhelst. maer uwen brief hebbe ik waeragtiglijk gekust.

Nota. Verep. cap 4. *reg.* 27. *pag.* 79. *num.* 3. *stelt* osculatus *ende* osculandus *in eene lijdende beteekenis, ofte met* à *vel* ab *naer sig; maer dit en keur ik geensins goet.*

OSTENDERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. pro A. Cluent. num. 68. *Oppianicus rogare hominem* (Stalenum) *cœpit, ut sibi rationem, ostenderet judicii corrumpendi.*

Toonen, betoonen, wysen. B. E. *Cic. pro A. Cluent. num* 68. Oppianicus heeft aen den mensch (*Stalenus*) gevraegt, dat hy hem de maniere soude toonen, om het geregt te bedriegen (*corrumpeeren*).

P.

PALLERE. Neut. abf. & cum abl. caufæ. cap. 4 reg. 31. pag. 84. ABSOLUTÈ. Cic. Philipp. 2. *Non dissimulat P. P. Conscripti, sudat, pallet.*

Bleek sijn ofte worden, pael sijn, pael koleur hebben ofte krygen. **B. E.** *Cic. Philipp.* 2. Hy en houdt het niet verborgen, weerdige Raetſ-mannen, hy ſweet, hy wort bleek.

PALPARE. Act. acc. & PALPARI. (pro *adulari*) Dep. dat. annot. 1. in cap. 2. pag. 89. ACC. *Palpabo ejus animum.* DAT. Famil. lib. 10 Afin. Poll. ad M. Cic. epift. 33. *scribenti ad me ejusmodi literas.... palparer planè necesse erat.*

Aen-tasten, onder-tasten, stillekens aen-raeken, flateeren, vleyen, beproeven. **B. E.** Ik ſal ſijn gemoedt beproeven. *ofte lib.* 1. *Fam. Asin. Poll. ad M. Cic. epist.* 33. het was nootſakelijk dat ik dien, die my duſdanige brieven ſchreef, flateerde.

PARARE. (pro *comparare*) Act. acc. rei & dat. perſ eſt verbum acquiſitivum. cap. 4. reg. 13. pag. 58. V. G. *Quid tibi tot & tantas divitias parare studes?*

Verkrygen, bekomen. **B. E.** Wat wilt gy u ſoo veele ende ſoo groote rykdommen verkrygen?

PARARE. (pro *præparare*) Act. abſ. acc. ſimp. acc. & dat. & acc. cum præp. *ad* & *in.* cap. 4. reg. 14. num. 6. pag. 63. ABSOLUTÈ. lib. 5. ad Attic. epiſt. 20. *Literas Romam mittere parabam.* ACC. SIMP. Cæſ. lib. 5. Bell. Gall. *audiverat* (Cæſar) *Nervios* (Tornacenſes) *Aduaticosque* (Hanonios)

Bereyden, toe-rusten, gereet maeken. **B. E.** *Cic. lib.* 5. *ad Attic. epist.* 20. Ik bereyde my om brieven naer Roomen te ſenden. *ofte*, *lib.* 5. *Bell. Gall.* Cæſar hadde gehoort, dat die van het landt van Doornyk ende de Henegouwers ſig tot den oorlog bereyden. *wederom*, *Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num.* 26. Sy

Bellum

Bellum..... parare. ACC. ET DAT. Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num. 26. *Cæperant... insidias vitæ... Sex. Roscii parare.* ACC. CUM PRÆP IN. Famil. lib. 5 epist. 2. ad Q. Metellum *cùm comperissem* (Metellum Fratrem tuum) *omnem conatum..... in meam perniciem parare* &c. ACC. CUM PRÆP. AD. Cic. Famil. lib. 2. epist. 8. ad M. Cœlium. *Habeto civem egregium esse Pompejum*, *& ad omnia, quæ providenda sunt in Republica.....paratum.*

hebben beginnen.... laegen te bereyden op het leven van Sex. Roscius. *of Cic. Famil. lib. 5. epist. 2. ad Q. Metell.* als ik bevonden hadde, dat hy (*uwen Broeder Metellus*) alle sijne kragten inspande tot mijn verderf. *ten lesten*, *Cic. Famil. lib. 2. epist. 8. ad M. Cœlium.* Weet seker, dat Pompejus eenen eerlijken Borger is, ende tot alles het gene de Republike dienstig is..... bereydt.

PARCERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. num. 1. pag 59. V. G. Cic. pro M. Cœlio num. 42. *Parcat juventus pudicitæ suæ.*

Vergeven, *spaeren*, *verschoonen.* *B. E. Cic, pro M. Cœlio num.* 42. Dat de jonkheyt haere kuysheyt spaert.

PARCERE. (pro *abstinere & ignoscere*) Neut. dat. cap. 4. reg. 13 num. 1. pag. 59. & annot. 2. in cap. 4. pag. 91. V. G. Cic. Famil lib. 13. epist. 27. ad Serv. Sulp. *Non.... parcam operæ.* vel Cæs. lib. 7. de Bell. Gall. *non ætate confectis*, *non mulieribus*, *non infantibus pepercerunt.*

Sig onthouden, *spaeren*, *sig ontslaen. B. E. Cic. Famil. lib. 13. epist. 27. ad Serv. Sulp* Ik en sal geene moeyte spaeren. *oft Cæs. lib. 7. de bell. Gall.* Sy en hebben nog oude Menschen, nog Vrouwen, nog Kinders gespaert.

PARERE. (pro *obedire*) Dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Cic.

Geoorsaemen, *geoorsaem sijn*, *onderdanig sijn*, *toe geven*, *iet volgen, B. E*

Cic. pro A. Cluent. num. 158. *Non... dubitare debeo, judices, quin..... religioni potiùs vestræ, quàm odio pareatis.*

pro A. Cluent. num 158. Ik en moet niet twijfelen mijne regters, ofte.... gy lieden sult meer volgen u. l. conscientie als den haet.

PASCERE. (pro *cibum præbere*) Act. acc. & abl. reg. 32. pag. 85. V. G. Cic pro T Annio Mil. num 3. *Unum genus est adversum ..... eorum, quos P. Clodii furor... omnibus exitiis publicis pavit*. vel, *asinum pasce palea, non avenâ.*

Spysen, spyse geven, verlaeden, voeden, voedsel verschaffen, ofte, geven. B. E. *Cic. pro T. Ann. Mil. n.* 3. Daer is een slag van Volk, dat seker tegen-stribbelende is.... van die, de welke de baldadigheyt van Clodius versaedt heeft met de publieke ellenden.

PASCI. Dep. acc. cap. 4. reg. 32. pag. 85. V. G. *Juvencæ pascuntur gramina.*

Eten, af-eten, sig voeden. B. E. De koeyen eten af het gras.

Nota. quando *pasci* reperitur cum abl. non est verbum deponens, sed pass. vide Verep. reg. 32. pag. 85. Etenim, ut ibidem Verep. advertit, verbum deponens *pasci* acc. exigit, non abl. quod pauci clarè adverterunt.

Nota Alswanneer pasci *gevonden wort met abl. en is het geen deponens, maer pass. siet Verep. reg.* 32. *blad* 85. *Want gelijk den selven bemerkt het Deponens* pasci *begeert acc. naer hem, het welke weynige wel hebben bemerkt.*

PATROCINARI Dep. dat. verbum est favoris. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59 Quintil. lib. 1. cap. 4. *Et Leno interim, Parasitusque defenditur: sic ut non homini patrocinemur, sed fidei.*

Beschermen, verantwoorden, voorstaen, imants sake aen-nemen. B. E. *Quint. lib.* 1. *cap.* 4. Soo wel den hoeren-weert, als den kost soeker, wort beschermt: soo dat wy soo veel den persoon niet

PELS

voor-ſtaen, als de waerheyt.

PELLERE. Act. acc. abl. ſine, & cum præp. *à* vel *ab*, & *è* vel *ex*. cap 4. reg. 26. pag. 79. reg. 28. & reg. 31. pag. 84. ACC. ET ABL. SINE PRÆP. *Pelle animo timorem, mox aderit gnatus.* vel, *Cicero ædibus & civitate pulſus eſt.* ABL. CUM PRÆP. à VEL AB. *Si denuò pulſitaveris, te fuſte pellam à foribus.* ABL CUM PRÆP. è VEL EX. *Turcæ è caſtris meretrices pellunt.* ABL. INSTUMENTI. *Clavum clavo pepulit.*

Slaen, in-ſlaen, kloppen, verdryven, af-jaegen, weg-jaegen, uyt-jaegen B. E. Jaegt de vreeſe uyt u gemoedt; uwen Sone ſal terſtont hier ſijn. *of*, Ciçero is uyt ſijn huys, ende Vaderlandt gejaegt. *ofte*, Is't dat gy nog eens ſult hebben geklopt, ſal ik u met eenen ſtok van de deure weg-jaegen. *wederom*, De Turken jaegen de hoeren uyt hun leger. *ten leſten*, Hy heeft den eenen nagel met den anderen in-gedreven.

PENDERE. (pro *dubitare*) Neut. gen. vel abl. cap. 4. reg. 9. annot. pag. 50. & annot. 1. in cap. 4. pag. 89. GEN. Cic. lib. 11. ad Attic. epiſt. 12. *Oſtendis te pendere animi, quamnam rationem ſim Cæſari allaturus profectionis meæ.* ABL. Cic. Tuſc. 1. num. 96. *Expectando & deſiderando pendemus animis, cruciamur, angimur.*

In twijfel ſijn, twijfelen, bedugt ſijn, beroert ſijn in ſijn gemoedt, niet weten wat doen. B. E. Cic. lib. 11. ad Attic. epiſt. 12. Gy betoont, dat gy bedugt ſijt, wat reden dat ik geven ſal aen Cæſar van mijne reyſe. *ofte Cic. Tuſc. 1 num.* 96. Door het wagten ende wenſchen ſijn wy in agter-dunken, worden wy gequelt, ende ſijn beroert.

Nota. Alvarus (nec adeò malè) cap. 4. §. 4. app. 3. gen. pag. 37. aſſerit, dum numero multitudi-

Nota. Alvarus (ende ſoo qualijk niet) noteert in ſijn 4. cap. §. 4. app. 3. gen. blad 37. *dat, alſwanneer*

nis

nis utimur, adhibendum ablativum (ut videre est in exemplo è Cicerone allato) dum verò utimur numero singulari, genitivum in usu esse. Quantum ad Pluralem; non facilè ipsi genitivum concessero: quis enim usitatè dixerit: *pendeo animorum*, pro *pendeo animis*? quantùm ad singularem, ille variat. quidni enim dicamus: *pendeo animi*, *pendeo animo*, & *aliquando pendeo animis*? cæterùm energia compositionis attendatur.

naer pendere *in de bovenstaende beteekenis volgt den numerus Pluralis, den ablat. gemeynder is als den genitiv. ende ter contrarie als den Singularis volgt, den genitivus gebruykt wort. Wat aengaet den Plurarís, ik en soude hem niet geern met genit. gebruyken, want wie sal gebruykelijk seggen:* pendeo animorum? *Wat aengaet den Singularis, die is diveersch van den pluralis, want men seggen kan:* pendeo animi, pendeo animo, *ende somtijts* pendeo animis.

PENDERE. (pro *æstimare*) Act. acc. & genit. parvi, magni &c. cap. 4 reg. 8. pag. 48. V.G. *Nihili pendo obloquia impiorum.*

Achten, estimeeren, in weerde houden. B. E. Ik en houde in geene weerde de opsprake der boose.

Nota. cave dixeris; *Pro nihilo pendo.*

Nota. wagt u te seggen: pro nihilo pendo.

PERCONTARI, vel *percunctari* (non *perconctari*) Dep. absolutè, acc. abl. cum præp. *à* vel *ab*, sivè *ex* & *de* reg. 20. app. pag. 71. & annot. 1. in cap. 4. p. 89. ABSOLUTè. *Quæ tua non refert, percontari desine.* ACC. ET. ABL. CUM à VEL AB. *Percunctaris à me, quæ silere mihi congruit.* ABL. CUM PRÆP. EX. *Ex*

Vraegen, onder-vraegen, ondersoeken. B. E. Laet achter die saeken te vraegen, die u niet aen èn gaen. *of*, Gy vraegt van my saeken, de welke beter sijn voor my te swijgen. *ofte*, Ik ondersoeke van u eenige saeken. *werom*, *Cic. in Somn. Scip.* Hy heeft my ondervraegt van onse Republieke.

te

ve percunctor paucula. ABL. CUM PRÆP. DE. Cic. in Somn. Scip. *De nostra Republica percontatus est.*

PERFUNGI. Dep. abl. cap. 4. reg. 32. pag. 85. V. G. Cic. lib. 1. Famil. epist. 8. ad P. Lent. *Cùm & honoribus amplissimis & laboribus maximis persuacti, essemus.* &c

Voleynden, ten eynde brengen, verrigten tot het eynde toe. B. E. Cic. lib. 1. *Famil. epist.* 8. *ad P. Lentul.* Alswannneer wy seer treffelijke Officien, ende moeyelijke Ampten voleyndt hadden. *&c.*

PERICLITARI. (pro *periculum, facere* vel *experiri*) Acc. cap. 4. reg. 18. cum 3. pag. 68. V. G. Cic. lib. 5. in Verrem num. 131. *Homines.... in præliis, non in conviviis belli fortunam.... periclitari solent.*

Met perykel ondersoeken, ondervinden, B. E. Cic. lib. 5. *in Verrem num.* 131. Het is..... de maniere van in de Veltslagen, maer niet in de maeltijden het lot van den oorlog te beproeven.

PERICLITARI (pro *in periculo esse*) abl. cap 4. reg. 26. pap. 78. V. G. *Capite periclitatur Joannes.*

In perykel zyn. B. E. Joannes is in perijkel van de doodt.

Nota. Alvarus cap 4. pag. 39. inter verba communia sive significationem activam & passivam, admittentia collocat *Periclitatus.* Sed ut sæpiùs monui, *communia* ampliùs non sunt communia. Ad rem: quidam literarius adducit locum. Cic. lib. de Amic. num. 64 *Est igitur prudentis sustinere, ut cursum, sic impetum benevolentiæ: quo utamur quasi aquis tentatis,*

Nota. Alvarus cap. 4. *pag.* 39. *stelt onder de* communia *het woordt* PERICLITATUS. *maer, gelijk ik meer hebbe geseydt, de* communia *en zyn onder de Latinisten niet meer gemeyn. Ten proposte: eenen sekeren iveraer van de Latynsche taele, om de* communia *in eene lydende beteekenis te handthaeven, brengt voort het volgende exempel uyt Cic. de Amic. num* 64. Het staet

tatis, sic amicitiis, aliquâ parte periclitatis moribus amicorum. Verùm *periclitatus* non ibidem ponitur (quod benè notandum pro variis hujusmodi) in significatione passiva, sed activâ; ita ut sensus sit: *Quorum mores periclitati sunt.*

een voorsigtigen toe &c. *maer men moet letten, dat* Periclitatis moribus *daer geene lijdende beteekenis en heeft, maer eene werckende. Dit is te letten op dusdanige exempelen, die voor de* communia *somtijdts bygebrogt worden.*

PERMUTARE. Act. acc. & abl. cap 4 reg. 26. pag 79. V. G. *Vitam scelestam permutes moribus honestis.*

Veranderen, verwisselen, mangelen. B. E. Verandert u roekeloos leven met eerlijke manieren.

PERSUADERE. Act. dat. pers. & acc. rei. cap. 4 reg. 14. num. 2. pag. 62. V. G. Cic. ad Attic. lib. 14. epist. 15. ad Anton. *Hoc velim tibi penitus persuadeas.*

Overredenen, wijs maeken, laeten voorstaen, meynen, doen gelooven. B. E. Cic. ad Attic lib. 14. epist. 15. ad Anton. Ik versoeke dat gy u dit ganselijk laet voorstaen.

Nota passim hanc differentiam statui inter *suadere* & *persuadere*; quod *suadere* simpliciter significet: *dare consilium. persuadere* autem, *consilio aliquem inducere ad agendum.*

Nota. ordinaris wort tusschen het woordt suadere *ende* persuadere *dese verscheydentheyt gestelt, dat* suadere *alleenelijk beteekent* raedt geven, *ende* persuadere *beteekent* door raedt imant induceeren om iet te doen.

PERTINET. Imp. acc. cum præp. *ad* cap. 4. reg. 24. app pag. 76. V. G. Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num. 36 *Prima illa res ad meum officium pertinet.*

Het gaet aen, het raekt, het behoort. B. E. Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num. 36. Die eerste saeke gaet mijn ampt aen.

PETERE (pro *rogare*) Act. acc. & abl. cum præp.

Vraegen, versoeken, begeeren, bidden. B. E. Cic.

a Vel

à vel *ab*. cap. 4. reg. 20. app. pag 71. V. G. Cic. de opt. gen. Orat. num. 22. *Hanc multam Æschines à Ctesiphonte petiit quadriennio ante Philippi Macedonis mortem.*

de opt. gen. Orat. num. 22. dese boete heeft Æschines van Ctesiphon gevraegt 4. jaeren voor de doodt van Philippus Konink van Macedonien.

Nota. dum inveneris *petere* cum dativ. tum acquisitivè ponitur juxta reg. 13. pag. 58. sic dicimus : *peto mihi panem*, id est, *pro me.* Sic dixit Cicero pro P. Sylla num. 64. *Peterem errato veniam L. Cæcilii .... ex humanitate communi* &c. id est, *peterem pro errato veniam* &c.

Nota. alswanneer gy petere *vindt met dativ. dan wort het* acquisitivè *gebruykt naer den* 13. *regel blad* 58. *aldus segtmen*, peto mihi panem. *dat is*, pro me. *Aldus segt Cicero pro P. Syll. num.* 64. Peterem errato *&c.* ik soude vergiffenisse vraegen voor de foute van Cæcilius..... uyt een algemeyne beleeftheyt. *alwaer* errato *staet voor* pro errato.

Petere. (pro *invadere* vel *rogare*) Act. acc. & abl. instrumenti & modi cap. 4. reg. 31. pag 84. V. G. abl. instrumenti. *Petiit me saxo.* abl. modi. Cic pro Q. Ligario num. 13. *Quod..... petimus precibus & lacrymis.* &c

Aen-vallen , aen-ransen , ofte versoeken, smeeken. B. E. Hy heeft my met eenen steen aen-geranst. *ofte Cic. pro Q. Ligario num.* 13. Het welke...... wy met veel bidden ende traenen versoeken *&c.*

Piget. Imp. acc. perf. & gen. rei. cap. 4. reg. 10. pag. 51. V. G Cic. pro domo sua. num. 29. *Data merces est erroris mei magna........ ut me non solùm pigeat stultitiæ*

Het verdriet, het bedroeft , het beswaert. B. E. Cic. pro domo sua num. 29. Mijne foute is wel betaelt. ... soo dat het my alleenelijk niet en verdriet over mijne sottig-

mea, sed etiam pudeat. heyt, maer ook schaemt.

PLACERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. pag. 58. V. G. *Nescio quid id habeat: nequis placere Satrapis.* *Behaegen, aengenaem sijn, aen-staen.* *B. E.* Ik en weet niet, wat dit bediet; ick en kan aen de Overheyt niet aengenaem sijn.

PLACET. Imp. cap. 4. reg. 16. pag. 66. V. G. Cic. lib. 1. divinat. *Ut doctissimis sapientissimisque placuit.* *Het behaegt, het is aengenaem, het staet aen. B. E. Cic. lib. 1. divinat.* Gelijk aen de geleerste ende wyste behaegt heeft.

PLECTERE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 26. pag. 78. vel (ut aliis videri posset) reg. 7. ann. 3. pag. 58. V. G. Cic. de Amicit. num. 87. *Multis in rebus negligentiâ plectimur.* vel, *præstat malignos capite plectere.* *Straffen, bestraffen, tot straffe geven. B. E. Cic. de amicit. num.* 87. In veele saeken worden wy door de luyheyt gestraft. *ofte,* het is beter de boofwigten te straffen met de doodt.

PLORARE. Neut. acc. cap. 4. reg. 26. pag. 78. V. G. *Desine tandem plorare mortem unigeniti tui.* *Beschreyen, beweenen, weenen, schreyen, krijten.* *B. E.* Houdt ten lesten op van te weenen over uwen eenigen Sone.

PLUIT. Imp. absolutè. cap. 4. reg. 1. annot. 3. pag. 39. Pluit. *sonder Casus.*

Nota. ut ait Verep. loco suprà citato, *pluit* quandoque personaliter accipitur V. G. Stat. *Saxa pluunt.* addit Alv. c 7. app. 1 p. 47. *pluit accusativum & ablativum non respuere.* Et hujusmodi exempla habemus apud Liv. 10. *Nota. Gelijk Verep. op de boven-gestelde plaetse segt,* pluit *wort altemets met den persoon gebruykt.* *B. E.* *Stat.* Saxa pluunt *Alvarus voegt daer by, dat* pluit *van den accus. ende abl. niet vervremt en is. Ende dusdanige exempelen hebben*

nam....

nam.... terram multifariam pluisse.... nuntiatum est. Et apud eumdem lib. 6. *Terracinæ..... nuntiatum est aliquoties lapidibus pluisse.* Verùm ex tribus *nullum temerè imitetur Tyro.*

wy by *Liv.* aen het 10. *Boek:* nam.....terram multifariam pluisse..... nuntiatum est. *Ende by den selven lib.* 6. Terracinæ..... nuntiatum est aliquoties lapidibus pluisse.

POENITET. Imp. acc. pers. & gen. rei. vel aliquando loco genit. infinitiv. vel conjunct. cum partic. *quod.* cap. 4. reg. 10. pag. 51. ACC. ET GEN. Cic. Fam. lib. 1. epist. 7. ad Lent. *Me meæ* (fortunæ) *ne nimis pœniteret, tuâ virtute perfectum est.* ACC. ET INFINITIV. Cic. pro M. Cœlio num. 6. *Id nunquam tam acerbè feret Cœlius, ut eum pœniteat non deformem esse natum.* ACC. CUM CONJ. Cic. ad Attic. *Quod te offenderim, me pœnitet.*

Het berouwt, het spijt, het doet droefheyt aen, het quelt. B. E. Cic. Famil. lib. 1. epist. 7. ad Lent. Gy hebt gemaekt door uwe deugt, dat mijn ongeluk my soo groote droefheyt niet en heeft aengedaen. *ofte Cic. pro M. Cœlio num.* 6. Dit en sal Cœlius noyt soo qualijk nemen, dat het hem spijten sal niet leelijk geboren te sijn. *ofte Cic. ad Attic.* Het berouwt my, dat ik u vergramt hebbe.

POLLERE. (pro *valere*) Neut. abl. rei. cap. 4. reg. 32. pag. 85. vel 86. V. G. Liv. lib. 1. Bell. Pun. *Multum illi* (Pœni) *terrâ, plurimùm mari pollent.* vel Cic. Orat. part. num. 76..... *Sapientia..... scientiâ pollet una.*

Vermogen, kragtig sijn. B. E. Liv. lib. 1. Bell. Pun. Dese (*die van Cartago*) vermogen veel te lande, ende nog meer ter Zee. *ofte Cic. Orat. Part. num.* 76..... De wijsheyt wort alleen bekragtigt door de wetenschap.

POLLICERI. Dep. acc. & dat. c. 4. reg. 14. n. 3. pag. 63. V. G. Cic. Fam. lib. 6. epist. 6. ad A. Cæcin.

Verbinden, beloven, toeseggen. B. E. Cic. Famil. lib. 6. epist. 6. ad A. Cæcin. Ik hebbe ..... mijnen

Filio tuo...... laborem meum jam pridem....... pollicitus sum. aerbeyt van te vooren aen uwen Sone..... belooft.

POLLUERE. Act. acc. & abl. cap. 4 reg. 13. pag. 84 V. G. Cic. de Harusp.Res.n.27.*Nihil te..* (Clodi) *permovit, quò minùs castissimos ludos omni flagitio pollueres.*

Besmetten, bevlekken, vuyl-maeken, besoedelen.B. E. Cic. de Harusp. Resp.n. 27 U.... (*Clodi*) en heeft niet tegen gehouden van de alder-suyverste verbeltselen met alle schelmstukken te besmetten.

POPULARI. Dep. acc. cap. 4. reg. 18. num. 3. pag. 68 V. G. *Alexander totam Asiam populatus est.*

Verwoesten, bederven, verdestrueeren B. E. Alexander heeft heel Asien verwoest.

Nota. Alvarus iterum cap. 5. pag. 39. ponit. *populatus* cum passivâ significatione & præp. *à* vel *ab*; sed si *populatus* in significatione passiva reperiatur, dicam illud provenire à *populare* Activo, non autem à *populari* deponenti. Activi *populare* exemplum reperio apud Virg. 1. Georg....... *Populantque ingentem farris acervum.*

Nota. Alvarus stelt wederom cap. 5. blad 39. populatus *met een lijdende beteekenis ende met de præp.* à *vel* ab; *maer is het saecke dat* populatus *in een lijdende beteekenis gevonden wort, sal ik antwoorden, dat het niet van het Depon.* populari, *maer van het Activ.* populare *voortkomt, waer van een exempel gevonden wort by Virg.* 1. *Georg....* Populantque ingentem farris acervum.

PORTARE. Act. acc. & dat. vel acc. cum præp.*ad.* cap. 4. reg. 14. num. 2. pag. 62 V. G. *Portes has literas Antonio*, vel, *ad Antonium.*

Brengen, over-brengen, draegen, B. E. Draegt dese brieven aen Antonius.

POSCERE. Neut. aliq. (at Alvaro Act.) acc. rei & acc.

Vraegen, versoeken, begeeren. B. E. Daer en is

perſ. vel hujus loco abl. cum præp. *à* vel *ab*. cap. 4. reg. 20. & app. pag. 70. & 71. 2. ACC. *Nulla ſalus Bello, pacem te poſcimus omnes.* ACC. ET ABL. Cic. lib. 2. in Verrem num. 117...... *Si hoc à me muneris non univerſa Provincia popoſciſſet.* &c

geen geluk in den Oorlog, ende daerom vraegen wy van u alle te gader den peys. *ofte Cic. lib.* 2. *in Verrem num.* 117...... Waer het ſaeke dat heel de Provincie van my deſen laſt niet en hadde verſogt. &c

Nota. quamvîs paſſim Auctores ſinguli verbo *poſcere* 2. acc. concedant, malim tamen energiæ ergô uti acc. rei & abl. perſ. cum præp. *à* vel *ab*, & dicere: *Veniam poſco à te*, quàm, *te veniam poſco*.

Nota. alhoewel de Auctenren gemeynelijk aen poſcere *geven* 2. *acc. ik hebbe nogtans liever te gebruyken den acc. ende den abl. met de præp.* à *vel* ab. *ende te ſeggen*: Veniam poſco à te, *als*, te veniam poſco.

POSSE. (pro *valere*) Abl. cap. 4. reg. 32. pag. 86. V. G. Cic. *Neque uſu ſatis; & ingenio parum poſſum.*

Konnen, magt hebben, vermogen. B. E. Cic. Nogte door het gebruyk (*uſancie*) vermag ik genoeg; ende door het verſtant heel weynig.

POSTFERRE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Plin. lib. 3. cap. 4. *Amplitudine opum* (Narbonenſis Provincia) *nulli Provinciarum poſtferenda.*

Agter-ſtellen, minder achten, min eſtimeeren. B. E. Plin. lib. 2. *cap.* 4. Door de rijkdommen en is ſy (*de Provincie van Narbone*) aen geene Provincie agter-te ſtellen.

POSTHABERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13 app. pag. 60. V. G. *Tyro luſum poſthabeat Studiis.*

Agter-ſtellen, min agten. B. E. Dat den leer jongen het ſpel agter-ſtelt aen de Studien.

POSTPONERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Quis*

Agter-ſtellen, geringer agten. B. E. Wie en ſal het geldt niet geringer agten

non postponat pecuniam famæ ?

als sijne eere ?

POSTULARE. (pro *exigere*) Act. acc. rei & abl. personæ cum præp. *á* vel *ab.* cap 4. reg. 20. app. pag. 71. V. G. Cic. Fam. lib. 13 epist. 53. ad Q. Thermum. *Nihil... abs te* (Genucilius) *umquam*, *quod sit alienum tuis*, *aut etiam suis moribus*, *postulabit.*

Vraegen, *versoeken*, *begeeren*, *af-voorderen*, *eyschen*. B. E. *Cic. Fam. lib.* 13. *ad Q. Therm. epist.* 53. Hy (*Genucilius*) en sal van u noyt iet vraegen, het gene van uwe, ofte ook van sijne manieren vervremt is.

Nota. 1. *postulare* juxta Vossium pag. 45. *Calep.* in Verb. *postulo* aliosque admittit 2. acc. pro quo exemplum desumitur ex Cicerone non assignato loco: *Nihil decrevi*, *nisi quod principes civitatum me postulassent.* Sed malim cum Verepæo pag. 71. asserere, verbum *postulare* in hac significatione adsciscere penè semper ablat. cum præp. nisi forsan adjunxeris *hoc*, *illud*, *aliquid* &c. V. G. *Hoc te postulo.* pro, *hoc à te postulo.* Sed & ultimum præferat tyro.

Nota. 1. postulare *lijdt naer de getuygenisse van Vossius blad* 45. *Calep. in het woordt* postulo *ende andere ook* 2. *accusat. voor 't welke bygebragt wort een exempel uyt Cicero*, *sonder de plaets aen-te-wijsen*: nihil decrevi &c. *maer ik soude liever hebben te seggen met Verep. blad* 71. *dat het woordt* postulare *in dese beteekenisse meest altijt abl. begeert met de præp.* à *ofte* ab. *ten waer meschien daer bystont* hoc, illud &c B. E. Hoc te postulo. *voor*, hoc à te postulo. *Maer dat den leerlink ook het laetste liever gebruykt*, *als sijnde het sekerste.*

Nota. 2. non obfuturus judicer, si hìc subjunxero differentiam, quam inter verba *petendi* solent statuere Grammatici: scili-

Nota. 2. *ik hope geen schaede te sullen doen*, *is't dat ik hier by-voege de verscheydentheden*, *de welke van de Grammatici gestelt worden*

eet

cet *poscimus* imperiosè, *petimus* precariò, *postulamus* jure, *obsecramus* per sacra, *flagitamus* cum arrogantia. Cùm autem illæ differentiæ nòn sint perpetuæ, juventutis instructoribus relinquo spartham, per apta exempla, quæ ego brevitatis gratiâ omitto, discipulos quoäd singula instruendi.

tusschen de woorden van vraegen: poscere *beteekent, iet vraegen met authorityt*, petere *is, vraegen al smeekende*. postulare *is, vraegen met regt*, obsecrare *is, iet vraegen ter liefde Godts*. flagitare *is, iet vraegen met laetdunkentheyt. Ik soude van ider een exempel geven, maer ik laete dit aen de Meesters, om dat ik tragte het kort te maeken*.

POSTULARE. (pro *accusare*) Act. acc.*& gen. vel acc. & abl. cum præp. *de*. cap. 4. reg. 7. & observ. pag. 45. & 46. ACC. ET GEN. Sueton. in Cæs. *Cor. Dolobellam consularem & Triumphalem virum repetundarum postulavit*. ACC. ET ABL. CUM PRÆP. DE. Cic. lib. 1. ad Q. Fratrem epist. 2. *Cato.... cum Gabinium de ambitu vellet postulare*. &c

Beschuldighen, op leggen. B. E. Sueton. in Cæs. Hy (Cæsar) heeft Dolobella, eenen man die Consul hadde geweest, ende publieke triumphe hadde gehadt, beschuldigt van exactie, (*siet boven* damnare *pag.* 93.) *ofte Cic. lib.* 1. *ad Q. Frat. ep.* 2. Cato..... alswanneer hy Gabinius wilde beschuldigen vanmalversatie (Ambitus, *'t welk by de Romeynen was, als men met quade trekken een Officie hadde bekomen*) in sijn Officie te bekomen. *&c*

POTIRI, Dep. gen. & abl. cap. 4. reg. 32. pag. 86. GEN. Cic. Famil. lib. 1. epist. 8. ad P. Lent...... *Quod ii, qui rerum potiuntur, præstaturi videntur*. ABL. *Julius Cæsar violen-*

Bekomen, in sijn gewelt hebben, verkrijgen, besitten, in handen hebben. B. E. Cic. Famil. lib. 1. *epist.* 8. *ad P. Lent*..... Het welke die, de welke de magt in hunne handen hebben *ter*

ter imperio Romano potitus est.

schynen te sullen doen. *ofte*, Julius Cæsar heeft het Rooms rijk met gewelt in sijne magt gekregen.

Nota 1. dixi quod *potiri* admittat gen. hinc usitatè dicitur: *potiri rerum* pro *vincere*, vel *imperium tenere*: huic addit Vossius pag. 53. voces *hostium*, *urbis*, *regni*, *voluptatum* &c. V. G. Cic. lib. 1. Famil. epist. 7. ad P. Lentulum. *Nos..... sentimus: si exploratum tibi sit, posse te illius regni* (Ægypti) *potiri, non esse cunctandum.* Verùm licet usitatiùs dicatur *potiri rerum*, quàm *potiri rebus* in significatione suprà allegata, Tyro potiùs dicat: *potiri regno*, quàm *potiri regni* &c

Nota. 1. *ik hebbe bovengeseyt dat* potiri *naer hem genitiv. heeft, ende gebruykelijk geseyt wort*: potiri rerum, *voor*, verwinnen, *ofte* de magt in handen hebben: *waer by Vossius voegt de woorden*: hostium, urbis, regni, voluptatum *&c. B. E. Cic. lib. 1. Fam. epist. 7. ad P. Lent.* Nos... sentimus &c. *niet tegenstaende* (*al is het beter geseyt* potiri rerum, *als* potiri rebus *in de boven-gestelde beteekenis*) *dat den leer-jongen liever gebruykt* potiri regno, *als* potiri regni *&c.*

Nota. 2. Varii potissimùm porpter authoritatem Ciceronis Philipp. 13. n. 7. *Vincamus odium, pacemque potiamur*, verbo *potiri* concedunt acc. sed, ut advertit Verepæus pag. 86. hoc ferè nunc est antiquatum.

Nota. 2. *principaelijk om de authoriteyt van Cic. Philip. 13 num.* 7. *alwaer hy segt*: Vincamus odium, pacemque potiamur. *geven veele aen het woordt* potiri *acc. maer, gelyk Verep bemerkt blad* 86. *dusdanige maniere van spreken is nu veroudert.*

PRÆBERE. (pro *dare*) Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. & reg. 14. num. 1. pag. 62. V.

Geven, stellen, offeren, aenbieden. B. E. De weyden geven voetsel aen de dieren. *ofte Cic. Fam. lib.*

G.

G. *Pastua præbent animantibus pabulum.* vel Cic. Fam. lib. 10. epist 6 ad L. Planc. *Te Senatui, bonisque omnibus, auctorem, principem, ducem præbeas.* hujusmodi plures & diversas acceptiones videre est apud Calep. & alios.

10. *epist.* 6. *ad L. Planc.* Geeft u aen het Senaet, ende aen alle goede Borgers tot overhooft ende leydtsman. *Men kan diversche beteekenissen van het woordt* præbere *sien by Calepin. ende andere.*

PRÆCEDERE. (pro *præcellere*) Neut. acc. & abl. causæ. cap. 4. reg. 13. annot. 3. pag. 62. V. G. *uter præcessit cæteros belli gloria? num Cæsar, num Pompejus?*

Voorgaen, overtreffen, te boven komen, overwinnen. *B. E.* Wie heeft alle andere overtreft in de konste van den Oorlog? of Cæsar, of Pompejus?

Nota. Dativum post verbum *præcedere* nemo de facili admittat.

Nota. Dat niemant naer het woordt præcedere *den dativ. ligtelijk gebruykt.*

PRÆCINGERE. Act. acc. & abl. est verbum vestiendi. cap. 4. reg. 22. pag. 72. V. G. *Darius præcinctus balteo prodiit in pugnam.*

Om-gorden, omcingelen. B. E. Darius is tot den strijt gekomen, omgort sijnde met eenen wapenriem (*bandelier*)

PRÆCIPERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 4. pag. 63. V. G. Cic. lib. ad Brut. epist. 9. *Est..... alienum tanto viro, quantus es tu, quod alteri præceperit, id ipsum facere non posse.*

Gebieden, op-leggen, ordineeren. B. E. Cic. lib. ad Brut. epist. 9. Het is vervremt van dusdanigen man, gelijk gy sijt, niet te konnen uyt-voeren, het welke hy aen een ander geboden heeft.

PRÆCLUDERE. Act. acc. rei & dat. pers. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. in L. Pison. num. 40. *Non tuis nefariis in*

Toe-sluyten, uyt-sluyten. B. E. Cic. in L. Pison. n. 4. Waer het saeke gy u niet voor altijt uyt den Raet gesloten en hadde,

hunc ordinem contumeliis, in perpetuum tibi Curiam præclusisses &c.

door uwe schelmagtige lasteringen.

PRÆCURRERE. (pro *antecellere*) Dat. acc. rariùs. cap. 4. reg. 13. annot. 3. pag. 62. V. G. Cic. (locus malè citatur à Lambino) *Præcurritis penè mihi studio.* &c

Over-treffen, overwinnen, voor-gaen. B. E. Cic. Gy l. overtreft my bynaer door u. l. sorgvuldigheyt.

PRÆCURRERE. (pro *præire*) Acc. & dat. cap. 4. reg. 13. annot. 3. pag. 62. ACC. Cic. lib. de Am. num. 63. *Præcurrit amicitia judicium, tollitque experiendi potestatem.* DAT. Cic. Quæst. Acad. lib. 1. num. 45. *Neque hoc quidquam est turpius, quàm cognitioni & perceptioni assentionem..... præcurrere.*

Voor-loopen, voor-gaen. B. E. Cic. lib. de Amic. num. 63. De vriendtschap loopt voor het oordeel, ende belet de magt van te beproeven. *ofte Cic. Quæst. Acad. lib.* 1. *n.* 45. Nogte daer en is niet schandelijker, als dat de toestemminge gaet voor de wetenschap ende het begrijp.

PRÆDICERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 2. pag. 63. V. G. *Prædico tibi grande malum, nisi mores correxeris.*

Voorseggen, voor-spellen. B. E. Ik voorsegge u een groot quaet, is't dat gy uwe manieren niet en betert.

PRÆESSE. Neut. dat. cap. 4. reg. 16. app. pag. 66. V. G. Cic. lib. 1. ad Q. Frat. epist. 1. *Est autem non modò ejus, qui... civibus, sed etiam ejus qui servis.... eorum, quibus præsit, commodis, utilitatique servire.*

Voor-sijn, oversten sijn, het hooft sijn, sorge ofte last hebben. B. E. Cic. lib. 1. *ad Q. Frat. epist.* 1. Het en is alleenelijk het officie niet van die het hooft is der Borgers, maer ook van die sorge heeft over de Knegten..... van te tragten tot het welvaeren ende profijt van die,

PRÆ-

daer hy sorge over heeft.

Præferre. Act. acc. rei & dat. perf. c. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. lib. 5. in Verrem num. 22. *Quæret* (Hortensius) *quamobrem fasces prætoribus præferantur.* vel (pro *anteponere*) *præfero Syntaxim irregulari periodo.*

Voordraegen, *ofte*, *meer agten*, *prefereeren.* B. E. *Cic. lib. 5. in Verr. num.* 22. Hy (*Hortensius*) sal vraegen, waerom dat de roeden gedraegen worden voor den Schout. *ofte*, Ik stel de geregelde spreuke voor de ongeregelde.

Præficere. Act. acc. perf. & dat. rei. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. pro Q. Lig. num. 2. *Ita se probavit*, (Ligarius) *ut..... Considius..... satisfacere hominibus non posset, si quemquam alium Provinciæ præfecisset.*

Imant over iet stellen, *een Charge geven*, *'t overste gesach op-leggen aen imant.* B. E. *Cic. pro Q. Ligar. n.* 2. Hy (*Ligarius*) heeft hem soo gedraegen, dat..... Considius.... de menschen niet en konde voldoen, waer het saeke hy imant anders over de Provincie hadde gestelt.

Præire. Neut. acc. dat. & abl. causæ cap. 4. reg. 13. ann. 3. pag. 62. ACC. ET ABL. CAUSÆ Boët. *Præire cæteros honore.* DAT. Cic. *Ut nobis voce præirent.*

Voor-gaen, *overtreffen.* B. E. *Boëtius.* Een ander in eere te boven gaen. *ofte Cic.* Soo dat sy ons in de stemme te boven gingen.

Prælucere. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. in Salust. num. 5. *Ego meis Majoribus virtute meâ præluxi.*

Voor-schijnen, *te boven gaen.* B. E. *Cic. in Salust. num.* 5. Ik hebbe mijne Voor-ouders voor-geschenen door mijne deugt,

Præmittere. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Solemus exordium & inductionem orationi præmittere.*

Voor-senden, *voor-stellen.* B. E. Wy sijn gewoon het beginsel, ende de inleydinge voor de redenvoeringe te stellen.

PRÆPONERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. Fam. lib. 2. Epist. 15. ad M. Cœlium. *Ego de Provincia decedens, Quæstorem Cœlium præposui Provinciæ.* vel, *Rarò invenies hominem, qui mortem vitæ præponat.*

Voor-stellen, ten hoofde stellen, bewint geven, heerschappye geven, meer agten, liever hebben. B. E. *Cic. Fam. lib. 2. epist. 15. ad M. Cœlium.* Ik, trekkende uyt de Provincie, hebbe over de selve gestelt den Ontfanger Cœlius. *ofte*, Gy en sult niet ligt vinden eenen mensch, den welken de doodt stelt voor het leven.

PRÆRIPERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. de Haruf. resp. num. 6. *Cui* (T. Annio) *me præripere desponsam jam & destinatam laudem..... valde est* (esset) *iniquum.*

Onderscheppen, te vooren weg-nemen, het gars onder de voeten snijden. B. E. *Cic. de Harusp. resp. num.* 6. Aen wie (*T. Annio*) het voor my seer onbillig waer, den als verloofden lof te onderscheppen.

PRÆSCRIBERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. ad Sev. Sulp. *Sic.... præscripsimus iis, quibus ea negotia mandavimus.*

Voor-stellen, voorschrijven. B. E. *Cic. Sev. Sulp....* Wy hebben aldus voor-geschreven aen die, aen de welke wy desen last hebben op-geleydt.

PRESIDERE. Neut. dat. cap. 4 reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Ingenio polleat oportet, qui curiæ præsidet.*

Voor-sitten, ten hoofde sijn. B. E. Het is nootsakelijk dat hy verstant heeft, die ten hoofde is van den raedt.

Nota. apud Tacitum *præsidere* cum accus. reperitur V. G. lib. 4. *Haud spernenda civium illic sociorumque manus litora Oceäni præsidebat.* sed *præsidere* ...

Nota. præsidere *wort by Tacit. gevonden met accus.* B. E. *lib.* 4. Daer was aldaer eenen goeden hoop vande Borgers ende Bontgenooten, die de dijken ibidem

ibidem non significat *præesse* sed *occupare*, pro quâ significatione rarò accipitur. de hoc verbo multa habet Valla lib. 5. sed quæ parum nostro scopo serviunt.

van de Zee hadde ingenomen. *maer* præsidere *en beteekent aldaer niet* præesse *maer* occupare, *ofte* innemen, *in welke beteekenis dit woordt heel weynig gebruykt wort.*

PRÆSTARE. (pro *dare* vel *exequi*) Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 1. pag. 62. V. G. Cic. pro L. Murænanum. 7. *Ego servi Sulpici, me... tibi omnia studia atque officia..... præstitisse arbitror.* vel, Cic. Fam. lib. 3. epist. 10. ad App. Pulc. *Pontinus.... præstat tibi memoriam* (beneficiorum) *benevolentiamque, quam debet.*

Geven, weder-geven, toevoegen. B. E. *Cic. pro L. Muræna num.* 7. Ik, Servi Sulpici, meyne dat ik..... allen aerbeyt ende moeyte hebbe besteet. *ofte Cic. Famil. lib.* 3. *epist.* 10. *ad App. Pulc.* Pontinus..... geeft u weder alle herkentenisse (*van weldaeden*) ende genegentheyt.

PRÆSTARE. (pro *antecellere*) Dat. acc. & abl. causæ. cap. 4. reg. 13. annot. 3. pag. 62. & reg. 31. pag. 84. DAT. Cic. Orat. ad M. Brut. n. 41. *Ut minimè mirum futurum sit, si, ... tantùm, quantùm pueris, reliquis* (Isocrates) *præstet omnibus.* ACC. Quintil. lib. 1 *præstat..... ingenio alius alium* ABL. CAUSÆ. Cic. Famil. lib. 6. Epist. 1. ad A. Torquatum. *Iis....... rebus præstabamus, quæ non prodeunt in aciem: usu autem armorum, & militum robo-*

Over-treffen, te boven gaen, meester sijn, te boven komen. B. E. *Cic. Orat. ad M. Brut. n.* 41. soo dat het geen wonder en sal zijn, is't dat hy (*Isocrates*) soo wel de kinders, als alle andere te boven gaet. *ofte Quint. lib.* 1. Den eenen overtreft den anderen in verstant. *wederom Cic. Fam. lib.* 6. *epist.* 1. *ad A. Torq.* Wy waeren meester in die saeken, die in het Slagvelt niet en komen: maer wy waeren kranker ende minder in het gebruyk der Wapenen, ende de kloe-

re

ve inferiores eramus. — kigheyt der Soldaeten.

Nota. *præstare* innumeras penè habet significationes, quarum aliquas adstruerem (ut superiùs) sed ne hoc opusculum crescat in immensum, consulat curiosus Calepinum, aliosque.

Nota. præstare *heeft veele diversche beteekenissen, ende ik soude daer eenige onderstellen, ten waer ik vreesde dat dit boekxken te groot soude worden, daerom dat den curieusen gaet naer Calepinus ende andere.*

PRÆSTAT. Imp. absol. & dat. cap. 4. reg. 17. pag. 66. ABSOLUTè Salust. in Catilin. *Nonne emori per virtutem præstat, quàm hanc vitam miseram atque inhonestam..... per dedecus amittere?* DAT. *Præstat tibi silere, quàm malè loqui.*

Het is beter, het voegt beter, het is eerlyker, het is profijtiger. B. E. Salust. in Catilin. Is het niet beter kloekmoediglijk te sterven, als dit ellendig ende oneerlijk leven...... met schande te verliesen? *ofte,* Het voegt u beter te swijgen, als qualijk te spreken.

PRÆSTÒ ESSE. (pro *adesse* vel *auxiliari*) Dat. c. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. vel reg. 16. pag. 66. V.G. Cic. Famil. lib. 3. Epist. 5. ad App. Pulc. *Tralles veni..... ibi mihi præstò fuit L. Lucilius.* vel Cic. Famil. lib. 4. epist. 14. ad Cn. Planc. *Sic velim judices, me rei, famæ, saluti tuæ præstò futurum.*

By-sijn, tegenwordig sijn, ofte, helpen, te hulpe komen, de handt leenen, ondersteunen. B. E. Cic. Famil. lib. 3. epist. 5. ad App. Pulc. Ik ben gekomen tot Antiochien (*in Lydien*)...... waer by my geweest heeft L. Lucilius. *ofte Cic. Fam. lib. 4. epist. 14. ad Cn. Planc.* Ik bidde u, dat gy u soude laeten voorstaen, dat ik u profijt, uwe eere, ende u behouden sal ondersteunen.

PRÆSTOLARI. Dep dat. vel acc. ann. 1. in cap. 4. pag. 89. DAT. Cic. lib. 2.

Wagten, in-wagten, verwagten. B. E. Cic. lib. 2. ad Attic. epist. 15. Soo

ad

ad Attic. epist. 15. *Ita tamen, ut..... tibi præstoler usque ad 4. nonas Majas* (Maji) ACC. Cæsar 2. Bell. Civil. *Hujus adventum L. Cæsar Filius cum decem longis navibus præstolans* &c.

nogtans, dat ik u wagte tot den 4. van May. *ofte Cæsar 2. Bell. Civil.* De aenkomste van desen verwagtende L. Cæsar den Sone met 10. lange Schepen *&c.*

Nota. quamvîs *præstolari* passim cum dat. vel acc. legatur, tamen nunc usus videtur adduxisse, ut acc. sit communior.

Nota. alhoewel præstolari *gemeynelijk met dat. ofte acc. gevonden wort, het gebruyk schijnt ingebragt te hebben, dat den acc. gemeynder is.*

PRÆTERIRE. Neut. abs. & acc. cap. 4. regula 25. pag. 77. ABSOLUTÈ. Cic. lib. 7. ad Attic. epist. 9. *Præteriit tempus legitimum, non legis, sed libidinis tuæ.* ACC. Fam. lib. 10. Planc. ad Cic. epist. 4. *Nullum... in te officium.... sine maxima culpa videor posse præterire.* vel, *quare ædes meas præteriisti?*

Passeeren, voor by gaen, voor by passeeren. B. E. Cic. lib. 7. ad Attic. epist. 9. Den regten tijt is gepasseert, niet van de wet, maer van uwe begeerlijkheyt. *of Cic. lib. 10. Planc. ad Cic. epist. 4.* Het schynt, dat ik geen weldaedt t'u-waerts sonder eene groote schuldt en mag agter-laeten. *ofte*, waerom hebt gy mijn huys gepasseert?

PRÆTERIT. Imp. acc. cap. 4. reg. 24. pag. 75. Cic. Famil. lib. 11. ad D. Brut. epist. 9. *Pansâ amisso, quantùm detrimenti Respublica acceperit, non te præterit.*

Het is vergeten, het en komt in de memorie niet, het en wort niet geweten. B. E. Cic. Fam. lib. 11. D. Brut. epist. 9. Het en is u niet vergeten, wat een groote schaede de Republicke heeft geleden, door het verliesen van Pansa.

PRECARI. Dep. 2. acc. vel acc. & abl. cum præp.

Bidden, vraegen, af-voorderen, versoeken. B. E.

à vel

à vel *ab*. cap. 4. reg. 20. & app. pag. 70. & 71. 2. ACC. *Precare parentem veniam*. ACC. & ABL. CUM. PRÆP. Cic. lib. 3. de Nat. Deor. *Bona à quibus præcamur, ab iis dantibus nolle sumere stultitia est*. DAT. *precor tibi faustam noctem*.

Vraegt vergiffenisse van u Vader. *ofte Cic. lib.* 3. *de Nat. Deor*. Het goedt, het welke wy van imant vraegen, van den selven, te vreden sijnde, niet te willen aenveerden, is sottigheyt. *ofte*, ik wensch u goeden nagt.

PREMERE. (pro *opprimere*) Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Cæsar 3. Bell. Gallic. *Quibus angustiis Cæsar à Venetis premebatur docet*. vel Cic. pro Leg. Manil. num. 30. *Testis est...... Italia, quæ cum Servili bello tætro periculosoque premeretur, ab hoc auxilium absente expetivit*.

Over-vallen, verdrukken, beklippen. B. E. *Cæsar* 3. *bell. Gall*. Met wat moeyelijkheden Cæsar van de Beneden overvallen wiert, verhaelt hy. *ofte Cic. pro Leg. Manil. num*. 30. Dit getuygt Italien, het welke als het verdrukt wiert door eenen oorlog der slaeven, den welken seer swaer ende perijkeleus was, van hem (*Pompejus*) af-wesende ondersteunsel gevraegt heeft.

PRIVARE. Act. acc. & abl. c. 4. reg. 30. n. 3. p. 83. V. G. Cic. lib. 1. de Finib. bon. & mal. num. 37. *Nam quoniam, cum privamur dolore, ipsa liberatione & vacuitate omnis molestiæ gaudemus*.

Af-nemen, berooven. B. E. *Cic. lib*. 1. *de Fin. bon. & mal. num*. 37. Want wy als ons af-genomen wort de droefheydt, om de verlossinge ende ontlastinge van alle moeyelijkheyt verblijdt sijn.

PRODESSE. Neut. dat. & acc. cum præp. *ad* c. 4. reg. 16. app. p. 66. DAT. *nil profuit Alexandro, totum mundum subjugasse*. ACC. CUM PRÆP.

Profijtig sijn, helpen, dienen. B. E. Het en heeft Alexander niet geholpen heel de wereldt te hebben onder-gebragt. ACC. CUM AD.

AD. Liv. 2. ab. V. Cond. *Id mirum, quantùm profuit ad concordiam Civitatis.*

PRÆP. AD. Het is te verwonderen, hoe dat dit gedient heeft tot de ruste van de Stadt.

PROFICISCI. Dep. abl. modi. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. *Cæsar bonis avibus profectus est in Italiam.*

Reysen, vertrekken, komen, in-trekken. B. E. Cæsar is met geluk Italien ingetrokken.

PROHIBERE. Act. dat. pers. & acc. rei, vel acc. pers. & abl rei. Annot. 1. in cap. 4. pag. 89. DAT. PERS. ET AC. REI. Cic. Fam. l. 12. ep. 15. *Prohibeo tibi domum meam* ACC. PERS. ET ABL. REI. *Rhódii Romanos milites urbe, portu, commeatu, imò & aquâ prohibuerunt.*

Verbieden, loochenen, berooven, B. E. Ik verbiede u mijn huys. *ofte, Cic. Fam. lib. 12. epist.* 15. Die van Rhodes hebben aen de Romeynsche Soldaeten, de Stadt, de Haven, den toe-voer van Eetwaere, jae het water selfs geloochent.

Nota. 1. differentia inter *prohibere* & *inhibere* est, quod inhibeamus rem inceptam tantùm, prohibeamus etiam incipiendam.

Nota. de verscheydentheyt tusschen prohibere *ende* inhibere *is, dat* inhibere *beteekent.* Een begonnen saeke opschorsen. Prohibere *beteekent.* Eene saeke voor het toekomende verbieden.

Nota. Alvarus cap. 2. §. 5. pag. 26. adunat verbum *prohibere* verbis *privo, orbo, fraudo* &c. Scio quod illa verba admittant acc. pers. & abl. rei, sed & illud Scio; verba hæc non admittere dat. pers. & acc. rei: unde miror quod Alvarus verbum *prohibere* consultiùs non adjunxerit verbis *intercludo, impertio*

Nota. Alvarus stelt cap. 2. §. 5. blad 26. het woordt prohibere *by de woorden* privo, orbo, fraudo &c. *Ik wete wel, dat dese woorden lijden acc. van den persoon, ende abl. van de saeke; maer ik wete ook wel dat dese niet en lijden den dat. van den persoon, ende den acc. der saeke. Daerom ben ik verwondert dat. Alvarus*

&c. Eadem pag. app. 1. gen. | *het woordt* prohibere *niet en stelt by de woorden* intercludo, impertio *&c. Op het selve blad app.* 1. *gen.*

PROMERERI. (meliùs quàm *promerere*) Dep. acc. & abl. cum præp *de*. cap. 4. reg. 28. num. 5. pag. 80. V. G. *Quid non promeritus est de Republica Romanâ Pompejus?* | *Verdienen*, *meritéren*. *B. E.* Wat en heeft Pompejus niet verdient van de Romeynsche Republieke?

PROMITTERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. n. 3. pag. 63. *Malo ut mihi pauca præstes, quàm multa promittas.* | *Beloven. B. E.* Ik hebbe liever, dat gy my weynig geeft, als veel belooft.

PROPONERE. Act. acc. & dat. cap 4. reg. 14. pag. 62. V. G. Cic. Fam. lib. 16. ad Tir. epist. 21. *Ego mihi...... ante oculos tuum jucundissimum conspectum propono.* vel, *proponam tibi tres quæstiones.* | *Voor-stellen*, *voor-setten*, *voor-houden*, *voor-nemen*. *B. E. Cic. Famil. lib.* 16. *ad Tir. epist.* 21. Ik hebbe my...... voor oogen gestelt u. l. alder-aengenaemste aenschijn. *ofte*, ik sal u dry vraegen voorhouden.

PROSEQUI. (pro *ferri erga aliquid*) Dep. acc. & abl. reg. 31. cap. 4. reg. 31. pag 84. V. G. Cic. lib. 3. in Verr. num. 94. *Quemcumque* (immorigeri magistratus) *equitem Romanum in Provincia videbant, beneficiis ac liberalitate prosequebantur.* | *Vervolgen*, *trek hebben tot iet*, *aengekleeft sijn*, *vervollen*. *B. E. Cic. lib.* 3. *in Verrem num.* 94. Allen Roomschen Ridder, die sy (*de onregtveerdige opsienders*) in de Provincie saegen, vervolden sy met weldaeden, ende mildtheyt.

PROSPICERE. (pro *è longinquo videre*) Act. acc. annot. 2. in cap 4. pag. | *Voorsien*, *van verre sien aen komen*. *B. E. Cic. Fam. lib.* 4. *ad Serv. Sulp. epist.*

91.

91. V. G. Cic. Fam. lib. 4. ad Serv. Sulp. epist. 3. *Multò.. ... antè, tamquam ex aliqua specula, prospexi tempestatem* (bellum civile) *futuram*.

3. Ik hebbe.... al lang van te voren, als van eenen wagt-toren het aen-komende tempeest (*den borgerlijken oorlog*) voorsien.

PROSPICERE. (pro *commodis alicujus servire*) Dat. annot. 2. in cap. 4. pag. 91. V. G. Cic. lib. 1. in Verrem num. 158. *Hoc modo iste* (C. Junius)..... *saluti suæ prospicere didicit*.

Dienstig sijn, besorgt sijn, voorsien, toesigt hebben. B. E. *Cic. lib.* 1. *in Verrem num.* 158. Op dese maniere heeft hy (*C. Junius*) ..... besorgt geweest voor sijn geluk (*sijn behouden*).

PROVIDERE. (pro *prævidere*) Act. acc. annot. in cap. 4. pag. 91. V. G. Plin. *Hoc enim sapientis est, omnia quæ futura sunt providere*.

Voor-sien, sien aen-komen. B. E. *Plin.* Want dit betaemt eenen wijsen man, alles te voor sien, het welke toekomende is.

PROVIDERE. (pro *consulere*) Dat. ann. 2 in cap. 4 pag. 91. V. G Cic. lib. 3. in Verrem num. 131. *Nihilne tibi venit in mentem existimationi tuæ consulere? nihil denique capiti, ac fortunis tuis providere?*

Acht op-nemen ofte slaen, voor-sien, betragten. B. E. *Cic. lib.* 3. *in Verr. num.* 131. Komt u niet te voo-ren van agt te nemen op uwe eere? van ten minsten u leven ende u geluk te betragten?

PUDET. Imp. acc. pers. & gen. rei. cap. 4. reg. 10. pag. 51. V. G. Cic. lib. 2. in Verr *Sunt homines, quos infamia suæ neque pudeat, neque tædeat*. Vide supra verb. piget.

Het schaemt, het maekt beschaemt. B. E. *Cic. lib.* 2 *in Verr.* Daer sijn menschen, de welke over hunne quaeden naem, nog schaemte nog walge en hebben.

PUGNARE. Neut. absol. & acc. cognat. signific. cap. 4. reg. 19. ann. pag. 69.

Vegten, strijden, kampen. B. E. *Cic. l.* 2. *in Verr. num.* 74. Hy was soo ingenomen

ABSOLUTÈ. Cic. l. 2. in Ver. n. 74. *Ita æstuabat dubitatione... ut omnes... intelligere possent, in animo ejus metum cupiditatemque pugnare.*

van twijfelinge..... dat sy alle..... konden verstaen, dat de vreese ende de begeerlijkheyt in sijn gemoedt streden.

ACC. COGN. SIGNIF. *M. Antonius ad Actium* (Albaniæ promontorium) *infelicem pugnam pugnavit.*

ofte, M. Antonius heeft by Actium (*een hooft ofte cape van Albanien*) eenen ongelukkigen strijdt gelevert.

Nota. 1. *pugnare* præsertim apud Poëtas invenitur cum dativ. V. G. *Apud Catull. noli pugnare duobus.* Sed latinis usitatior abl. cum præp. *cum* vide Verep. reg. 15. annot. pag. 64. & supra pag. 63. verb. *certare.*

Nota. 1. pugnare *wort principaelijk by de Poëten gevonden met dativ. B. E. by Catull.* En wilt tegen twee niet vegten. *Maer den abl. met de præp.* cum *is by de Latijnsche Aucteuren gemeynder. Siet Verep. reg. 15. ann. blad 64. ende in dit Boekxken blad* 63. *het woordt* certare.

Nota. 2. *pugnatur* impersonaliter etiam apud probatos auctores legitur. V. G. apud Cæs. lib. 4. Bell. Gall. *Quum* (cùm) *ab hora ferè quarta usque ad solis occasum pugnaretur.* &c. & tum admittit præp. *à* vel *ab* more passivorum V. G. *Ab utroque exercitu strenuè pugnabatur.*

Nota. 2. pugnatur *wort ook by seer goede Acteurs gevonden. B. E. by Cæs. lib.* 4. *Bell. Gall.* Quum (*cùm*) ab hora ferè quarta *&c. ende alsdan lijdt het naer hem de præp.* à *ofte* ab. *op de maniere van de passiva. B. E.* ab utroque exercitu strenuè pugnabatur. *dat is*, van beyde de legers wiert treffelijk gevogten.

PUNIRE. Act. acc. & abl. (non genit. licet sit verbum damnandi) cap. 4. reg. 7. annot. 3. pag. 48. V. G. Cic. pro Domo sua num. 76. *Tu* (me)

Straffen, *kastijden*, *straffe op-leggen. B. E. Cic. pro Domo sua num.* 76. Gy hebt geoordeelt, dat (*ik*) met de doodt moest gestraft worden.

sup.

supplicio puniendam putasti.

PURGARE. (pro *excusare*) Act. acc. & abl. cum præp. *de* (nòn gen.) cap. 4. reg. 7. annot. 3. pag. 48. V.G. Cic. lib. 13. ad Attic. epist. 10. *Purgat* (Brutus) *Cæsarem de interitu Marcelli.*

Verontschuldigen, *onnoosel verklaeren ofte betoonen*, *excuséren*, *over iet purgéren*. *B. E. Cic. lib.* 13. *ad Attic. epist.* 10. (*Brutus*) Verklaert (*door sijne brieven*) Cæsar onnoosel te sijn in de doodt van Marcellus.

PUTARE. (pro *æstimare*) Acc. & gen. parvi, magni minimi &c. aliquando abl. *nihilo* cum præp. *pro*. cap. 4. reg. 8. & annot. pag. 48. & 49. ACC. ET GEN. *S. S. Martyres minimi putabant minas tyrannorum.* ACC. ET ABL. NIHILO. *Pro nihilo puto omnes divitias præ virtute.*

Agten, *estiméren*. *B. E.* De H. H. Martelaeren hebben seer weynig geagt de dreygementen van de Tyrannen. *ofte*, ik en agte voor niet een sier de rijkdommen by de deugt.

Nota. Quantùm ad abl. proximè citatum, videri potést superiùs pag. 113. verb. *ducere.* hìc autem addendum puto, quod, si quis utatur abl. *nihilo* cum præp. *pro* post verba *ducere*, *pendere*, *putare* verbo majoris æstimationis præponi debeat præp. *præ*, ut patet ex exemplo tum hìc, tum pag. 113. allegato.

Nota. Wat aengaet den abl. geseyt, *kan den leser boven blad* 113. *lesen in het woordt* ducere. *Datmen daerentusschen hier byvoegt*, *dat*, *is het saeke imant gebruykt den abl.* nihilo *met de præp.* pro *naer de woorden* ducere, pendere, putare, *voor het woordt dat meer geagt wort moet gestelt worden de præp.* præ.

Q.

QUÆRERE. (pro *requirere*, vel *petere*) Act. acc. & abl. cum præp. *á* vel *ab* vel *ex*. cap. 4. reg. 20. app. pag 70. vel reg. 28. pag 80. ACC. Cic. ad Att. lib. 14. epist 9. *Quid quæris ? omnia plena pacis.* ACC. ET ABL. CUM PRÆP. À. *á judice quæsivit veniam.* ACC. CUM PRÆP. EX. *Ex reo quæsivi multa, intellexi pauca.*

QUÆRITARE. Act. acc. rei & dat. perf. cap. 4. reg 14. num. 6. pag. 63. V. G. *Diogenes per vicos sibi victum quæritabat.*

Nota. 1. *quærere* reperitur etiam cum abl. & præp. *de*. V. G. Cic. lib. 2. de invent. num. 60. *De quo inter sicarios quæritur.* item *de repetundis quærere Cic. Act. 1. in Verr. num. 27.*

Nota. 2. *quærere* admittit dat. dum acquisitivè ponitur. V. G. pro L. Manil. num. 71. multùm *Abest, ut aliquam bonam gratiam mibi quæsisse* (quæsiisse) *videar.* & illud juxta reg. 13. pag. 58.

Soeken, begeeren, vraegen, ondersoeken, vernemen. B. E. Cic. ad Attic. lib. 14. epist. 9. Wat soekt gy? dat alles in peys is. *often*, Hy heeft van den Regter vergiffenisse gevraegt. *wederom*, Ik hebbe van den misdadigen veel gevraegt, maer weynig geweten.

Soeken, vraegen. B. E. Diogenes sogt sijnen kost langs de straeten.

Nota. 1. quærere *wort ook gevonden met abl. ende de præp.* de *B. E. Cic. lib. 2. de invent. num.* 60. Van het welke onder de moordenaers ondersogt wort. De repetundis quærere heeft *Cic. Act. 1. in Verrem num.* 27.

Nota. 2. quærere *heeft naer hem dat. als het voor een verbum acquisitivum genomen wort. B. E. by Cic. pro L. Manil. num.* 71. *multùm* abest *&c. Siet Verep. reg.* 13. *blad* 58.

QUÆSO

QUÆSO & QUÆSUMUS tantùm (pro *rogare*) abs. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab*. cap. 4. reg. 20. app. pag. 71. ABSOLUTÈ. Cic. Act. 1. in Verr. num. 28. *Quid quæso Metelle judicium corrumpere, si hoc non est* ABL. CUM PRÆP. À VEL AB. Cic. pro Archia Poët. *Quæso à vobis, ut in hac causa mihi detis* &c. ACC. Brut. ad Cic. lib. Famil. 11. *Deos quæsumus, consilia tua Reipublicæ salutaria sint.*

QUERI. Dep. acc. cap. 4. reg. 18. num. 3. pag. 68. V. G. Cic. lib. 3. in Verr. num 217. *Injuriam queror, improbitatem coärguo.* Nota. 1. præter acc. in eadem significatione *queri* alios casus admittit, inprimis dativ. & ablat. cum præp. *de* V. G. Cic. lib. 1. Famil. ad Lent. *Multa de mea sententia questus est Cæsari.* Etiam acc. cum præp. *apud* Plin. de Viris Illust. *Quo cognito apud populum questus* &c. etiam absolutè invenitur, V. G. apud Cic. lib. 1. Famil. ad Lent. epist 9. *Quid multa? questus est graviter.* &c

Quæso (*ik vraege*) *ofte* quæsumus *wy versoeken sonder andere conjugatie. B. E. Cic. Act.* 1. *in Verrem num.* 28. Wat is, bidde ik u, Metella, het recht corrumpeeren, is't dat dit het niet en is? *ofte Cic. pro Archia Poët.* Ik vraege van ul. dat gy l. my dit in dese saeke geeft&c. *wederom Cic. lib. Famil.* 11. Wy bidden de Goden, dat uwe raeden aen de Republieke profijtig zijn.

Klaegen, beklaegen. B. E. Cic. lib 3. *in Verrem num.* 217. Ik klaege over de injurie, ik beschuldige ook de schelmerye. *Nota. behalven den acc. boven gemelt lijdt* queri *in de selve beteekenis andere casus. ten eersten dat. ende abl. met de præp.* de *B. E. Cic. lib.* 1. *Fam. ad Lent.* Hy heeft over mijn gevoelen veel aen Cæsar geklaegt. *ook acc. met de præp.* apud *Plin. de viris Illust.* Het welke wetende heeft hy aen de gemeynte geklaegt. *Ook wort het sonder casus gevonden. B. E. by Cic. lib.* 1. *Famil. ad Lent. epist.* 9. Wat wil ik veel seggen? hy heeft veel geklaegt &c

Nota.

Nota. 2. Quamvis superiùs posuerim *queri* admittere acc. quia tamen tenera juventus non tam expeditè potest judicare de energia Latini idiomatis, cùm illius usu careat; consultum judico, ut loco acc. utatur abl. cum præp. *de*. quod autem acc. passim adhiberi non possit patet: V.G. quis dixerit. *Queror Antonium*, loco *queror de Antonio*? dixero tamen: *queror injuriam* & *queror de injuria*.

Nota. alhoewel ik boven heb gestelt, dat queri *acc. lijdt, nogtans om dat de jonkheyt soo ras niet en kan letten end oordeelen van de nettigheyt der Latijnsche taele, mits sy het gebruyk van de selve niet en heeft; vinde ik geraetsaem, dat den leerjongen in plaetse van den acc. den abl. met de præp.* de *gebruykt. Nu, aat den acc. niet altijt en mag gebruykt worden, is seker. want wie sal B. E. seggen:* queror Antonium, *in plaets van* queror de Antonio.

R.

Rapere. Act. acc. rei & dat. vel abl. pers. cum præp. *à* vel *ab*. cap. 4. reg. 14. num. 5. pag. 63. vel reg. 28. num. 1. pag. 80. ACC. ET. DAT. *Latrones rapuerunt illi marsupium*. ACC. ET ABL. *Nulli dare, ab omni rapere didicisti*.

Nemen, af-nemen, ontnemen, rooven, 'af-rooven. B. E. De roovers hebben hem sijne borse genomen. *ofte*, Gy hebt geleert van een ider te nemen, maer aen niemant te geven.

Nota. Sunt, quibus dat. pers. loco abl. cum præp. non ita placet: hic interim legitur alicubi apud Cic. *Rape lumen postremum oculis*. Passim tamen tyro utatur abl. cum præp. *à* vel *ab*.

Nota. Daer sijnder, aen de welke den dat. in plaets van den abl. met de præp. niet aengenaem en is. desen wort daerentusschen by Cicero gevonden: rape lumen postremum oculis. *ik raede nogtans aen den leerjongen het gebruyk van den*

Rece-

RECEDERE. Neut. abl. cum præp *â* vel *ab* est verbum separandi. cap. 4. reg. 28. num. 4. pag. 80. V. G. Cic. lib. 1. de offic. num. 131. *Elaborandum est, ne animi motus â natura recedant.* Idem pro A. Cæcin. num. 37. & alibi.

abl. met de præp. â vel ab. Af-wijken, af-wenden, af-trekken, verlaeten, af-gaen. B. E. *Cic. lib.* 1. *de offic. n.* 131 Men moet neerstelijk letten, dat de driften van het gemoedt, van den nature (*de reden*) niet af-en-wijken.

Nota. *recedere* aliquando loco præp. *â* vel *ab* admittit abl. termini *â quo* cum præp. *de* V. G. Cic. pro Sex. Rosc. Amer. n. 112. *Recede de medio.* & lib. 1. ad Attic. epist. 17. *Non de statu nobis nostræ dignitatis est recedendum.*

Nota. recedere *lijdt somtijts in plaets van* â *vel* ab *de præp.* de. *B. E. Cic. pro Sex. Rosc. Amer num.* 112. Recede de medio. *ofte lib.* 1. *ad Attic. epist.* 17. Non de statu nobis nostræ dignitatis est recedendum.

RECIPERE. Act. acc & abl. cum præp. *â* vel *ab.* est verbum accipiendi cap. 4. reg. 28. num. 1. pag. 80. V. G. *Jam duaum nullas â te recepi literas.*

Ont-fangen, aenveerden, aen-nemen, weder nemen, weder-krygen. B E. Over langen tijdt en hebbe ik van u geen brieven ontfangen.

Nota. Varias alias acceptiones habet *recipere.* & pro rata acceptionum diversos casus diversasque præpositiones exigit. ACC CUM PRÆP IN. Cic fam. lib. 13. epist. 16. ad C. Cæs. *Post mortem Crassi* (Apollonius) *mihi...... dignior visus est, quem in fidem, atque amicitiam meam reciperem.* ACC. ET

Noteert. Gelijk recipere *in veele andere beteekenissen gebruykt wort, soo versoekt het ook verscheyde casus ende verscheyde præpositien.* ACC MET DE PRÆP: IN *Cic. Fam lib.* 13 *epist.* 16 *ad C Cæs* Na er de doodt van Crassus heeft hy (*Apollonius*) my weerdig geschenen, dat ik hem soude in mijn vertrou-

ABL. SIMP. Cic. pro C. Planc. num. 26 *Minturnenses coloni. C. Marium... tecto receperunt.* ACC. ET ABL. CUM PRÆP à Cic. lib. 3. de offic num. 2. *Otium sibi* (Scip. Afric.) *sumebat aliquando, & à cœtu hominum, frequentiaque interdum, tamquam in portum se in solitudinem recipiebat.* ABL. MODI Cic. de Senect num 11. *Tarentum* (Tarento) *quâ vigilantiâ, quo consilio* (Q. Fab. Max) *recepit?*

wen, ende vriendtschap ontfangen. ACC. ENDE ABL. SIMP. *Cic. pro Cn. Planc. num.* 26. De Inwoonders van Minturnen hebben C. Marius... onder hun dak ontfangen. ACC. ENDE ABL MET DE PRÆP. â *Cic. lib.* 3, *de offic. num.* 2. Hy (*Scipio Africanus*) nam somtijts sijne ruste, ende begaf sig van het gewoel des Volks in de eenigheyt als in eene geruste Haven. ABL. MODI. *Cic. de Senec. num.* 11. Met wat eene neerstigheyt ende voorsigtigheyt heeft hy (*Fabius Max.*) Tarento in-genomen?

RECLAMARE. (vel frequentat. *reclamitare*) Dat. est verbum repugnantiæ. cap. 4. reg. 13 num. 2. pag. 59 V. G. Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num. 63. *Reclamitat istiusmodi suspicionibus ipsa natura.*

Tegen-spreken, tegen-strijden, tegen-roepen, tegen-seggen. B. E. *Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num.* 63. Den nature self spreekt tegen dese quade vermoedens. (*suspicien*)

RECONCILIARE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. n. 6. pag. 63. V. G. Cic. lib. 6. ad Attic. epist. 7. *Quinctus .... animum Patris sui, Sorori tuæ reconciliavit.*

Versoenen, peys maeken tusschen twee vrienden. B. E. *Cic. lib.* 6. *ad Attic. epist.* 7. Quinctus.... heeft het gemoedt van sijnen Vader met uwe Suster versoent.

RECORDARI. Dep. gen. acc. & abl. rei. cum præp. de. cap. 4. reg. 11. pag.

Gedenken, gedagtig sijn of worden, in de memorie hebben ofte de memorie ver-

49. GEN. pro Cn. Planc. *Hujus meriti in me recordor.* ACC. Cic. pro M. Cœlio num. 43. *Vosmet vobiscum recordamini* ABL. CUM PRÆP. DE. Cic. pro P. Sextio n. 1. *Ut omittatis de uniuscujusque casu cogitando recordari &c.*

verschen. B. E. *Cic. pro Cn Planc.* Ik hebbe gedagtenisse van sijne verdiensten tot my. *ofte Cic. pro M. Cœl. p.* 43. Overlegt u. l. eygen selven met u. l. gemoedt. *wederom*, Op dat gy over-slaet een iders geval te overdenken &c.

Nota, Quamvîs apud Linacrum, Melanct. Verep. Alvar. Desp. aliosque Grammaticos *recordari* cum gen. acc. & abl. promiscuè legatur, mihi videtur usus attendendus, malim enim dicere petenti auxilium : *Recordabor tui*, quàm *recordabor de te*, vel *te.* Quidquid sit, diligens discipulus advertat translationes Teutonicas verbi RECORDARI *gedagtig sijn & gedagtig worden* & perspiciet priori sæpe non malè aptari gen. posteriori acc. vel ablativ.

Nota. Alhoewel recordari *by Linacer, Melanct. Verep. Alv. Despant. ende andere lief-hebbers der Latijnsche Taele sonder onderscheyt gevonden wort met gen. acc. ende abl. met* de, *my dunkt nogtans dat het gebruyk moet aengesien worden: want ik liever soude seggen aen imant, die hulpe vraegt*: Recordabor tui, *als*, recordabor te, *ofte*, de te. *het sy dat het wilt, den neerstigen jongelink kan letten op de bovenstaende verduytsingen van het woordt* RECORDARI gedagtig sijn *ende* gedagtig worden; *ende hy sal bespeuren, dat op de eerste dikwils den genit. op de leste den acc. ofte den abl. past.*

REDARGUERE. Act. acc. & gen. criminis. cap. 4. reg. 7. pag. 45. *Nisi te correxeris, redarguam te criminis plurimi.*

Straffen, berispen, bestraffen, de valsheydt van iet met reden betoonen. B. E. Is't dat gy u niet en sult gebetert hebben, sal ik u

over veele fouten bestraffen.

REDDERE. Act. acc & dat. est verbum reddendi. cap. 4. reg. 14 num 1. pag 61. V. G Philipp. 10. num. 20. *Non est vestri nominisque Romani dubitare, eum spiritum, quem naturæ quis debeat, patriæ reddere.*

Weder-geven, weder ter handt stellen, geven. B. E. *Cic. Philipp.* 10. *num.* 20. Het en voegt nogte u. l. nogte den Romeynschen naem te twijfelen van dat leven, het gene den nature gegeven heeft, aen het Vaderlandt weder-te-geven.

REDIMERE. Act. acc. abl pretii, & abl cum præp. *à* vel *ab*. gen. tanti, quanti &c. est verbum emendi. c. 4. reg 28 p. 80. & reg 29. p 81. ACC ET ABL. *Minimo pretio redemisti hæc mancipia.* vel Cic. lib. 5. in Verr. num. 26 *Metum virgarum ... pretio redemit.* GEN QUANTI &c. *quanti à Mauris redemtus es?*

Af-koopen, wederom koopen, koopen, door geldt verlossen. B. E. Gy hebt voor eenen seer kleynen prijs dese Slaeven af-gekogt. ofte *Cic. lib.* 5. *in Verr. num.* 16. Hy heeft de vreese van de roede .... met geldt af-gekogt *Wederom*, Voor hoe veel zijt gy van de Mooren verlost geworden?

Nota. Plura concernunt verbum *redimere*, pro quibus consule V. *conducere* pag. 80 & V. *emere* pag. 116.

Nota. Ik soude meer van het woordt Redimere *konnen seggen, maer den Leser kan sien hier boven Verb.* Conducere *blad.* 80. *ende V.* Emere *blad* 116.

REDIMIRE. Act. acc. & abl. est verbum ornandi cap 4. reg 22. pag. 72. V. G. *Vir triumphans redimitus lauro ascendebat Capitolium.*

Kroonen, vercieren. B. E. Die by de Romeynen de triumphe verkregen hadde, klom naer het Capitolium gekroont met eenen Lauwer-krans.

REFERCIRE Act acc. & abl. est verbum implendi

Vervollen, vol doen. B. E. *Cic. pro Corn. Balbo.* Om

cap.

cap. 4. reg. 30. num. 3. pag. 82. V. G. Cic. pro Corn. Balbo. *Quod iis rebus Urbem Italiamque re ferceruns.* &c.

dat sy door die saeken de Stadt, ende Italien hebben vervolt &c.

Referre. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 1. pag. 62. V. G. Cic. Fam. lib. 5. epist. 5. ad C. Antonium. *Pro iis rebus nullam mihi abs te relatam esse gratiam, tu es optimus testis.* vel Cic. Philipp. 2. num. 55. *Omnia denique, quæ posteà vidimus.... uni accepta referemus Antonio.* Alias acceptiones præter subjunctas vide apud Calep. Lamb &c.

Weder-brengen, weder-geven, vertellen. B. E. Cic. Fam. lib. 5. epist. 5. ad C. Anton. Dat gy my voor alle dese saeken niet weder gegeven (*dankbaer geweest*) en hebt, weet gy best. *ofte, Cic. Philipp. 2. num* 55. Ten lesten alle de saeken, de welke wy daer naer gesien hebben... sullen wy op Antonius leggen.

Referre (pro *narrare*) Act. acc. & dat. annot. 2. in cap 4. pag 91. V. G. Cic. l. 4. Acad. Quæst. num. 146 *Sic ego nunc tibi refero, artem sine scientia esse non posse.* vel, *Totam facti seriem mihi referas.*

Seggen, verhaelen, kenbaer maeken. B E. Cic. l. 4. Acad. Quæst. num. 146. Nu segge ik u aldus, dat de konste sonder de wetenschap niet wesen en kan. *ofte*, Verhaelt my geheel den staet van de saeke.

Referre. (pro *proponere consilii ergò*) Act. acc rei & acc. pers. cum præp. *ad* vel acc. pers. cum *ad* & abl. rei cum *de* ann. 2 in c. 4. p 91. Acc. rei et acc. pers cum ad. Cic. lib. 3. ad Q. Frat. epist. 8. *Si crebro referes animum tuum ad rationem, & veteris*

Voor-stellen, onderrigten, te kennen geven, te samen voegen, refereren. B. E. Cic. lib. 3. ad Q. Fratrem epist. 8. Is't dat gy dikwils u gemoedt sult gevoegt hebben met den regel van onsen ouden raedt ende hope, gy sult veel ligter den aerbeyt van den

con-

consilii nostri & spei, facilius istos militiæ labores..... feres. ACC. PERS. CUM AD ET ABL. REI CUM DE. Cic. pro L. Manil. n. 58. *De quo* (Pompejo) *legando spero Consules ad senatum relaturos.*

REFERT. Imp. gen. *tanti, quanti, illorum* &c. abl. *meâ, tuâ,* &c. cap 4 reg. 11. pag. 52. app. 1. & 2. pag. 53 V. G. Salust. in Jug. *Faciendum aliquid, quod illorum magis, quam suâ retulisse videatur.*

Nota. 1. Quamvis *refert* admittat juxta reg. cit. abl. *nostrâ, vestrâ* &c. non licet tamen addere gen. plur. *omnium.* Hinc malè dixeris: *nostrâ omnium refert.* pro, *Nostrûm omnium refert.* vide Verep. pag. 52.

Nota. 2 Quamvis non dicatur: *nostrâ omnium refert*; rectè tamen dicitur: *meâ unius refert*, minimè verò, *mei unius refert*; sicuti etiam: *tuâ solius interest*, non, *tui solius interest.* Hujus ultimi oblitus videor pag. 144. Verb. *interest.*

oorlogh verdraegen. *ofte Cic. pro L. Manil. n.* 58. Van wie te verkiesen (*Pompejus tot Velt overste*) ik hope, dat de Borgemeesters het Senaet sullen onderrigten.

Het sijn de affairen, men heeft daer mede te doen, het gaet aen, het is dienstig, het toucheert. B. E. Salust. in Jug. Dat daer iet te doen is geweest, het welke meer de andere, als hun eygen schynt te hebben aen-gegaen.

Nota. 1. *Alhoewel* refert *naer den bovenstaenden regel lijdt den abl.* nostrâ, vestrâ, *&c. het en is niet geoorloft daer by te stellen den gen. plur.* omnium: *soo dat gy qualijk soude seggen*: Nostrâ omnium refert, *voor*, nostrûm &c.

Nota. 2. *Alhoewel men niet en segt*: nostrâ omnium refert. *Men segt nogtans wel*: meâ unius refert, *maer geensins*, mei unius refert. *gelijk ook*: tuâ solius interest, *niet*, tui solius interest. *Het tweede exempel schyn ik te hebben vergeten blad* 144. *in het woord* interest.

Nota.

Nota. 3. *refert* loco gen. etiam aliquando adſciſcit adverbialia quædam *multùm*, *plùs*, *infinitùm* &c. (ne uſurpes *pluris*, *maximi*, *minoris* &c.) V. G. Plin. lib.6. cap. 39. *Infinitùm refert lunaris ratio.* vide ſuprà Not. 2. ad Verb. *intereſt* pag. 163. & Verep. app. 2. pag. 53.

Nota. 3. refert *in plaets van gen. lijdt ſomtijts eenige adverbialia. B E.* Multùm, plùs, infinitùm *&c.* (*wagt u te ſtellen de gen.* pluris, maximi, minoris *&c.*) *B. E. Plin. lib.* 6. *cap.* 39. Daer is ten uyterſten veel aen-gelegen aen de geſtelteniſte der maene. ſiet boven *intereſt* blad 163.

Reficere. (pro *recreare* vel *confirmare*) Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Liv. lib. 6. ab Vrb. Cond. *Quum* (cùm) *in alto, ubi ſubſtituerant, cibo reficerent vires, contemplatus Eudamus hoſtes &c.*

Herſtellen, verquikken, verſterken. B. E. Liv. l. 6. *ab Vrb. Cond.* Alſwanneer ſy op de hoogte, daer ſy op hadden blijven ſtaen, hun met ſpijſe verſterkten, heeft Eudamus den vyandt geſien hebbende &c.

Refragari. Dep. eſt verbum repugnantiæ cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Cic. Philipp. 11. num. 20. *Ne refragari homini amiciſſimo, ac de me optimè merito videar.*

Tegen-ſtaen, tegen-ſtrijden, tegen-ſpreken. B. E. Cic. Philipp. 11. *n.* 20. Op dat ik niet en ſchyn aen mijnen alder-beſten vriendt tegen-te-ſtaen.

Reluctari. Dep. dat. eſt verbum repugnantiæ. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Colum. lib. 1. *Quum* (cùm) *veteri aſtruitur recens ædificium, quaſi aſſurgenti reluctans, oneri cedit.*

Tegen-worſtelen, tegen-ſtrijden, tegen-ſtribbelen, wederſtaen. B. E. Colum. lib. 1. Alſwanneer eenen nieuwen bouw aen eenen ouden gehegt wort, wijkt den ouden als tegenſtrydende aen den op-komende laſt.

REMINISCI. Dep. acc & gen, cap. 4. reg. 9. pag. 50. ACC. S. Sulpic. ad Cic. *Ea potius reminisce-re, quæ digna tuâ personâ sunt.* GEN. Cæs. 1. bell. Gall. c 13. *Sin bello persequi perseveraret* (sunt verba Helvetiorum) *reminisce-retur & veteris incommodi Romanorum, pristinæque virtutis Helvetiorum.*

Gedagtig sijn, gedenken, overleggen, overpeysen, sijne memorie ververschen. B. E. S. Sulpic. ad Cic. Sijt liever die saeken gedagtig, de welke uwen persoon weerdig sijn. *ofte Cæs. 1. b. Gall. c. 13.* Maer waer het saeke (*'t sijn de woorden van de Switsersche Gesanten*) hy hun vol? herde vyantlijk te vervolgen, dat hy soude gedenken het voorgaende perijkel der Romeynen, ende de oude kloekmoedigheyt van de Switsers.

Nota. Verepæus loco suprà cit. asserit *reminisci* licitè aliquando adjungi abl. cum præp. *de* Melanchon autem cap. 12. reg. 3. pag. 291. id absolutè negat, asserens *reminisci* & *oblivisci* ascifcere genitiv. vel accusat. tantum. Ego hac in parte Melancthoni adhæreo, quia usus ablat. cum præp. *de* post verbum *reminisci* vel nullus, vel valde rarus est.

Nota. Verepæus segt op de boven gestelde plaets, dat reminisci *ook lydt abl. met de præp.* de *maer Melancthon met veele andere, houd staen, dat* reminisci *en* oblivisci, *alleen genitv. ofte accus. regéren. Ik voege my hier by Melancthon, want het gebruyk van den ablat. met de præp.* de *naer het woord* reminisci *ten minsten* heel raer is.

REMITTERE. (pro *mittere unde venerat*) Act. acc. & dat. vel acc. cum præp. *ad* cap. 4. reg. 14 pag. 62. ACC. ET DAT. *Remisi tibi literas, quas ad me miseras.* ACC. ET ACC. CUM AD. *Ante*

Weder-senden, weder-schikken, weder-geven. B. E. Ik hebbe u de brieven weder gesonden, de welke gy my gesonden hadde. *ofte*, Voor den eersten van de toekomende maendt *kalen-*

kalendas proximas servum tuum ad te remittam. sal ik u uwen knegt weder-senden.

REMITTERE. (pro *condonare*) Act.acc. & dat. c. 4. reg. 13. num. 1. pag. 49. V. G. Cic. Philipp. 11. num. 18. *Flacco..... multam populus remisit.* vel, *Non remittam tibi hanc noxam in æternum.*

Quytscbelden, *vergeven. B. E. Cic. Philipp.* 11. *n.* 18. Aen Flaccus..... heeft het volk de boete quytgescholden. *ofte*, Dese foute en sal ik aen u inder eeuwigheyt niet vergeven.

Remittere nuntium uxori. est, *Uxorem repudiare.* Remittere nuntium uxori. *is*, sijne Huysvrouwe verworpen,

Aliquid remittere de diligentia. est, *In diligentia tepescere.* Aliquid remittere de diligentia. *is*, Iets af-laeten van de neerstigheyt.

REMOVERE. Act. acc. & abl. cum præp. *â* vel *ab.* cap. 4. reg. 28. num. 4. V. G. Cic. lib. 5. in Verrem num. 135. *Tu* (Verres)..... *Archipiratam ab omnium oculis removisti.* vel, *Remove manus tuas â me.*

Af-doen, *af-nemen*, *weg-doen. B. E. Cic. lib.* 5. *in Verrem num.* 135. Gy (*Verres*).. hebt den Aerts-roover weg-genomen uyt de oogen van een ider. *ofte*, Neemt uwe handen van my weg.

REMUNERARE. Act. vel REMUNERARI. Dep. acc. & abl. cap. 4. reg. 32. pag. 85. V. G. Cic. post Reditum num. 29. *Quibus autem officiis T. Annii beneficia remunerabor* ? (malè Calep. *remunerabo*)

Vergelden, *wederloonen*, *recompenséren. B. E. Cic. post Reditum n.* 29. Met wat dienstbaerheden sal ik vergelden de weldaden van T. Annius ?

Nota. Quamvis apud Calep. Martin. Kilian. aliosque Auctores, qui Tyronum manibus teri solent, *remunerare* æquè ac *remu-*

Nota. Alhoewel by Calep. Martin. Kilian. ende andere Autheuren, die van de jongelingen gebruykt worden, remunerare *soo wel*

nerari legatur. Apud Ciceronem tamen frequentior usus est deponentis quàm Activi. deponentis exempla legimus, Cic. fam. l. 3. epist. 9. l. 9. epist. 8. lib. 8. ad Attic. epist. 1. (hoc in loco non debet juxta Calep. legi *remunerare*, sed *remunerêre*) Cic. ad Varr. in Proœm. &c. unde & Alvarus solius deponentis *remunerari* memoriam facit.

als remunerari *gelesen wort, nogtans gebruykt Cicero meer het deponens* remunerari, *als het Activ.* remunerare. *van* remunerari *lesen wy Cic. Fam. l. 3. epist. 9. lib. 9. epist. 8. lib. 8. ad Attic. epist. 1. (in dese citatie en moet met Calep. niet gelesen worden* remunerare, *maer* remunerêre) *Cic. ad Varr. in Proœm. &c. Ende daerom schijnt Alvarus alleenelijk van* remunerari *mentie te maeken.*

Renuntiare. (per *t. aliis* per *c.*) Act. acc. rei & dat. pers. annot. 2. in cap. 4. pag. 91. V. G. Cic. Act. 1. in Verrem num. 19. *Renuntio tibi, te hodiernis Comitiis esse absolutum.*

Te kennen geven, bescheeds geven, bekent maeken, verklaeren. B. E. Cic. Act. 1. in Verrem num. 19. Ik maeke u bekent, dat gy door de vergaederinge van desen dag ontslaegen sijt.

Renuntiare liti. est, *Litem deserere.*

Renuntiare liti. *is*, Het Proces verlaeten.

Renuntiare hospitium alicui. est, *Nolle alicujus hospitio uti.* Vide Cic. lib. 2. in Verrem num. 89.

Renuntiare hospitium alicui. *is*, By imant niet willen logéren. *Siet Cic. lib. 2. in Verr. num.* 89.

Renuntiare aliquem Consulem. est, *aliquem declarare Consulem.* Et hæc locutio fuit Familiaris Romanis.

Renuntiare Consulem aliquem. *is*, Imant Consul declaréren. *Ende dese maniere van spreken is gemeyn by de Romeynen geweest.*

Repellere. Act. acc. & abl. est verbum removendi cap. 4. reg. 28. num. 4.

Verdrijven, weg-jaegen, af-keeren, verstooten, afstooten. B. E. Cic. post

pag.

pag. 80. V. G. Cic. post reditum num. 16. *Tu* (L. Piso) *affinem tuam, filiam meam, superbissimis & crudelissimis verbis à genibus tuis repulisti.* — *reditum num.* 16. Gy (*L. Piso*) hebt uwe nigte, mijne Dogter, met de alder-hooveerdighste ende alder-vreetste woorden van voor uwe knien weg-gejaegt.

Rependere. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 1. pag. 62. V. G. *Vices rependam benevolentiæ tuæ.* — *Vergelden, loonen, weder-geven. B. E.* Ik sal uwe goede genegentheyt vergelden.

Repetere. Act. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab.* est verbum petendi. cap. 4. reg. 20. app. pag. 71. V. G. Cic. ad Herenn. lib. 2. num. 19. *Quod argentario obtuleris, expensum à socio ejus rectè repetere possis.* vel, *Repetivi à Joanne equum meum, sed negat se recepisse.* — *Weder-vraegen, weder-eyschen. B. E. Cic. ad Herenn. lib. 2. num.* 19. Dat gy mogt weder-vraegen van den mede-geselle, het gene gy gegeven hadde aen den Wisselaer (*Banquier*) ende verquist is. *ofte*, Ik hebbe mijn Peert weder-geyscht van Joannes, maer hy loochent, dat hy het ontfangen heeft.

Repetere pœnas ab aliquo. est, *Supplicium de aliquo sumere.* — Repetere pœnas ab aliquo. *is*, imant straffen.

Repetere ab ovo. est, *Ab initio factum aliquod enucleare.* — Repetere ab ovo. *is*, Van het beginsel af eenig feyt ofte saeke ondersoeken.

Replere. Act. acc. & abl. est verbum copiæ c. 4. reg. 30. num. 1. pag. 82. V. G. *Dum mentem instruxisti Studio, peram, anteà vacuam, replevisti nummis.* — *Vervollen, voldoen. B. E.* Alswanneer gy u verstant door de Studie hebt verbetert, hebt gy uwe borse, van te voren ydel, met gelt vervolt.

Reportare. (pro *obtinere* vel *extorquere*) Act. — *Verkrygen, weder-brengen. B. E. Cic. de Legibus.* De

acc. & abl. cum præp. *â* vel *ab.* vel aliquando ejus loco *ex.* est verbum accipiendi cap. 4. reg. 28. n. 14 pag. 80. V. G. Cic. de Legibus. *Nihil.... præter laudem bonis atque innocentibus, neque ex hostibus, neque â sociis reportandum.* Notet autem prudens lector in dato exemplo *ex hostibus* & *â sociis*; & facilè colliget præp. *ex*, dum *reportare* jungitur, quidquam majus significare, quàm *â.*

goede ende regtveerdige en moeten, soo van de vyanden, als van de vrienden, niet anders als eere ende lof tragten te verkrygen.

Dat daerentusschen den voorsigtigen leser in het gegeven exempel let op de woordekens ex hostibus *ende* â sociis, *ende hy sal ligtelyk bemerken, dat de præp.* ex, *als sy by* reportare *gestelt wort, iet meer beteekent als* â.

REPOSCERE. vide *repetere.*

Reposcere. *siet* repetere.

REPREHENDERE. Act. acc. (non genitiv.) cap. 4. reg. 7. annot. 3. pag. 48. V. G. Horat. *Nec tua laudabis studia, aut aliena reprêndes.*

Berispen, straffen, bekyven, over-haelen. B. E. Horat. Gy en sult uwe eygen werken niet prijsen, nogte de werken van een ander berispen.

Nota. Dixi *reprehendere*, licet sit verbum accusandi, non admittere genitiv. quis enim dicat: *Reprehendo te avaritiæ?* aliquibus placet dicere: *Reprehendere aliquem de aliquo crimine*, verùm eorum pace malim cum Verepæo reg. 7. annot. 4. pag. 48. dicere: *Reprehendere alicujus parsimoniam*; quàm, *Reprehendere ali*

Nota. Ik hebbe geseydt, dat reprehendere, *alhoewel het een woordt van* beschuldigen *is, niet en lijdt genit. wånt wie sal seggen:* Reprehendo te avaritiæ? *sommige behaegt het te seggen:* Reprehendere aliquem de aliquo crimine. *Maer ik wil, met hunnen oorlof, liever met Verepæus reg. 7. ann. 4. blad 48. seggen:* Reprehendere alicujus

quem

quem de parsimonia. In rem videatur Cic. pro Q. Ligario num. 25.

parsimoniam, *als*, Reprehendere aliquem de parsimonia. *Ten proposte siet Cic. pro Q. Ligario num. 25.*

REPUGNARE. Neut. dat. est verbum repugnantiæ. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Cic. de Amic. num. 94. *Cum autem omnium rerum simulatio est vitiosa..... tum amicitiæ repugnat maximè.*

Tegen-strijden, contrarie sijn, tegen-seggen. B. E. Cic. de Amic. num. 94. Maer gelijk de geveynstheyt in alle saeken van haer selven quaet is...... soo is sy ook seer contrarie aen de vriendtschap.

REQUIRERE. Act. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab.* est verbum petendi cap. 4. reg. 20. app. pag. 70. V. G. Cic. lib. 4. in Verrem num. 79. *Abs te* (P. Scipio) *officium tuum, debitum generi, & nomini requiro, & flagito.*

Vraegen, versoeken. B. E. Cic. lib. 4. in Verr. num. 79. Ik versoeke van u (*P. Scipio*) uwe pligt, de welke gy schuldig sijt aen uwen Stam ende naem, jae ik begeer die.

RESERVARE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. num. 1. pag. 59. vel reg. 14. num. 6. pag. 63. V. G. Cic. lib. 1. in Verr. n. 86. *Ea omnia.... testibus reservabo.* vel Philipp. 14. num. 26. *Sublatus è prælio* (Pansa) *Reipublicæ vitam reservavit.* Idem in Verrem lib. 3. num. 84. *Hoc mihi reservabo genus integrum.*

Bewaeren, agter-houden, uyt-stellen tot eenen anderen tijt. B. E. Cic. l. 1. in Verr. num. 86. Ik sal alle dese saeken voor de getuygen bewaeren. *ofte Philipp. 14. num. 26.* (*Pansa*) gedraegen sijnde uyt den strijdt, heeft sijn leven voor de Republieke bewaert. *Wederom in Verr. lib. 3. num.* 84. Ik houde heel dese saeke by my.

RESILIRE. Neut. abl. cum præp. *à* vel *ab.* cap. 4. reg. 28. n. 2. p. 80 V. G.

Weder-botten, af-botten. B. E. Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num. 79. Soo dat Cic.

Cic. pro Sex. Rosc. Am. num. 79. *Ut non modò ab hoc crimen resilire videas, verùm omnem suspicionem in vosmetipsos recidere intelligas.*

gy niet alleen siet, dat het op-geworpen schelmstuk van hem af-bot, maer ook klaerlijk siet, dat alle suspicie op u. l. self komt.

RESISTERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Cic. pro M. Cœlio num. 53. *Quid ego nunc argumentis huic crimini, quæ sunt innumerabilia, resistam?*

Tegen-houden, blijven staen tegen imant die vervolgt, wederstaen, sig tegen-stellen. B. E. Cic. pro M. Cœlio num. 53. Met wat redenen sal ik nu dit op-geleydt (*aen Celius*) schelmstuk wederstaen?

RESPONDERE. Neut. dat. & acc. cum præp. *ad.* cap. 4. reg. 14. pag. 62. DAT. Cic. Famil. lib. 2. epist. 17. ad Caninium. *Uni epistolæ respondi, venio ad alteram.* vel Cic. Famil. lib. 15. epist. 21. ad Treb. *Cui.... ego amori, utinam cæteris rebus possem! amore, certè respondebo.* ACC. CUM AD. Cic. in Vatin. num. 40. *Ut audiamus, quàm copiosè ad interrogata respondeas, concludam jam interrogationem meam.*

Antwoorden, antwoorde geven ofte schrijven. B. E. Cic. Fam. lib. 2. epist. 17. ad Caninium. Ik hebbe aen eenen brief geantwoordt, ik kome tot den anderen. *ofte Cic. Fam. lib. 15. epist. 21. ad Treb.* Aen welke liefde, Godt gave dat ik het op eene andere maniere koste doen! Ik sekerlijk met liefde sal antwoorden. *wederom Cic. in Vatin. num.* 40. Op dat wy hooren, hoe bondelijk gy antwoordt op de vraegen, sal ik nu sluyten mijne ondervraeginge.

Nota. Tametsi *respondere* (ut constat) reperiatur cum acc. & præp. *ad.* loco dativ. prudenter usus est attendendus: non enim

Nota. Alhoewel respondere (*gelijk het blijkt*) *gevonden wort met acc. ende de præp.* ad. *inplaets van dat. moet het gebruyk neerste-*

tam

tam eleganter dixeris : *Responde ad me*, pro, *responde mibi*.

lijk aengesien worden : *want gy en sult soo wel niet seggen* : Responde ad me, *als* responde mihi.

RESTAT. Imp. dat. cap. 4. reg. 17. pag. 66. V. G. *Quid mibi nunc restat* ? quære *superest*.

Het is over, *het schiet over*, *het blijft over*. *B. E.* Wat schiet my nu over ? *siet* superest.

RESTITUERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. n. 1. pag. 62. V. G. *Commodatum mibi restitue*.

Weder-geven, *restituéren*. *B. E.* Geeft my het geleent goedt weder.

Nota. *restituere* dum *restaurare* significat sæpe legitur cum acc. & præp. *in*. V. G. apud Cic. ad Attic. lib. 1. epist. 2. *Salustium præsentem restituere in ejus* (Luccæii) *veterem gratiam non potui*.

Nota. restituere, *als het* herstellen *beteekent*, *wort dikwils gevonden met acc. ende de præp*. in. *B E. by Cic. ad Attic. lib*. 1. *epist*. 2. Ik en hebbe Salustium, tegenwoordig sijnde, niet konnen herstellen in sijne (*van Luceeius*) oude vriendtschap.

REVENDERE. Act. dat. acc. & abl. pretii, gen. *tanti*, *quanti* &c. cap. 4. reg. 29. p. 81. DAT. *Revende mibi quæ vendidi tibi*. ACC. ET ABL. PRETII. *Quæ emisti*, *revendes pretio minori*. vel, *Revende hanc rem tanti*, *quanti potes*. vide *conducere* pag. 80. *emere* pag. 116. & *locare* 174.

Verkoopen, *wederom verkoopen*. *B. E.* Verkoopt my wederom, het gene ik aen u verkogt hebbe. *of* de saeke die gy gekogt hebt, sult gy voor minderen prijs verkoopen *ofte*, Verkoopt dese saeke wederom soo veel als gy kont. *siet* conducere *blad* 80. emere *blad* 116. &c.

REVERERI. Dep. acc. reg. 18. num. 3. pag. 68. V. G. Cic. lib. 2. de Orat. num. 122. *Dicam enim non reverens assentandi opinionem*.

Vreesen, *ontsien*, *in eere bouden*. *B E. Cic. lib*. 2. *de Orat. num*. 122. Want ik sal het seggen, niet vreesende de suspicie van

vel,

vel, *Reverere parentes tuos.* — te willen vleyen. *ofte*; Houdt uwe ouders in eere.

RIDERE. (pro *irridere*) acc. annot. 3. in cap. 4. pag. 92. V.G. *Risisti magistrum tuum jam satis.* — *Lacchen*, *uyt-lacchen*, *uyt-spotten*, *den schimp met imant houden*, *spotten*, *gekken.* B.E. Gy hebt nu al genoeg uwen meester uyt-gelacchen.

RIXARI. Dep. abl. cum præp. *de.* c. 4. reg. 28. n. 5. pag. 80. V. G. Cic. de Orat. *Cum esset cum eo Terracinæ de amicula rixatus.* &c. vel Horat. 1. epist. 19. *Alter rixatur de lana sæpe caprina.* — *Kijven*, *krakeelen*, *krakeel maeken*, *twistig sijn.* B. E. *Cic. de Orat.* Als hy te Terracine (*een Stadt in het Rijk van Napels*) om sijne boelinne met hem gekeven hadde. *&c. ofte Hor.* 1. *epist.* 19. Den anderen is twistg om een geyten hair (*om eenen niet*)

ROGARE. Act. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab.* aliquando duos acc. c.4. reg. 20. & app. p.70.& 71. ACC. Cic. Fam. l.2. epist. 7. ad C. Curion. *Te*, *mi Curio*..... *rogo atque oro.* 2. ACC. Cic. l.2. in Verr. n.36. *Primò*..... *Heraclium aggredi* (Verres) *conatur*, *ut eum roget inspicienda*, *quæ non reddat.* ABL. CUM À VEL AB. *À te rogo veritatem.* — *Vraegen*, *versoeken*, *begeeren.* B.E. *Cic. Famil. lib.* 2. *epist.* 7, *ad C. Curion.* Ik vraege u beminden Curio.... ende bidde u. *ofte Cic. l.*2. *in Verr. n.*36. Hy (*Verres*) tragt eerst Heraclium aen-te-gaen, om van hem te-vraegen, de stukken om die in-te-sien, die hy niet van sin en was weder-te-geven. *wederom*, Ik vraege van u de waerheyt.

ROGATUS SENTENTIAM. usitatè legitur apud Cic. ad Attic. lib. 1. epist. 10. *Primùm*... *scito*, *primum* — Rogatus sententiam. *wort wel geseydt*, *ende gevonden by Cicero lib.* 1. *epist.* 10. Weet ten eersten, *me*

me non esse rogatum sententiam. Item Act. 1 in Verrem num. 44 *Cùm esset* (Q. Catulus) *sententiam rogatus* & alibi vide Verep. cap. 4 reg. 21. pag. 72.

dat ik over mijne opinie den eersten niet en ben ondervraegt geweest. *Item Act. 1. in Verr. num.* 44. Alswanneer (*Q Catulus*) sijne opinie gevraegt was *Ende op andere plaetsen. Siet Verep. cap. 4. reg.* 21. *blad* 72.

RORAT. Imp. cap. 4. reg. 1. pag. 39.

Rorat. *Het douwt.* sonder casus.

RUBERE vel RUBESCERE. Neut absolutè & cum abl. causæ c. 4. reg. 31. p 84. ABSOLUTè. Cic. ad Attic. lib. 14. epist. 4. *Rubeo* (mihi crede) *sed jam scripseram, delere nolui.* ABL. CAUSÆ. *Nondum rubescis pudore?*

Root worden ofte sijn, sig schaemen, beschaemt worden ofte sijn. B. E. Cic. ad Attic lib. 14. *epist.* 4. Ik worde beschaemt, (*gelooft my*) maer ik hadde het al geschreven, ik en hebbe het niet willen uytdoen *ofte*, Wort gy nog niet root van schaemte?

S.

SACRARE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14 pag. 62. V. G. Plin. lib. 36. *Remanet & alius centum cubitorum, quem..... ex Oraculo Soli sacravit.*

Wyên, in-wyên, toe-eygenen, op-offeren. B. E. Plin. lib. 36 Daer is nog eenen anderen over van hondert voeten..... den welken hy naer het gebodt van het Orackel aen de Sonne toe-geeygent heeft.

SALIRE. Neut. (pro *gaudere*) dat. & abl. cum præp. *præ.* cap. 4. reg. 17. app 2. pag. 67. & reg. 31. observ. 2. p. 84. DAT. *Salit mihi cor.* ABL. CUM PRÆ. *Præ lætitiâ salio.*

Dansen, op-springen, springen. B. E. Mijn hert springt op in mijn lijf. *ofte*, Ik spring op van blijtschap.

SAPERE. Neut. absol. & acc. cap. 4 reg. 19. pag. 68. V. G. *Hoc condimentum sapit Saccharum.*

Smaeken, smaek hebben. B. E. Dese Souse smaekt naer het Suyker.

SAPERE. (pro *referre*) Cap. 4. reg 19. pag 68. V. G. Cic. lib. 1. de finibus num 23. *In tertiâ ... parte, quæ est de vita & moribus ...* (Ethica) *nil generosum sapit, atque magnificum.* vel, *Propositiones Quesnelli Sapiunt hæresim.*

Den smaek hebben, in sig hebben, in sig besluyten. B. E. *Cic lib.* 1. *de finibus num.* 23 In het derde deel, het welke handelt van het leven ende de manieren, en besluyt hy (*Democritus*) niet, het welke manaftig ende treffelijk is *ofte*, De Stellingen van Quesnel hebben den smaek van de Ketterye.

SAPERE (pro *prudentiâ & sapientia præditum esse*) Neut. absf. aliquando cum acc cap 4 reg. 19 pag. 68. ABSOLUTÈ. Cic lib. 7. Fam. ad Treb. epist. 16 *Usquequaque sapere oportet.* Idem ad eumdem epist 6. & alibi. sic dictum est: *Sero Sapiunt Phryges.* ACC. Cic. ad Attic lib. 14 epist. 5. *Ista ... Cæsaris Libertorum conjuratio facilè opprimeretur, si recta saperet Antonius.*

Wys ende voorsigtig syn. B. E. *Cic. lib.* 7. *Famil. ad Treb. epist.* 16. Van alle zijden moet men voorsigtig sijn. *Du danige exempelen heeft Cic. seer dikwils: soo segmen ook*: Serò sapiunt Phyges. *dat is*, De Trojaenen worden te laet wijs. *met acc wort het gevonden by Cic. ad Attic. lib.* 14. *epist* 5. Dese samen rottinge van de vry-gesprokene van Cæsar soude ligtelijk te-niet-gedaen worden, waer het saeke Antonius wijs waere.

SATAGERE. (pro *anxiè sua curare*) Neut gen. cap. 4. reg. 9. app. pag. 50. V. G. *Hic rerum suarum satagit.*

Syn saeken ter herten-nemen, sijn saeken betragten. B. E. Desen neemt sijne saeken ter-herten.

Nota licet Vossius, Verep Linac Alvar Melanct. Donat. &c quasi indigitent *satagere* tantùm, in genit. admittere to *rerum*. Quamvîs, inquam, singuli unum idemque exemplum afferant ex Ter. Heaut. Act 1. Sc. 2. *Clinia rerum suarum satagit*. nonnullis tamen recentioribus visum est etiam genit. aliis nominibus dare. V. G. *Satagere divitiarum suarum, conscientiæ* &c. quisque hac in materiâ quod probatum judicaverit sequatur, ne solus ego judicium ferre videar.

SATIARE Act. acc. & abl. reg. 30 num. 3. pag. 82. V G. Cic. pro P. Sylla num. 1. *Quorum* (inimicorum) *animos ne supplicii quidem suo satiare posset* vel lib. 1. ad Quinct Frat epist 3 *Quorum* (inimicorum) *crudelitas nonaum esset nostrâ calamitate satiata*.

SATISFACERE. Act. dat. cap. 4. reg 14. num. 6. pag 63. V G. Cic. lib 6. ad T. Pomp. Attic. epist. 1. *Noli..... putare, me quidquam maluisse, quam ut mandatis tuis satisfacerem*. vel Famil. lib. 13.

Nota. Alhoewel Vossius, Verep. Linac. Alvar. Melanct. Donat. &c. als willen te kennen geven dat satagere *alleen in genit. lijdt het woordt* rerum *Alhoewel, segge ik, dat sy al te gader een ende het selve exempel by-brengen uyt Terent. Heaut. Act. 1. Sc. 2.* Clinia let met ernst op sijne saeken. *Nogtans schijnt het aen sommige jongere letter-konstige geoorlost te sijn ook de andere nomina naer* satagere *in gen. te gebruyken. B. E.* Satagere divitiarum, conscientiæ &c.

Versaeden, vol-op-geven. B. E. Cic pro P. Sylla n. 1 Wiens (*van sijne vyanden*) gemoederen hy selfs door sijne doodt niet en konde versaeden. *ofte lib. 1. ad Quinct Frat. epist.* 3. Wiens (*van onse vyanden*) vreetheyt nog niet en was versaet met onse ellenden

Voldoen, te vreden stellen, sijn devoir doen, satisfactie geven. B. E. Cic. lib. 6. ad T. Pomp. Attic. epist. 1. En wilt .... niet meynen, dat ik iet liever hebbe gehadt, als aen uwe geboden te voldoen. *ofte* epist

epist. 32. ad Acil. *à te..... cumulatè satisfit & mihi & meis omnibus.*

Famil. lib. 3. *epist.* 32. *ad Acil.* Van u wort aen my, ende aen alle de mijne, volkomelijk voldaen.

SATURARE. Act. acc. & abl. cap 4 reg. 30 num. 3. pag. 82 V. G. Cic pro L Flacco. n. 95. *Quam potest P. Lentulo.... mactare victimam gratiorem, quàm si L. Flacci sanguine illius nefarium in vos omnes odium saturaveritis.*

Versaeden, voldoen. B. E. *Cic pro L. Flacco num.* 95. Wat slag offer kont gy aen P. Lentulus..... aengenaemer geven, als dat gy zijnen roekeloosen haet tegen u. l. alle door het bloedt van L. Flaccus versaet sult hebben.

Nota invenies *Saturare*, puer, cum genit apud Plaut. in Stich & Virgil. sed noli imitari, & consule Verep. reg. 30. ann. pag. 83.

Nota. gy sult, mijn leerkint, Saturare *by Plaut. in Stich. ende Virgilius met gen. vinden: maer en wilt dit niet volgen, ende volgt Verep. reg.* 20. *ann.* blad 83.

SCATERE. Neut. abl. reg. 30. num. 1. est verbum copiæ. cap. 4. reg. 30. pag. 82. V. G. Col. lib. 6. cap. 16. *Solent.... neglecta ulcera scatere vermibus.*

Vol sijn, over loopen, overvloeden. B. E. *Col. lib.* 6. *cap.* 16. De veronachtsaemde wonden, sijn gewoon vol wormen te sijn.

Nota. *Scatere* aliquando sumitur cum gen. V. G. apud Gell. lib. 1. cap. 17. *Irarumque & molestiarum muliebrium, per diem, perque noctem scatebat:* Sed vide quæ dixi ad V. *Saturare.*

Nota. Scatere *wort somtyts gebruykt met gen. B. E. by Gell. lib.* 1. *cap.* 17. Sy was dag ende nagt vol van gramschap, ende vrouwelijke moeyelijkheden: *Maer siet wat ik geseyt hebbe op het woordt* Saturare.

SCIRE. Act. acc. & abl. cum præp. *ex.* cap. 4. reg. 38. pag. 80. V. G. *Scio ex*

Weten, verstaen. B. E. Ik hebbe uyt den t'samengesworenen (*complice*) de

com-

complice (non *à complice*) *veritatem criminis tui.*

Nota. Dixi: *non à complice*: quia licet verbum *Scire* inter verba *accipiendi* à quibusdam numeretur, meliùs ab aliis inter verba *intelligendi*, quæ non *à* vel *ab.* sed *ex* recipiunt, collocatur. vide Alvar. cap. 2. §. 6 app. 1. gen. pag. 28. Melanct. pag. 325. &c.

waerheyt van het schelmstuk verstaen.

Nota. Ik hebbe geseyt non à complice: *want alhoewel* Scire *van sommige onder de woorden* accipiendi *gerekent wort, wort het van de andere beter gestelt onder de woorden* intelligendi, *de welke beter* ex *naer hun hebben, als* à *of* ab *siet Alv. cap. 2. §. 6. app. 1. gen. blad 28. Melanct. blad 325. &c.*

SCISCITARI. Dep. acc. & abl. cùm præp *à* vel *ab.* cap. 4. reg. 20. app pag. 71. V. G. *Sciscitor à te veritatem.*

Vraegen, ondersoecken, ondervraegen. B. E. Ik vraege van u de waerheyt.

Nota. Alvarus cap. 6. §. 5. app. 1. gen. pag. 45. verbo *Sciscitari* dat. abl. cum præp. *ex* & cum Calep. adducit exemplum ex Cic. lib. 1. de Nat. Deor. *Epicuri ex Velleio sciscitabar sententiam:* Non nego abl. cum præp. *ex.* aliquando scitè poni, sed tamen illo tyro sine discrimine non utatur.

Nota Alvarus cap. 6. §. 5. app. 1. gen. blad 45 stelt naer het verbum Sciscitari (*als ook* Scitari) *abl. met de præp.* ex. *ende brengt met Calep. een exempel voort uyt Cic. lib. 1 de Nat. Deor.* Ik vraegde de opinie van Epicurus van Velleius: *Ik en loochene niet dat dusdanigen abl. altemets wel wort gebruykt, maer nogtans dat den jongelink desen sonder onderscheyt niet altijt en gebruykt.*

SCRIBERE. Act. acc. rei & dat. pers vel acc. rei & acc. pers. cum *ad.* cap. 4. reg. 14. num. 2. pag. 62.

Schrijven. B. E. Ik hebbe u heel den staet van de saeke geschreven, wat ondervraegt gy my nog al?

ACC. REI ET DAT. PERS. *Scripsi tibi totum rei statum, quid adhuc me interrogas?* ACC. REI ET ACC. PERS. CUM AD. Plin. lib. 12. cap. 14 *Juba rex iis voluminibus, quæ scripsit ad Q. Cæsarem..... tradit* (arbores thuriferas) *contorti esse caudicis.*

ofte Plin. lib. 12. *cap.* 14. Den Konink Juba in sijne boeken, de welke hy geschreven heeft aen C. Cæsar .... verhaelt, dat sy (*de wierook-boomen*) eenen krommen stam hebben.

SEGREGARE. *vide* sejungere.

Segregare. *siet* sejungere.

SEJUNGERE. Act acc. & abl. cum præp. *á* vel *ab.* c. 4. reg. 28 n. 4. p. 80 V. G. Cic fam. lib. 10. epist. 6. ad Planc. *Sejunge te quæso, aliquando ab iis, cum quibus te non tuum judicium, sed temporum vincula conjunxerunt.*

Scheyden, af-scheyden, af-sonderen, af trekken B. E. Cic. Fam lib. 10. *epist.* 6. ad *Planc* Scheydt u af, bidde ik u, niet het oordeel maer de gestelteniſſe van den tijdt van die de welke u. gevoegt heeft.

SEPARARE. Act. acc. & abl. cum præp. *á* vel *ab.* cap. 4. reg. 28. num. 4. pag. 80. V. G. Cic. lib. 4. Acad. *Quoniam vera á falsis nullo discrimine separantur.*

Scheyden, af-scheyden, separéren. B. E. Cic. lib. 4. *Acad.* Aengesien de waere saeken vande valsche sonder eenige moeyelijkheyt gescheyden worden.

SEPIRE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 22. pag. 72. V. G. Cic. Fam. lib. 15. epist. 4. ad M. Caton. *Pindeniſſum...* (oppidum Ciliciæ) .. *Vallo & fossâ circumdedi: sex castellis castrisque maximis sepsi: aggere, vineis, turribus oppugnavi.*

Omcingelen, besluyten, omringelen. B. E. Cic. Fam. lib. 15. *epist.* 4. *ad M. Caton.* Ik hebbe Pindeniſſum.... (*een stedeken in Cilicien*) Met een borstweer, ende gragt omcingelt: Ik hebbe het beſloten met ses Kasteelen (*Forten*) ende met een

SERE-

groot leger beflaegen: ik hebbe het beftormt door ftorm wegen. Galderyen, ende Torens.

SERERE. Neut. acc. & acquifitivè fumptum dat. cap. 4. reg. 19. pag. 68. & reg. 13. pag. 58. ACC. Cic. Tufc lib. 1. num. 31. *Ergò arbores feret diligens agricola, quarum afpiciet baccam ipfe numquam*, vel Cæf. 5. Bell. Gall. *Frumenta non ferunt, fed lacte & carnibus vivunt.* DAT. *Mihi nec feritur, nec metitur.*

Saeyen, Planten. B. E. *Cic. Tufc. lib. 1. num. 31.* Dat dan den neerftigen Akkerman boomen plant, wiens vrugt hy noyt fien en fal. *ofte Cæf lib 5 Bell. Gall.* Sy en faeyen geene Graenen, maer leven met Melk ende Vlees. *wederom*, Het en raekt my niet, *ofte*, Het en is my nog fchaedelijk nog profijtig.

SERVIRE. Neut. dat & acc. cogn. fignif. c. 4. reg. 13. n. 2. pag 59. & p 68. DAT. Cic. pro P. Sextio. num 23. *Eos.... qui dicerent dignitati effe ferviendum. .. in anire dicebat.* ACC COG. SIGNIF. Cic. Top. ad Trebat. num. 29. *Quorum majorum nemo fervitutem fervivit.*

Dienen, dienft doen, fig ivers toe fchikken. B. E. *Cic. pro P. Sextio num.* 23 Hy feyde, dat die.... de welke feyden datmen fig moeft fchikken naer fijne weerdigheyt. ... fot waeren. *ofte Cic. Top. ad Trebat. num.* 29. Van wiens voor-Ouderen niemant in dienftbaerheyt en heeft geweeft.

SEVOCARE. Act. acc & abl. cum præp *á* vel *ab.* cap. 4 reg. 28 num 4. pag. 80 V. G. Cic. 2. Philipp. *Et ob ejus confilii Societatem, cum interficeretur Cæfar, tum te á Trebonio vidimus fevocari.*

Ter fijde roepen, af-leyden, van kant roepen. B. E. *Cic. 2. Philipp.* Ende om dat gy van een complot waert, hebben wy gefien, als Cæfar gedoodt wiert, dat gy van Trebonius ter fyde geroepen wiert.

SIC.

SIGNIFICARE. Act. acc rei & dat. perſ. cap. 4. reg 14 pag. 62 V. G. Cic. lib. 3. in Verr. num. 2213 *Hic..... mihi significasse & annuisse visus est.*

Te kennengeven, door teekenen kenbaer maeken, uyten. B. E. *Cic. lib.* 3. *in Verr. num.* 213. Hy heeft geschenen my dit door teekenen kenbaer-te-maeken, ende toe-te-winken.

SILERE. Neut absolutè & aliquando cum abl & præp. *de.* c. 4. reg. 28. n. 5. p 80 ABSOLUTÈ. Cic. Acad. l. 1 n 2. *Silent.... diutius musæ Varronis, quàm solebant.* ABL CUM PRÆP. DE. l 4 in Verr. *Me non solùm de vestris monumentis silere oportebit, sed etiam lætari.*

Swygen, stil zyn. B. E. *Cic. Acad. lib.* 1. *num.* 2. Den vloeyenden Varro swijgt langer, als hy plagt. *ofte Cic. l. . in Verr.* Ik en sal alleenelijk niet moeten swijgen van u. l. gedenkstukken, maer self verblijdt sijn.

SISTERE. (pro *retinere*) Neut. aliis in hac significatione Act. sed parum interest. acc. cap. 4. reg. 18. num. 1. pag. 67 vel reg. 19 pag 68. V.G. Liv. lib. 10. *Ibi Syphax, dum obequitat hostium turmis, si pudore, si periculo suo fugam sistere posset &c.*

Op-houden, doen stil staen, tegen-houden. B. E. *Liv. lib.* 10. Alsdan Syphax, rydende voor by de troepen der vyanden, op dat hy door schaemte ende sijn eygen perykel de vlugt soude tegen-houden &c.

SISTERE. (pro *se præsentem exhibere*) acc. & dat. cap. 4. reg. 14. pag. 62. V.G. Cic. Famil. lib. 16. epist. 9. ad Tiron. *In hoc omnem diligentiam si adhibueris, teque nobis incolumem stiteris, omnia â te habebo.*

Te voorschyn komen, te voorschyn brengen, sig laeten vinden, tot imant gaen ofte komen B. E. *Cic. Fam. lib.* 16. *epist.* 9. *ad Tiron.* Is't saeke gy hier toe neerstigheyt sult hebben besteet ende u. gesont sult hebben by ons laeten vinden,

sal ik genoeg van u verkregen hebben.

SITIRE. Neut. absolutè & acc. cap. 4. reg. 18. n. 2. pag. 68. ABSOLUTè. Cic. in Orat. num. 81. *Siquidem est eorum, gemmare vites, sitire agros, lætas esse segetes, luxuriosa frumenta.* ACC. Cic. Philipp. 5. num. 20. *Sanguinem nostrum sitiebat.*

Dorst hebben, dorstig sijn. B. E. *Cic. in Orat. num.* 81. Gelijk van dusdanige worden sijn: de Wijngaerden bloeyen, de Velden sijn dorstig, de Veltvrugten staen schoon, het Graen groeyt wulps op. *ofte Cic. Philipp. 5. num.* 20. Hy hadde dorst naer ons bloed.

SOLET. Imp. absolutè. V. G. Cic. pro A. Cluentio num. 161. *Cum quædam in collibus (ut solet) controversia pastorum esset orta.*

Het is de gewoonte, het geschiet ordinaris, ofte, dikwils. B. E. *Cic. pro A. Cluentio num.* 161. Alswanneer op de gebergten (gelijk het dikwils geschiedt) onder de Herders rusie ontstaen was.

SOLVERE. (pro *liberare*) Act. acc. & abl. simp. & abl. cum præp. *à* vel *ab* est verbum liberandi cap 4 reg. 26. pag 79. & reg. 30 pag. 83. & annot. 2. in cap. 4. pag. 91. ABL. SIMP. Cic pro Sex. Rosc. Amer. num 143 *Culpâ liberatus, & crimine nefario solutus cupit à vobis discedere.* ABL. CUM PRÆP à Cic. de lege Agrar. num. 27. *Omnes qui se incolumes volunt, sequentur auctoritatem Consulis, soluti à cupiditatibus, liberi à deli-*

Verlossen, ontbinden, breken. B. E. *Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num.* 143. Hy soekt van u l. weg te-gaen vry-gesproken van alle foute, ende ontbonden van alle schelmstuk. *ofte Cic. de lege Agrar. num* 27. Alle die hun geluk voor-oogen hebben, sullen den wille volgen van de Borger meesters, verlost sijnde van hunne begeerlijkheyt, vry van wellusten, voorsigtig in perykelen, niet vreesagtig in de strydigheden.

ciis, cauti in periculis, non timidi in contentionibus.

SOLVERE. (pro *debitum reddere*) Act. acc. & dat. acc. & abl. pretii c. 4. reg. 14. n. 1. pag. 62. & ann. 2. in cap. 4. pag. 91. ACC. ET DAT Cic Philipp. 14. num. 30. *Utinam P. C.* (Patres Conscripti) *civibus omnibus solvere præmia liceret!* ABL. PRETII Cic. ad Attic. lib. 6. epist. 1. *Itaque & Græci solvunt tolerabili fœnore, & Publicanis res est gratissima &c.*

SONARE. (pro *referre* vel *significare*) Neut. acc. cap. 4. reg. 19 pag. 68. V. G. Cic. lib. 3. de Off. num. 83. *Honestate igitur dirigenda utilitas est, & quidem sic, ut hæc duo verba inter se discrepare, sed unum sonare videantur.* vel Cic. de claris Orat. num. 259. *Cotta...... sonabat.... contrarium Catulo, subagreste quiddam, planèque subrusticum.*

SPECTAT. Imp. acc. cum præp. *ad.* cap. 4. reg. 24. app 1. p. 76. V. G. *Ad omnes spectat bene vivere.*

Nota. *Spectare* in eadem significatione sæpe reperitur apud Ciceronem aliosque

Betaelen, de schult wedergeven, voldoen, loon geven. B. E. Cic. Philipp. 14. *num* 30. Godt gave P. C. dat het geoorloft waer, aen alle de Borgers den verdienden loon te geven. *ofte Cic. ad Att. lib.* 6. *epist* 1. Soo dan, betaelen ook de Grieken met eene redelijke winste (*opgelt*) ende seker dit is de woekeraers seer aengenaem &c.

Luyden, klank geven, geluyt maeken, beteekenen. B. E. Cic. lib. 3. *de Off. num.* 83. Daerom is het profijt te reguléren naer de eerlijkheyt; jae soo, dat dese woorden wel onder hun verscheyden sijn, maer evenwel eene saeke schijnen te beteekenen. *ofte Cic. de claris Orat. n.* 259. Cotta gaf eenen anderen klank als Catulus; te weten heel op sijn uytlandts ende op sijn boers.

Het gaet aen, het raekt, het komt toe, het beboort. B E. Het komt een ider toe wel te leven.

Nota. Spectare *wort in de selve beteekenisse dikwils by Cicero ende andere in*

que in Plurali numero V. G. Cic. lib. 5. in Verr. n. 187. *Deos imploro atque obtestor.. . . ut si... in hac causa omnia mea consilia ad salutem sociorum... spectaverint &c.* Ad Attic. lib. 15. epist. 4. Fam. lib. 13. epist. 4. lib. 13. epist. 29. & alibi.

Plurali numero gebruykt. B. E. *Cic. lib. 5. in Verrem num.* 187. Ik versoecke ende bidde hertelijk... dat gy 1.... is't saeke alle myne redenen aen-gegaen hebben het geluk der bontgenoten &c. *ad Attic. lib.* 15 *epist.* 4. *Famil. lib* 13. *epist.* 29. *ende op vele andere plaetsen.*

Spirare. (pro *olere*) Neut. acc. cap. 4. reg. 19. pag 6 . V. G. Colum. lib. 1 *Reliquisque immunditiis tetrum odorem spirantibus &c.* Per translationem Cic. ad Attic. lib. 15. epist. 11. *Fortibus sanè oculis, Cassius (martem spirare diceres) se in Siciliam non iturum* (asseruit) &c.

Geur ofte reuk geven, uyt-blaesen. B. E. *Colum. lib.* 1. Ende de andere vuyligheden eenen quaeden geur gevende &c. *Uyt gelijkenisse Cic. lib.* 15. *ad Att. epist.* 11. Voor waer met brandende oogen heeft Cassius (men soude seggen dat hy den oorlog uyt-blaesde) geseyt, dat hy naer Sicilien niet en soude gegaen hebben.

Spoliare. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 14. num. 3. pag. 83. V. G. Cic. lib. 4. in Verrem num. 37. *Apollonium..... omni argento optimè facto spoliasti & depeculatus es.*

Af-nemen, berooven, ontblooten; af-setten. B. E. *Cic. lib.* 4. *in Verrem num.* 37. Gy hebt Apollonium .... van alle sijn Silverwerk, het welke seer konstig gemaekt was, berooft ende ontbloot.

Spondere. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 3. pag. 63. V. G. Cic. Phil. 14. n. 26. *Pansa aut morte aut Victoriâ se satisfacturum Reipublicæ spopondit.* Item ad Brut. ep. 18.

Beloven, sig borge stellen. B. E. *Cic. Phil.* 14. n. 26. Pansa heeft sig borge gestelt, dat hy ofte door de dood, ofte door de Victorie, sijne pligt aen de Re-

publieke soude voldaen hebben.

STARE. Neut. (pro *obtemperare*) abl. cap. 4. reg. 32 pag 86. V.G. Cic. in Orat n. 237. *Habes meum de Oratore, Brute, judicium: quod aut sequere, si probaveris: aut tuo stabis, si aliud quoddam est.* vel Cic lib 1. de offic. num. 32 *Illis promissis non standum esse, quis non videt, quæ coactus quis metu, aut deceptus dolo promisit?*

Houden, volgen, in-volgen, volvoeren. B. E. Cic. *in Orat. num.* 27. Gy hebt, Brute, mijn oordeel over den redenaer (*Orateur*) het welke gy volgen kont, is't dat gy het sult goetgekeurt hebben: ofte gy kont u eygen houden, is het saeke gy een ander hebt. *ofte Cic. lib* 1. *de offic. num.* 32. Wie en siet niet, datmen die beloften niet houden en moet, de welke imant gedwongen door vreese, ofte bedrogen door list gedaen heeft?

Nota. *stare* aliquando sumitur pro *constare*, & tum admittit (præter abl. suprà dictum) abl. pretii V. G. Liv. lib. 23. *Multo sanguine ac vulneribus ea Pœnis Victoria stetit.* vel Curt. lib. 3. num. 11. *Tantulo impendio ingens Victoria stetit.*

Nota. stare *wort somtyts gebruykt voor* constare *ofte* kosten, gekogt worden *&c. ende alsdan wort het woord van prijs in abl. gestelt.* B E. *Liv. lib.* 23. Dese Victorie heeft die van Cartago veel bloed ende wonden gekost. *ofte Curt. lib.* 3. *num.* 11. Soo weynig heeft gekost eene groote overwinninge.

STATUERE. Act. acc. & dat. cap 4. reg 14. num. 2. pag 63. V. G. Liv. lib. 1. ab Urb. Cond. *Ferro igitur* (Sabini) *eam arcere contumeliam statuunt.* vel Cic. pro C. Rab. Posth.

Stellen, setten, ordinéren, voor-nemen. B. E *Liv. l.* 1. *ab Urb. Cond.* Sy stellen dan vast (*de Sabinen*) dese injurie met het sweert te vreken. *ofte Cic. pro C. Rab. Posth. num.* 15. En

num.

num. 15. *Ne duriorem vobis conditionem statuatis, ordinique vestro, quàm ferre possit.*

stelt u. l. geen swaerder conditie als gy l. draegen kont.

Nota *statuere* pro *decernere* vel *judicare* etiam post se habet abl. cum præp. *de* & acc. cum præp. *ad*. ABL. CUM PRÆP. *de* Cæs. lib. 1. Bell Gall. cap. 19. *Hortàtur* (Divitiacum Cæsar) *ut.... vel ipse de eo* (proprio fratre) *causâ cognitâ statuat, vel civitatem statuere jubeat.* ACC. CUM PRÆP. IN. Cæs. lib. eodem cap. 20. *Divitiacus multis cum lacrymis Cæsarem complexus obsecrare cœpit, ne quid gravius in Fratrem statueret.*

Nota. statuere *voor* decernere *ofte* oordeel strijken *heeft ook naer hem abl. met de præp.* de *ende acc. met de præp.* in. ABL. MET DE PRÆP. DE. *Cæs. lib* 1. *Bell Gall. cap.* 19. Hy (*Cæsar*) heeft hem (*Divitiacus*) aen-geport, dat hy.... ofte self van hem (*van sijnen Broeder Dumnorix*) soude oordeel geven, ofte dat hy de Stadt (*Bibracte*, nu *Autun*) soude doen oordeel strijken. ACC. CUM PRÆP. IN. *Cæs. lib. eodem cap.* 20. Divitiacus heeft met veel traenen, Cæsar omhelst hebbende, beginnen te bidden, dat hy sijnen Broeder niet straffen en soude.

STUDERE. (pro *operam dare*) Neut dat. annot. 2. in cap. 4 pag. 91 V. G. Cic. lib. 2. de Orat. num. 225. *Quid te facere* (decet) ? *cui rei, cui gloriæ, cui virtuti studere ? patrimonióne augendo ? at id non est nobilitatis.* vel Cæs. lib. 1. bell. Gall. cap. 9. *Dumnorix... cupiditate regni adductus, novis rebus studebat.*

Ergens op uyt sijn, naertragten, op-luymen, op-loeren, sijne sinnen ivers op stellen of setten, studéren B E. *Cic lib.* 2 *de Orat. num.* 225. Wat betaemt u te doen ? op wat saeke, op wat eere, op wat deugt betaemt u uwe sinnen te stellen ? op het vermeerderen van u erf-deel (*Patrimonie*) ? Maer dit en

betaemt den edeldom niet. ofte *Cæſ. lib. 1. bell. Gall. cap. 9.* Dumnorix.... ingenomen ſijnde door de begeerlijkheyt van te regéren, loerde op nieuwe ſaeken.

STUDERE. (pro *vehementer cupere* vel *affectare*) Neut. acc. annot. 2. in c. 4. pag. 91. V. G. Cic. lib. 5. de finibus n. 6. *Nos.... omnia ad hujus adoleſcentiam conferamus .... ut illud ipſum, quod ſtudet, facere poſſit ornatiùs.* vel, *Quantùm colligo, ſtudet ingens facinus.*

Naer-tragten, in het hooft hebben, verſoeken, begeeren willen. B. E. Cic. lib. 5. de finibus n. 6. Laet ons... alles toe-geven aen ſijne jonkheyt.... op dat hy, het welke hy begeert, te beter kan uyt-voeren. ofte, Soo veel ik kan ſien, hy heeft een groot ſchelmſtuk in't hooft.

Nota. 1. Quamvîs Literarii verbo *ſtudere* acc. attribuant, & exempla non deſint, quæ ipſos ſuſtineant: prudenter tamen & ſummo cum diſcrimine hunc acc. adhibendum judico. Totum enim dependet à judicio firmo, quod potiùs mente, quàm Chartâ comprehenditur.

Nota. 1. Alhoewel de Latiniſten aen het woord ſtudere *acc. geven, ende de exempelen hun onderſtennen: ik oordeele nogtans dat deſen acc. met rijpe onderſcheydinge moet gebruykt worden. Want het princepaelſte hangt van een goet oordeel, het welke meer door het verſtant als het papier bepaelt wort.*

Nota. 2. Lambinus ex Cicerone lib. 3. de Nat. Deor. n. 72. *Parentem habere avarum, illepidum, in liberos difficilem, qui nec ſtudeat tui* &c. verbo *ſtudere* dat gen. verùm Cic. hunc locum non ex ſuo pœnu,

Nota. 2. Lambinus geeft aen ſtudere *genit. en brengt tot exempel Cic. lib. 3. de Nat. Deor. n. 72.* Eenen gierigen Vader hebben, die ſeer onluſtig is, die ſeer moeyelijk is tegen ſijne kinderen, die ook

ſed

sed ex Comicis deprompsit: ita ut verbum *studere* ibi accipiatur pro *Satagere* vel *curam habere.*

geen sorge voor u en heeft. *Maer Cic. en segt dit niet uyt sijn selven, maer uyt de Klugt-speelders* (*Comœdianten*) *soo dat het woord* studere, *daer genomen wort voor* curam habere, *ofte* sorge draegen.

SUADERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14. num. 6. pag. 63. V. G. *Si vis resistere libidini, suadeo tibi fugam.*

Raeden, aen-raeden, raed geven. B. E. Is het saeke gy de wulpsheyt wilt wederstaen, ik raede u de vlugt.

SUBDERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. *Carolus VI. bino prælio armis suis Turcas subdidit.*

Onder-werpen, onder sig doen sijn, submitteren. B. E. Carolus den VI. heeft de Turken door twee velt-slaegen aen sijne waepenen onder-worpen.

SUBDUCERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. lib. 2. Tusc. num. 40. *Subduc cibum unum diem Athletæ, Jovem Olympium..... implorabit.*

Ontbreken, ontnemen, wegnemen. B. E. Cic. lib. 2. Tusc. num. 40. Neemt van den Worstelaer maer eenen dag de spijse weg... hy sal Jupiter aenroepen.

SUBESSE. Neut. dat. cap. 4. reg. 14. app. pag. 60. V. G. *Durum est subesse alteri, si aliis praëesse consueveris.*

Onderdanig sijn, onder imant staen ofte sijn, onderworpen sijn. B. E. Het is seer moeyelijk een ander onderdanig te sijn, is't dat gy gewoon sijt meester te sijn.

Nota. Verep secutus alios reg. 16. app. p. 66. jungit *subesse* abl cum præp. *in.* V. G. *Nulla subest in hac re suspicio.* Interim dat. est communior.

Nota. Verepe andere volgende geeft aen subesse *reg. 16. app. blad 66. den abl. met de præp.* in. *B. E.* Daer en schuylt in dese

SUB-

faeke geene fuſpicie (*quaet vermoeden*).

Subjacere. Neut. dat. cap. 4 reg. 13. pag. 60. V. G. Plin. lib. 5. epiſt. 110. *Apennino ſaluberrimo montium ſubjacent.*

Onder-liggen, onder-gelegen zijn. B. E. *Plin. lib.* 5. *epiſt.* 101. Sy liggen onder den Appennien (*eenen Berg ofte Bergen in Italien*) den alder-geſontſten der Bergen.

Subjicere. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. App. pag. 60. V. G. Cic. lib. 2. de offic. num. 22. *Subjiciunt ſe homines Imperio . alterius & poteſtati pluribus de cauſis.* vel Cic. in L. Piſon. num 83. *Cum miſer ille* (Plator) *ſecuribus hoſpitis ſui cervices ſubjicere geſtiret.*

Onder werpen, ſig onder-geven, onderdanig maeken. B. E. *Cic. lib.* 2. *de Offic. num.* 22. De Menſchen onderwerpen ſig aen een anders bewindt ende magt om verſcheyde oorſaeken. *ofte Cic in L. Piſ. n.* 83. Als dien ellendigen (*Plator*) aen de Bylen (*het ſweert*) van ſijnen Weert (*Huyſman ofte Voeder*) ſijn hooft tragte te onderwerpen.

Subirasci. Dep. dat. cap. 4. reg. 3. num. 2. pag. 59. V G. Cic. Famil. lib. 11. epiſt. 24. ad D. Brutum. *Subiraſcebar brevitati tuarum litterarum.*

Een weynig gram zijn, ofte, worden. B. E. *Cic. Famil. lib.* 11. *epiſt.* 24. *ad D. Brutum.* Ik was een weynig vergramt op de kortheyt van uwe Brieven.

Subire. Neut. acc. cap. 4. reg. 25. pag. 77. V G. Cæſar. lib. 1. Bell. Gall. cap. 36. *Arioviſtus reſpondit.... intellecturum* (Cæſarem) *quid invicti Germani..... qui intra annos quatuordecim tectum non ſubiiſſent, virtute poſſent.* vel

Onder-gaen, gebruyken, ofte, onder-ſtaen, verdraegen, aen-nemen, op ſig trekken. B. E. *Cæſ. lib.* 1. *Bell Gall. cap.* 36. Arioviſtus heeft geantwoordt.... dat hy (*Cæſar*) ſoude bevinden, wat kloekmoedigheydt de Duytſchen hadden, die

Cic.

Cic. ad Attic lib. 11. epist. 17. *Utar moderatione, quamquàm...... quid mea interfit, ut eorum odium subeam, non intelligo.*

welke in geen veerthien jaren eenig dak hadden gebruykt *ofte Cic. ad Att. l.* 11. *epist.* 17. Ik sal matigheyt gebruyken; alhoewel ik niet en begrijpe, wat het my aengaet, dat ik hunnen haet op my trek.

SUBIRE. (pro *in mentem venire* vel *invadere*) acc. & dat. ann. 1. in c. 4. p. 89. V. G. *Subiit mihi cura ingens* vel *subiit me* &c. vel, *Si sera subeat homini* (vel *hominem*) *pœnitentia, quid prodest?*

Overvallen, over-komen, in-kruypen, aen-vallen. B. E. My heeft eene groote sorge overvallen *ofte*, Is't dat den mensch eene laete pœnitentie overkomt; wat baet het?

SUBMITTERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. pro Cn. Planc. num. 24. *Appellavi populum, tribubus submisi me.* vel Fam. lib. 11. ad M. Anton. epist. 3. *Neque..... decet, aut convenit nobis, periculo ulli submittere animum nostrum.*

Onder-werpen, sig onder geven. B. E. Cic. pro Cn. Planc. num 24. Ik hebbe beroepen aen het volk, ik hebbe my onderworpen aen de Wijk meesters. *ofte Famil lib.* 11. *ad M. Anton. epist* 3. Nogte het en betaemt, nogte het en dient ons, ons te onderwerpen aen eenig perykel.

SUBOLERE. Neut. dat. cap 4 reg. 13. app. pag. 60 V. G. *Vereor ne dolus Patri suboleat.*

Rieken, suspicie hebben, beginnen gewaer te worden; *B. E.* Ik vreese dat mijn Vader den list gewaer sal worden.

SUBROGARE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60 V. G. Cic. lib. ad Brut. epist. 5. *Pansâ vivo celeriora omnia putabamus: statim enim collegam sibi subrogasset.*

In imants plaets stellen, tot successeur stellen. B. E. Cic. ad Brut epist 5. Soo lank als Pansa leefde, meynden wy dat alles seer ligt was: want op het minste perijkel soude hy

sig eenen successeur (*naervolger*) gestelt hebben.

SUBSERVIRE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. *Prout mea patietur eloquentia, orationi tuæ subserviam.*

Neerstelijk dienen, te dienst staen, helpen. B. E. Soo veel als ik sal konnen door mijne welsprekentheyt, sal ik uwe reden helpen.

SUBVENIRE. (pro *opitulari* vel *succurrere*) Neut. dat. est verbum auxilii. c. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59 V. G. Cæs. lib. 5. Bell. Gall. cap. 44 *Succurrit inimicus illi* (Pulsioni) *Varenus*, & *laboranti subvenit.* vel Cic. pro A. Cluent. num. 67. *Acrioribus saluti suæ* (Oppianicus) *remediis subveniendum putavit.*

Te hulpe komen, helpen, de handt leenen of geven, secouréren. B. E. Cæs. lib. 5 Bell. Gall. cap. 44 Varenus sijnen vyandt, heeft hem (*Pulsio*) te hulpe gekomen, ende hem uyt sijnen noodt verlost. *ofte Cic. pro A. Cluent. num.* 67 Hy (*Oppianicus*) oordeelde dat sijn geluk met sterkere hulp-middelen moest onderssteunt worden.

SUCCEDERE. Neut. dat. cap. 4 reg 13. app. pag. 60. V. G. Cæs. lib. 5. bell. Gall. cap. 16 *Accedebat huc, ut. stationes dispositas* (Britanni) *haberent .. integrique* & *recentes defatigatis succederent.* vel Cic. lib. 4 in Verrem num 81. *Succeadam ego Vicarius tuo muneri.*

Op-volgen, de plaets vollen, succedéren. B E. Cæs. lib. 5 bell. Gall. cap. 16. Daer quamp nog by, dat... sy gestelde wijk-plaetsen hadden (*de Britanners*)... ende dat de onvermoeyde ende versche de plaetse volden van de vermoeyde *ofte Cic. lib.* 4 *in Verr. num.* 81. Ik sal als Vicaris in u ampt op volgen.

Nota *Succedere* etiam in alia significatione absolutè & cum dat. reperitur, putà pro *feliciter evenire.*

Nota. Succedere *wort ook in een ander beteekenisse, te weten voor* feliciter evenire, *soo sonder casus als met*

Tum,

Tumque illi crebrò additur to *ex sententia*. V G. Cic.lib.2. ad Quinct.Frat. epist 13 *Si ex sententia successerit: bene erit.* vel *Nil mihi succedit ex sententia.* Cum verò illud verbum in tertia persona pro hac significatione reperiatur, posset reduci ad impersonalia cap. 4. reg. 17. pag 66. Sicuti ab Alvaro ad hujusmodî reducitur cap. 7. §. 3. pag 49.

dat gevonden: ende alsdan wort by het selve dikwils gevoegt ex sententia. *B E. Cic. lib. 2. ad Quinct. Frat. epist.* 13. Is't saeke het naer wensch uyt valt: het sal wel sijn. *ofte*, Daer en valt my niet naer mijnen wensch uyt *Maer aengesien dit woord in dese beteekenisse meerderen deel in den* 3 *persoon gevonden wort, soude het konnen gevoegt worden by de impersonalia cap.* 4. *reg.* 17. *blad* 66. *gelyk het van Alvarus by de selve gevoegt wort cap.* 7. §. 3. *blad* 49.

SUCCENSERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. n. 2 p. 59. V.G. Cic pro Dejotaro. n.35. *Non enim jam metuo, ne tu illi succenseas: illud vereor, ne tibi illum succensere aliquid suspicere.* vel Cic. in Salust. num. 1. *Justiùs huic, ... quàm mihi succensere debetis:*

*Vergramt sijn, gestoort sijn op imant B. E. Cic pro Dejotaro n.*35. Want ik en vreese nu niet, dat gy op hem gestoort sijt. Maer ik vreese, dat gy u laet voorstaen, dat hy op u een weynig vergramt is. *ofte Cic. in Salust. num.* 1. Gy l. moet meer op hem, als op my vergramt sijn.

SUCCINGERE. Act. acc. & abl. est verbum vestiendi vel saltem affine cap. 4. reg. 22. pag. 72. V. G. Cic. lib. 4. ad Herenn. num. 66. *Cùm militibus urbs redundaret. ... venit iste cum sago, gladio succinctus.* vel Cic. lib. 5. in

Omringelen, omgorden. B. E. Cic lib. 4 *ad Herenn. num* 66. Als de Stadt vervolt was door Soldaeten.... is hy gekomen met eenen Wapen rok, omgort met een Sweert. *ofte Cic. lib.* 5. *in Verrem num.* 145. Hy (*Verres*) was

Verr. n. 145. *Hoc etiam iste infelicior (Verres) quod multo se pluribus & immanioribus canibus succinxerat*

soo veel onsaggelijker, om dat hy hem omringelt hadde met veel meer ende veel vreeder honden.

SUCCUMBERE. Neut. dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic pro P. Sylla n. 71. *Solitum esse scimus succumbere..... non fortunæ ipsi succumbere.* vel, *Sume animum, ne dolori succumbas.*

Wijken, onder beswijken, sig onder-werpen, sig onder-geven. B. E. Cic. pro P. Sylla n. 71. Wy weten dat Autronius gewoon was sig aen de fortune (*het geluk*) selfs niet te onder-werpen *ofte*, Neemt moet, op dat gy onder de droefheyt niet en beswijkt.

SUCCURRERE. Neut. dat. cap 4 reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Cic. Fam. lib. 10 epist 33 *Res .... cogit huic tanto incendio succurrere omnes, qui..... populum Romanum salvum esse volunt.*

Helpen, te hulpe komen, bystant doen, de handt leenen. B. E. Cic. Famil. lib. 10. epist. 33. De saeke.... vereyscht, dat een ider de handt leendt aen desen Brandt, den welken bemindt het welvaeren van het Rooms volk.

SUFFICERE. (pro *satis esse*) Neut. dat annot. 2. in cap. 4 pag. 91. V. G. Cic in Salust num. 13. *Post quam immensæ gulæ impurissimi corporis quæstus sufficere non potuit.* &c Idem lib. 5. in Verr. num. 126. &c.

Genoeg sijn, voldoen. B. E. Cic. in Salust. num. 13. Naer dat het gewin van u alder-onsuyverste lichaem, niet genoeg en was voor uwen onuytblusselijken wellust &c. *ofte lib. 5. in Verr. num. 126. &c.*

SUFFICERE (pro *in locum substituere*) Act. acc. & acc. cum præp. *in* annot. 2. in. cap. 4. pag. 91. V. G. *Rex justus in locum exa-*

In imants plaets stellen of setten. B. E. Eenen Regtveerdigen Konink stelt in plaets van die Dwingelanden (*uyt-persers*) regtveer-

ctorum,

dorum, judices aequos sufficis (substituit) vel Fam. l. 5. Vatin. ad Cic. epist. 10. *Si Appii os haberem, in cujus locum suffectus sum, tamen &c.* — dige Regters. *ofte Fam. lib. 5. Vatin. ad Cic. epist.* 10. Waer het saeke ik den mont hadde van Appius, in wiens plaets ik gestelt ben, nogtans &c.

SUFFICERE. (pro *dare* vel *addere*) Act. acc. & dat. annot. 2. in cap. 4. pag. 91. V. G. *Suffice arma mihi.* vel, *Sufficiam illi animos.* — *Geven, over-geven.* B. E. Geeft my Waepenen. *ofte,* Ik sal hem moedt geven.

SUFFRAGARI Dep. dat. est verbum Favoris. cap. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Fam. lib. 12. Lent. ad Cic. epist. 14. *De nostra dignitate velim tibi semper curae sit..... & in Senatu, & in caeteris rebus laudi nostrae suffragere.* Idem habet Divinat. in Caecil. num. 23. & alibi saepius. — *Gunstig sijn, begunstigen, gunste draegen, sijn stemme geven, helpen, faviséren.* B. E. *Famil. lib. 12. Lent. ad Cic. epist.* 14. Ik versoeke dat gy sorge draegt voor onse weerdigheyt,...ende in den Raedt, ende in alle andere occasien onsen lof begunstigt.

SUGGERERE. Act. acc & dat. cap. 4. reg. 13. app. pag. 60. V. G. Cic. lib. 3. de Nat. Deor. num. 73. *Huic incredibili sententiae ratiunculas suggerit.* vel, *Suggessisti mihi perversa plurima.* — *Geven, toe-geven, fourmieren, ofte, in-geven, in-steken, op-werpen, voorstellen.* B. E. *Cic. lib. 3. de Nat. Deor. num.* 73. Hy voegt dese ongeloofelijke meyninge (*opinie ofte sententie*) eenige redentjens toe. *ofte*, Gy hebt my veel quaets in-gegeven.

SUMERE. Act. acc. & abl. cum praep. *à* vel *ab.* est verbum accipiendi. c. 4. reg. 28. num. 1. pag. — *Nemen, aenveerden, aennemen.* B. E. *Cic. lib. 4. in Verrem num.* 138. Alswanneer ik van een ider

80.

80. V.G. Cic. l.4. in Ver. num. 138. *Cum ab omnibus mandata, legatos, literas, Testimoniaque sumpsissem &c.* vel Cic. pro L. Manil. num. 44. *Ab eodem Cn. Pompeio omnium rerum egregiarum exempla sumantur.*

hunne bevelen, Ambassadeurs, brieven, ende getuygenissen hadde aen-genomen &c. *ofte Cic. pro L. Manil. num.* 44. Datmen van den selven Cn. Pompejus exempelen neemt van alle deugdelijke saeken.

Nota. *Sumere* etiam dat. patitur dum acquisitivè accipitur juxta reg 13. pag. 58. V.G. Cic. Phil. 10. num. 2. *Quas... partes ipse mibi sumpseram, eas praeoccupavit oratio tua.* Et alibi sæpissimè.

Nota. Sumere *lijdt ook dat. als het acquisitivè gebruykt wert naer den* 13. *regel blad* 58. *B. E. Cic. Phil.* 10. *num.* 2. Die deelen, de welke ik self voor my genomen hadde, heeft uwe reden voorkomen. *'t Selve heeft Cicero op vele andere plaetsen.*

SUPERAT. Imp. (pro *superest*) dat. cap. 4. reg. 17. pag. 67. V.G. Cic. lib. 5. de finibus num. 42. *De... eo, quod ipsis superat, aliis gratificari volunt.*

Het is over, het schiet over, het is te veel. B. E. Cic. lib. 5 *de finibus num.* 42. Sy willen van het gene hun overschiet aen andere weldaeden doen.

SUPEREST. Imp. dat. cap. 4. reg. 17. pag. 67. V.G. *Quid mibi misero superest?* vel Cic. Act. 1. in Verr. num. 13. *Tantùm quisque habet in Sicilia, quantùm hominis avarissimi.... satietati superfuit.*

Het schiet over &c. B. E. Wat isser nu voor my ellendigen over? *ofte Cic. Act.* 1. *in Verr. n.* 13. Daer is soo veel aen een ider in Sicilien gebleven, alsser aen de versaetheyt van den alder-gierigsten mensch over-geschoten heeft.

SUPERSEDERE. Neut. abl. cap. 4. reg. 32. pag. 86. V. G. Cic. Famil. lib.

Op-houden, af-laeten, niet voortgaen in eenig werk te doen, agter-laeten, laeten

4. ad Serv. Sulp. epist. 2. *Supersederas hoc labore itineris.* vel Cæs. lib 1. Bell. Gall. *Propter multitudinem hostium, & propter eximiam opinionem virtutis, prælio supersedere statuit.*

vaeren. B. E. *Cic. Famil. lib.* 4. *ad Serv. Sulp. epist.* 2. Houdt op van den aerbeydt deser reyse. *ofte Cæs. lib.* 1. *Bell. Gall.* Hy heeft om den grooten hoop der vyanden, ende om de groote agtbaerheyt van hunne kloekte opgehouden van den strijdt.

SUPPEDITARE. Act. acc. & dat. est verbum dandi. cap. 4. reg. 14. num. 1. pag. 62. V. G. Cic. ad Attic. lib 12. epist. 31. *Ipse velim reliqua moderere, quemadmodum ex his mercibus, suppeditemus ei, quod opus sit.*

Geven, fourneren, toeschikken, uyt-reyken B. E. *Cic. ad Attic. lib.* 12. *epist.* 31. Ik versoeke self, dat gy op de reste agt-neemt, hoe dat wy hem uyt dese Koopmanschappen sullen geven, het gene noodtsakelijk is.

SUPPEDITAT. (pro *suppetit*) Imp. cap 4. reg. 17. pag 67 V. G. Phil. 3. num. 15. *Cujus.... pater, si vita (ei) suppeditasset, consul factus esset.*

Het is tot dienst, het is overig of over, het staet ten dienst B. E. *Cic. Phil.* 3. *n.* 15. Wiens... Vader, waer het saeke sijn leven in staet hadde gebleven, Borger-meester soude hebben geworden.

SUPPETIT. Imp. absolutè. & dat. cap. 4 reg 17 pag. 67 ABSOLUTÈ Cæs. lib. 1. Bell Gall c. 16. *Frumenta in agris matura non erant, sed ne pabuli quidem satis magna copia suppetebat.* DAT. Cic Famil. lib. 15. ad L Paullum epist. 13 *Ita fato nescio quo contigisse arbitror, ut*

Gereet sijn, by der handt sijn, voor de handt sijn. B. E. *Cæs. lib.* 1. *Bell. Gall. cap.* 16. De Velt-gewassen en waeren op de Akkers nog niet rijp; jae daer en was self geen Voeder genoeg (*voor de Beesten*) by der handt. *ofte Cic Famil. lib.* 15. *ad L. Paullum epist.* 13. Het is

tibi

tibi ad me ornandum semper detur facultas, mihi ad remunerandum nihil suppetat, præter voluntatem.

soo, door ik en weet niet wat noodt-lot geschiet, dat gy my altijt komt vriendtschap ende weldaeden betoonen, ende dat my om dankbaerheyt te toonen, niet by der handt en is, als den wille.

SUPPLICARE. Neut. dat. (non acc. vel abl. licet sit verbum rogandi) cap. 4. reg. 20 app pag. 71. V. G. Cic. pro Cn. Planc. num. 50. *Ut.... prosternerent se, & Populo Romano fracto animo atque humili supplicarent.* Idem ad Brut. epist. 16. &c.

Ernstelijk bidden, ootmoedelijk vraegen, versoeken ofte bidden. B. E. Cic. pro Cn. Planc. num. 50. Soo... dat sy op hunne knien nedervielen, ende seer ootmoedelijk het Rooms Volk baeden.

SURRIPERE. Act. acc. rei & dat. pers. est verbum auferendi. cap. 4. reg. 14. num. 5. pag. 63. *Latrones omnia mihi dormienti surripuerunt.* vel, *Quare surripis mihi studendi locum?*

In 't heymelijk weg-nemen, af-nemen, ontdraegen, stelen. B E. De Struyk-roovers hebben van my slaepende alles gestolen. *ofte*, Waerom ontneemt gy my de occasie van studeren?

Nota. Variis placet post verbum *Surripere* abl. cum præp. *à* vel *ab.* juxta reg. 28. pag. 80. Sed mihi regulariter illius loco præplacet dativ.

Nota. Naer het woord Surripere *behaegt aen vele den abl. met* a *ofte* ab. *volgens den* 28. *regel blad* 80. *Maer ik hebbe voor het meeste deel liever den dativ.*

T.

TABESCERE vel TABERE. Neut. abl. causæ. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Cic. lib. 2. ad Attic. epist. 21.

Verdwijnen, verdroogen, vergaen. B. E. Cic. lib. 2. ad Attic. epist. 21. Dese saeken sijn (*aen Pompe-*

21. *Ipsi* (Pompejo sunt) *ita acerba* , *ut tabescat dolore.*

jus) soo swaer , dat hy van droefheyt vergaet.

TÆDET. Imp. acc. pers. & gen. rei c. 4. reg. 10. pag. 51. V. G. *Tædet me tot molestiarum.*

Het verdriet, het is verdrietig, het is te lastig. B. E. Het verdriet my van soo veel moeylijkheden.

Nota. 1. Aliquando loco gen. *Tædet* admittit infinitivum juxta eamdem reg. 10. pag. 51. V. G. *Tædet audire eadem millies.* Etiam aliquando acc. non exprimitur, licet tacitè subintelligatur. V. G. Cic. lib. 2. ad Attic. *Prorsus vitæ tædet* , id est, *me vitæ tædet.* Idem fit de gen. eodem lib. *Tædet ipsum* , *vehementerque pœnitet.*

Nota. 1. Tædet *lijdt somtyts in plaets van gen. den infinitivus naer den boven-gestelden regel blad 51. B. E.* Het verdriet de selve saeken dusentmael te hooren. *Ook en wort somtyts den acc. niet opentlyk gestelt, alhoewel by bedektelyk daer op verstaen wort B. E. Cic. lib. 2. ad Att.* Mijn leven verdriet teenemael , *dat is* , verdriet my teenemael. *Het selve geschiet met den gen. in het selve boek.* Het verdriet hem , ende t'is hem seer leedt.

Nota. 2. Grammatici & inprimis Scioppius negant *Tædet* aliaque impersonalia regere genit. quia prætendunt subintelligi to *causâ* , ita ut V. G. *Tædet me vitæ* , sensus sit , *Tædet me vitæ causâ* : Verùm hæc & similia, quæ Vossius , Scioppius , aliique indagant , meo judicio parum servire possunt Tyronum instructioni , licet

Nota 2. *De Grammatici , ende wel principaelyk Scioppius , loochenen dat* Tædet *ende de andere impersonalia de welke de beroerten van het gemoedt beteekenen , genit. regéren , om dat sy pretenderen dat daer op verstaen wort to* causâ , *soo dat B. E* Tædet me vitæ , *soo veel is als* , Het verdriet my ter oorsaeke van mijn leven. *Maer dese*

 for-

tibi ad me ornandum semper detur facultas, mihi ad remunerandum nihil suppetat, præter voluntatem.

soo, door ik en weet niet wat noodt-lot geschiet, dat gy my altijt kont vriëntschap ende weldaeden betoonen, ende dat my om dankbaerheyt te toonen, niet by der handt en is, als den wille.

SUPPLICARE. Neut. dat. (non acc. vel abl. licet sit verbum rogandi) cap. 4. reg. 20 app. pag. 71. V. G. Cic. pro Cn. Planc. num. 50. *Ut.... prosternerent se, & Populo Romano fracto animo atque humili supplicarent.* Idem ad Brut. epist. 16. &c.

Ernstelÿk bidden, ootmoedelÿk vraegen, versoeken ofte bidden. B. E. Cic. pro Cn. Planc. num. 50. Soo... dat sy op hünne kniën nedervielen, ende seer ootmoedelijk het Rooms Volk baeden.

SURRIPERE. Act. acc. rei & dat. pers. est verbum auferendi. cap. 4. reg. 14. num. 5. pag. 63. *Latrones omnia mihi dormienti surripuerunt.* vel, *Quare surripis mihi studendi locum?*

In't heymelÿk weg-nemen, af-nemen, ontdraegen, stelen. B E. De Struyk-roovers hebben van my slaepende alles gestolen. *ofte*, Waerom ontneemt gy my de occasie van studéren?

Nota. Variis placet post verbum *Surripere* abl. cum præp. *à* vel *ab.* juxta reg. 28. pag. 80. Sed mihi regulariter illius loco præplacet dativ.

Nota. Naer het woord Surripere *behaegt aen vele den abl. met* a *ofte* ab. *volgens den* 28. *regel blad* 80. *Maer ik hebbe voor het meeste deel liever den dativ.*

T.

TABESCERE vel TABERE. Neut. abl. causæ. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Cic. lib. 2. ad Attic. epist.

Verdwÿnen, verdroogen, vergaen. B. E. Cic. lib. 2. ad Attic. epist. 21. Dese saeken sijn (*aen Pompe-*

21.

21. *Ipsi* (Pompejo sunt). *ista acerba, ut tabescat dolore.*

jus) soo swaer, dat hy van droefheyt vergaet.

Tædet. Imp. acc. pers. & gen. rei c. 4. reg. 10. pag. 51. V. G. *Tædet me tot molestiarum.*

Het verdriet, het is verdrietig, het is te lastig. B. E. Het verdriet my van soo veel moeylijkheden.

Nota. 1. Aliquando loco gen. *Tædet* admittit infinitivum juxta eamdem reg. 10. pag. 51. V. G. *Tædet audire eadem millies.* Etiam aliquando acc. non exprimitur, licet tacitè subintelligatur. V. G. Cic. lib. 2. ad Attic. *Prorsus vitæ tædet*, id est, *me vitæ tædet.* Idem fit de gen. eodem lib. *Tædet ipsum, vehementerque pœnitet.*

Nota. 1. Tædet *lijdt somtyts in plaets van gen. den infinitivus naer den bovengestelden regel blad* 51. B. E. Het verdriet de selve saeken dusentmael te hooren. *Ook en wort somtyts den acc. niet opentlyk gestelt, alhoewel hy bedektelyk daer op verstaen wort* B. E. *Cic. lib.* 2. *ad Att.* Mijn leven verdriet teenemael, *dat is*, verdriet my teenemael. *Het selve geschiet met den gen. in het selve boek.* Het verdriet hem, ende t'is hem seer leedt.

Nota. 2. Grammatici & inprimis Scioppius negant *Tædet* aliaque impersonalia regere genit. quia prætendunt subintelligi to *causâ*, ita ut V. G. *Tædet me vitæ*, sensus sit, *Tædet me vitæ causâ*: Verùm hæc & similia, quæ Vossius, Scioppius, aliique indagant, meo judicio parum servire possunt Tyronum instructioni, licet

Nota 2. *De Grammatici, ende wel principaelyk Scioppius, loochenen dat* Tædet *ende de andere impersonalia de welke de beroerten van het gemoedt beteekenen, genit. regéren, om dat sy pretendéren dat daer op verstaen wort to* causâ, *soo dat* B. E. Tædet me vitæ, *soo veel is als*, Het verdriet my ter oorsaeke van mijn leven. *Maer dese*

forsan serviant Cleanthis Lucernæ.

ende dusdanige ondersoekingen schijnen my weynig behulpsaem te sijn tot onderwijsinge der jonkheyt.

TANGERE. Act. acc. rei & dat. perf. cap. 4. reg. 14. num. 6. pag. 63. V. G. *Tetigisti ei ulcus.* vel, *Tange montes, & fumigabunt.*

Nota. Quamvis Verepæus loco cit. pag. 63. verbo *Tangere* dativ. attribuat, quilibet considerare potest, quod rarior illius usus esse debeat.

Raeken, aen-raeken, aenroeren, aen-tasten. B. E. Gy hebt hem de wonde geraekt. *ofte*, Raekt maer de bergen aen, ende sy sullen rook uyt-werpen.

Nota. Alhoewel Verepæus op de aen-gewesen plaets blad 63. aen het woordt Tangere *dativ. geeft, een igelyk kan wel bespeuren, dat het gebruyk daer van heel raer moet sijn.*

TEGERE. Act. acc. & abl. est verbum vestiendi. cap. 4 reg. 22. pag. 72. V. G. Cæs. lib. 5. Bell. Gall. cap. 44. *Hunc* (percussum) *scutis tegunt* (protegunt) *hostes &c.* vel Cic. pro C. Rabir. num 21. *Quid tandem C Rabirium facere convenit? utrum inclusum...... latere in occulto, atque ignaviam suam, tenebrarum ac parietum custodiis tegere?*

Dekken, bedekken, verbergen. B. E. *Cæs. lib. 5. Bell. Gal cap.* 44. De vyanden dekken desen met hunne schilden &c. *ofte Cic. pro C. Rabir. num.* 21. Wat staet daer ten lesten aen C. Rabirius te doen? meschien gesloten.... te blijven in het heymelijk, ende sijne bloodheyt door het schutsel van de duysternissen ende mueren te dekken?

TEMPERARE (pro *moderari* vel *regere*) Act. acc. annot. 1. in cap 4. pag. 89. V. G. Cic. pro M. Marcell. num. 8. *Animum vincere, iracundiam cohibere, Victoriam tem-*

Regéren, mengen. B. E. *Cic. pro. M Marcell. num.* 8. Het gemoedt te overwinnen, de gramschap in-te houden, de Victorie te maetigen &c. Ik oordeele desen, die dit

perare

perare &c. hæc qui faciat, ... ego eum... simillimum Deo judico. ofte Cic. lib. 1. Tusc. num. 2. *Rempublicam nostri Majores, ... melioribus temperaverunt & institutis & legibus* (quàm Græci).

doet.... gelijk aen Godt te sijn. *ofte Cic. lib. 1. Tusc. num. 2.* Onse Voor-ouders hebben de Republieke met betere regels ende wetten bestiert (*als de Grieken*).

TEMPERARE. (pro *abstinere* vel *modum imponere*) Dat. annot. 1. in c. 4. pag. 89. V. G. Cic. lib. 4. in Verr. num. 34. *Qui sibi temperare non potuerit maximo conventu &c.* vel Cic. lib. 2. in Verr. num. 4. (M. Marcell.) *Non solùm sociis in eo Bello consuluit, verùm etiam superatis hostibus temperavit.*

Maetigen, maete stellen, temperéren, bedwingen, ofte spaeren, af-houden. B. E. Cic. lib. 4. in Verr. num. 34. Die sijn selven geen maete en sal konnen stellen in eene groote vergaederinge &c. *ofte Cic. lib. 2. in Verrem num. 4.* Hy (*M. Marcell.*) en heeft alleenelijk geen sorge gedraegen voor de Bondgenooten, maer heeft ook de overwonnen vyanden gespaert.

TOLLERE. Act. acc. dat. & abl. cum. præp. *à* vel *ab*. est verbum auferendi & separandi. cap 4 reg. 14. num. 5. pag. 63. & reg. 28. num. 4 pag. - O DAT. Cic. lib. 12. ad Att. epist. 7. *Ita perrò te sine cura esse jussit, ut mihi quidem dubitationem omnem tolleret.* ABL. CUM PRÆP à *Numquid mihi licet à te tollere, quæ mihi surripuisti?*

Nemen, weg-nemen, wegdraegen, af-nemen. B. E. Cic. lib. 12. ad Attic. epist. 7. Ten lesten hy heeft u soo gerust doen sijn, dat hy van my self allen twijfel af-nam. *ofte*, Mag ik van u niet af-nemen, het gene gy van my genomen hebt?

Nota. Longum foret diversas acceptiones verbi

Nota. Het waer te lang alle de diversche beteekenissen,

Tollere, diversasque præpositiones quas admittit, enarrare. V. G. 1. *è medio tollere*, 2. *In crucem tollere*, 3. *in astra tollere*, 4. *aliquem humeris in cælum tollere* 5. *gradum tollere.* 6. *Dictis animos tollere.* 7. *Aliquem ab officio tollere.* 8. *legem tollere.* 9. *moram tollere* 10 *Aliquem ferro tollere &c.* Quorum exempla passim apud Ciceronem legi.

ende de diversche præpositien, die het lijdt, op-te-tellen. *B. E.* 1. Dooden. 2. Cruycen. 3. seer prijsen. 4 tot den hemel toe verheffen. 5. gaen, *of*, wandelen. 6. door fijne worden imant verkloeken. 7. imant van sijn officie berooven. 8. de Wet te niet doen. 9. sig haesten. 10. imant dooden door het Sweert &c. *Waer van ik de exempelen meermaels in Cic. gelesen hebbe.*

TONAT. Imp. absolutè. c. 4. reg. 1. ann. 3. p. 39. Nota. Si *Tonare* cum casu reperiatur sumitur figuratè. V. G. pro *Debuccinare* apud Plinium *Quanto tu ore Patris laudes tonas!* Vide Verep. pag. 39.

Tonat. *Het dondert.* Sonder casus. *Nota. Is't dat gy* Tonare *met eenen casus vint, het wort dan uyt gelijkenisse gebruykt.* *B. E. voor* Debuccinare *ofte* verbreyden *by Plin.* Met wat al ramoer verbreydt gy den lof van uwen Vader! *Siet Verep. blad* 39.

TONITRUAT. (pro *tonat*) Absol. cap. 4. reg. 1. ann. 3. pag. 39.

Tonitruat (*voor* tonat) *het dondert.* Sonder casus.

TORQUERE. (pro *cruciare*) Act. acc. & abl. causæ vel instrum. c. 4. reg. 31. p. 84 ACC. Cic. l. 3. de Orat. num. 33. *Eum labor & cura torquet.* ABL. CAUSÆ VEL INSTRUM. Cic. lib. 1. de finibus n. 43. *Cùm illi* (homines) *gravissimis*

Pijnigen, quellen, pijne aen-doen. *B. E. Cic. lib.* 3, *de Orat. num.* 33. Den aerbeydt ende de sorge quellen hem. *ofte Cic. lib.* 1. *de finibus num.* 43. Aengesien.... sy (*de menschen*) met seer groote lasten van het gemoedt gequelt

animi doloribus torqueantur &c. vel Cic. de finibus l. 5. num. 84. *Sit... cæcus, debilis, morbo gravissimo affectus. exul, orbus, egens, torqueatur eculeo* (equuleo): *quem hunc appellas Zeno? beatam inquit.*

worden &c. ofte Cic. de finib. lib. . n. 84. Dat hy blint sy, krank, overvallen door eene aldersweerste siekte, ballink, verlaeten, arm; dat hy gepijnigt wort op de pijnbank: wat segt gy dat desen man is Zeno? gelukkig antwoort hy.

TRADERE. Act. acc. & dat. c. 4. reg. 14. n. 1. pag. 62. V. G. Cic. pro Sex. Rosc. Amer. n. 26. *Cum ille confirmaret* (Chrysogonus) *sese.... prædia vacua Filio traditurum.* vel Cic. de Amic. num. 88. *Se totos tradiderunt voluptatibus.*

Geven, over-geven, begeven, leveren, ofte leenen, onderwijsen. B. E. Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num. 26. Mits hy (*Chrysogonus*) versekerde, dat hy.... de verlaeten goederen aen den Soon soude gegeven hebben. *ofte Cic. de Amic. num.* 88. Sy hebben hun geheel tot de wellusten begeven.

TRADUCERE. (pro *trajicere*) Act. acc. simp. & acc. sine præp c. 4. reg. 25. app. 2. pag. 78. ACC. SIMP. Cæs. lib. 6. Bell. Gall. cap. 9. *Firmo.... præsidio ad pontem relicto... reliquas copias equitatumque traduxit.* vel Famil. lib. 10. Planc. ad Cic. epist. 15. *In Isara, flumine maximo, quod in finibus est Allobrogum, ponte uno die facto ad 4. idus Maji exercitum traduxi.* ACC. SINE PRÆP. Cæs. *omnem equitatum pontem traduxit.*

Over-voeren, passéren, over-trekken. B. E. Cæs. lib. 6. *Bell. Gall. cap.* 9. Hy (*Cæsar*) gelaeten hebbende een sterk Garnisoen aen de Brugge, heeft de reste van sijne Troepen, ende de Ruyterye over-gevoert. *ofte Fam. lib* 10. *Planc. ad Cic. epist.* 15. Ik hebbe, gemaekt hebbende op eenen dag, eene Brugge op de Isere, eene seer groote Riviere, de welke ligt op de Frontieren van Savoyen, den 12. May het

TRA-

Leger over-gevoert. *ofte Cæs.* Hy (*Cæsar*) heeft alle de Ruyterye over de Brugge gevoert.

TRAJICERE. (pro *transfigere*) Act. acc & abl. instrum. c. 4. reg. 31. p 84 V. G. Cic. de finibus. *eum* (*murum*) *jaculo trajecit.*

Door-schieten, door-steken, door-werpen. B. E. Cic. de finibus. Hy heeft hem (den muer) door eenen schigt door-worpen.

TRAJICERE. (pro *transportare*) Act. acc. simp. & acc. sine præp c. 4. reg. 25. app. 2 pag. 78. V. G. Cic. Fam. lib. 10. Planc. ad Cic. epist. 11. *Cum Rhodanum copias trajecissem, fratremque cum tribus millibus equitum præmisissem &c.*

Over-passéren, over-vaeren, over-draegen, over-voeren. B. E. Cic. Famil. lib. 10. Planc ad Cic. epist. 11. Als ik mijne Troepen over de Rhonne hadde gevoert, ende mijn Broeder met dry duysent Ruyters hadde voor-gesonden.

TRANSIRE. Neut. acc. vi præp. & abl modi cap. 4. reg. 25 pag. 77. & reg. 31. pag. 84 ACC. VI PRÆP. Cic in L. Pis. num 57. *Mare vastissimum hieme transibas.* ABL. MODI. Cic. lib. 2. ad Attic epist. 19. *... quod erat susceptum ab illis, silentio transire.*

Passéren, door passéren, voor-by-gaen, door gaen. B. E. Cic. in L. Pison. num. 57. Gy hebt in den winter een alder-wijtste Zee gepasseert. *ofte Cic. lib 2. ad Attic. epist. 19.* Ik soude liever gehadt hebben te swijgen, het gene van hun voor-genomen was.

Nota. Verepæus reg. 25. app. 1. pag. 78. asserit post verbum *transire* præpositionem repeti, & pro exemplo adfert: *Transire ad forum*: verùm meo judicio errat Verepæus, non enim repetitur præp. *Trans*: ita

Nota Verepæus segt in den 25. regel app 1. blad 78. dat de præp. naer Transire *gerepeteert* (herhaelt) *wort, brengende vóor exempel:* Transire ad forum. *Maer naer mijn oordeel Verep. faelt: want in dat exem-*

ut

ut hoc exemplum nihil faciat ad propositum.

vel de præp. Trans *niet herhaelt en wort, maer* ad *gestelt: soo dat dit exempel niet te pas en komt.*

TRANSPORTARE. Act. acc. simp. & acc. sine præp. c. 4. reg. 25. app. 2. pag. 78. V. G. Cæs. *Orabant ut exercitum Rhenum transportaret* (Romani)

Over-draegen, over-voeren. B. E. *Cæs.* Sy hebben gebeden, dat sy (*de Romeynen*) hun Leger over den Rhijn souden voeren.

Nota. Quamvis composita aliqua ex præp *Trans* duplicem acc. unum simplicem, alium præpositionis admittant, non statim existimet Tyro id singulis hujusmodi compositis esse commune, ne sine veterum exemplis novitatem inducat.

Nota. Alhoewel sommige composita uyt de præp. trans *twee accus. hebben, den eenen van het woord, den anderen van de præp. dat den jongelink terstont sig niet en laet voorstaen, dat dit aen alle dusdanige worden gemeyn is, op dat hy sonder exempelen van de oude geen nieuwigheyt in-en-brengt.*

TRIBUERE. Act. acc. & dat. cap. 4. reg. 14 num. 1. pag. 62 V. G. Cic. lib. 1. in Verrem n. 38. *Ei.... præmia.... liberaliter tribuit* Idem alibi sæpissime.

Geven, verleenen. B. E. *Cic. lib.* 1. *in Verrem num.* 38. Hy heeft hem .. seer mildelijk vergeldinge gegeven. *Siet den selven op veele andere plaetsen.*

V.

VACARE. Neut. (pro *operam dare*) dat. annot 2. in cap. 4. pag. 91. V. G. Cic. lib. 1. de divinat. n. 11. *Ego..... Philosophiæ, Quincte, semper vaco.*

Sijn beste doen, op iet studéren. B. E. *Cic. lib.* 1. *de divinat. num.* 11. Ik..... Quincte, studére altijt op de Philosophie.

VACARE. (pro *carere*) Neut. abl. annot. 2. in c.

Niet hebben, ontbloot sijn. B. E. *Cic. pro Q. Ligar.*

4.

4. pag. 91. V. G. Cic. pro Q. Ligario num. 4. *Q. Ligarius omni culpâ vacat.*

num. 4. Q. Ligarius en heeft geen schult.

VACARE. (pro *cessare*) Neut. abl. cum præp. *à* vel *ab.* annot. 2. in cap. 4. p. 91. V. G. Plin. epist. 51. *Doctissimis sermonibus dies transigebat, quum* (dum) *à scribendo vacaret.*

Op-houden, rusten. B. E. *Plin. epist.* 51. Hy passeerde den tijt met seer geleerde t'saemen-spraeken, alswanneer hy ophiel van te schrijven.

VACARE. (pro *vacuum esse*) absolutè. V. G. Cæs. lib. 1. Bell. Gall. cap 28. *Id eâ maximè ratione fecit,* (Cæsar) *quod noluit eum locum, unde Helvetii discesserant, vacare.*

Ydel sijn, woest sijn. B. E. Cæs. 1. *Bell. Gall. cap.* 28. Dit dede hy (*Cæsar*) principaelijk daerom, om dat hy niet en wilde, dat de plaets, de welke de Switsers verlaeten hadden, soude woest blijven.

VACARE. (pro *otiosum esse* vel *liberum*) Neut. dat. & abl. cum præp. *à* vel *ab.* annot. 2. in cap. 4. pag. 91. V. G. Cic. de Claris Orat. n. 272. *Nullum tempus illi umquam vacabat, aut à forensi dictione, aut à commentatione domestica, aut à scribendo, aut à cogitando.*

Ledig sijn, ledigen tijt hebben, tijt hebben. B. E. Cic. de Clar. Orat. num. 272. Hy en was noyt ledig, ofte van te pleyten in den Raedt, ofte van sorge te draegen over sijn Huysgesin, ofte van te schrijven, ofte van te peysen.

VACAT. Imp. absol. & dat. cap. 4. reg. 17. pag. 66. ABSOLUTE. *Si vacat annales nostrorum audire laborum* DAT. *Non vacat mihi hodie.*

Daer is legen tijt, het past wel. B. E. Is't datter legen tijt is om onsen aerbeydt te aenhooren. *ofte,* Van daeg en past het my niet.

VALERE. (pro *posse*) abl. cap. 4. reg. 32. pag. 86. V.

Magt hebben, magtig sijn, vermogen. B. E. Cic. Fam.

G. Cic. Fam. lib. 1. ad P. Lent. epist. 7. *Qui plùs* (in nostra Republica) *opibus*, *armis*, *potentiâ valent*, *profecisse tantùm mihi videntur stultitiâ & inconstantiâ adversariorum*, *ut etiam auctoritate plus valerent.*

lib. 1. ad P. Lent. epist. 7. Die, de welke magtiger sijn in rijkdommen, in waepenen, ende kragt, dunken my alleen voortgank gedaen te hebben door de sottigheyt ende onstantvastigheyt van hunne vyanden; soo dat sy ook meer in digniteyt vermogen.

VALERE. (pro *utile esse* vel *prodesse*) Neut. dat. & acc. cum præp. *ad*. cap. 4. reg. 13. num. 2. pag. 59. V. G. Cic. pro L. Cor. Balbo num. 63. *Quid enim est*, *cur non potiùs ad summam laudem huic*, *quàm ad minimam fraudem*, *Cæsaris familiaritas valere debeat?*

Dienstig sijn, *dienen*, *strekken*, *bequaem sijn*, *passen.* B. E. *Cic. pro L. Corn. Balbo num.* 63. Wat reden isser, waerom niet eer de gemeynsaemheydt met Cæsar aen hem (*aen C. Balb.*) tot den grootsten lof, als tot den minsten list moet strekken?

VALERE. (pro verbo *pretii & valoris*) acc. & abl. cap. 4. reg. 29. pag. 81. ACC. *Chlamys*, *quam Dionysius Jovi Olympio detraxit*, *trecenta Talenta valebat.* ABL. *Pallium tuum non asse valet.* Sæpiùs Tyro utatur abl.

Weert of weerdig sijn. B. E. Den Mantel, den welken Dionysius aen Jupiter af-genomen heeft, was dryhondert Talent-ponden (180000. *Pattacons*) weerdig. *ofte*, uwen Mantel en is niet eenen stuyver weerdig.

VALLARE. (pro *cingere* vel *firmare*) Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 21. pag. 72. V. G. *Germani & Galli se curribus & impedimentis vallabant.*

Omringelen, *beschansen*, *bebolwerken*, *versterken.* B. E. De Duytsche ende de Franken beschansten sig met hunne waegens ende Baggage.

VAPULARE. Neutro-paff. absfol. & abl. cum præp. *à* vel *ab*. cap. 4. reg 27. num. 2. pag. 79 ABSOLUTè. Famil. lib. 8. Cœlius ad Cic. epist. 1. *Susurratores rumores duntaxat veniunt: alius equitem perdidisse, quod opinor certè factum esse: alius septimam Legionem vapulasse.* ABL. CUM PRÆP. À. VEL AB. Quintil. *Rogatus, an ab eo fustibus vapulasset &c.*

Geslaegen worden, op de huyt krygen, quaelijk ofte niet wel gehandelt worden, aen-draeyen. B. E. Fam. lib. 8. Cœlius ad Cic. epist. 1. Daer en loopen maer vliegende tijdingen : den eenen segt, dat het Peerde-volk, het welke ik meyne seker geschiet te sijn, verloren heeft: den anderen, dat het sevenste Legioen niet wel gehandelt en is. *ofte Quint* Gevraegt sijnde of hy van hem met stokken geslaegen was &c.

VENDERE. Act dat. perf. acc. rei. gen tanti, pluris &c. abl. pretii cap. 4. reg. 19. pag 81 DAT. ET ACC. *Vende mibi primogenita tua.* GEN. PLURIS &c. Cic. de offic. lib. 3. *Vendo meum non pluris, quàm cæteri, fortasse etiam minoris.* ABL. *Quanto pretio vendis suillam?*

Verkoopen, B. E. Verkoopt my u recht van eerst geboren te sijn. *ofte Cic. lib.* 3. *de offic.* Ik en verkoope mijn goedt niet meer als de andere, jae meschien minder. *wederom*, Tot wat prijs verkoopt gy het Verken-vlees?

VENDICARE Dat. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab*. cap. 4. reg. 13. pag 59. & reg. 28. pag. 80. DAT. ET ACC. *has partes mibi vendico* ABL. CUM PRÆP. Cic. pro P. Sylla. *Me neque bonoris, neque ætatis excusatio vendicat à labore.*

Aen-nemen, toe-eygenen, ofte, uyt-nemen, verlossen. B. E Ik eygene my dese deelen toe. *ofte Cic. pro P. Sylla.* Nochte mijne achtbaerheyt, nochte mijnen ouderdom kan my van den arbeyt verlossen.

VENIRE. Neutro paff. dat. perf. abl. pretii &

Verkogt worden. B. E. De Slaeven sijn my van den

abl.

abl. cum præp. *à* vel *ab.* cap. 4. reg. 27. num. 2. pag. 79. & reg 29. pag. 81. V. G. *Centum aureis nummis à Mangone veniëre mihi mancipia.*

Menschen - verkooper voor hondert goude Penningen (*gemeynelijk nu Pistolen*) verkogt.

VENIT IN MENTEM. (pro *recordari*) nom. gen. dat, & abl. cum præp *de.* cap. 4. reg. 11. pag. 50. DAT. Cic. pro Sex. Rosc. Am num. 58. *Planum fac .... unde istud vobis suspicari in mentem venerit* NOM. Cic. famil. lib. 12. ad M Opp. ep. 29. *Dubitanti mihi..... de hoc toto consilio profectionis, quôd in utramque partem in menten multa veniebant &c.* GEN. Cic. Div. in Q. Cæcil num. 41. *Illius diei mihi venit in mentem.* ABL.CUM.PRÆP. DE. *Nihil ergò tibi in mentem venit de pristino mei amore ?*

Het komt in de memorie, het valt in. B. E. Cic. pro Sex. Rosc. Amer. num. 58. Betoont klaerlijk..... hoe dat u. l. in gevallen is dit te vermoeden ? *of Cic. famil. lib 12 ad M. Opp ep 29.* My twijfelende, wat ik soude doen aengaende de Voeyage; om dat my van beyde kanten veel saeken in-vielen &c. *ofte Cic. Divinat. in Q. Cæcil. num. 51.* Dien dag is my in de memorie gekomen. *wederom*, Sijt gy dan niet gedagtig de voorgaende liefde tot my-waerts ?

VERTERE .(pro *criminari &c.*) Act. acc. & 2.dat. 1. pers. 2. commodi vel incommodi, cujus loco etiam habet acc. cum præp. *in* cap. 4. lib. 16. pag. 65. ACC. ET 2. DAT. Varr. *Quod aliis vitio vertis, tu tibi laudi ne duxeris.* ACC. CUM PRÆP. IN Cic. de Claris Orat. num. 141. *Hoc vitium huic uni in bonum vertebatur.*

Rekenen, toe-rekenen. B. E. Varr. Het gene gy een ander rekent tot foute, en rekent dat voor u niet tot lof. *ofte Cic. de Clar. Orat. num. 141.* Dese foute wiert hem alleen tot goedt gerekent.

VESCI. Dep. abl. cap. 4. reg. 32 pag 85. V. G. *Carthusiani non vescuntur carnibus.* vel Cic. lib. 5. de finibus num. 57. *Si gerendis negotiis orbatus, possit paratissimis vesci voluptatibus.*

Eten, nutten, gevoet worden, genieten, gebruyken. B. E. De Carthusiaenen (*Cathuysers*) en eten geen Vlees. *ofte Cic. lib.* 5. *de finibus num.* 57. Is het saeke, dat hy berooft sijnde van het handelen der affairen, kan gebruyken alle wellusten.

Nota. *Vesci* aliquando reperies cum acc. V. G. apud Plin. lib. 10. cap. 48. *Aves nonnullæ vescuntur ea, quæ rapuêre pedibus.* Sed ut alibi monui, casus hic hujusmodî verbis tantùm ab antiquis applicatur. Vide Verep. reg. 32. ann. pag. 86.

Nota. Vesci *suls gy somtijts vinden met acc. B. E. Plin. lib.* 10. *cap.* 48. Sommige Vogels worden gevoet, met het gene sy door hunne klouwen gerooft hebben. *Maer, gelijk ik nog geseyt hebbe, den acc. en wort maer aen dusdanige woorden gegeven van de oude Schrijvers. Siet Verep. reg.* 32. *ann. p.* 86.

VESPERASCIT. Imp. abs. reg. 1. ann. 3. pag. 39.

Den avont valt, het wort avont, het wort donker.

VESTIRE. Act. acc. & abl. cap. 4. reg. 22. pag. 72. V. G. *Quis risum teneat, si mendicus se bysso & Purpurâ vestierit?*

Kleeden, bekleeden, dekken. B. E. Wie kan sig houden van lacchen, is't dat eenen bedelaer sig met fijn Lijnwaet ende Purper bekleedt.

VESTIRE ad varias alias significationes transfertur. V. G. 1. apud Cic. lib. 2 de Nat. Deorum. *Oculos membranis tenuissimis vestire.* 2. Colum. lib. 2. *Arbores se frondibus vestiunt.* 3. Colum. lib. 3. cap. 10.

Vestire *wort in diversche dog weynig in sig selven verschillende beteekenissen gebruykt.* B. E. 1. *by Cic. lib.* 2. *de nat. Deor.* Sijn oogen met dunne vellekens bekleeden. 2. *Col. lib.* 2. De Boomen beklee-

Vestire

Vestire agrum vineis. 4. idem lib. 8. cap. 5. *Vestire gramine ripas.* 5. Liv. 2. Bell. Maced. *Montes vestiti sylvis.* 6. Cic. in Verr. lib. 5. *Vestire parietes tabulis.* 7. Plin. lib. 9. cap. 13. *Vestita terra Floribus &c.* Patet, in exemplis suprà assignatis simplicem reperiri Methaphoram verbi *Vestire.*

den hun met het loof. 3. *Colum. lib.* 3. *cap.* 10. Den Akker met Wijngaerden beplanten. 4. *den selven lib.* 8. *cap.* 5. De kanten der Rivieren met gras bekleeden. 5. *Liv. lib.* 2. *Bell. Maced.* Bergen, bedekt sijnde met Bosschen. 6. *Cic. in Verr. lib.* 5 De muren bekleeden met Schilderyen. 7. *Plin. lib.* 9. *cap.* 13. De aerde bekleedt sijnde met Bloemen.

VICTITARE. Neut. abl. cap. 4 reg. 32. pag. 85. *Anachoretæ victitabant olusculis terræ.*

Leven, sig voeden, tot spyse hebben ofte gebruyken. B. E. De Eremijten gebruykten tot spijse de Kruydekens der aerde.

VINCERE. Act. acc. & abl. excessûs. cap. 4. reg. 34. pag. 87. V. G. *Infinitis partibus me vincis.*

Overwinnen, overtreffen, te boven gaen. B. E. Gy overtreft my oneyndelijk.

VINDICARE. (pro *defendere & liberare*) Act. acc. & abl. cum præp. *à* vel *ab.* cap. 4. reg. 28. pag. 80. cùmque affine sit verbo liberandi vide pag. 47. V. G. Cic. de Claris Orat. n. 329. *Illum* (Q. Hortensium) *videtur felicitas illius, quâ semper est usus, ab eis miseriis, quæ consecutæ sunt, morte vindicasse.*

Verloßen, herstellen, beschermen. B. E. Cic. de Claris Orat. num. 329. Sijn geluk, het welke hem (*Q. Hortensius*) altijt by-gebleven heeft, schijnt hem van die ellenden, de welke gevolgt sijn, door de doodt te hebben beschermt.

Nota. Alvarus cap. 2. §. 5. pag. 26. *Vindicare* velut verbum liberandi ponit

Nota. Alvarus, gebruykende het woord Vindicare *als een woord van* verlossinge

cum

cum abl. simp. nolo culpare Alvarum : interim, mihi ampliùs arridet abl. cum præp *à* vel *ab*. præsertim cum ita verbo *vindicare* utatur Cic. passim & ubique V. G. lib. 3. de Orat. num. 12. lib. 1. de Orat. num. 199. pro P. Syll. num. 26. pro M. Marcello num. 10. Phil. 2. num. 93. lib. 1. ad Q. Frat. epist. 4. lib. 3. ad Q. Frat. epist. 1. lib. 2. Tusc. num. 42 &c. Quid adhuc egemus testibus?

VIVERE. Neut. absolutè acc. cogn. signif. (cujus loco etiam, sed rariùs, admittit abl.) cap. 4. reg. 19. annot. pag. 69. & abl. reg. 32. pag. 85. ABSOLUTÈ. Quintil. lib. 9. cap. 3. *Non ut edam vivo, sed ut vivam edo.* ACC. COGN. SIG. Cic. de Sen. num. 77. *Ego vestros Patres, P. Scipio, tuque C. Læli, ... vivere arbitror : & eam quidem vitam, quæ est sola vita nominanda.* ABL. LOCO ACC. *Donec vitâ vixero Deum non offendero.* ABL. *S. Joannes Baptista in Eremo vixit locustis.* Eodem abl. per translationem Cic. usus est famil. lib. 13. ad Serv. Sulp. epist. 29.

ofte liberandi *stelt het naer den regel met abl. sonder. præp. my staet daerentusschen beter aen den abl. met de præp.* à *ofte* ab. *te meer om dat het soo overal by Cic. gevonden wort (te weten in dese beteekenisse) B. E. lib. 3. de Orat num* 12. *lib.* 1. *de Orat. num.* 199. *pro P. Syll. num* 26. *lib* 1. *ad Q. Frat. epist.* 4. *lib.* 3. *ad eumdem epist.* 1. *lib.* 2. *Tusc. num.* 42. *lib. de Senect. num.* 55. *lib.* 5. *Tusc. num.* 42. &c.

Leven, in het leven sijn. B. E. Quint. lib. 9. *cap* 3. Ik en leve niet, op dat ik ete, maer ik ete, op dat ik leve. *ofte Cic. de Senect. n.* 77. Ik meyne, P. Scipio, ende gy C. Læli, dat u l. Ouders.... leven : jae self dat leven hebben, het welk alleen den naem van leven weerdig is. *ofte*, Soo lang als ik sal leven, en sal ik Godt niet meer vergrammen. *wederom*, Den H. Joannes Baptista heeft in de Wildernisse geleeft by de Sprink-haenen. *Siet ook Cic. Famil. lib.* 13. *ad Serv. Sulp. epist.* 29.

VOVERE

VOVERE. Alv. Act aliis Neut. acc & dat. est verbum promittendi. cap 4. reg. 14. n. 3. pag. 63. V. G. Liv. l. 1. ab Urb. Cond. *In re trepida vovit... fana Pallori & Pavori.*

Beloven, belofte doen. B. E. Liv. lib. 1. ab Urb. Cond. In soo een bevreesde saeke, heef hy tempels belooft aen de Godinnen van Angst ende van Vreese.

ULCISCI. Dep. acc. & abl. modi. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. *Ulciscar injuriam omnem oblivione.*

Vreken, vraeke nemen. B. E. Ik sal alle ongelijk met stilswijgentheyt vreken.

URGERE. Act. acc. & abl. modi. cap. 4. reg. 31. pag. 84. V. G. Cic. in Orat. *Ut seipsum interrogando urgeat &c.*

Praemen, dwingen, instéren. B. E. Cic. in Orat. Dat hy sig selven door het ondervraegen praemt &c.

UTI. Dep. abl. cap 4. reg. 32. pag. 85. V. G. Cic. lib. 3. ad Attic. epist. 6. *Non fuerat mihi dubium, quin te Tarenti..... visurus essem..... ut de reliquis rebus tuo consilio uteremur.*

Gebruyken, besigen, genieten. B. E. Cic. lib. 3. ad Att. epist. 6. Ik en hadde geen twijfel gehadt, ofte ik soude u te Tarento..... gesien hebben..... op dat wy..... aengaende de andere saeken uwen raedt souden gebruyken.

Nota. Quid dicendum sit de acc. quem post verbum *uti* Tyro hinc inde forsan reperiet, notavi suprà ad Verb. *Vesci*, & alibi: unde eò Lectorem sedulum remitto.

Nota. Wat datter te seggen valt van den acc. den welken den Leerjongen misschien hier ofte daer vinden sal, hebqe ik boven geseyt op het woord Vesci, *als ook op andere plaetsen.*

LECTORI.

HAbes, amice mi lector, opusculi mei partem priorem, quâ si prudenter usus fueris, memoriam & judicium tuum mirè sublevare poteris. Fateor; absterrebat me ab hoc opere multa causa. Ego (memetipsum interrogabam) illud aggrediar, quod multis infeliciter cessit, & quod eò majori invidiæ expositum est, quò plurium manibus teratur? volvebam, revolvebam novos & veteres, omnia in iis quidem splendidè, sed ibi subobscurè, ibi confusè, alibi erroneè, alibi sine discrimine propemodum singula exarata contemplabar: verbô, in hoc unum itum est, ut veluti gradatim à junioribus ad seniores scriptores ascendendo, adverterem me ad capros pervenisse, quos plerique ovium adinstar fuerant secuti. Nec illud diffitebor, multa tum mihi in plurimis displicuisse. 1. Exempla passim ex Comicis, & Poëtis desumpta & quidem ea sæpe numero malè citata, & pessimè applicata aspernabar, quòd stylum Comicum & Poeticum ab historico & oratorio longissimo intervallo

Tot den Leser.

GY hebt, beminden Leser, het eerste deel van myn Werkxken, het welke, is het saeke gy het selve voorsigtelijk sals gebruykt hebben, uwe memorie ende oordeel seer voordeelig sal sijn. Ik bekenne het; ik wiert in het eerste door schroom af-getrokken van dit werk, ende dit om vele oorsaeken. Ik ondervraegde mijn eygen selven op dese maniere: sal ik dit gaen beginnen, het gene aen vele soo quaelijk gelukt is, ende het welke soo veel te meer bloot-staet aen den haet ende nijt, door hoe meerderley handen het gebruykt wort? ik las, ik herlas de nieuwe ende oude Schrijvers. Ik sag dat daer wel alles wel op-gepronkt was, maer hier vonde ik was duysternissen, daer wat onbevalligheyt, daer was dwalige, ende by naer alles sonder onderscheyt. Met een woord, alles quamp daer toe, dat ik als met een leeder op-klimmende quamp tot de eerste Sourſen, uyt de welke de andere als uyt-vloeyende beekxkens gekomen waren. Nogte ik en sal dit niet ontkennen, dat my in vele Autheuren veel heeft misaegt. 1. Ik sag, dat sy sonder onderscheyt exempelen naemen uyt

distare

distare probè noscerem, vel saltem me noscere putarem. 2. Neutra Activis, Communia Deponentibus &c. immixta, sine discrimine acceptionis, sine diversitate significationis &c. tristabar. 3. Mirabar auctores tanti nominis pepercisse tantillo labori, ut vel nova ex Historicis & Oratoribus exempla adinvenissent, vel inventa ritè citassent. Quid plura? jeci aleam, calamumque quantulumcunque strinxi, ut si, quantùm vellem, prodesse juventuti non possem, saltem meipsum nobili hac palestrâ exercerem, ratus: *Nihil esse tam arduum, quò virtus & labor non possint eniti.* Quod, si quidquam reperiatur, quod cujuslibet menti non aptè convenit, consideremus illud antiquum: NON CUIVIS PLACET APOLLO. Verbô, *cuique suum pulchrum est*; nec invideat figulus figulo.

de Klugt-beschrijvers ende Rijm-digters, ende dat sy ae selve nog qualijk gebruykten: daer ik meyne te weten, dat den stiel van eenen Historie-beschrijver, ofte Orateur seer verscheyden is van den stiel der Poëten ende Comedianten, aen de welke alles bynaer toe-gelaten is 2. Ik sag dat de Activa met de Neutra, de Deponentia met de communia tot groot agterdeel van de jonkheyt gemengen wierden. 3. Ik verwonderde my, dat Autheuren van soo eenen grooten roem, soo weynig moeyte hadden besteet, om uyt de goede Historien ende Oratien goede ende bequaeme exempelen te soeken, ende de selve wel te citéren. Wat wil ik meer seggen? ik hebbe het ten lesten aen-genomen, ende mijne Penne, hoe slegt sy is ofte niet gescherpt, op dat ik, waer het saeke ik de jonkheyt, soo als ik wilde, niet en konde profijtig sijn, ten minsten door desen edelen aerbeydt my selven soude oeffenen, peysende: Datter niet soo hoogh ende swaer en was, tot het welke den aerbeyt niet en konde geracken.

Non dubito, amice lector, quin hinc inde erroris accusari queam; imò ex nunc mihi persuasum habeo firmi-

Ik en twyfele niet, beminden Leser, ofte ik kan hier ofte daer al wat gefaelt hebben, want den scherp-sinnigen Val-

ter, me ab omni errore non esse immunem, cum nec sagax Valla, nec perspicax Linacer, nec laboriosus Melancthon, nec mordax Scioppius, nec denique sedulus Vossius ab omni erroris nævo immunes fuerint. Unum est quod orem, ut, si quis hunc meum laborem carpere dignatus fuerit, gravitati parcat suæ, & rationibus solidis non puerilibus quisquiliis sua demonstret: ne alioquî illi cogar applicare illud D. Hier. *Edentulus vescentium dentibus invidet.* Sed hæc missa faciamus. Curavi itaque non exiguo labore, potissimùm ex M. T. Cic. exempla congregare, ut firmiori poplite vestigia figerem: diversitatem acceptionum sedulò attendi, ut unum idemque verbum in hac significatione Activum, in illa Neutrum demonstrarem, usum antiquitatis ab usu hujus temporis distinxi, ne Lanugo Canis confunderetur.

Quantùm spectat ad versionem Teutonicam; Ortographiæ propter mutationem variam, quam singula Belgii Natio propriam ha-

la, den voorsigtigen Linacer, den studerenden Melancthon, den bytenden Scioppius, ten lesten den neerstigen Vossius van fauten niet bevryt en sijn geweest. Een saeke vraege ik; dat is, dat, is het saeke imant geweerdigt mijnen aerbeyt te belasten, desen letten souden op sijne weerdigheyt, ende met bondige redenen, niet met kinderagtige ofte poppe-praetjens, sijn gevoelen binden soude: op dat ik niet gedwongen en worde op hem te passen, dat van den H. Hier. Die geen tanden en heeft, benydt den diën, die tanden heeft. *Maer laet ons dit daer laeten. Ik hebbe dan met geene kleyne moeyte, getragt, principaelijk uyt M. T. Cic. exempelen te versaemelen, om te vaster te gaen in mijne schoenen; ik hebbe de verscheydentheyt van de beteekenissen wel aenmerkt, op dat ik soude konnen een ende het selve woordt nu voor t' Activum nu voor het Neutrum stellen. Ik hebbe het out gebruyk van het nieuw gescheyden, op dat ik de twee tijden niet onder-een en soude mengen.*

Wat aengaet de Neder-duytsche vertaelinge, ik en hebbe op de Schrijf-konst soo veel moeyte niet gedaen; soo nogtans dat ik meyne van ider

her,

bet, non ultra necessitatem studui, ita tamen ut non arbitrer me ab ullo intelligi non posse. Adjunxi verbis Teutonicis verba Gallico- vel Latino-belgica, sive ea, quæ corruptela idiomatis nostri Teutonicæ coloniæ immiscuit, nec aliquando omisi voculas quasdam exoticas & parum communes, ut juventutis labori hæc etiam nostra opella suffragaretur. Et hæc quidem sunt, amice lector, de quibus te in hac priori parte admonitum velim, paraturus partem alteram proximè prælo tradendam, non minùs utilem profectò futuram. Etenim ea continebit Adjectiva singula aptè cum suis casibus librata, Præpositiones, Adverbia, Interjectiones cum casuum varietate, ut dum Syntaxim Analogam attigero, ad Anomalam descendam faciliùs, in illa monstraturus, quænam ritè, quænam vitiosè à tyrone in usum flecti possint. Denique, cum longo usu expertus sim, Deponentium cognitionem paucis, imò vix paucis inesse, ita ut eà quoque ab iis, quorum est docere alios, in significatione passiva etiam cum proprii casûs dispendio adhibean-

Duytsche Natie verstaen te konnen worden. Ik hebbe by de goede woorden sommige buyten-sporige ende uyt het Latijn ofte Fransch genomen woorden gevoegt, op dat ook desen kleynen aerbeydt aen de jonkheyt soude dienen. Ende dit is, beminden Leser, over het welk ik u in dit eerste deelken hebbe willen vermaenen; sullende voor u met den eersten het tweede deelken in druk geven, het welke niet min profijtig sijn en sal. Want het sal behelsen alle de Adjectiva, met hunne casus wel overwogen sijnde, de Præpositien, Adverbia, Interjectien met de verscheydentheyt van hunne casus, op dat ik, als ik met de Regelmatige Syntaxis gedaen hebbe, de Ongeregelde kan aenraeken met minderen aerbeyt, in de selve sullende betoonen, wat dat den leer-jongen sonder faelen mag gebruyken. Ten lesten, aengesien ik door lang gebruyk bevonden hebbe, dat de kennisse van de Deponentia aen seer weynige bekent is, soo dat selfs die, de welke een ander moeten leeren, de selve ook met verlies van den eygen casus in een lydende beteekenis komen te gebruyken, sal ik met weynig nogtans klaer-blykende red

tur

tur, paucis sed delucidis demonstrationibus omnem difficultatem complanare conabor. Nec omittam ablativos absolutos Neutrorum, ut ab iis exulent *postquàm* & *cùm*. Addam denique nonnulla de spatiis loci, verbis Communibus, Reciproco &c. quæ singula, ut arbitror, à paucis observata sunt. Utere ergò, amice lector, priori hâc parte gnaviter, cum ego non minùs gnaviter parti secuturæ incumbam. Vale & vive commodè.

nen alle moeyelijkheyt tragten weg te-nemen. Nogte ik en sal agter-laeten de Ablativos absolutos van de Neutra, op dat van die vervremt sy de woordekens postquàm *ende* cùm. *Ik sal ten lesten daer by voegen sommige saeken aengaende de gelegentheyt der Steden, verba Communia, ende het Reciprocum; alle het welke van weynige wel aengeraekt is. Gebruykt dan, beminden Leser, dit eerste deelken neerstelijk, terwylen ik met geen mindere neerstigheyt op het volgende letten sal. Vaert-wel, ende leeft sonder ongemak.*

N O T A.

Mirabuntur forsan aliqui hocce in Libello non tantùm Ciceronis locos assignari, ut passim eos assignare soliti sunt Authores: verùm etiam addi numerum, qui à paucis observatur. Noverint hi me secutum esse editionem Dionysii Lambini Anni 1616. Qui cæteris in locorum assignatione mihi visus est accuratior.

Errata

Errata sic corrige.

Pag. 8. col. 2. Verb. *absolvere* loco *boyen*. lege *booyen*.
pag. 10. col. 1. V. *abundare*. l. *peccunia*. l. *pecunia*.
pag. 13. col. 1. V. *accersere*. l. *accesse*. l *accerse*.
pag. 15. col. 1. V. *adhinnire*. l. *adhinnuit*. l. *adhinniit*.
pag. 16. col. 1 V. *adigere*. l. *addigere*. l. *adigere*.
pag. 22. col. 2. V. *adscribere* l. *bevestingen*. l. *bevestigen*.
pag. 23. col. 1. V. *adstringere*. l. *pretendunt*. l. *prætendunt*.
pag. 24 col. 2. V. *advenire*. l. *den tweeden*. l. *den derden*.
pag. 30 col. 1. V. *affigere*. l. *acc. & abl.* l. *acc. & dat.*
pag. 33 col. 2. V. *aggregare*. l. *tengen*. l. *tegen*.
pag 39. col. 1. V. *antecedere*. l. *sunsûs*. l. *sensûs*.
pag. 50. col. 1. V. *assuescere*. l. *cap.* 3. l. *cap.* 4.
pag. 54. col. 1. V. *auferre*. l. *uferre*. l. *auferre* & l. *aauperi* l. *pauperi*.
pag. 54. col. 1. V. *augurari*. l. *valatu*. l. *volatu*.
pag. 70. col. 1. V. *colligere* l. *acc. & dat*. l. *acc. & abl. cum præp. â vel ab*
pag. 77. col. 2. V. *compensare*. deleatur. *twee exempelen*.
pag. 78. col. 2. post Not. V. *complere*. l. *een ofte*. l. *een ofte twee exempelen*
pag. 79 col. 1. V. *conducit*. l. *anitati*. l. *sanitati*.
pag. 81. col. 1. V. *conferre*. l. *retulit* l. *contulit*.
pag 84 col. 1. & 2. V *conscendere*. l. *cap.* 7. l *epist.* 7.
pag. 89. col 1. V. *convincere*. l. *acc. & acc*. l. *acc. & gen*.
pag. 91. col. 1 V. *credere*. l. *Æ iptiis*. l. *Ægyptiis* & col. 2. l *Æg ptenaeren*. l. *Egyptenaeren*.
pag. 92. col 1. V. *cupere*. l. *favore* l. *favere*.
pag. 93. col. 1. V. *damnare*. l. *mulieren*. l. *mulierem*.
pag. 114. col. 2. V. *egredi*. l. *kiest den dat*. l. *kiest den abl*.
pag. 116. col 2. V. *emere*. l. *Silver-smit*. l. *Wisselaer*.
pag. 127. col. 1. V. *expedire*. l. *ærumneis*. l. *ærumnis*.
pag. 142. col. 2. V. *gaudere*. l. *fijnen*. l. *sijne*.
pag. 148. col. 1. V. *impertire*. l. *acc. vel dat*. l. *acc. & dat*. & col. 2. l. *acc. met den abl*. l. *acc. met den dat*.
pag. 171. col. 1. V. *levare*. l. *me molestiâ levarunt*. l. *quæ me molestiâ levarunt*.
pag. 172. col. 1. V. *liceri*. l. *licere*. l. *liceri*.

pag.

pag. 175. col. 1. V. *lubet*. l. *libet*. l. *lubet*.
pag. 181. col. 2. V. *medicari*. l. *op het 24. blad*. l. *op het 42. blad.*
pag. 197 col. 1. V. *obversari*. l. *dep. cap. 4*. l. *dep. dat. cap. 4.*
pag. 210. col. 2. V. *placere*. l. *ik en kan*. l. *gy en kont.*
pag. 211. col. 1. V. *pollere*. l. *sapientiá* l. *sapientia.*
pag. 223. col. 2. V. *prætereire*. l. *by schijnt*. l. *het schijnt.*
pag. 245. col. 2. V. *reservare*. l. *ik houde* l. *ik sal houden.*
pag. 255. col. 1. V. *servire*. l. *signit*. l. *signif.*
pag. 268 col. 1. V. *succumbere*. l. *succumbat* l. *succumbas.*
pag. 278 col. 2. V. *trajicere*. l. *uwen Broeder*. l. *mijnen Broeder.*

Cætera errata ipse Lector facilè corriget.

APPROBATIO.

AD requisita Dom. Dom. C. I. cujus Artem literariam semper veneratus sum, attento oculo percurri Libellum cui titulus: *Anatomia Syntaxeos, sive Syntaxis Illustrata &c.* Et non tantùm inveni in hoc Libello nihil contra bonos Mores & Fidem contineri, sed etiam attendi hunc præter expectationem eo pervenisse, ut & tyrones sine periculo erroris instrueret, & ipsos Doctores ad instruendum imbueret. Videat ergò Lucem, ne Eruditi Viri labor sine fructu evanescat. Dabam Gandæ 17. Novembris 1720. *J. G. A.*

APPROBATIO ORDINARII.

Imprimi poterit. Datum Antverpiæ hac 29. Octobris 1720.

A. VAN ERTBORN L. C.

SUMMA PRIVILEGII.

CAROLUS VI. Divinâ favente Clementiâ, Electus Roman. Imperator semper Augustus, Hispaniarum, & Indiarum Rex Catholicus, &c. Archidux Austriæ, Potentissimusque Belgarum, & Burgundionum Princeps, &c. Diplomate suo sanxit, ne quis intra novennium citra voluntatem, & consensum JOANNIS PAULI ROBYNS, Typographi Antverpiensis Librum, cui titulus: *Anatomia Syntaxeos, sive Syntaxis Illustrata &c.* in Belgio imprimat aut alibi impressum in has inferiores Germaniæ ditiones importet, venalemve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione exemplarium & aliâ gravi pœnâ mulctabitur, uti latiùs patet in Litteris, datis Bruxellæ die 22. Novembris 1720.

Signat.

LOYENS.

